

Raport o stanie miasta

Olsztyn

2024

Opracowanie zbiorowe
na podstawie materiałów komórek
organizacyjnych Urzędu Miasta Olsztyna,
jednostek organizacyjnych Miasta
oraz spółek miejskich.

Raport jest dostępny na stronie:

umolsztyn.bip.gov.pl

Spis treści

ROZDZIAŁ I. WSTĘP	8
1. Charakterystyka ogólna	10
1.1 Demografia	10
1.2 Stopa bezrobocia rejestrowanego	14
2. Budżet Olsztyna	15
2.1 Dochody budżetu Olsztyna	15
2.2 Wydatki budżetu Olsztyna	15
2.3 Zbiorcze zestawienie projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych	17
ROZDZIAŁ II. ZADANIA I KOMPETENCJE PREZYDENTA OLSZTYNA	19
1. Gospodarka komunalna.....	20
1.1 Wstęp	20
1.2 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy	21
1.3 Gospodarowanie nieruchomościami	28
1.4 Targowiska	30
1.5 Cmentarze	32
1.6 Zaopatrzenie w energię ciepłą	36
1.7 Gospodarowanie wodami opadowymi	40
1.8 Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	42
1.9 Gospodarowanie odpadami komunalnymi	49
1.10 Projekty rewitalizacyjne	53

2. Planowanie przestrzenne i budownictwo.....	56
2.1 Wstęp	56
2.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	56
2.3 Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy	56
2.4 Pozwolenia na budowę i zezwolenia na realizację inwestycji drogowych	57
3. Transport publiczny i mobilność miejska	58
3.1 Wstęp	58
3.2 Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	58
3.3 Strefa Płatnego Parkowania	60
3.4 Utrzymanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich, w tym infrastruktury rowerowej (statystyka transportu indywidualnego)	61
4. Środowisko.....	62
4.1 Wstęp	62
4.2 Program Ochrony Środowiska (POŚ)	63
4.3 Program ochrony środowiska przed hałasem	63
4.4 Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Olsztyna	64
4.5 Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN)	64
4.6 Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE)	65
4.7 Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Olsztyna	66
4.8-9 Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy miasto Olsztyn	68
4.10 Plan Adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu do roku 2030	69
4.11 Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie	69
4.12 Zarządzanie i utrzymanie terenów zieleni	70

5. Stymulowanie przedsiębiorczości, turystyka i promocja Miasta	73
5.1 Wstęp	73
5.2 Promocja gospodarcza i obsługa inwestora	73
5.3 Promocja miasta na arenie krajowej i międzynarodowej	74
5.4 Promocja turystyki	76
5.5 Współpraca międzynarodowa	79
5.6 Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości	81
5.7 Rozwój usług publicznych	88
6. Zdrowie i pomoc społeczna	92
6.1 Wstęp	92
6.2 Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna	95
6.2.1 Obszar I: Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny	95
6.2.2 Obszar II: Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami	100
6.2.3 Obszar III. Efektywna polityka senioralna	105
6.2.4 Obszar IV. Aktywność zawodowa mieszkańców	108
6.2.5 Obszar V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach	109
6.2.6 Obszar VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym	111
6.2.7 Obszar VII. Spójny system polityki społecznej	112
6.3 Inne działania pomocy społecznej w zakresie wsparcia mieszkańców Olsztyna i obywateli Ukrainy	113
6.4 Rządowe programy dofinansowania wynagrodzeń pracowników sektora społecznego w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027	116
7. Edukacja	118
7.1 Działalność przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn	120
7.2 Działalność placówek oświatowo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Olsztyn	128
7.3 Działalność jednostek oświatowych prowadzonych przez inne podmioty niż Miasto Olsztyn	130

8. Sport i rekreacja.....	132
8.1 Wstęp	132
8.2 Działania na rzecz rozwoju sportu i rekreacji	132
8.3 Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Olsztyna	132
8.4 Współorganizacja imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych, udział sportowców reprezentujących Miasto w imprezach i zawodach sportowych	134
8.5 Nagrody, stypendia dla zawodników za osiągnięte wyniki sportowe, dla trenerów i innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej	136
8.6 Działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji	137
8.7 Działania na rzecz rozwoju infrastruktury sportowej oraz sportowo-rekreacyjnej Miasta	138
9. Kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	140
9.1 Działalność miejskich instytucji kultury	141
9.2 Współpraca miejskich instytucji kultury i Wydziału Kultury w ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego i innych programów	155
9.3 Mecenat Miasta Olsztyna	156
9.4 Pozostała działalność w zakresie kultury	158
9.5 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	160
10. Komunikacja społeczna i aktywność obywatelska	165
10.1 Wstęp	165
10.2 Konsultacje społeczne	167
10.3 Kampanie społeczno-informacyjne	168
10.4 Olsztyński Budżet Obywatelski	169
10.5 Inicjatywa lokalna	169
10.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi	169
10.7 Wolontariat, w tym wolontariat szkolny	171
11. Bezpieczeństwo.....	172
11.1 Wstęp	172
11.2 Bezpieczeństwo i porządek publiczny	172
11.3 Zarządzanie kryzysowe	183
11.4 Sprawy obronne i wojskowe	184
11.5 Konkluzje i wnioski	184

12. Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyna	186
12.1 Główne założenia Strategii MOF	186
12.2 Wdrażanie Strategii MOF	187

**ROZDZIAŁ III. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
STRATEGII ROZWOJU MIASTA OLSZTYNA..... 189**

**ROZDZIAŁ IV. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
OLSZTYŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO 194**

1. Wstęp	195
2. Stan realizacji projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego wyłonionych w roku poprzedzającym rok, którego dotyczy raport (wraz z poniesionymi wydatkami)	197
3. Raport ewaluacyjny z przebiegu konsultacji społecznych projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego przeprowadzonych w roku, który obejmuje Raport	202
4. Podsumowanie	202

**ROZDZIAŁ V. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI UCHWAŁ
RADY MIASTA OLSZTYNA 203**

1. Wstęp	204
2. Realizacja uchwał Rady Miasta Olsztyna (omówienie ogólne, omówienie szczegółowe).....	204

ROZDZIAŁ VI. PODSUMOWANIE I WNIOSKI..... 212

**ZAŁĄCZNIK I. RAPORT Z EWALUACJI XI EDYCJI
OLSZTYŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO 215**

Rozdział I

WSTĘP

Raport o stanie miasta Olsztyna za 2024 r. przedstawią szczegółową analizę demograficzną, ekonomiczną oraz społeczną miasta. Dokument ten jest wynikiem skrupulatnych badań i analiz przeprowadzonych przez poszczególne Wydziały Urzędu Miasta Olsztyna. Raport zawiera dane dotyczące liczby mieszkańców, struktury wiekowej, ruchu naturalnego, bezrobocia, budżetu miasta, projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, gospodarki komunalnej, ochrony zdrowia, edukacji oraz wspierania przedsiębiorczości. Celem raportu jest przedstawienie aktualnej sytuacji miasta oraz wskazanie kierunków jego rozwoju w najbliższych latach.

W 2024 r. Olsztyn odnotował spadek liczby mieszkańców, co jest wynikiem niekorzystnych zmian demograficznych. Jednocześnie Miasto podejmuje działania mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców poprzez inwestycje, rozwój infrastruktury oraz wsparcie programów społecznych. Raport ten jest nie tylko źródłem informacji, ale także narzędziem do planowania przyszłych działań i strategii rozwoju.

1. Charakterystyka ogólna

1.1 Demografia

W 2024 r. w ewidencji prowadzonej przez Urząd Miasta, w Olsztynie zarejestrowano meldunek 151 866 osób, w tym 67 682 mężczyzn oraz 84 184 kobiet.

Zmiany demograficzne odnotowane w latach 2012-2024 nie są dla Olsztyna korzystne - rośnie udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zaobserwowano także ujemny przyrost naturalny.

W 2024 r. liczba zameldowanych spadła o 1,64% (2 539 osób) w stosunku do 2023 r. i o 6,83% (11 135) w porównaniu do 2019 r.

W analizowanych latach 2019-2024 największy wzrost liczby zameldowanych odnotowano w grupie 70-79-latków. W tej grupie w 2024 r. zameldowanych było 17 533 osób (o 26% więcej niż w 2019 r.). Tendencję wzrostową zaobserwowano także wśród 10-19-latków (więcej o 4,1%, 648 osób) oraz 40-49-latków (więcej o 5,3%, 1 274 osoby).

W tym samym okresie największy spadek zameldowanych odnotowano w grupie 30-39 latków - mniej o 32,1% olsztynian (w 2024 r. - 20 340 osób, w 2019 r. - 26 873 osoby).

**Mieszkańcy zameldowani w Olsztynie na pobyt stały i czasowy w latach 2019-2024
(wg stanu na 31.12)**

Wiek	2019	2020	2021	2022	2023	2024
0-9	16 804	16 175	15 404	14 663	13 845	12 915
10-19	15 769	15 928	16 035	16 133	16 360	16 417
20-29	16 457	15 465	14 822	14 246	13 662	13 357
30-39	26 873	25 737	24 497	23 192	21 635	20 340
40-49	23 864	24 245	24 673	25 128	25 617	25 138
50-59	18 650	18 234	17 943	17 882	18 022	18 296
60-69	23 854	23 318	22 593	21 910	21 134	20 295
70-79	12 915	13 786	14 651	15 499	16 541	17 533
80 i więcej	7 815	7 852	7 718	7 687	7 589	7 575
RAZEM:	163 001	160 740	158 336	156 340	154 405	151 866

Struktura mieszkańców Olsztyna ze względu na płeć nie różniła się znacząco od obserwowanej w innych miastach podobnej wielkości. Była także porównywalna do danych zarejestrowanych w Olsztynie w latach 2019-2024. Olsztynianki stanowiły większość społeczeństwa naszego miasta - 54,16%.

Mieszkańcy zameldowani w Olsztynie (pobyt stały i czasowy) według płci i wieku w 2024 r.

Wiek	mężczyźni	kobiety	ogółem
	69 611	82 255	151 866
0-9	6 674	6 241	12 915
10-19	8 537	7 880	16 417
20-29	6 572	6 785	13 357
30-39	9 767	10 573	20 340
40-49	12 355	13 517	25 872
50-59	8 309	9 987	18 296
60-69	8 537	11 758	20 295
70-79	6 799	10 734	17 533
80+	2 061	4 780	6 841

W 2024 r. mieszkańcy Olsztyna w wieku produkcyjnym stanowili 53,37% ogółu społeczeństwa (81 051 osoby), z czego 47,8% to mężczyźni (38 744 osób). 27,32% olsztynian stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym (41 483 osób), zaś 19,31% (29 332 osoby) - w wieku przedprodukcyjnym.

Mieszkańcy zameldowani w Olsztynie według ekonomicznych grup wieku w 2024 r.

Ekonomiczna grupa wieku	mężczyźni	kobiety	ogółem
wiek przedprodukcyjny ¹	15211	14 121	29 332
wiek produkcyjny ²	38 744	42 307	81 051
wiek poprodukcyjny ³	13 727	27 756	41 483
Razem:	67 682	84 184	151 866

Analiza danych za lata 2019-2024 w zakresie struktury ludności według ekonomicznych grup wieku pozwoliła zaobserwować spadek liczby mieszkańców, który w największym stopniu dotyczy grupy osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu do roku 2023 ich liczba spadła o 6 832 osoby, zaś w stosunku do roku 2019 - o 653 osoby. Spadek obserwuje się także w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym - w 2024 roku mniej o 231 osób w porównaniu do danych za rok 2019. W grupie osób w wieku poprodukcyjnym obserwujemy wzrost. Różnica w latach 2019-2024 wynosi 2 107 osób.

Współczynnik obciążenia demograficznego w Olsztynie w latach 2019-2024 (%)⁴

Miarą określającą relacje między poszczególnymi ekonomicznymi grupami wieku ludności jest wskaźnik obciążenia demograficznego, obrazujący liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W latach 2019-2024 współczynnik ten, wyrażony liczebnością osób w wieku poprodukcyjnym, jak i w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, wskazuje na tendencję wzrostową. Odnotowany w 2024 r. współczynnik obciążenia osobami w wieku nieprodukcyjnym był większy o 14,08 punktu procentowego - dla grupy osób w wieku poprodukcyjnym oraz o 4,75 punktu procentowego - dla grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Poziom współczynnika obciążenia demograficznego przedstawiono w tabeli poniżej.

Współczynnik obciążenia demograficznego (os.)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	↑ +73,29	↑ +75,25	↑ +76,93	↓ -74,48	↑ +79,63	↑ +87,37
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	↑ +41,86	↑ +43,59	↑ +45,01	↓ -43,19	↑ +47,83	↑ +51,18
Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	↑ +31,43	↑ +31,65	↑ +31,92	↓ -31,29	↑ +31,80	↑ +36,18

¹ wiek przedprodukcyjny - wiek, w którym ludność nie osiągnęła jeszcze zdolności do pracy, tj. 0-17 lat

² wiek produkcyjny - wiek zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn grupa wieku 18-64 lata, dla kobiet - 18-59 lat

³ wiek poprodukcyjny - wiek, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową, tj. dla mężczyzn - 65 lat i więcej, dla kobiet - 60 lat i więcej

⁴ współczynnik obciążenia demograficznego - stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Wyjaśnienie pojęcia: <https://stat.gov.pl/metainformacje>

Ruch naturalny ludności w latach 2019-2024

Liczba urodzeń w Olsztynie systematycznie spada. W poddanych analizie latach 2019-2024 obserwowano ujemny przyrost naturalny. W 2024 r. urodziło się o 659 dzieci mniej niż w roku 2019 i mniej o 68 w stosunku do 2023 r.

W 2024 r. nieznacznie wzrosła liczba zgonów - o 37 osób w porównaniu do danych za 2023 r. Jest to mniej o 303 osoby od liczby zgonów zarejestrowanych w okresie trwania pandemii COVID19 (2021 r.).

Wskaźniki prezentujące ruch naturalny zaobserwowany w Olsztynie w latach 2019-2024 przedstawiono szczegółowo w tabeli poniżej.

Ruch naturalny ludności w latach 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Urodzenia żywe (os.)	1 511	1 391	1 232	1 140	920	852
Urodzenia żywe na 1000 ludności (os.)	9,27	8,53	7,56	7,29	5,95	5,61
Zgony (os.)	1 679	1 812	2 074	1 833	1 734	1 771
Zgony na 1000 ludności (os.)	10,30	11,12	12,72	11,72	11,22	11,66
Przyrost naturalny	-1,03	-2,58	-5,17	-4,43	-5,27	-6,05

Bez wątplenia tym, co może i powinno niepokoić, jest dalszy spadek ludności Olsztyna. Co prawda wyludnianie się miast jest tendencją ogólnopolską, jednak nie powinno to nikogo uspokajać. W 2024 r. liczba zameldowanych mieszkańców naszego miasta wyniosła 151 866 osób (mniej o 2 539 mieszkańców, tj. 1,64% - w porównaniu do 2023 r.; mniej o 11 135 osób, tj. 6,83% w stosunku do danych za rok 2019).

Jednocześnie rośnie udział ludności w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zaobserwowano także ujemny przyrost naturalny. Największy wzrost liczby zameldowanych odnotowano w grupie 70-79-latków (o 26% więcej niż w 2019 r.), a największy spadek w grupie 30-39-latków (o 32,1% mniej niż w 2019 r.).

Optymizmem nie nastraja również współczynnik obciążenia demograficznego, wyrażony liczebnością osób w wieku poprodukcyjnym, jak i w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym, który wskazuje na tendencję wzrostową. Odnotowany w 2024 r. współczynnik obciążenia osobami w wieku nieprodukcyjnym był większy o 14,08 punktów procentowych - dla grupy osób w wieku poprodukcyjnym oraz o 4,75 punktu procentowego - dla grupy osób w wieku przedprodukcyjnym.

1.2 Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stopa bezrobocia rejestrowanego wyliczona przez Główny Urząd Statystyczny dla Olsztyna na dzień 31.12.2024 r. wynosiła 2,0% i był to poziom najniższy od 2004 r. Analiza danych prezentujących sytuację osób pozostających bez pracy za lata 2004-2024 wykazuje tendencję spadkową.

Wskaźnik stopy
bezrobocia
rejestrowanego
w Olsztynie

2. Budżet Olsztyna

2.1 Dochody budżetu Olsztyna

W 2024 r. dochody budżetu Miasta Olsztyna wyniosły

1 765 749 556,63 zł

Wybrane źródła dochodów budżetu Miasta Olsztyna w 2024 r.

Udziały w podatkach dochodowych PIT i CIT	449 745 626 zł
Subwencje i dotacje z budżetu państwa	735 705 574 zł
Dofinansowanie z Unii Europejskiej	35 179 465 zł
Podatek od nieruchomości	154 609 873 zł
Opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	56 314 427 zł
Sprzedaż biletów komunikacji miejskiej	37 293 196 zł
Podatek od czynności cywilnoprawnych	18 255 146 zł

2.2 Wydatki budżetu Olsztyna

W 2024 r. wydatki budżetu Miasta Olsztyna wyniosły

1 774 577 731,44 zł

w tym **5,4%** stanowiły wydatki
na działalność inwestycyjną
(95 917 336,17 zł)

Podział wydatków budżetu Miasta Olsztyna w 2024 r. według działów klasyfikacji budżetowej

Rolnictwo i łowiectwo	103 354 zł
Przetwórstwo przemysłowe	5 685 774 zł
Transport i łączność	203 679 947 zł
Turystyka	754 073 zł
Gospodarka mieszkaniowa	15 411 602 zł
Działalność usługowa	4 678 162 zł
Administracja publiczna	120 254 387 zł
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2 696 294 zł
Obrona narodowa	145 936 zł
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	48 162 866 zł
Wymiar sprawiedliwości	486 894 zł
Obsługa długu publicznego	22 017 731 zł
Różne rozliczenia	4 819 592 zł
Oświata i wychowanie	820 251 835 zł
Ochrona zdrowia	14 349 313 zł
Pomoc społeczna	135 579 419 zł
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	10 419 191 zł
Edukacyjna opieka wychowawcza	55 295 378 zł
Rodzina	114 368 461 zł
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	115 675 535 zł
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	32 585 825 zł
Kultura fizyczna	47 156 161 zł

2.3 Zbiorcze zestawienie projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych

W 2024 r. realizowano 171 projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, z programów zarówno unijnych, jak i krajowych. Całościowa kwota dofinansowania wyniosła 574 446 863,52 zł. Projekty realizowano w następujących 9 obszarach działania:

Obszar projektu	Liczba projektów/ działań	Wartość dofinansowania
transport publiczny i mobilność miejska	4 projekty	308 066 715,81 zł
bezpieczeństwo	6 projektów	13 979 789,97 zł
środowisko	3 projekty	25 257 637,41 zł
edukacja	69 projektów	26 167 435,53 zł
zdrowie i pomoc społeczna	35 działań	43 585 954,12 zł
stymulowanie przedsiębiorczości	7 działań	87 947 400,12 zł
kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	24 projekty	37 068 311,75 zł
sport i rekreacja	19 projektów	32 041 106,81 zł
inne	4 projekty	332 503,00 zł

Zestawienie projektów dofinansowanych z podstawowych programów operacyjnych:

Nazwa Programu	Obszar działania	Liczba projektów	Wartość dofinansowania
Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027	Projekty FEWiM ogółem	20	239 267 464,87 zł
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	1	35 983 586,75 zł
	edukacja	14	16 721 307,42 zł
	stymulowanie przedsiębiorczości	3	14 841 134,12 zł
	transport publiczny i mobilność miejska	1	167 855 654,21 zł
	zdrowie i pomoc społeczna	1	3 865 782,37 zł
Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027	Projekty FEPW ogółem	1	128 931 702,67 zł
	transport publiczny i mobilność miejska	1	128 931 702,67 zł
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027	Projekty FENIKS ogółem	1	25 249 081,35 zł
	środowisko	1	25 249 081,35 zł

Ponadto dofinansowanie uzyskano na realizację projektów z niżej wymienionych programów:

Nazwa Programu	Obszar działania	Liczba projektów	Wartość dofinansowania
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Projekty FERS ogółem	1	350 502,00 zł
	edukacja	1	350 502,00 zł
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027	Projekty FERC ogółem	1	849 999,97 zł
	bezpieczeństwo	1	849 999,97 zł
Krajowy Plan Odbudowy	Projekty KPO	5	345 840,00 zł
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	5	345 840,00 zł
Polski Ład	Projekty Polskiego Ładu ogółem	3	106 591 840,00 zł
	sport i rekreacja	1	30 000 000,00 zł
	stymulowanie przedsiębiorczości	1	71 841 840,00 zł
	transport publiczny i mobilność miejska	1	4 750 000,00 zł
Fundusz Rozwoju Dróg	Projekty z FRD ogółem	1	6 529 358,93 zł
	transport publiczny i mobilność miejska	1	6 529 358,93 zł
Fundusz Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego	Projekty Funduszu Dopłat BGK ogółem	2	12 806 756,68 zł
	zdrowie i pomoc społeczna	2	12 806 756,68 zł
Budżet państwa	Projekty z budżetu państwa ogółem:	103	50 726 273,82 zł
	stymulowanie przedsiębiorczości	3	1 264 426,00 zł
	sport i rekreacja	16	1 961 106,81 zł
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	10	577 385,00 zł
	zdrowie i pomoc społeczna	29	26 847 268,42 zł
	środowisko	1	556,06 zł
	bezpieczeństwo	4	13 124 799,00 zł
	edukacja	36	6 618 229,53 zł
Inne	4	332 503,00 zł	
Erasmus+	Projekty Erasmus plus ogółem	11	2 422 218,31 zł
	edukacja	11	2 422 218,31 zł
Dotacja celowa Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Projekty z budżetu Samorządu WiM ogółem	9	231 500,00 zł
	sport i rekreacja	2	80 000,00 zł
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	7	151 500,00 zł
Środki Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie	Projekty WFOŚiGW ogółem:	5	47 978,27 zł
	edukacja	4	39 978,27 zł
	środowisko	1	8 000,00 zł
Inne	Projekty inne ogółem:	7	96 346,65 zł
	bezpieczeństwo	1	5 000,00 zł
	edukacja	2	15 200 zł
	kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	1	10 000 zł
	zdrowie i pomoc społeczna	3	66 146,65 zł

Rozdział II

ZADANIA I KOMPETENCJE PREZYDENTA OLSZTYNA

1. Gospodarka komunalna

1.1 Wstęp

Podstawą działalności gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego, określanej jako gospodarka komunalna, jest ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej, która definiuje ustrój gospodarczy gmin. Zgodnie z przedmiotową ustawą gospodarka komunalna polega na wykonywaniu przez jednostki samorządu terytorialnego zadań własnych w celu zaspokajania potrzeb zbiorowych wspólnoty samorządowej.

Gospodarka komunalna obejmuje w szczególności zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych.

Samorząd gminny prowadzi działalność gospodarczą w obszarach: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska, przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, działalności w zakresie telekomunikacji, lokalnego transportu zbiorowego, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych, wspierania rodziny, gminnego budownictwa społecznego, edukacji publicznej, kultury, kultury fizycznej i turystyki, targowisk i hal targowych, cmentarzy gminnych.

Jakiego miasta oczekujemy w 2030 r., jak i w dalszym horyzoncie czasowym? W jakim Olsztynie chcemy żyć i pracować? W jakim kierunku Olsztyn powinien się rozwijać? Jakie działania należy podjąć, by nam i przyszłym pokoleniom żyło się w nim dobrze?

Na te pytania odpowiada *Strategia Rozwoju Miasta - Olsztyn 2030+*, która jest najważniejszym dokumentem strategicznym, wyznaczającym kierunki działań w poszczególnych obszarach funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Określa wizję Olsztyna, a także najważniejsze cele i kierunki rozwoju miasta.

Priorytetem władz Olsztyna jest zapewnienie warunków zrównoważonego rozwoju miasta oraz najwyższej jakości życia mieszkańców. Zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze, w tym m.in. zmiany demograficzne, wpływ pandemii COVID-19 na rynek pracy, system ochrony zdrowia oraz inne aspekty funkcjonowania miasta i życia jego mieszkańców, wyzwania przed jakimi stoimy oraz możliwości, jakie niesie nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej, wymagają przeglądu wyznaczonych celów i kierunków rozwoju Olsztyna.

Poniżej przedstawione zostały działania Prezydenta Olsztyna dotyczące szeroko rozumianej gospodarki komunalnej.

1.2 Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy

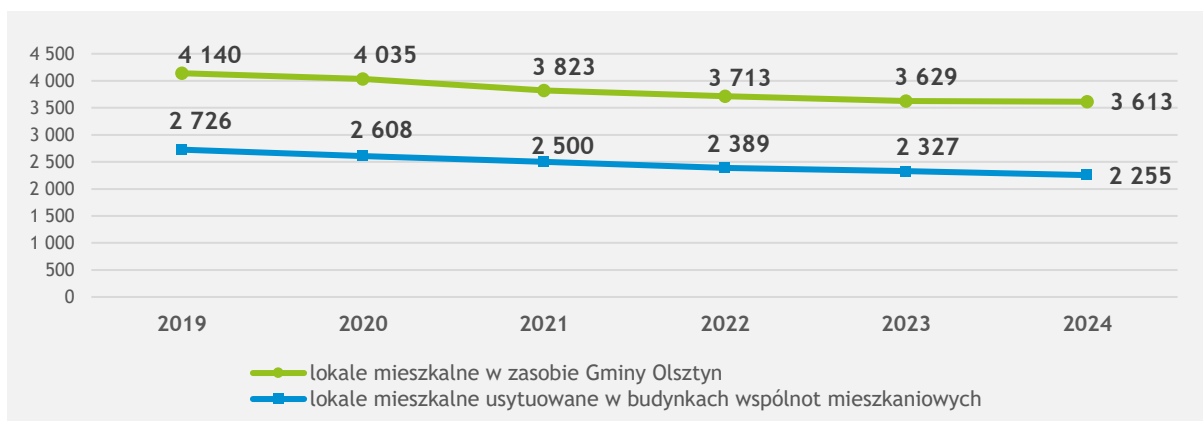
Działania Miasta Olsztyna w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych mieszkańców w 2024 r. wynikały z Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026, przyjętego Uchwałą Nr XXXIX/647/21 z dnia 24 listopada 2021 r. Rady Miasta Olsztyna. Program jest dokumentem, który określa podstawowe działania związane z prawidłową i racjonalną gospodarką mieszkaniową.

W mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn, według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r., pozostawało 3 613 lokali mieszkalnych, w tym: 2 255 lokali usytuowanych było w budynkach wspólnot mieszkaniowych, 1 337 w budynkach stanowiących w 100% własność Gminy Olsztyn. 10 lokali mieszkalnych znajdowało się w budynkach spółdzielni mieszkaniowych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. w zasobie Gminy Olsztyn 453 lokale przeznaczone były na najem socjalny, a 10 na pomieszczenia tymczasowe. W 2024 r. w porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił spadek liczby lokali wykorzystywanych na pomieszczenia tymczasowe o 19, a na najem socjalny pozostał na tym samym poziomie. Liczba budynków mieszkalnych stanowiących w 100% własność Gminy Olsztyn zwiększyła się rok do roku o 4 budynki i na koniec 2024 r. wyniosła 115.

W stosunku do roku poprzedniego odnotowano spadek łącznej liczby lokali w zasobie Gminy Olsztyn o 16 lokali. Od 2019 r. zaobserwowano spadek ogólnej liczby lokali mieszkalnych w zasobie Gminy Olsztyn.

Mieszkańczy zasób Gminy Olsztyn w latach 2019-2024

źródło: opracowano na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Na początku września 2024 r. zakończono inwestycję obejmującą budowę przy ul. Towarowej 18 w Olsztynie 5 budynków socjalnych, w których znajduje się 56 mieszkań. Sprzedano 1 budynek przy al. Piłsudskiego 62.

Potrzeby mieszkaniowe, do których zapewnienia Gmina zobowiązana jest na mocy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. 2023 r., poz. 725) realizowane są z wykorzystaniem zasobu, o którym wcześniej wspomniano. Potrzeby mieszkaniowe określa się w szczególności poprzez liczbę złożonych wniosków o przydział lokalu, konieczność zapewnienia lokali zamiennych, liczbę wyroków sądowych orzekających eksmisję. Zapotrzebowanie na lokale komunalne wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. wyniosło 212 lokali, w tym:

- pozostające do zrealizowania zobowiązania Gminy wobec rodzin umieszczonych przez Społeczną Komisję ds. Mieszkań Komunalnych na listach osób uprawnionych do zawarcia umowy najmu lokalu na czas nieoznaczony - 63 - zwiększenie o 4 w stosunku do roku poprzedniego,
- potrzeby wynikające z wniosków o przydział lokalu komunalnego, spełniających kryteria Uchwały, w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztyn - 143 - zmniejszenie o 21 w stosunku do roku poprzedniego,
- potrzeby w zakresie dostarczenia lokali zamiennych, ze względu na stan techniczny budynku lub planowane inwestycje - 6.

Nastąpił spadek zapotrzebowania na lokale komunalne w stosunku do roku poprzedniego o 29 lokali, wynikający m.in. z mniejszej liczby wniosków o przydział lokalu komunalnego, spełniających kryteria Uchwały w sprawie określenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztyn, w zakresie dostarczenia lokali zamiennych oraz mniejszej potrzebnych lokali zamiennych ze względu na stan techniczny budynku lub planowane inwestycje.

Na dzień 31 grudnia 2024 r. pozostawało 547 przyjętych do realizacji wyroków sądowych orzekających eksmisję z przyznanym uprawnieniem do najmu socjalnego lokalu. Rok do roku odnotowano więc spadek zobowiązań o 39.

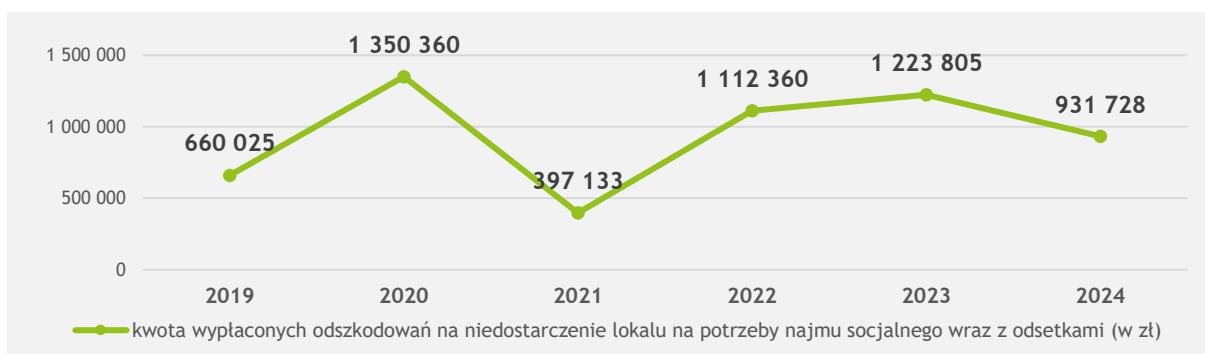
Zapotrzebowanie na tymczasowe pomieszczenia w 2024 r. wyniosło 192. Rok do roku zapotrzebowanie pozostało na tym samym poziomie.

Na przestrzeni lat 2019-2024 zapotrzebowanie na lokale z mieszkaniowego zasobu Gminy Olsztyn utrzymywało się na zbliżonym poziomie.

Potrzeby mieszkaniowe Gminy Olsztyn

Kwota wypłaconych przez Gminę Olsztyn odszkodowań za niedostarczenie lokalu na potrzeby najmu socjalnego lokalu wraz z odsetkami w 2024 r. wyniosła 931 728,41 zł, co oznacza spadek kwoty wypłaconych odszkodowań o 292 076,82 zł w porównaniu do roku poprzedniego.

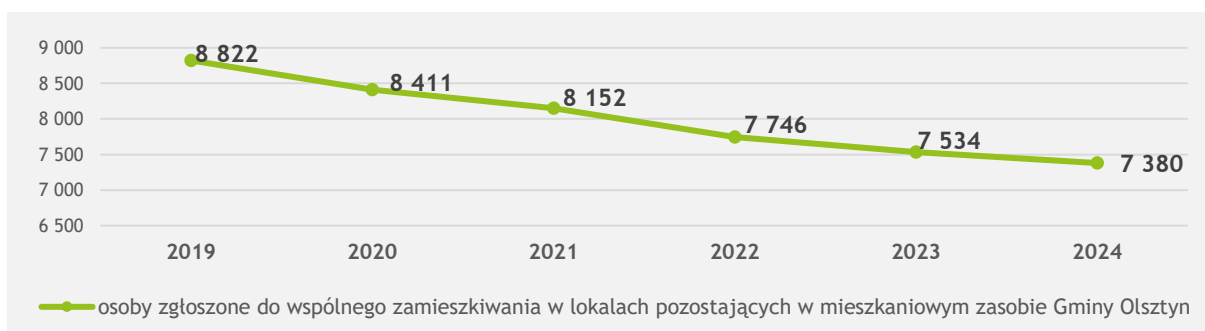
Kwota wypłaconych odszkodowań za niedostarczenie lokalu na potrzeby najmu socjalnego wraz z odsetkami (zł)

źródło: opracowano na podstawie danych Zakładu Lokali i Budyneków Komunalnych w Olsztynie

Na dzień 31 grudnia 2024 r. do zamieszkiwania w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn zgłoszono 7 380 osób - o 154 osoby mniej niż w 2023 r. Corocznie od 2019 r. do 2024 r. liczba osób zgłoszonych do wspólnego zamieszkiwania w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn zmniejsza się.

Osoby zgłoszone do wspólnego zamieszkiwania w lokalach pozostających w mieszkaniowym zasobie Gminy Olsztyn

źródło: opracowano na podstawie danych Zakładu Lokali i Budyneków Komunalnych w Olsztynie

W 2024 r. wyremontowano łącznie 69 lokali mieszkalnych. Rok do roku nastąpił wzrost tej liczby o 5 lokali. Łączny koszt remontu lokali w 2024 r. wyniósł 2 624 596,30 zł. Z analizy porównawczej wynika, że koszty remontu lokali w 2024 r. w odniesieniu do 2023 r., zwiększyły się o 58 297,30 zł.

W ramach remontu lokalu na koszt i staraniem przyszłego najemcy w 2024 r. wyremontowano 10 lokali mieszkalnych (więcej o 2 lokale wyremontowane w tym trybie w stosunku do roku ubiegłego). Orientacyjny koszt remontu lokali wykonanych przez najemców szacuje się na kwotę 400 942,07 zł i jest to kwota mniejsza o 182 257,93 zł w stosunku do roku poprzedniego.

W 2024 r. złożono 128 wniosków o wykup lokali mieszkalnych, 6 wniosków o wykup lokali użytkowych i 12 wniosków o wykup garaży. Dokonano 72 sprzedaży, w tym 68 lokali mieszkalnych, 3 lokali użytkowych i 1 garażu, co stanowi wzrost łącznej liczby sprzedanych lokali o 3 w porównaniu do roku poprzedniego. Łączny dochód ze sprzedaży lokali wyniósł 5 559 569,46 zł, odnotowano więc wzrost dochodu o 1 352 122,16 zł w odniesieniu do 2023 r.

Na podstawie Zarządzenia nr 211 i 210 Prezydenta Olsztyna z dnia 11 czerwca 2024 r. w sprawie określenia odpowiednio stawki czynszu za najem lokali mieszkalnych i najem socjalny lokali oraz tymczasowych pomieszczeń w zasobie mieszkaniowym Gminy Olsztyn stawki czynszu uległy zmianie.

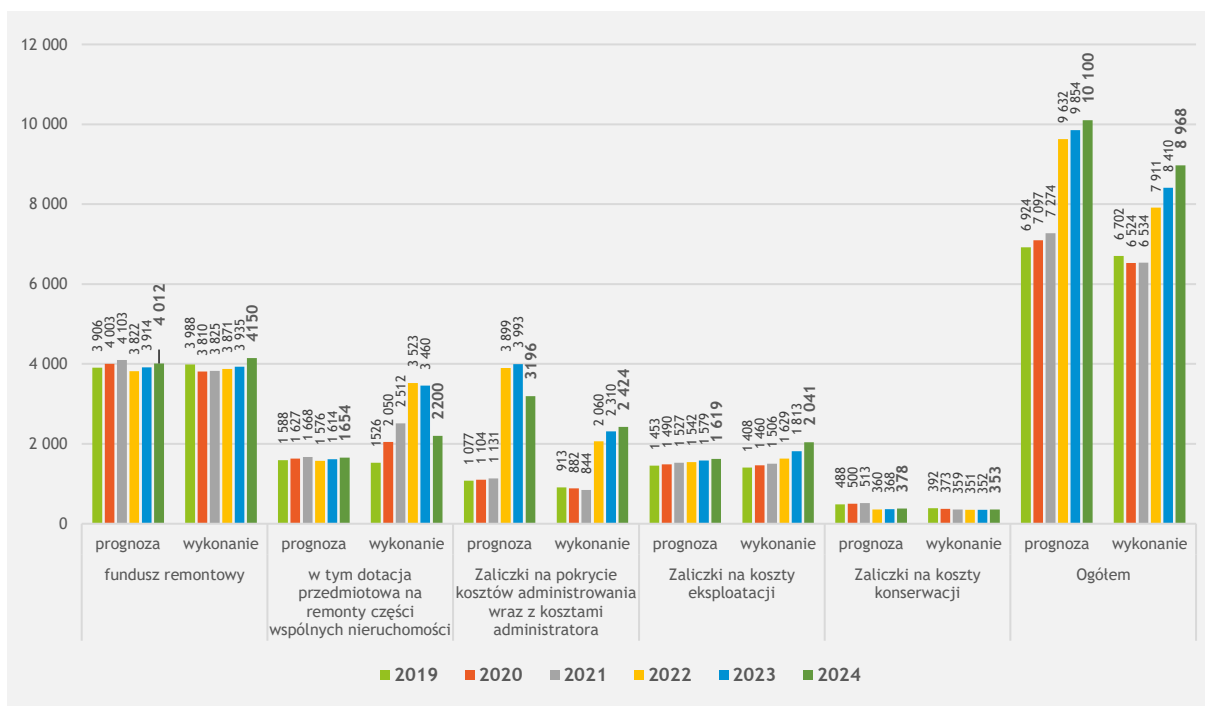
Ustalona stawka czynszu za najem 1 m² powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego wynosi 7,54 zł (wzrost o 0,77 zł w stosunku do 2023 r.). Stawka czynszu za 1 m² powierzchni użytkowej najmu socjalnego lokalu oraz tymczasowego pomieszczenia wynosi 2,50 zł (wzrost o 0,44 zł w stosunku do 2023 r.).

Zgodnie z Uchwałą Nr XLII/695/22 Rady Miasta Olsztyna z dnia 23 lutego 2022 r. zmieniającą Uchwałę w sprawie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026 (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2022 r., poz. 1222), od 1 stycznia 2022 r. zmianie uległo procentowe zastosowanie obniżek czynszu w lokalach mieszkalnych, wynikających z wysokości uzyskanego dochodu. W 2024 r. zgodę na obniżenie stawki czynszu udzielono 553 najemcom (mniejszej liczbie o 12 w odniesieniu do roku poprzedniego) w wysokości - 30%.

W celu racjonalnego gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Olsztyn kontynuowana jest polityka zamiany mieszkań, m.in. poprzez działanie Biura Zamiany Mieszkań z siedzibą w Zakładzie Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie. Na dzień 31 grudnia 2023 r. w Biurze Zamiany Mieszkań pozostawało 48 ofert o dobrowolną zamianę lokalu. Za pośrednictwem Biura w 2024 r. zrealizowano 5 zamian tj. o 1 zamianę więcej niż w 2023 r. Kwota spłaconych zaległości w ramach dobrowolnej zamiany lokali wyniosła 1 928,30 zł, gdzie w roku 2023 r. kwota ta wyniosła 75 284,85 zł, zatem odnotowano spadek o 73 359,55 zł w porównaniu do roku 2023. Liczba dokonywanych dobrowolnych zamian lokali w latach 2019-2024 kształtuje się na przybliżonym poziomie (2019 r. - 5, 2020 r. - 6, 2021 r. - 9, 2022 r. - 2, 2023 r. - 4, 2024 - 5).

Zaliczki na pokrycie kosztów administrowania, eksploatacji, konserwacji i fundusz remontowy w nieruchomościach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Olsztyn wynikają z uchwał podejmowanych przez właścicieli lokali na corocznych zebraniach (w I kwartale każdego roku).

Koszty utrzymania części wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych

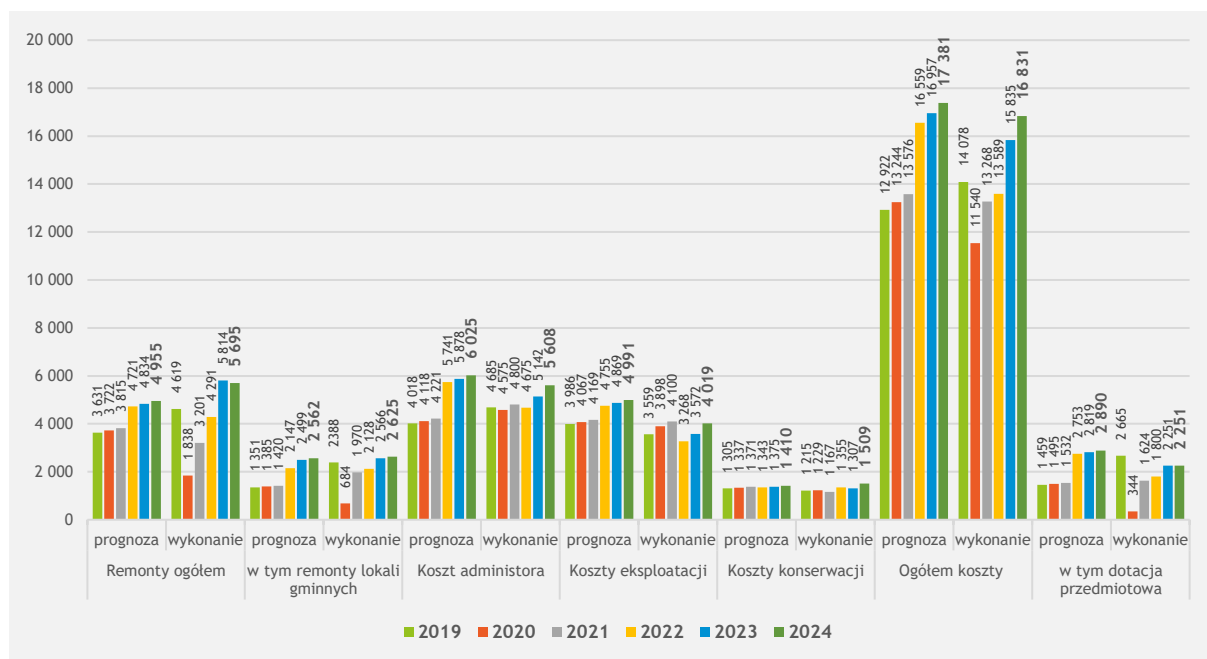

źródło: opracowano na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Faktycznie poniesione koszty utrzymania nieruchomości wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych ogółem w 2024 r. są niższe o 1 134 000 zł niż koszty prognozowane na rok 2024 w „Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026”. Poziom wykonania wynika z realizacji zadań określonych w uchwałach wspólnot mieszkaniowych z udziałem Gminy Olsztyn, podejmowanych przez właścicieli lokali na corocznych zebraniach (w I kwartale każdego roku). Analiza porównawcza wskazuje, że koszty utrzymania nieruchomości wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych w 2024 r. w odniesieniu do kosztów w 2023 r. zwiększyły się o 558 000 zł.

Prognozowana w Wieloletnim „Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026” kwota dotacji przedmiotowej na remonty części wspólnych nieruchomości wyniosła 1 654 000 zł, zaś - zgodnie z Uchwałą Nr VIII/114/24 Rady Miasta Olsztyna z dnia 13 grudnia 2024 r. - kwota dotacji przyznana na rok 2024 wyniosła 5 672 281 zł (w tym: dotacja do remontów części wspólnych budynków Wspólnot Mieszkaniowych z udziałem Gminy - 2 200 000 zł). Należy zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2019-2024 faktycznie poniesione koszty utrzymania nieruchomości wspólnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych ogółem są niższe od prognozowanych.

Koszty utrzymania budynków gminnych i lokali gminnych

źródło: opracowano na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

Faktycznie poniesione koszty utrzymania budynków gminnych i lokali gminnych ogółem w 2024 r. są niższe o 550 000 zł niż koszty prognozowane w „Wieloletnim Programie Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026” na rok 2024. Analizując faktyczne koszty utrzymania budynków i lokali gminnych w 2024 r. w stosunku do kosztów prognozowanych stwierdza się, że:

- koszty remontów uległy zwiększeniu o 740 000 zł,
- koszty administrowania uległy zmniejszeniu o 417 000 zł - poziom wykonania wynikał z faktycznych kosztów administrowania,
- koszty eksploatacji uległy zmniejszeniu o 972 000 zł - poziom wykonania wynikał z obowiązujących umów z dostawcami usług,
- koszty konserwacji zwiększyły się o 99 000 zł - poziom wykonania wynikał z faktycznych potrzeb bieżącej konserwacji, z konieczności awaryjnego zabezpieczenia w niezbędnym zakresie lokali lub budynków (w związku ze zdarzeniami losowymi - pożary, wichury, itp.), a także z obowiązujących umów z dostawcami usług i najpilniejszych potrzeb.

Jednocześnie analizując poziom kosztów utrzymania budynków i lokali gminnych w 2024 r. w stosunku do poziomu kosztów w 2023 r. można zaobserwować ich wzrost o 996 000 zł, w tym: zwiększeniu uległy koszty administrowania o 466 000 zł, koszty eksploatacji o 447 000 zł, koszty konserwacji o 48 000 zł, zaś zmniejszeniu uległy koszty remontów o 119 000 zł. Należy zaznaczyć, że na przestrzeni lat 2019-2024 faktycznie poniesione koszty utrzymania budynków gminnych i lokali gminnych ogółem są niższe od prognozowanych.

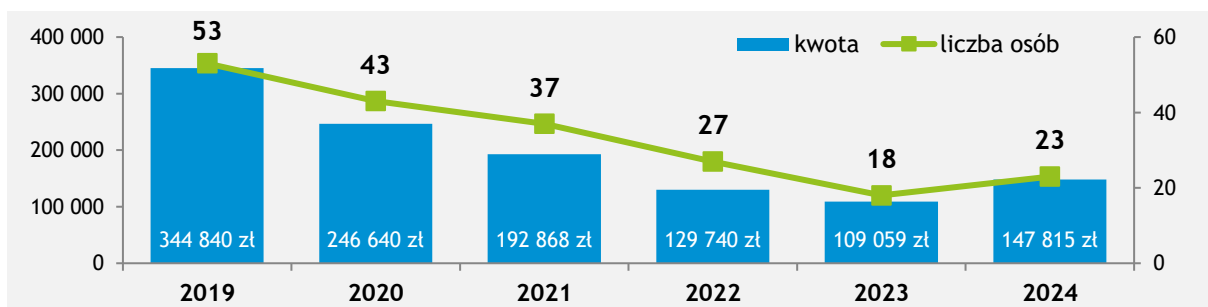

W oparciu o postanowienia Uchwały Nr XXXIII/548/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 kwietnia 2021 r. Prezydent Olsztyna i Dyrektor Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych na wniosek najemców znajdujących się w bardzo trudnej sytuacji materialnej i życiowej (po uzyskaniu informacji o sytuacji materialnej) udzielają ulgi w spłacie należności, tj. rozkładają płatności należności na raty bądź odroczone termin spłaty należności.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. 133 dłużnikom rozłożono na raty zaległości o łącznej wysokości 600 038,03 zł (w tym z tytułu: czynszu, odszkodowania i świadczeń - 376 996,86 zł, odsetek - 177 847,63 zł, zasądzonych kosztów sądowych, komorniczych i eksmisji - 45 193,54 zł). Natomiast 76 dłużnikom odroczone spłatę zaległości w łącznej kwocie 1 407 848,86 zł (w tym z tytułu: czynszu, odszkodowania i świadczeń - 967 294,40 zł, odsetek - 301 855,75 zł, zasądzonych kosztów sądowych, komorniczych i eksmisji - 138 698,71 zł).

Z możliwości spłaty zadłużenia w formie świadczeń niepieniężnych od stycznia do grudnia 2024 r. skorzystały 23 osoby, a wartość odpracowanych długów wyniosła 147 815,50 zł. Natomiast w okresie od stycznia 2015 r. do grudnia 2024 r. z takiej możliwości skorzystało 418 osób, a wartość świadczeń niepieniężnych, zaliczonych na zaległości pieniężne według stanu na 31 grudnia 2024 r. wyniosła łącznie 2 870 171,52 zł. W 2024 r. zaobserwowano wzrost liczby osób zainteresowanych spłatą zadłużenia w formie świadczeń niepieniężnych w stosunku do lat poprzednich.

Spłata zadłużenia w formie świadczeń niepieniężnych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie

1.3 Gospodarowanie nieruchomościami

Zadania z zakresu gospodarki zasobem nieruchomości Gminy Olsztyn polegają w szczególności na ewidencjonowaniu nieruchomości, ich wycenie, tworzeniu, prowadzeniu i udostępnianiu baz danych z Powiatowego Zasobu Geodezyjno-Kartograficznego, współpracy z innymi jednostkami organizacyjnymi gospodarującymi nieruchomościami Gminy Olsztyn, zbywaniu i nabywaniu nieruchomości oraz ich obciążaniu ograniczonymi prawami rzeczowymi (użytkowanie, służebność gruntowa, służebność przesyłu), wdzierżawianiu, użyczeniu, a także na podejmowaniu czynności w postępowaniach sądowych oraz składaniu wniosków o założenie ksiąg wieczystych dla nieruchomości Gminy Olsztyn oraz o wpis w księgach wieczystych.

Zaplanowane dochody ze sprzedaży i gospodarowania nieruchomościami na 2024 r. w wysokości 55 120 000,00 zł zrealizowano w kwocie 46 220 205,80 zł, tj. 83,85 %.

Dochody z tytułu sprzedaży i gospodarowania nieruchomościami stanowiący własność Gminy Olsztyn w 2024 r.

Dochody wg źródeł pozyskania:

Wyszczególnienie	kwota [zł]				
	2020	2021	2022	2023	2024
Sprzedaż gruntów	8 542 865,64	57 780 668,66	15 654 299,04	39 869 665,74	19 813 364,09
Sprzedaż lokali mieszkalnych	5 283 757,46	6 112 021,27	5 704 777,59	4 154 862,41	5 328 999,96
Sprzedaż lokali użytkowych	244 013,58	492 101,29	291 389,67	574 740,62	288 434,00
Sprzedaż innych obiektów	15 591,60	87 740,69	50 240,96	355 779,50	612 745,19
Dochody z opłat za użytkowanie wieczyste	11 461 927,82	14 603 166,73	12 066 571,69	11 198 542,80	12 633 992,27
Nabycia prawa własności przez użytkowników wieczystych	13 337 223,95	4 047 917,30	242 828,21	511 117,78	638 313,6
Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego	2 920 946,41	1 799 028,50	1 546 613,99	1 404 536,08	1 757 012,52
Dochody z opłat za trwałą zarząd, użytkowanie, służebności	1 515 122,15	2 294 365,26	1 982 022,52	1 711 622,98	1 673 281,31
Czynsz dzierżawny	2 128 971,16	2 177 641,39	2 399 009,24	3 388 661,21	3 249 845,17
Wpływy z pozostałych odsetek	479 749,75	571 803,12	326 296,03	447 819,71	224 217,69
Zadania z zakresu geodezji i kartografii	637 103,78	593 212,70	490 854,22	499 204,45	610 476,57
Wpływy z opłat adiacenckich i renty planistycznej	301 272,56	995 943,12	273 880,21	137 359,46	200 240,43
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0	2 914 778,6	0	0	0
Odszkodowania za przejęte nieruchomości pod inwestycje celu publicznego	0	0	6853,19	55,46	0

Sprzedano łącznie 68 lokali mieszkalnych, w tym: 58 mieszkań w trybie bezprzetargowym i 10 mieszkań w trybie przetargowym. Plan dochodów z tego tytułu przekroczone o 32,54 %, przede wszystkim ze względu na wzrost zainteresowania najemców wykupem lokali mieszkalnych.

Sprzedano 3 lokale niemieszkalne. Plan dochodów z tego tytułu wykonano na poziomie 96,14 %.

W trybie przetargowym sprzedano: budynek użytkowy oraz budynek gospodarczy przy ul. Bałtyckiej, budynek mieszkalny przy ul. Piłsudskiego, dwa budynki gospodarcze przeznaczone do rozbiórki przy al. Piłsudskiego oraz jeden garaż przy ul. Rataja. W trybie bezprzetargowym sprzedano budynek przedszkola przy ul. Kopernika na rzecz najemcy. Wykonanie planu na poziomie 61,27% wynika z mniejszego zainteresowania potencjalnych nabywców zakupem innych obiektów budowlanych.

Zawarto 32 akty notarialne dotyczące sprzedaży 70 307 m² gruntów, w tym: 22 akty notarialne w trybie bezprzetargowym oraz 10 aktów notarialnych w trybie przetargowym z przeznaczeniem gruntu m.in. pod: zabudowę mieszkaniową, mieszkalno-usługową, usługi, handel. Uzyskane dochody dotyczą także sprzedaży udziałów w gruncie pod budynkami przy sprzedaży lokali mieszkalnych, lokali niemieszkalnych i garaży. Wykonanie planu na poziomie 63,71 % wynika z mniejszego zainteresowania potencjalnych nabywców zakupem gruntów.

Wydano 9 decyzji o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości zabudowanej garażem. Pozostała kwota to wpływy z rat za przekształcenia w latach ubiegłych oraz wpływy z tytułu opłat przekształceniowych wynikających z ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 904) o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów. Wykonanie planu na poziomie 175,70 % wynika z korzystnej bonifikaty od wniesienia opłaty jednorazowej za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nieruchomości, co powoduje duże zainteresowanie wśród dotychczasowych i nowych właścicieli.

1.4 Targowiska

Na terenie Gminy Olsztyn targowiska stanowiące jej własność funkcjonują przy ul. Kolejowej, ul. Grunwaldzkiej oraz ul. Wilczyńskiego. W Olsztynie występuje istotne zróżnicowanie targowisk pod względem infrastruktury technicznej oraz liczby miejsc handlowych.

- **Targowisko przy ul. Kolejowej**

Targowisko to znajduje się pomiędzy ulicami: Sienkiewicza, Kolejową, Okrzei i Żeromskiego w sąsiedztwie Miejskiej Hali Targowej *Zatorzanka*. Według stanu na grudzień 2024 r. na terenie o powierzchni 12 652 m² zlokalizowano 38 obiektów handlowych, 8 stoisk handlowych oraz 59 ław handlowych.

Na obszarze targowiska w 2024 r. 19 kontrahentów związanych było umowami najmu lub dzierżawy (stan na koniec roku 2024 r. to 11 umów). Ponadto podpisano 23 umowy rezerwacji (stan na koniec roku 2024 r. - 8 umów).

Na targowisku prowadzono również handel sezonowy. Każdego roku, w ramach rezerwacji miejsc do handlu, przydzielanych jest: do 5 stanowisk na sprzedaż sadzonek, do 5 stanowisk na sprzedaż chryzantem i zniczy oraz do 5 stanowisk na sprzedaż choinek.

Na zlecenie Zarządu Dróg, Zieleni i Transportu w Olsztynie przeprowadzano prace mające na celu poprawę warunków i estetyki targowiska, jak również podniesienie poziomu bezpieczeństwa handlujących oraz kupujących.

W 2024 r. podtrzymano decyzję o wyłączeniu z eksploatacji Miejskiej Hali Targowej Zatorzanka przy ul. Kolejowej.

- **Targowisko przy ul. Grunwaldzkiej**

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji, od 2021 r. przyjmuje się, że powierzchnia targowiska obejmuje 24 656 m². Na jego terenie, wg stanu na grudzień 2024 r., znajduje się 66 obiektów handlowo-magazynowych, 116 ław, z czego 82 szt. pod zadaszeniem i 34 szt. bez zadaszenia, 60 stanowisk do handlu z pojazdów, 3 wiaty oraz 5 murowanych pawilonów handlowych (w jednym z nich wydzielonych zostało 11 boksów magazynowych).

W 2024 r. było 80 umów najmu i dzierżawy (stan na koniec roku 2024r. - 75 umów) oraz 145 umów rezerwacji (stan na koniec roku 2024 r. - 75 umów). Po zlikwidowaniu opłaty targowej blisko 30 osób prowadzi sprzedaż nie wiążąc się umową i nie ponosząc żadnych kosztów.

Największą intensywność handlu obserwuje się w okresie pomiędzy kwietniem a październikiem, kiedy zawiera się dodatkowo około 65 umów rezerwacyjnych. W tym czasie organizuje się sprzedaż sezonową (sadzonki, rozsady, owoce i warzywa sezonowe, chryzantemy, znicze). Dodatkowy wzrost handlu ma miejsce przed Świątami Bożego Narodzenia i związany jest z handlem choinkami oraz produktami kupowanymi na święta.

Targowisko wymaga gruntownej przebudowy lub modernizacji, w tym wyremontowania całej jego nawierzchni.

- **Targowisko przy ul. Wilczyńskiego**

Targowisko osiedlowe o powierzchni 2 208 m², na terenie którego, wg stanu na grudzień 2024 r., znajduje się 19 obiektów handlowych i 41 ław.

Na targowisku 5 kontrahentów posiadało umowy najmu i dzierżawy (stan na koniec roku 2024 r.). W ramach rezerwacji miejsc do handlu, przydzielonych w ciągu roku było 5 stanowisk (ławy handlowe), a na kolejnych 4 stanowiskach mógł być prowadzony handel sezonowy przy sprzedaży choinek. Część osób prowadziło handel bez wiązania się umową.

Na zlecenie ZDZiT w Olsztynie przeprowadzano prace mające na celu poprawę warunków i estetyki targowiska, jak również podniesienie poziomu bezpieczeństwa handlujących oraz kupujących.

Rzeczywiste, łączne wpływy z tytułu wynajmu targowisk miejskich wyniosły 942 551,07 zł. Jednocześnie zaległości na rzecz Gminy Olsztyn związane z trwającymi postępowaniami

windykacyjnymi (nakazy zapłaty i wyroki sądowe) oraz zaległości dotyczące najemców i dzierżawców (kary za opóźnienia w transakcjach handlowych, należności z tytułu dochodów budżetowych, należności od odbiorców VAT) wyniosły 839 147,02 zł. Koszty działalności targowisk miejskich w 2024 r., które uwzględniają m.in. prace remontowe, naprawy, podatki, energię elektryczną, wywóz nieczystości, podatek od nieruchomości wyniosły łącznie 1 790 758,40 zł.

1.5 Cmentarze

Zakładanie i rozszerzanie cmentarzy komunalnych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Podstawowym obowiązkiem gminy jest zapewnienie mieszkańcom obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym cmentarzy komunalnych i utrzymanie ich na właściwym poziomie.

W Olsztynie zadania te realizuje utworzony w 1995 r. samorządowy zakład budżetowy Zakład Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie, który posiada:

w trwałym zarządzie:

cmentarze komunalne o ogólnej powierzchni 71,8 ha:

- cmentarz komunalny Poprzeczna o pow. 18,3 ha - założony w 1962 r.,
- cmentarz komunalny Dywity o pow. 53,3 ha - założony w 1984 r.,

miejskie domy przedpogrzebowe przy ul. Poprzecznej i ul. Mariańskiej,

w administracji:

cmentarze zamknięte wpisane do rejestru zabytków:

- cmentarz św. Jakuba przy al. Wojska Polskiego,
- cmentarz św. Józefa przy ul. Rataja,
- cmentarz św. Jana Nepomucena przy ul. Sielskiej,

cmentarze wojenne:

- cmentarz wojenny przy ul. Szarych Szeregów,
- cmentarz Ofiar Terroru Hitlerowskiego przy ul. Baczewskiego,
- cmentarz rosyjski z I wojny Światowej w Lesie Miejskim.

Na cmentarzu komunalnym „Poprzeczna” - nie ma wolnej powierzchni grzebalnej. Są tu dokonywane wyłącznie dochowania do istniejących już grobów oraz pochówki w miejscach uzyskanych przez pogłębienie grobów oraz po grobach zlikwidowanych lub ekshumacjach, bez prawa rezerwacji, oraz od 2002 r. pochówki urnowe w kolumbariach.

Cmentarz komunalny „Dywity” - 31 sierpnia 2024 r. ZCK zakończył rozbudowę cmentarza o kolejne 5,25 ha z powierzchni rezerwowej, co zapewni miejsca pochówku na kolejne około 15-20 lat. Po realizacji tej inwestycji Gmina Olsztyn dysponuje jeszcze powierzchnią rezerwową na rozbudowę cmentarza o powierzchni 20 ha, co przy właściwej gospodarce powierzchnią grzebalną zapewni miejsca na pochówki na kolejne 80-100 lat. Z powierzchni rezerwowej planuje się wydzielenie w 2025 r. działki o powierzchni do 1 ha przeznaczonej na uruchomienie cmentarza dla zwierząt.

Zasoby powierzchni grzebalnej w Olsztynie

L.p.	Wyszczególnienie	Cmentarz „Poprzeczna”	Cmentarz „Dywity”	Ogółem
1	Powierzchnia zajęta	18,3 ha	33,3 ha	51,6 ha
2	Powierzchnia wolna	-	20,0 ha	20,0 ha
3	Ilość grobów - stan na 31.12.2024 r.	26 718	26 266	52 984
4	Ilość pochowanych - stan na 31.12.2024 r.	41 118	30 323	71 441

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

W 2024 r. na cmentarzu „Poprzeczna” pochowano 697 zmarłych, a na cmentarzu „Dywity” 968 zmarłych; łącznie 1665 osób, z czego 50%, tj. 828 pochówków, stanowiły pochówki pokremacyjne (urnowe).

Struktura i liczba pochówków w Olsztynie w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Cmentarz komunalny „Poprzeczna”	760	866	785	780	697
w tym: pochówki urnowe	365	475	438	489	442
% pochówków urnowych na cmentarzu „Poprzeczna”	48%	55%	56%	63%	63%
Cmentarz komunalny „Dywity”	980	1 207	1 002	926	968
w tym: pochówki urnowe	278	382	329	314	386
% pochówków urnowych na cmentarzu „Dywity”	28%	32%	33%	34%	40%
Razem wszystkie pochówki	1 740	2 073	1 787	1 706	1 665
Razem wszystkie pochówki urnowe	643	857	767	803	828
% pochówków urnowych w strukturze pochówków na obu cmentarzach komunalnych	37%	41%	43%	47%	50%

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

Ze względu na systematycznie rosnącą w Olsztynie popularność pokremacyjnej formy pochówku, od wielu lat trwały starania o pozyskanie inwestora w celu wybudowania spopielnarni na cmentarzu „Dywity”. W 2022 r. w przeprowadzonym przez ZCK zamówieniu publicznym, w formule wieloletniej dzierżawy, wyłoniono inwestora, któremu przekazano w dzierżawę miejskie domy przedpogrzebowe oraz działkę pod budowę Wielofunkcyjnego Domu Przedpogrzebowego i krematorium. Zadaniem inwestora jest zaprojektowanie, wybudowanie i użytkowanie obiektu obejmującego dwie kaplice ceremonialne, prosektorium, część administracyjną, w tym administrację cmentarza „Dywity” oraz spopielnarnię.

Rozwiąże to szereg problemów dotyczących cmentarza komunalnego „Dywity”, w tym: zapewni zaplecze biurowe administracji cmentarza, zapewni dostęp do usług przedpogrzebowych bezpośrednio na cmentarzu (kaplice ceremonialne, dom przedpogrzebowy), znacznie skróci przebieg uroczystości pogrzebowych, pozwoli na uruchomienie wybudowanej już alei i bramy wschodniej jako centralnego wjazdu na cmentarz „Dywity”, zapewni usługi kremacji w Olsztynie i województwie. Zgodnie z umową inwestor ma uruchomić obiekt do dnia 17.10.2025 r.

W okresie 2020-2024 Zakład Cmentarzy Komunalnych osiągnął następujące wyniki ekonomiczne:

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Przychody w zł	4 568 071	5 334 485	5 135 441	5 274 851	5 591 991
Koszty w zł	4 312 343	5 235 467	5 492 598	5 377 080	5 410 594
Wynik finansowy	255 728	99 018	-357 157	-102 229	181 397

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

Zakład Cmentarzy Komunalnych co roku prowadzi **działania odtworzeniowe infrastruktury cmentarzy w celu poprawy jej funkcjonowania i jakości**. W latach 2019-2024 wykonano następujące roboty budowlane:

Zadania remontowo-inwestycyjne zrealizowane przez ZCK w okresie 2019-2024 r.

L.p.	Zadanie	Cmentarz	Realizacja
1	Budowa ogrodzenia frontowego cmentarza.	Poprzeczna	2019
2	Budowa ogrodzenia od strony Jeziora Pereszkowo 400 m.b.	Poprzeczna	2019
3	Budowa 10 kolumbariów (540 nisze na 6-8 urn)	Poprzeczna	2019-2024
4	Budowa alei jezdnej Południowej o długości 500 m.b. i powierzchni 1 500 m ²	Dywity	2021
5	Budowa alejek pieszo-jezdnych o powierzchni 1 100 m ² i schodów terenowych oraz parkingów technicznych	Poprzeczna	2022
6	Budowa ogrodzenia od ul. Erdmanowej	Poprzeczna	2023
7	Kompleksowe wykonanie instalacji fotowoltaicznej i pompy ciepła w budynku administracyjnym ZCK	Poprzeczna	2023
8	Zakończenie inwestycji pn. „Urządzenie nowych kwater grzebalnych i odprowadzenie wód powierzchniowych z nowoprojektowanej części cmentarza komunalnego „Dywity” przy ul. Wadąskiej 11 w Olsztynie (rozbudowa cmentarza o 5,25 ha)	Dywity	2024
9	Wykonanie odwodnienia i remont nawierzchni bitumicznej pomiędzy kwaterami grzebalnymi nr III - V	Dywity	2024
10	Projekt budowlano - wykonawczy zewnętrznej letniej sieci wodociągowej na terenie cmentarza komunalnego Poprzeczna	Poprzeczna	2024

źródło: dane Zakładu Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie

Na administrowanym przez ZCK zamkniętym, wpisanym do rejestru zabytków cmentarzu św. Jakuba przy al. Wojska Polskiego w Olsztynie, w 2024 r. przeprowadzono inwentaryzację oraz ocenę podstawową stanu zdrowotnego drzew metodą VTA (Visual Tree Assessment), co pozwoli na podjęcie odpowiednich działań w zakresie pielęgnacji starodrzewu na tym cmentarzu w kolejnych latach.

1.6 Zaopatrzenie w energię ciepłą

Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie dostarcza ciepło ponad 65% mieszkańców Olsztyna. Głównymi dostawcami ciepła na potrzeby odbiorców zaopatrywanych przez miejską sieć ciepłowniczą (dalej MSC) są:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Olsztynie (MPEC),
- Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o. (DE),
- Elektrociepłownia Michelin Polska Sp. z o.o. (MICHELIN),
- Olsztyński Zakład Komunalny (OZK).

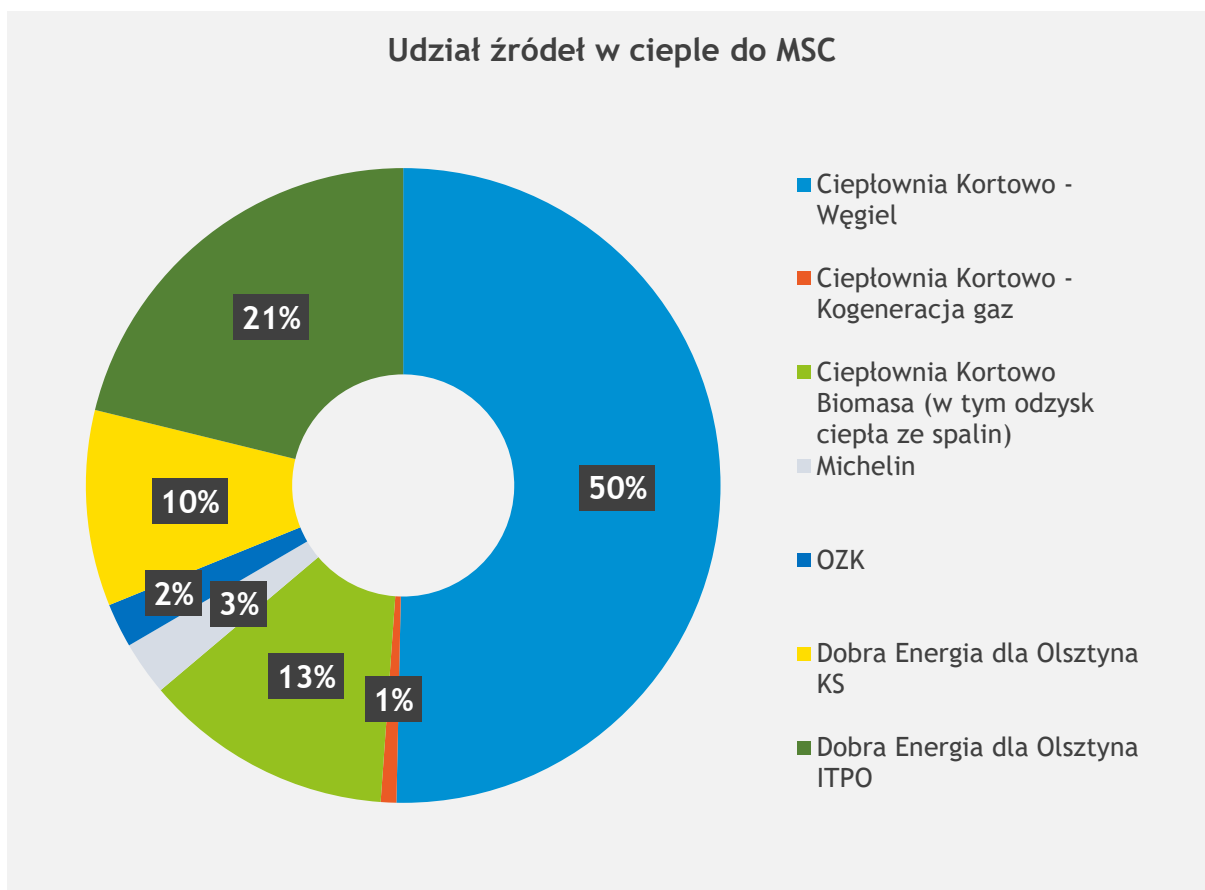
Charakterystyka techniczna źródeł ciepła:

- a) MPEC - źródło ciepła zlokalizowane przy ul. Słonecznej 46, o łącznej mocy zainstalowanej 200,732 MW, wyposażone w:
 - Ciepłownię KORTOWO - 6 kotłów wodnych, o łącznej mocy zainstalowanej 174,450 MW (6 x 29,075 MW), paliwo: miał węglowy i zrębka drzewna,
 - jednostkę kogeneracji wyposażoną w 2 silniki spalinowe (SSP) o łącznej mocy zainstalowanej cieplnej 1,282 MW i łącznej mocy elektrycznej 1,2 MW, paliwo: gaz ziemny,
 - instalację odnawialnego źródła energii Ciepłownia BIO o mocy zainstalowanej 25 MW oraz układ odzysku ciepła o dodatkowej mocy do 4 MW, paliwo: zrębka drzewna.
- b) DE - źródło ciepła przy ul. Bublewicza Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o. adres Spółki: ul. Dąbrowszczaków 21, 10-541 Olsztyn, złożone z:
 - gazowo-olejowej kotłowni szczytowej (KS) o mocy zainstalowanej 68,6 MW,
 - Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów (ITPO) o mocy cieplnej 30 MW oraz mocy generatora energii elektrycznej 11,7 MW (instalacja od początku 2024 roku do grudnia pracowała w fazie testów uruchomieniowych, odbiór nastąpił 10 grudnia 2024r.).
- c) MICHELIN - źródło zlokalizowane przy ul. Leonharda 9 złożone z węglowego kotła parowego - okresowa dostawa ciepła do m.s.c. na poziomie do 5,0 MW.
- d) OZK - spalarnia odpadów medycznych przy ul. Lubelskiej 43D wyposażona w instalacja odzysku ciepła z procesu spalania odpadów medycznych o mocy do 1,5 MW.
- e) MPEC - pozostałe źródła będące również własnością spółki, stanowią lokalne kotłownie gazowe o łącznej mocy 4,88 MW.

Poniżej w tabeli oraz na wykresie kołowym pokazano dostarczone ciepło do MSC oraz udział poszczególnych źródeł w łącznej ilości ciepła dostarczonego do MSC w 2024 r. wynoszącego 2,2 mln GJ:

Produkcja	Ciepłownia Kortowo			Michelin	OZK	Dobra Energia dla Olsztyna	
	Węgiel	Kogeneracja gaz	Biomasa (w tym układ odzysku ciepła ze spalin)			Kotłownia szczytowa KS	Instalacja termicznego przekształcania odpadów ITPO
Ciepło dostarczone do MSC (GJ)	1 103 024	17 366	278 502	60 323	49 421	218 582	463 941
Udział źródeł w ciepłe	50%	1%	13%	3%	2%	10%	21%
Produkcja energii elektrycznej (MWh)		4 502					24 298

Tabela nr 1. Udział poszczególnych źródeł w łącznej ilości ciepła dostarczonego do MSC w 2024 r.

Rys. nr 1. Wykres kołowy udziału źródeł w ciepłe dostarczanym do MSC.

Transport wytworzonego ciepła odbywa się poprzez miejską sieć ciepłowniczą (MSC) o długości 185 km, z czego 151 km stanowi nowoczesna sieć z rur preizolowanych.

W ramach MSC pracują cztery przepompownie, zlokalizowane przy ul. Niepodległości, ul. Jarockiej, ul. Partyzantów oraz ul. Tuwima.

Przepompownia na sieci ciepłowniczej przy ul. Tuwima w Olsztynie (fot. MPEC)

W 2024 r. zasilanie odbiorców w ciepło odbywało się poprzez 1 766 węzłów cieplnych, z czego 1 203 należy do Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Olsztynie. Pozostałe są własnością odbiorców ciepła.

W 2024 roku w źródłach będących własnością spółki wyprodukowano łącznie 1,400 mln GJ ciepła, około 0,110 mln GJ zakupiono od Spółki Michelin i OZK oraz 0,682 mln GJ zakupiono od Dobrej Energii dla Olsztyna. Z łącznych, wyprodukowanych i dostarczonych do sieci 2,188 mln GJ ilości ciepła, odbiorcom końcowym sprzedano 1,962 mln GJ. Różnica wielkości dostawy do sieci i sprzedaży wynika z konieczności pokrycia strat ciepła, które występują podczas transportu ciepła. W wyniku wieloletniej realizacji wymiany starej sieci kanałowej na preizolowaną straty ciepła zmniejszyły się do udziału 10%. Dodatkowo, z wykorzystaniem silników gazowych, wyprodukowano 4 502 MWh energii elektrycznej, którą w 70% zużyto na własne potrzeby spółki. Dobra Energia dla Olsztyna wyprodukowała 24 298 MWh energii elektrycznej.

W ramach działalności niekoncesjonowanej spółki w 2024 r., świadczone usługi czyszczenia wymienników ciepła oraz tzw. stałej obsługi instalacji (w tym usuwania awarii w budynkach na instalacjach: grzewczych, sanitarnych, gazowych i elektrycznych).

W 2024 r. zrealizowano plan zadań inwestycyjnych o łącznej wartości ponad 46,4 mln zł.

Główne zadania obejmowały:

- przyłączanie nowych odbiorców ciepła,
- przebudowę wyeksploatowanych węzłów ciepłych,
- inwestycje związane ze źródłem ciepła Ciepłownia Kortowo.

Większość zadań dotyczących przyłączania nowych odbiorców oraz przebudowy węzłów ciepłych realizowano siłami własnymi spółki. Siłami zewnętrznymi zrealizowano zadanie dotyczące budowy sieci, przyłącza i węzła ciepłego dla budynku A, B, C na dz. nr 249/1, 249/2 obręb 59 przy ul. M. Zientary-Malewskiej w Olsztynie oraz zadania związane z modernizacją Ciepłowni Kortowo przy ul. Słonecznej 46 w Olsztynie. Również inwestycja polegająca na podłączeniu do sieci MPEC zakładu produkcji opon przy ul. Leonharda 9 była częściowo realizowana przez wykonawców zewnętrznych.

Na przetomie lat 2023-2024 w Ciepłowni Kortowo zbudowano instalację nerki ciepłowniczej wykorzystywanej do redukcji twardości wody w Miejskiej Sieci Ciepłowniczej Olsztyna. Instalację zamontowano na bypassie rurociągu powrotnego sieci ciepłowniczej.

W 2024 r., w ramach działań mających na celu zwiększenie efektywności układu odazotowania spalin, w jednostce WR-25 K1 zainstalowano nowoczesny system czyszczenia lanc SNCR oparty na technologii fal uderzeniowych. Rozwiązanie to pozwala na skuteczniejsze usuwanie osadów, co przekłada się na poprawę sprawności procesu redukcji NO_x oraz wydłużenie żywotności elementów instalacji. Równocześnie w kotle wdrożono system czyszczenia powierzchni konwekcyjnych, również wykorzystujący technologię fal uderzeniowych, co dodatkowo zwiększyło efektywność wymiany ciepła i zmniejszyło ryzyko awarii wynikających z nagromadzenia zanieczyszczeń.

W kotle WR-25 K4 przeprowadzono częściową wymianę ekranu tylnego części ciśnieniowej, obejmującą nie tylko wymianę zużytych elementów, ale również poprawiono stabilność i trwałość połączenia tylnej ściany z obmurzem. W celu zabezpieczenia eksploatacji układu hydraulicznego źródła, zmodernizowano pompę obiegową 20W39-3 dostosowując jej charakterystykę pracy do „gniazda” pomp obiegu sieciowego.

W celu zwiększenia efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego Olsztyna w 2024 r:

- wybudowano i zamontowano ogółem 29 węzłów ciepłych w nowych obiektach,
- wybudowano około 2,2 km nowych sieci i przyłączy ciepłych,
- przebudowano 4 węzły ciepłe,
- zbudowano instalację nerki ciepłowniczej wykorzystywanej do redukcji twardości wody w Miejskiej Sieci Ciepłowniczej Olsztyna,
- zainstalowano nowoczesny system czyszczenia lanc SNCR oparty na technologii fal uderzeniowych w jednostce WR-25 K1,
- wykonano instalację punktu ładowania do aut elektrycznych na terenie Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Spółka z o.o. w Olsztynie przy ul. Słonecznej 46.

1.7 Gospodarowanie wodami opadowymi

Gmina Olsztyn poprzez Wydział Inwestycji Miejskich Urzędu Miasta Olsztyna zarządza całą infrastrukturą deszczową na terenie miasta. W skład tej infrastruktury wchodzi m.in.: sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 220 km, ok. 5 500 szt. studni deszczowych, 90 szt. separatorów, 4 przepompownie, 75 piaskowników oraz system otwartych rowów odwadniających o łącznej długości ponad 12,80 km.

Na terenie Gminy Olsztyn preferowane jest retencjonowanie wód opadowych i wykorzystywanie ich w miejscu powstania, o ile pozwolą na to warunki gruntowo-wodne i ustalenia Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla danego rejonu. Retencjonowanie wód opadowych jest korzystne z uwagi na konieczność zapobiegania obniżaniu się poziomu wód w gruncie, lepsze zasilanie roślinności w wodę oraz zapobieganie powstawaniu podtopień. W Olsztynie dominują tereny, których budowa geologiczna powoduje, że nie są w stanie wchłonąć wód opadowych. Oznacza to konieczność odprowadzania wód opadowych do sieci deszczowych, z ewentualnym ich przetrzymaniem w szczelnych zbiornikach.

Na terenie Gminy Olsztyn znajduje się 12 zbiorników retencyjnych, wybudowanych w latach 2017-2022:

- zbiornik przy ul. Bajkowej,
- zbiornik przy ul. Bydgoskiej,
- zbiornik przy ul. Pstrowskiego,
- zbiornik przy ul. Budowlanej-Towarowej,
- zbiornik przy ul. Witosza-Laszki,
- zbiornik przy ul. Bukowskiego-Brylantowej,
- zbiornik przy ul. Bukowskiego-Antonowicza,
- zbiornik przy OBI,
- zbiornik przy ul. Drozdy-Zięby,
- zbiorniki 105.1 i 106.5 przy ul. Pstrowskiego,
- zbiornik przy ul. Paukszty-Sikorskiego.

Oprócz zarządzania stanem istniejącym, Gmina prowadzi szereg działań w celu modernizacji i rozwoju infrastruktury deszczowej, w tym zadania dotyczące rozbudowy i przebudowy sieci dofinansowane ze środków UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 i Programu Operacyjnego Polska Wschodnia na lata 2014-2020. Dzięki realizacji zadań w latach 2017-2023, nastąpiła znaczna poprawa funkcjonowania kanalizacji deszczowej w Olsztynie i tym samym procesu dostosowywania się do zmian klimatu.

Obecnie Gmina Olsztyn realizuje projekt pn. „Rozbudowa systemu gospodarowania wodami opadowymi - III etap”, w ramach którego przewidziano budowę m.in. elementów niebiesko-zielonej infrastruktury, która jest szczególnie ważna w kontekście retencji. Zatrzymuje ona wody opadowe w miejscu ich powstawania - na obszarze, na którym wystąpił opad deszczu. Wspiera tradycyjny

system odprowadzania wód deszczowych i odciąża go poprzez zwiększenie powierzchni wsiąkania/parowania. Infrastruktura ta umożliwi także ponowne wykorzystanie wód opadowych np. do podlewania zieleni.

Gestor miejskiej kanalizacji deszczowej dla miasta Olsztyna zaleca, by niezanieczyszczone wody opadowe z powierzchni szczelnych (dachy, tarasy, ciągi piesze itp.) zagospodarowywać w granicach nieruchomości po uprzednim rozpoznaniu wodochłonności podłoża. Pozostałe wody opadowe zaleca odprowadzać z zastosowaniem retencji do miejskiej kanalizacji deszczowej. Dodatkowo wskazano stosowanie ogrodów deszczowych.

W ostatnim czasie Gmina zintensyfikowała działania mające na celu minimalizację skutków nawałnych deszczy na terenie miasta, m.in. podjęto decyzję o pozyskaniu funduszy na rozwój infrastruktury związanej z wodami opadowymi w miejscach szczególnie zagrożonych podtopieniami (projekty pilotażowe z wykorzystaniem błękitno-zielonej infrastruktury) oraz o konieczności opracowania nowych standardów dotyczących zagospodarowania wód deszczowych, które będą promowały rozwiązania z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury.

Opracowanie narzędzi projektowo-organizacyjnych wpłynie korzystnie na zmianę miejskiej polityki zarządzania wodą opadową w kierunku większego wykorzystania zasad ekohydrologii, ekologii miasta i usług ekosystemów dla miasta.

1.8 Zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Głównymi odbiorcami usług są mieszkańcy Olsztyna, a także instytucje i firmy mające swoje siedziby w granicach administracyjnych gminy.

Spółka zaopatruje również w wodę miejscowości: Nikielkowo, Jonkowo, Ostrzeszewo, Zalbki, Myki, Wadąg, Gietrzwałd i Bartąg oraz odbiera i oczyszcza ścieki z miejscowości: Barczewo, Łęgajny, Kaplityny, Wójtowo, Kudypy, Gronity, Dywity, Stupy, Kieźliny, Wadąg, Zalbki, Myki, Jonkowo, Ostrzeszewo, Klebark Mały, Szczęsne, Bartąg i Ruś.

W 2024 r. PWiK wyprodukowało łącznie 10 404,57 tys. m³ wody surowej, tj. o 535,57 tys. m³ więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Wodę czerpano z pięciu ujęć podziemnych.

Produkcja wody przez poszczególne ujęcia wody w latach 2022-2024 (m³)

Okres / ujęcie wody	„Wadąg”	„Zachód”	„Kortowo”	„Jaroty”	„Likusy”
2022 rok	5 260 984	3 106 333	603 580	378 033	311 940
2023 rok	5 627 664	2 904 598	625 475	364 216	347 039
2024 rok	6 156 602	2 824 880	669 350	403 310	350 423
Różnica pomiędzy rokiem 2024 i 2023	528 938	- 79 718	43 875	39 094	3 384

Źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

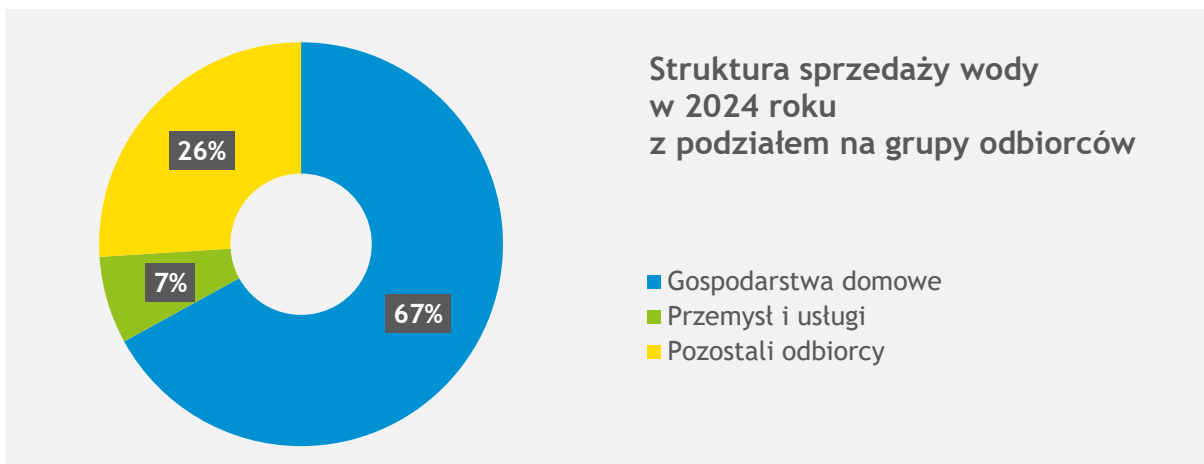
PWiK dostarczyło odbiorcom 8 257,56 tys. m³ wody przeznaczonej do spożycia, spełniającej wszelkie wymogi jakościowe określone polskimi i unijnymi przepisami. Sprzedaż wody była wyższa od sprzedaży w 2023 roku o 212,56 tys. m³, tj. o 2,6%.

Różnica między produkcją wody surowej, a sprzedażą wody, wynosząca 1 791,09 tys. m³, to woda pobrana do własnych celów technologicznych, takich jak m.in.: płukanie filtrów na stacjach uzdatniania wody, wiosenne i jesienne płukanie sieci oraz straty.

Sprzedaż wody w latach 2022-2024 (m³)

Wyszczególnienie	Sprzedaż wody
2022 rok	7 848 433,76
2023 rok	8 045 004,18
2024 rok	8 257 560,43
Różnica pomiędzy rokiem 2024 i 2023	212 556,25

Źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

Źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

Wodę transportowano do odbiorców siecią wodociągową, której długość wraz z przyłączami na koniec 2024 roku wyniosła 409,62 km. W ramach prac konserwacyjno-remontowych przeprowadzono wiosenne i jesienne płukanie sieci magistralnych, usunięto 138 awarii na sieciach rozdzielczych i magistralach wodociągowych, wymieniono bądź naprawiono: 24 przyłącza wodociągowe, 94 zasuw liniowe, 100 szt. armatury wodociągowej, 32 hydranty ppoż, 350 skrzynek zasuw, wymieniono 2 056 szt. wodomierzy głównych, wykonano 750 remontów cząstkowych oraz dokonano przeglądu 150 zasuw i płuczek zlokalizowanych na terenie Olsztyna.

Fot. PWiK Sp. z o.o. Usuwanie awarii sieci wodociągowej przy ul. Polnej

Fot. PWiK Sp. z o.o. Usuwanie awarii magistrali wodociągowej przy ul. Lubelskiej

Fot. PWiK Sp. z o.o. Usuwanie awarii magistrali wodociągowej

Fot. PWiK Sp. z o.o. Remont komory wodociągowej w ul. Sielskiej przy al. Schumana

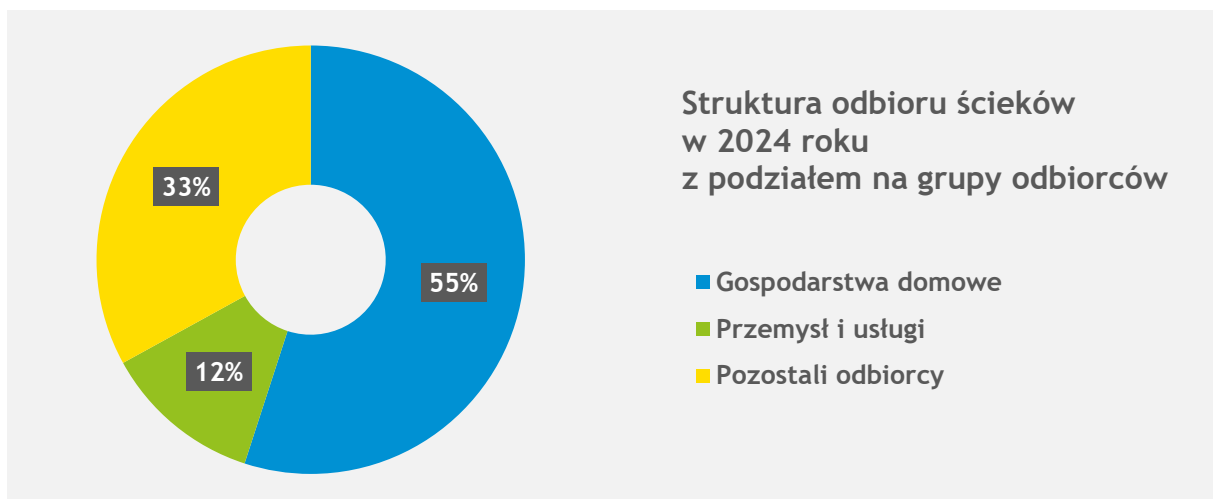
Fot. PWiK Sp. z o.o. Pomiar ciśnienia i wydajności przepływu w komorze przeciwpożarowej przy Pl. Jedności Słowiańskiej

W 2024 r. PWiK odebrało od odbiorców i oczyściło 9 969,0 tys. m³ ścieków, tj. o 364,4 tys. m³ więcej niż w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Ilość ścieków odebranych i oczyszczonych w latach 2022-2024 (m³)

Wyszczególnienie	Ilość ścieków odebranych i oczyszczonych
2022 rok	9 155 726,68
2023 rok	9 604 590,19
2024 rok	9 968 996,10
Różnica pomiędzy rokiem 2024 i 2023	364 405,91

Źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

Źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

Długość sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej będących na stanie PWiK na koniec 2024 r. wyniosła 388 km. W 2024 r. wybudowano sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. Szpakowej, Sielskiej, Czapl, Wadańskiej, Zięby, Żurawiej, Towarowej (o łącznej długości 1,1 km).

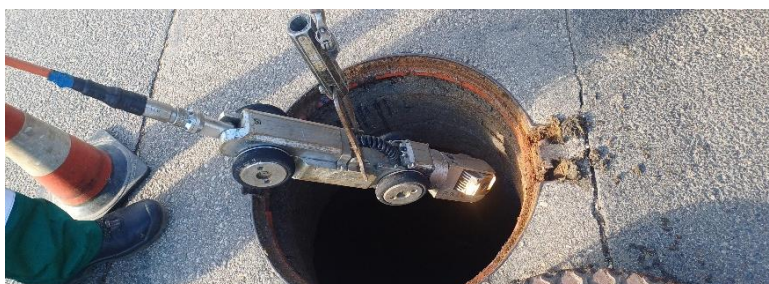
W celu utrzymania pełnej sprawności eksploatacyjnej, PWiK wyczyściło 18 km sieci kanalizacyjnej. W ramach czynności o charakterze remontowym i konserwacyjnym przeprowadzono przeglądy stanu technicznego kanałów kamerą TV przy współpracy z czyszczącym samochodem SCK (na długości 11 km), wykonano: 220 przeglądów i czyszczenia ręcznego studni sanitarnych, 83 remonty studni i regulacji wjazdów, 125 punktowych remontów rur metodami bezwykopowymi, dokonano 65 odbiorów sieci i przyłączy oraz przeprowadzono 1 323 kontroli legalności podłączeń deszczowych do sieci kanalizacji sanitarnej.

Fot. PWiK Sp. z o.o. Czyszczenie hydrodynamiczne sieci sanitarnej w ul. Lubelskiej

Fot. PWiK Sp. z o.o. Regulacja wjazdów na sieci sanitarnej za pomocą frezu hydraulicznego w ul. Synów Pułku.

Fot. PWiK Sp. z o.o. Przegląd stanu technicznego kanalizacji sanitarnej kamerą TV

W 2024 r. PWiK poniosło nakłady inwestycyjne w wysokości 5 841,35 tys. zł - w stosunku do 2023 r. były one niższe o 5 446,28 tys. zł, tj. o 51,75 %. Prowadzona działalność inwestycyjna obejmowała głównie modernizację i odtworzenie istniejących obiektów infrastruktury technicznej i budowlanej w celu zapewnienia prawidłowego ich funkcjonowania.

Nakłady inwestycyjne w latach 2022-2024 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Urządzenia kanalizacyjne	Urządzenia wodociągowe	Obiekty adm.-techniczne	Zakupy gotowych dóbr inwestycyjnych
2022 rok	10 064,70	4 811,60	2 109,80	3 144,10
2023 rok	6 507,84	542,78	2 872,77	1 364,25
2024 rok	1 098,20	846,15	2 381,42	1 515,58
Różnica pomiędzy rokiem 2024 i 2023 przyrost(+); spadek(-)	-5 409,64	303,37	-491,35	151,33

Źródło: opracowanie własne PWiK Sp. z o.o.

W 2024 r. przeprowadzono również zlecone remonty obiektów technologicznych i technicznych spółki na wartość 1 914,12 tys. zł.

Fot. PWiK Sp. z o.o. Przebudowa przenośników odprowadzających osady z hali pras na kontenery i spalarnię na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków „Łyna”

Fot. PWiK Sp. z o.o. Remont zagęszczaczy grawitacyjnych osadu wraz z komorą rozdziatu na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków „Łyna”

Fot. PWiK Sp. z o.o. Remont kopuł ZKF1 i ZKF2 na terenie Miejskiej Oczyszczalni Ścieków „Łyna”

1.9 Gospodarowanie odpadami komunalnymi

Odpady komunalne odbierano od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i mieszanych (w części zamieszkałych, a w części niezamieszkałych). Właściciele nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne, mają obowiązek zawierania indywidualnych umów na odbiór odpadów komunalnych z uprawnionymi podmiotami.

Odpady segregowano na: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, popiół i odpady reszkowe oraz zbierano do pojemników lub worków o określonym kolorze i opisanych rodzajem frakcji w nich umieszczanej. Poza tym wydzielano leki, baterie, odpady wielkogabarytowe i zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Odpady reszkowe odbierano nie rzadziej niż 2 razy w tygodniu, a w rejonie Starego Miasta oraz w wybranych punktach gromadzenia przy ul. Jasnej 1 i 5, ul. Żeromskiego/Wojska Polskiego/Jagiellońskiej - codziennie, ul. Stare Miasto 9/10 komora podziemna - 5 razy w tygodniu, ul. Słowackiego/Reymonta - 4 razy w tygodniu, w tym w soboty. Odpady segregowane, w zależności od zabudowy - odbierano co dwa tygodnie w zabudowie jednorodzinnej i mieszanej, a w zabudowie wielorodzinnej 1-2 razy w tygodniu.

Odpady powstające w gospodarstwach domowych w sposób niecykliczny, jednakże stwarzające problem w zagospodarowaniu (m.in. zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, substancje niebezpieczne, zużyte opony, odzież i tekstylia, odpady remontowo-budowlane, bioodpady) przekazywano do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK), gdzie funkcjonował także punkt wymiany rzeczy używanych. W ramach zbiórek mobilnych PSZOK przyjmował odpady od mieszkańców spod adresów zamieszkania po uprzednim zgłoszeniu telefonicznym, według ustalonych harmonogramów (3 razy w ciągu roku na każdym osiedlu).

System gospodarki odpadami komunalnymi finansowano z opłat pobieranych od właścicieli nieruchomości. Wysokość opłaty uzależniona jest od średniomiesięcznego zużycia wody z ostatnich 12 miesięcy na danej nieruchomości.

Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla mieszkańców w 2024 r. wynosiła miesięcznie:

	Segregacja	Podwyższona za stwierdzony brak segregacji
styczeń	11,10 zł / 1m ³	33,30 zł / 1m ³
luty - grudzień	9,80 zł / 1m ³	29,40 zł / 1m ³

Opłata za resztkowe odpady komunalne z terenów mieszanych w 2024 r. wynosiła (za jednorazowe opróżnienie pojemnika):

	Pojemnik	Segregacja	Podwyższona za stwierdzony brak segregacji
styczeń - grudzień	80 l	17,86 zł	53,58 zł
	110 l	26,80 zł	80,40 zł
	240 l	53,60 zł	160,80 zł
	1100 l	245,66 zł	736,98 zł
	KP -7	1 563,33 zł	4 689,99 zł

Opłata za segregowane odpady komunalne z terenów mieszanych w 2024 r. wynosiła (za jednorazowy odbiór worka):

	Worek	Segregacja	Podwyższona za stwierdzony brak segregacji
styczeń - grudzień	80 l	16,62 zł	49,86 zł
	120 l	18,19 zł	54,57 zł

Dochód z tytułu opłaty w 2024 r. wyniósł 56 314 426,97 zł. Na koszty systemu gospodarki odpadami komunalnymi wydatkowano w sumie 59 099 546,19 zł, przy czym koszty związane z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych wyniosły 57 265 608,48 zł. Wzrost kosztów i obniżenie wpływów z uwagi na obniżenie stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla mieszkańców od lutego, kompensowano nadwyżką z 2023 r. w kwocie 4 139 975,50 zł, wynikającą ze spadku ilości wytworzonych na terenie miasta odpadów komunalnych w 2023 r. Na dzień 31 grudnia 2024 r. kwota dochodu niewykorzystanego wyniosła 1 354 856,28 zł.

Zestawienie wpływów i wydatków gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi:

Rok	Wpływy	Wydatki
2024	56 314 426,97 zł	59 099 546,19 zł
2023	60 991 997,47 zł	56 852 021,97 zł
2022	52 411 859,33 zł	53 387 957,18 zł
2021	56 050 069,70 zł	54 985 048,93 zł
2020	48 212 265,58 zł	44 117 116,37 zł

Wzrost kosztów obsługi systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w minionych latach spowodowały głównie podwyżki cen za usługę zagospodarowania odpadów komunalnych przez Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie oraz wzrost kosztów odbioru odpadów i obsługi PSZOK (od 2022 r.). Środki na ich pokrycie uzyskano poprzez zmianę metody naliczania opłaty, zmianę stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wypuszczenie na wolny rynek obsługi odbioru odpadów z terenów niezamieszkałych (w 2022 r.).

Wzrost ilości odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców w 2024 r. przełożył się na poniesione przez Gminę koszty, które były większe niż dochód uzyskany z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Mieszkańcy są rozliczani według ilości wody zużytej na danej nieruchomości. Łączna średniomiesięczna ilość zużytej wody wykazana w złożonych deklaracjach o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi wynosiła 442 217,37 m³. Oznacza to wzrost deklarowanego zużycia wody w stosunku do 2023 r., w którym wynosił średnio 439 839,50 m³ miesięcznie.

Na terenie miasta zadeklarowano 10 064 nieruchomości zamieszkałych i mieszanych, za które ponoszone były opłaty, wobec 9 575 w roku poprzednim.

Właściciele nieruchomości dysponowali pojemnikami i workami do gromadzenia odpadów. Liczba i pojemność kontenerów w zabudowie mieszkalnej zależy od liczby osób zamieszkałych. Na terenach mieszanych (przedsiębiorcy i inne rodzaje działalności) zależała ona od zadeklarowanych potrzeb danego podmiotu.

W 2024 r. na terenie Olsztyna w zabudowie wielorodzinnej rozstawiono: 1 755 pojemników na tworzywa sztuczne i metale, 1 757 pojemników na papier, 1 190 pojemników na szkło, 1 344 pojemniki na bioodpady oraz 103 pojemniki na popiół.

W sumie do odbioru odpadów segregowanych zadysponowano 8 173 pojemników wobec 7 725 w roku poprzednim.

Na potrzeby zabudowy jednorodzinnej i podmiotom z niezamieszkałych części nieruchomości wydano 2 046 300 worków do segregacji, podczas gdy w 2023 r. było to 1 856 600 sztuk. Odnotowane wzrosty liczby pojemników i worków były spowodowane wyżej wspomnianym zwiększeniem ilości wytworzonych odpadów komunalnych.

Na niezamieszkałych częściach nieruchomości mieszanych do obsługi zadeklarowano 1 187 pojemników określonej pojemności na odpady resztkowe - o 22 więcej niż w 2023 r. Największa liczba podmiotów korzystała z pojemników 80 l, czyli tych, za które stawka nie pokrywa kosztów odbioru i zagospodarowania odpadów.

Odpady odbierały firmy wyłonione w drodze przetargu, tj.: Remondis Warmia-Mazury Sp. z o.o. i KOMA Olsztyn Sp. z o.o. Umowy wykonawcze zawarto na okres do dnia 31 grudnia 2025 r.

Ilości odpadów komunalnych odebranych z terenu Olsztyna i przekazanych do zagospodarowania w ramach systemu gminnego:

Rok	Resztkowe [Mg]	Segregowane [Mg]	Segregowane w PSZOK [Mg]
2024	32 967,87	17 667,58	4 099,41
2023	31 622,82	15 868,77	3 474,10
2022	33 077,16	17 007,71	3 912,53
2021	42 122,03	18 735,55	5 173,80
2020	40 769,66	23 527,10	4 636,30

Na podstawie informacji dotyczących ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Olsztyna na przestrzeni ostatnich lat, obserwuje się niewielki procentowy wzrost ilości odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do odpadów resztkowych (z wyjątkiem lat 2021 i 2023, kiedy zaobserwowano przeciwną tendencję). Przy ocenie tych danych należy wziąć pod uwagę czynniki takie jak wpływ pandemii COVID-19 na zmniejszenie produkcji odpadów selektywnych w 2021 r. (ograniczenia w funkcjonowaniu działalności gospodarczych) oraz zmiany w gminnym systemie gospodarowania odpadami komunalnymi od 2022 r. (wyłączenie z systemu nieruchomości niezamieszkałych, zmniejszenie limitu na przyjmowane odpady budowlane i zaprzestanie przyjmowania bioodpadów w PSZOK w okresie od stycznia 2022 r. do lipca 2023 r.). Znaczenie ma również spadek konsumpcji wynikający z czynników ekonomicznych w kraju: wysokiej inflacji i spowolnieniem gospodarczym. W 2024 r. odnotowano znaczący, ok. 6,5%, wzrost ilości odpadów komunalnych odebranych od mieszkańców w stosunku do roku poprzedniego.

W 2024 r. przeprowadzono 6 kontroli podatkowych we wspólnotach/spółdzielniach mieszkaniowych, dotyczących segregacji odpadów. Jedna kontrola wykazała znaczące uchybienia w tym zakresie, na skutek czego wydano 2 decyzje podwyższające opłatę dla mieszkańców. Ponadto, zgodnie z postanowieniami umów wykonawczych z Gminą, firmy wywozowe zgłosiły przypadki niewłaściwej segregacji w 4 punktach gromadzenia odpadów. W związku z tym wydano 18 decyzji podwyższających opłatę dla wspólnot mieszkaniowych korzystających z tych punktów.

Zagospodarowanie odpadów

Zagospodarowaniem odpadów komunalnych odbieranych z nieruchomości zamieszkałych oraz mieszanych zajmował się Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Olsztynie (ZGOK). Zgodnie z uchwałą powierzenia zadania i umową wykonawczą, spółka ma wykonywać na terenie 37 gmin macierzystych byłego Regionu Centralnego województwa warmińsko-mazurskiego, co najmniej do dnia 31 grudnia 2034 r., zadania użyteczności publicznej, poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie gospodarki odpadami.

Odpady zmieszane, selektywnie zbierane opakowaniowe, wielkogabarytowe przetwarzają się w instalacji Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Olsztynie. Pozostałe zbierane odpady (np. popiół, bioodpady, opony, tekstylia, leki, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady niebezpieczne i inne) przekazuje się do zagospodarowania podmiotom wyspecjalizowanym, wybieranym w drodze zamówień publicznych.

1.10 Projekty rewitalizacyjne

W 2024 r. podjęto się realizacji szeregu działań wpisujących się w 10 podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji 2030+ przyjętym Uchwałą Nr LXIII/981/23 Rady Miasta Olsztyna z dnia 30 sierpnia 2023 r. (dalej GPR).

[NOWA TOWAROWA - stworzenie przestrzeni przyjaznej aktywności lokalnej mieszkańcom osiedla przy ul. Towarowej w Olsztynie](#) - w 2024 r. oddano do użytku 5 nowych budynków mieszkalnych, w których mieści się 56 lokali o łącznej powierzchni użytkowej 1 141,75 m². W nowej części osiedla powstał plac zabaw dla dzieci, miejsca postojowe, oświetlenie oraz zieleń. Inwestycję dofinansowano z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego.

Zakończyły się również prace przy nowej noclegowni dla osób w kryzysie bezdomności. Powstał nowoczesny obiekt z 97 miejscami noclegowymi. Inwestycję także dofinansowano z Funduszu Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego. Jednocześnie trwały prace przy projekcie nowego schroniska dla osób w kryzysie bezdomności.

Na obszarze Osiedla Kętrzyńskiego realizowany był również program [Podwórka z Natury](#). We współpracy z mieszkańcami oraz Miejskim Zespołem Profilaktyki i Terapii Uzależnień zagospodarowano teren starszej części osiedla zielenią, małą architekturą oraz nowymi atrakcjami dla dzieci.

Kolejnym krokiem w stronę realizacji GPR było rozpoczęcie prac nad opracowaniem projektu zagospodarowania terenu w rejonie budynków [Koszar Dragonów](#). Celem projektu jest podniesienie walorów estetycznych terenu koszar i stworzenie przestrzeni sprzyjającej atrakcyjnym aktywnościom miejskim, która ma poprawić znacząco jakość życia mieszkańców i użytkowników obszaru. Projekt zagospodarowania terenu jest wypracowywany wspólnie z interesariuszami obszaru rewitalizacji w procesie partycypacji społecznej.

Dodatkowo podjęto prace projektowe w zakresie adaptacji budynku pokoszarowego (budynek sztabowy) na cele Miejskiej Biblioteki Publicznej. Zawarto umowę na wykonanie dokumentacji projektowej nowej siedziby biblioteki przy ul. Gietkowskiej 8b.

Kontynuując inwestycje rewitalizacyjne na terenie miasta, zapoczątkowano działania mające na celu uczytelnienie historycznego terenu przed [Wysoką Bramą](#). W 2024 r. zawarto umowę na opracowanie dokumentacji projektowej oraz złożono wnioski o dofinansowanie do programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 na kompleksową rewitalizację tego terenu.

Inwestycja ta, wynikająca z programu rewitalizacji i logicznie powiązana z treścią oraz celami programu, jest ujęta bezpośrednio na liście planowanych przedsięwzięć podstawowych: *Rondela - ochrona dziedzictwa kulturalnego poprzez uczytelnienie historycznego terenu przed Wysoką Bramą w Olsztynie*.

Kontynuowano również działania w zakresie poprawy warunków mobilności dla mieszkańców Olsztyna. W czerwcu 2024 r. zawarto umowę o dofinansowanie projektu „[Poprawa mobilności miejskiej - ekotransport w Olsztynie](#)”. Choć projekt obejmuje większą część miasta, to jego realizacja bezpośrednio przyczyni się do poprawy funkcjonalności obszaru rewitalizacji, zwiększenia efektywności systemu transportu publicznego oraz poprawy bezpieczeństwa ruchu kołowego i pieszego. Stworzenie dogodnych warunków podróżowania sprawi, że transport zbiorowy będzie uznawany jako przyjazny i wygodny sposób przemieszczania się, stanowiący realną alternatywę dla transportu indywidualnego, dający szansę osobom o ograniczonej mobilności na uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i kulturalnym na obszarze rewitalizacji. Tym samym zapoczątkowano wdrażanie *Zielonej Mobilności Miejskiej*.

Również rewitalizacja zabytkowego budynku zlokalizowanego przy ul. Emilii Plater 3 w Olsztynie, w którym swoją siedzibę ma [Pałac Młodzieży im. Orłąt Lwowskich](#), pozwoli nie tylko na wzmocnienie kapitału społecznego obszaru rewitalizacji, ale również podniesie atrakcyjność tego obszaru poprzez rozwój infrastruktury i zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

Realizacja projektu „Pałac Młodzieży - poprawa warunków prowadzenia działalności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej na obszarze rewitalizacji Olsztyna”, dla którego w 2024 r. wystąpiono z wnioskiem o dofinansowanie do programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027, jest ukierunkowana na przeciwdziałanie degradacji obszarów miejskich i daje możliwość realizacji innych projektów z zaangażowaniem lokalnych społeczności.

Ponadto w 2024 r. w realizacji pozostawał wspomniany wcześniej program *Podwórka z Natury*, wpisujący się w przedsięwzięcie *Zielone miasto - podnoszenie jakości przestrzeni publicznych i rozwój błękitno-zielonej infrastruktury na obszarze rewitalizacji Olsztyna*. Kolejna edycja programu zaowocowała pobudzeniem do działania kolejnych mieszkańców obszaru rewitalizacji i zaangażowaniem na rzecz tworzenia przestrzeni integracji sąsiedzkiej. Działania prowadzono na osiedlu mieszkaniowym przy ul. Towarowej na bazie potencjału wypracowanego w świetlicy środowiskowej dla najmłodszych, prowadzonej przez MZPiTU.

Zarządzeniem nr 107 Prezydenta Olsztyna z dnia 20 marca 2024 r. powołano Komitet Rewitalizacji Miasta Olsztyna. Komitet ten stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Olsztyna 2030+ z organami Miasta Olsztyna w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Pełni także funkcję opiniodawczo-doradczą wobec Prezydenta Olsztyna. W 2024 r. odbyły się 3 posiedzenia Komitetu Rewitalizacji. W toku prac, uchwałą nr 1 Komitetu Rewitalizacji z dnia 22 listopada 2024 r., powołano grupy robocze dla wypracowania stanowisk dotyczących różnych obszarów tematycznych i przedsięwzięć rewitalizacyjnych określonych w Gminnym Programie Rewitalizacji Olsztyna 2030+: Grupa robocza do spraw ZATORZANKA, Grupa robocza do spraw RONDELA, Grupa robocza do spraw ZARZĄDZANIE NIERUCHOMOŚCIAMI ZABYTKOWYMI, Grupa robocza do spraw ZIELONE MIASTO, Grupa robocza do spraw TOWAROWA, Grupa robocza do spraw KOSZARY DRAGONÓW.

2. Planowanie przestrzenne i budownictwo

2.1 Wstęp

W 2024 r. kontynuowano działania na rzecz zapewnienia ładu przestrzennego i dbania o przestrzeń, która jest dobrem wspólnym. Wszystkie działania w obszarze planowania uwzględniały wytyczone kierunki polityki przestrzennej miasta wskazane w dokumentach strategicznych, uwzględniając ciągłość podejmowanych decyzji związanych z przestrzenią.

2.2 Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W 2024 r. w Wydziale Urbanistyki i Architektury UM Olsztyna prowadzono prace nad siedmioma miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego otoczenia jeziora Ukiel w Olsztynie - rejon Gutkowo - Południe część B”,
- „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego części Śródmieścia w rejonie ul. M. Mochnackiego w Olsztynie”,
- „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w północnej części dzielnicy Redykajny w Olsztynie”,
- „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w rejonie przedszkola przy ul. Wiśniowej w Olsztynie”,
- „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ul. Mariana Bublewicza a drogą serwisową, w pobliżu granicy Gminy Purda”,
- „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Olsztynie pomiędzy ulicami: Bartąską, Biskupa Tomasza Wilczyńskiego, Biskupa Tadeusza Płoskiego i granicą Miasta, część B”,
- „Miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 125-126/7 w Olsztynie przy ul. Wincentego Witosa”.

Cztery z ww. miejscowych planów zostały przedstawione Radzie Miasta i uchwalone. W toku procedur planistycznych odbyły się 3 dyskusje publiczne nad projektami planów miejscowych, w których czynny udział brali mieszkańcy Olsztyna.

2.3 Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, decyzje

o ustaleniu lokalizacji i inwestycji celu publicznego i decyzje o warunkach zabudowy

Na obszarach, na których nie obowiązywały plany miejscowe, pozwolenia na budowę wydawano na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W 2024 roku wydano 160 decyzji o warunkach zabudowy oraz 34 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. 72 decyzje o warunkach zabudowy dotyczyły zabudowy mieszkaniowej, z czego 30 zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Ilość wydanych decyzji ogółem jest na zbliżonym poziomie, a w ostatnich dwóch latach obserwuje się wzrost udziału wydawanych decyzji o warunkach zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej, w tym wielorodzinnej w stosunku do lat poprzednich.

2.4 Pozwolenia na budowę i zezwolenia na realizację inwestycji drogowych

41,3% z 397 decyzji o pozwoleniu na budowę wydano na terenach, na których obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. 11 postępowań zakończono odmową wydania pozwolenia na budowę.

Ważnym elementem działań inwestycyjnych w mieście są decyzje zezwalające na realizację inwestycji drogowych. W 2024 roku wydano jedną decyzję ZRID na budowę wiaduktu drogowego nad linią PKP w ciągu ulicy Trackiej (droga gminna klasy L) w Olsztynie wraz z dojazdami i przebudową infrastruktury technicznej oraz rozbiórką istniejącej kładki.

25 września 2024 r. uchwałą Rady Miasta Olsztyna Nr V/62/24 w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Olsztyna, miasto rozpoczęło intensywne prace nad tym dokumentem. Wpłynęło 4721 wniosków, w tym 4223 wnioski od użytkowników ROD oraz 16 wniosków, które wpłynęły poza terminem ogłoszonym przez Prezydenta Olsztyna. Trwają prace projektowe nad dokumentem.

3. Transport publiczny i mobilność miejska

3.1 Wstęp

Jednym z najważniejszych dokumentów planistycznych dotyczących transportu publicznego i mobilności miejskiej jest *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Olsztyna na lata 2012-2027*. Wizja transportu publicznego opisana w tym dokumencie zakłada: „funkcjonowanie oraz rozwój nowoczesnego i proekologicznego transportu zbiorowego, spełniającego oczekiwania pasażerów - w sposób tworzący z tego transportu realną alternatywę dla podróży realizowanych własnym samochodem osobowym”.

Wszelkie działania podejmowane w ramach organizacji transportu publicznego i mobilności miejskiej są zgodne z postulatami wskazanymi w ww. dokumencie, a także innymi jak *Strategia Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego w Olsztynie do 2027 r. czy Plan Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna 2030+*.

Po próbnym okresie kursowania nowych linii tramwajowych nr 4 i 5 w ostatnich dniach 2023 r., w pełnym zakresie ich funkcjonowanie uruchomiono w 2024 r. Wprowadzono także korekty w kursowaniu linii autobusowych. Na podstawie przeprowadzonych badań napętnienia pojazdów dokonywano dalszych zmian rozkładów jazdy. Łącznie zrealizowano ok. 730 tys. pociągokilometrów tramwajowych więcej niż w 2023 r. Liczba wozokilometrów wykonanych przez autobusy zmniejszyła się o ok. 275 tys.

W związku z powyższym odnotowano wzrost kosztów realizacji przewozów. Zwiększono budżet na funkcjonowanie komunikacji miejskiej o ok. 17,2 mln zł netto, w stosunku do 2023 r. Środki te przeznaczono na ww. zmiany w układzie komunikacyjnym oraz wzrost stawek dla Operatorów Publicznego Transportu Zbiorowego.

3.2 Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego

W 2024 r. zanotowano wzrost liczby osób przewiezionych. W autobusach miejskich i tramwajach wg szacunków przewieziono 47 902 089 pasażerów, co jest liczbą o ok. 21% większą, niż w 2023 r. Wzrost należy łączyć z uruchomieniem dwóch nowych linii tramwajowych pod koniec 2023 r. oraz kampanią promującą korzystanie z komunikacji miejskiej olsztyńskiej młodzieży szkolnej (poprzez rozszerzenie od dnia 1 września 2024 r. ulgi dla uczniów szkół ponadpodstawowych). W liczbie przewiezionych pasażerów uwzględniono przejazdy bezpłatne (ulgi wynikające z prawa lokalnego i ustaw) oraz przejazdy gapowiczów. W dni robocze (wg stanu na grudzień 2024 r.) w szczytach komunikacyjnych na trasy wyjeżdżały 22 tramwaje oraz ok. 146 autobusów. Poza godzinami szczytu były to 22 tramwaje i ok. 92 autobusów.

W 2024 r. Olsztyn wydał na zakup usług przewozowych 126 mln zł netto. Wpływy z biletów wyniosły natomiast 37,14 mln zł netto, wobec 34,44 mln zł w 2023 r. Gminy (Dywity, Purda, Stawiguda, Olsztynek i Barczewo) oraz firmy, z którymi Gmina Olsztyn zawarła stosowne porozumienia, wpłaciły łącznie 5,8 mln zł netto.

Tramwaje w 2024 r. obsługiwały 5 linii zwykłych. Autobusy kursowały na 26 liniach zwykłych (w tym 9 liniach współfinansowanych przez gminy ościenne), 3 liniach dowozowych, 5 okresowych oraz 2 nocnych.

W granicach miasta wyznaczono 37 przystanków tramwajowych, 28 tramwajowo-autobusowych i 393 autobusowe. Ok. 97% z nich oznakowano zgodnie ze standardami Systemu Identyfikacji Miejskiej (w tym wszystkie stałe przystanki komunikacji miejskiej). Na ok. 70% przystanków można skorzystać z wiat. Ponadto 134 przystanki wyposażono w tablice elektronicznej informacji pasażerskiej, a 61 w biletomaty stacjonarne. Łączna długość linii tramwajowych wynosiła 33,4 km, a autobusowych 509 km.

W 2024 r. wskaźnik punktualności w przypadku tramwajów wyniósł 83,65 %, natomiast wśród autobusów osiągnął 79,76%. Wskaźnik kursów zrealizowanych przez autobusy wyniósł 99,94%, a przez tramwaje 99,84%.

W 2024 r. w Olsztynie taryfa biletowa nie uległa zmianie (obowiązuje Uchwała RM Olsztyna NR LIII/847/22 z 29.11.2022 r.).

W 2024 r. sprzedano 6 160 899 biletów jednorazowych i krótkookresowych oraz 267 965 biletów długookresowych.

Sprzedż biletów prowadzono przez Punkty Obsługi Klienta ZDZiT (POK), 63 biletomaty stacjonarne, biletomaty mobilne zamontowane w większości pojazdów obsługujących komunikację miejską, za pośrednictwem czterech aplikacji mobilnych i dystrybutorów indywidualnych. Głównym systemem dystrybuującym sprzedaż biletów jest system Olsztyńskiej Karty Miejskiej. System pozwala na zakup biletu na OKM w POK ZDZiT, poprzez stronę www oraz biletomaty stacjonarne.

W 2024 r. uruchomiono nowe odcinki sieci tramwajowej, wraz z przebudową układu drogowego i przystanków autobusowych. Jednocześnie zrealizowano kilka inwestycji mających na celu spełnienie postulatów dotyczących transportu zbiorowego, zawartych w *Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla miasta Olsztyna na lata 2012-2027*, m.in.:

- utworzenie 13 przystanków tramwajowych wyposażonych w wiaty,
- utworzenie 15 przystanków tramwajowo-autobusowych wyposażonych w wiaty.

W 2024 r. nastąpiły niewielkie zmiany w taborze komunikacji miejskiej. Wycofano z użytku autobusy (1 typu Scania S3 i 1 przegubowy Man P18) z lat 2002-2003. Z kolei zakupiono 2 autobusy typu Man P18 z 2013 r.

27 składów (100% tramwajów) i 180 pojazdów (100% autobusów), będących w posiadaniu operatorów publicznego transportu zbiorowego, przystosowano do potrzeb osób o ograniczonych możliwościach poruszania się poprzez wyposażenie w specjalną rampę/klapę ułatwiającą dostanie się do pojazdu. Ponadto pojazdy wyposażone są w klimatyzację (86,5% pojazdów), monitoring oraz system zapowiedzi przystankowych głosowych i wizualnych (100% pojazdów), biletomaty mobilne (95,2%), bramki zliczające (27,1%). Wszystkie tramwaje posiadają kolorystykę zgodną z Systemem Identyfikacji Miejskiej, tak też pomalowano 85% autobusów. Średni wiek taboru wyniósł 10,9 roku (w tym autobusów - 11,6).

3.3 Strefa Płatnego Parkowania

Strefa Płatnego Parkowania w Olsztynie (SPP) stanowi integralną część polityki transportowej Miasta. Rosnąca liczba samochodów i ograniczona liczba miejsc parkingowych powodują, że kierowcy poszukując wolnych miejsc do postoju, często przyczyniając się do powstawania zatorów komunikacyjnych. To z kolei wywołuje negatywne skutki, takie jak hałas, zanieczyszczenie powietrza czy utrudnienia w ruchu kołowym i pieszym.

Skuteczne zarządzanie przestrzenią parkingową ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców Olsztyna. Wprowadzone opłaty za postój i ich zróżnicowanie w zależności od obszaru (np. wyższe stawki w centrum miasta) nakłaniają kierowców do możliwie najkrótszych postojów w SPP, wymuszają rotację aut, a tym samym umożliwiają efektywne wykorzystywanie dostępnych miejsc postojowych.

Ponadto część kierowców rezygnuje z aut na rzecz zrównoważonego transportu oferowanego przez Gminę Olsztyn, co pozytywnie wpływa na poprawę płynności ruchu i bezpieczeństwa.

W Strefie Płatnego Parkowania w Olsztynie znajduje się ok. 2 400 miejsc postojowych. Obszar SPP wyposażony jest w 116 parkomatów.

Łączne wpływy ze Strefy Płatnego Parkowania w Olsztynie za 2024 r. wyniosły 8 241 442,51 zł i wzrosły o ok. 15% w porównaniu do 2023 r.

3.4 Utrzymanie dróg i drogowych obiektów inżynierskich, w tym infrastruktury rowerowej (statystyka transportu indywidualnego)

Sprawne funkcjonowanie miasta w zakresie transportu i mobilności warunkuje odpowiednie utrzymanie dróg oraz drogowych obiektów inżynierskich, w tym infrastruktury rowerowej.

Na terenie miasta Olsztyna w 2024 r. znajdowało się łącznie 351,64 km dróg, w tym:

- 8,51 km dróg krajowych,
- 24,52 km dróg wojewódzkich,
- 15,72 km dróg powiatowych,
- 302,89 km dróg gminnych.

W 2024 r., zgodnie z art. 62 pkt 1 ustęp 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane, na zlecenie ZDZiT wykonano okresową kontrolę stanu technicznego i przydatności do użytkowania dróg w Olsztynie. Zadanie realizowała firma wyłoniona w przetargu w 2024 r.

W wyniku kontroli otrzymano następujący obraz stanu technicznego jezdni:

- a) stan bardzo zły - 0,1%
- b) stan zły - 5%
- c) stan zadawalający - 31%
- d) stan dobry - 47%
- e) stan bardzo dobry - 17%.

Ocenie poddano drogi o nawierzchni ulepszonej, drogi o nawierzchni nieulepszonej nie podlegają ocenie.

W 2024 r. ZDZiT wydał na bieżące utrzymanie ulic i chodników na drogach gminnych ok. 13,03 mln zł, zaś na drogi pozagminne ponad 3,1 mln zł. Natomiast na utrzymanie i remont bieżący obiektów inżynierskich wydatkowano kwotę 603 tys. zł.

W 2024 r. zużyto 2 406 ton soli o wartości ok. 1 mln zł, zaś na zadania związane z zimowym utrzymaniem dróg, chodników, przejść dla pieszych, terenów poza pasami drogowymi, przystanków komunikacji miejskiej oraz schodów wydano kwotę 4,9 mln zł.

W 2024 r. w mieście zarejestrowanych było 142 583 aktywnych pojazdów, a wśród nich 67,5% to samochody osobowe.

4. Środowisko

4.1 Wstęp

Olsztyn jest miastem bardzo atrakcyjnym pod względem krajobrazowym i przyrodniczym, co wynika głównie z jego położenia w paśmie moren czołowych ostatniego zlodowacenia. Pagórkowate ukształtowanie powierzchni miasta pokrytego lasami, zielenią urządzoną i naturalną, jest urozmaicone licznymi jeziorami (11 wg opracowania pn. „*Jeziora Olsztyna - najpiękniejszy dar natury, Stan troficzny i ekologiczny*” autorstwa Julity A. Dunalskiej, Hanny Ciecierskiej, Agnieszki Napiórkowskiej, Justyny Sieńskiej, Daniela Szymańskiego), także mniejszymi zbiornikami wodnymi, trzema rzekami i wieloma ciekami wodnymi. Głównymi elementami fizjograficznymi Olsztyna są dolina rzeki Łyny i jeziora. Rzeką Łyną dzieli południkowo obszar miasta na dwie części, z których zachodnia charakteryzuje się znacznie większą jeziornością - dziewięć jezior, natomiast po wschodniej dwa. Północną i północno-zachodnią część miasta zajmują kompleksy leśne oraz dolina rzeki Wadąg, od strony południowej i południowo-wschodniej miasta przeważa obszar krajobrazu otwartego.

Oprócz wysokich walorów krajobrazowych i przyrodniczych, nasze miasto charakteryzuje czyste powietrze i brak istotnych przekroczeń normatywnych hałasu. Warunki te zapewniają wysoki komfort życia, działając korzystnie na samopoczucie i zdrowie mieszkańców. Zabiegamy o to, by rozwój naszego miasta następował w sposób zrównoważony, ze skuteczną ochroną środowiska i walorów przyrodniczych. Służą temu m. in. polityka ekologiczna miasta oraz dokumenty, w których jest opisana.

4.2 Program Ochrony Środowiska (POŚ)

W 2024 r. nadal obowiązywały zapisy *Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Olsztyna do 2024 r. z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030* przyjętego Uchwałą Nr XXXIII/558/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 kwietnia 2021 r. Program oraz miejskie plany adaptacji stanowią podstawę krajowej polityki i sporządzane się je w celu realizacji jego założeń przez samorządy terytorialne na poziomie gminy, powiatu bądź województwa.

POŚ dotyczy poszczególnych komponentów środowiska, których ochrona jest ujęta w dokumentach specjalistycznych, takich jak: *Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Olsztyna*, *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Olsztyn*, *Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Olsztyna (PGN)*, *Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE)*, *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10*, *Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy Olsztyn*, *Plan adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu*, *Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie*, *Uproszczony plan urządzenia lasu dla Lasu Miejskiego w Olsztynie*, *Uproszczony plan urządzenia lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa położonych na terenie Miasta Olsztyna*.

Realizacja omówionych w niniejszym rozdziale programów/planów przyczynia się do zachowania lub poprawy dobrego stanu środowiska w Olsztynie, co potwierdzają dotychczasowe raporty z ich wykonywania i wskaźniki środowiskowe. Realizacja POŚ zależna jest od działań Gminy Olsztyn i innych podmiotów oraz mieszkańców. Ocena realizacji zadań wyznaczonych w *Programie* dokonywana jest głównie na podstawie wskaźników obrazujących stan lokalnego środowiska. Wykonanie POŚ jest raportowane co 2 lata, a raporty przedkładane Radzie Miasta Olsztyna. Raport z wykonania zadań za lata 2023-2024 powstanie w 2025 r.

4.3 Program ochrony środowiska przed hałasem

Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Olsztyna, przyjęty w dniu 29 sierpnia 2018 r. w drodze Uchwały Nr LII/1005/18 Rady Miasta Olsztyna, obowiązywał do 18 lipca 2024 r.

W dniu 19 lipca 2024 r. wszedł w życie *Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszaru województwa warmińsko-mazurskiego (POH)* przyjęty Uchwałą Nr LVIII/934/24 z dnia 23 kwietnia 2024 r. Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Zgodnie z zapisami *POH*, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego ma obowiązek corocznie monitorować stopień jego realizacji, natomiast podmioty i organy odpowiedzialne za realizację działań naprawczych wskazanych w *POH* mają obowiązek corocznego sporządzania i przedkładania Marszałkowi Województwa raportu z postępu realizacji ww. *Programu* za ubiegły rok kalendarzowy w terminie do 31 marca.

4.4 Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Olsztyna

Realizując *Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Olsztyn na lata 2009-2032* nasze Miasto od 2012 r. udziela dofinansowań w formie dotacji celowych, na usuwanie z terenu Olsztyna wyrobów zawierających azbest. Dotacje udzielane są ze środków Miasta pochodzących z wpływów z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz usuwanie drzew i krzewów, o których mowa w ustawie *Prawo ochrony środowiska*. Dotacje przysługują na realizację działań dotyczących wymiany pokryć dachowych zawierających azbest w zakresie: demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest, zarówno na budynkach mieszkalnych, jak i gospodarczych lub innych zlokalizowanych na terenie naszego miasta. O udzielenie dotacji ubiegać się mogą w szczególności osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe, osoby prawne, przedsiębiorcy oraz jednostki sektora finansów publicznych będące gminnymi lub powiatowymi osobami prawnymi.

W ramach realizacji zadania w 2024 r. z terenu Gminy Olsztyn usunięto 5,888 Mg (tj. ton) wyrobów zawierających azbest. Na powyższe działania udzielono mieszkańcom wsparcia finansowego w wysokości: 6 410,00 zł. Pomimo usunięcia większej ilości odpadów azbestowych w stosunku do roku ubiegłego, a tym samym udzielenia większej wartości dotacji na ten cel, obserwuje się spadek zainteresowania mieszkańców tym tematem. Ilość złożonych i zakwalifikowanych do udzielenia dotacji wniosków odzwierciedla również znaczny wzrost cen materiałów niezbędnych do wykonania nowego pokrycia dachowego, które zgodnie z kryteriami wyszczególnionymi w Uchwale Nr VI/44/15 Rady Miasta Olsztyna z dnia 25 lutego 2015 r. dotyczącymi udzielenia dotacji są wyłączone z finansowania w ramach pozbywania się wyrobów azbestowych.

4.5 Plan gospodarki niskoemisyjnej (PGN)

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Olsztyna na lata 2014-2020 (PGN) przyjęto Uchwałą Nr X/110/15 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 maja 2015 r. Jest to dokument strategiczny, określający zadania, które mają przyczynić się do redukcji gazów cieplarnianych, zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz redukcji zużycia energii finalnej (poprzez podniesienie efektywności energetycznej).

PGN wyznacza kierunki rozwoju gospodarki miasta Olsztyna w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych w takich obszarach, jak: transport publiczny, budownictwo i mieszkalnictwo, gospodarka przestrzenna, energetyka i oświetlenie, gospodarka wodno-ściekowa oraz informacja i edukacja. Plan zawiera inwentaryzację bazową emisji CO₂ z terenu Olsztyna dla 2010 r. Dokument zmodyfikowano w 2021 r. W planach jest jego aktualizacja celem uzupełnienia o nowe zadania/projekty.

Realizacja celów ujętych w PGN za lata 2014-2025:

- oszczędność energii - 163 510 MWh/rok,
- redukcja CO₂ - 57 990 Mg/rok,
- produkcja OZE - 343 MWh/rok.

Najważniejsze zadania inwestycyjne zrealizowane w 2024 r.:

- 1) Budowa instalacji termicznego przekształcania frakcji palnej powstałej w wyniku przetworzenia odpadów komunalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą - nowa elektrociepłownia (MPEC Sp. z o.o., Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o.),
- 2) Przebudowa systemu dystrybucji ciepła w Olsztynie - etap III i IV (MPEC Sp. z o.o.).

4.6 Program Ograniczania Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE)

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Olsztyna (PONE) przyjęto Uchwałą Nr XLII/797/17 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 listopada 2017 r. *Program* ma na celu poprawę jakości powietrza na terenie miasta Olsztyna poprzez ograniczenie dostawania się do powietrza atmosferycznego szkodliwej emisji, wynikającej głównie ze spalania w kotłach i piecach paliw stałych (węgiel, drewno). Podstawę przyjęcia *PONE* stanowią uchwały Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego: Nr XXXI/614/13 z dnia 28 października 2013 r. oraz Nr XIX/446/16 z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn z uwagi na przekroczenie dopuszczalnych stężeń w powietrzu pyły PM10 oraz benzo(a)pirenu.

Zgodnie z przyjętym harmonogramem działań określonym w *PONE*, w 2017 r. Miasto Olsztyn uruchomiło program dotacji na wymianę źródeł ogrzewania w budynkach mieszkalnych. Program miał na celu redukcję do roku 2023 szkodliwych substancji emitowanych do powietrza atmosferycznego w ilości 6,28 kg B(a)P/rok oraz 52,63 Mg/rok PM10.

Działania w okresie 2017-2024 oraz osiągnięty efekt ekologiczny:

- modernizacja 34 budynków mieszkalnych wielorodzinnych i 23 budynków jednorodzinnych,
- likwidacja 216 kotłów na paliwo stałe,
- ograniczenie emisji: redukcja B(a)P - 2,57 kg; redukcja pyłu PM10 - 15,13 t.

W strategię *PONE* wpisują się dwa programy wprowadzone przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej NFOŚiGW lub Fundusz) tj.: programy *Ciepłe Mieszkanie* i *Czyste Powietrze*.

Celem programu [Ciepłe Mieszkanie](#) jest poprawa jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych. Oferuje dofinansowanie do wymiany nieefektywnego źródła ciepła (tzw. „kopciucha”) na inne efektywne źródło, termomodernizację oraz na instalację paneli fotowoltaicznych. Dostępność ww. *Programu* dla mieszkańców gminy wymaga zawarcia umowy przez samorząd z funduszem, zabezpieczenia środków na dofinansowanie oraz przejęcia obsługi programu, w tym stworzenia wzorów dokumentów, zapewnienia kontroli oraz wypłaty środków.

Pierwotne zasady programu były zbyt restrykcyjne i beneficjenci mogli otrzymać dofinansowanie jedynie na podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej, co wiązało się z wysokimi kosztami (w przypadku podłączenia pojedynczego lokalu) i zniechęcało mieszkańców do korzystania z programu.

Obecnie Miasto ma zawartą umowę według zmienionych zasad drugiej edycji programu, które są bardziej korzystne dla mieszkańców. Zmiany te objęły poszerzenie katalogu beneficjentów (program obejmuje właścicieli lokali w budynkach wielorodzinnych, najemców lokali komunalnych oraz wspólnoty liczące od 3 do 7 lokali). Kolejna ważna zmiana programu pozwala na uzyskanie dofinansowania na indywidualne źródła ciepła, nawet jeśli istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia budynku do miejskiej sieci ciepłowniczej. Warto zaznaczyć, że sieć ciepłownicza w Olsztynie jest dobrze rozwinięta, co pozwala większości budynków wielorodzinnych na przyłączenie się do niej. Efekty zmian są widoczne. Od momentu uruchomienia naboru na nowych zasadach (od 9 lipca 2024 roku) złożono 16 wniosków i zostało zawartych 12 umów (w tym jedna ze wspólnotą).

Program [Czyste Powietrze](#) to program NFOŚiGW i jest skierowany do właścicieli budynków jednorodzinnych. Oferuje dofinansowanie do wymiany nieefektywnych źródeł ciepła, termomodernizacji oraz instalacji paneli fotowoltaicznych.

W roku raportowania Gmina Olsztyn wspierała działania funduszu poprzez prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego czynnego co najmniej 10 godzin tygodniowo. Mieszkańcy Olsztyna oraz województwa warmińsko-mazurskiego mogli tam uzyskać pomoc przy składaniu wniosków o dofinansowanie i płatność oraz informacje na temat zasad programu. W minionym roku punkt funkcjonował przez 714 godzin, a pracownicy Gminy Olsztyn udzielili 288 konsultacji oraz pomogli w złożeniu 98 wniosków o dofinansowanie i 27 wniosków końcowych o płatność.

4.7 Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Olsztyna

2024 r. w MPEC upłynął pod znakiem kontynuacji i zintensyfikowania działań zgodnych z wcześniej przyjętą strategią, zatwierdzoną przez właściciela spółki - Gminę Olsztyn - wraz z Radą Miasta Olsztyna, w *Założeniach do planu zaopatrzenia miasta w ciepło*. Nieustannie priorytetem spółki jest zapewnienie bezpieczeństwa i komfortu cieplnego mieszkańcom Olsztyna przy możliwie ograniczonym oddziaływaniu na środowisko.

Fot. Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów przy ul. M. Bublewicza 6 w Olsztynie.

Wśród najważniejszych działań minionego roku należy wymienić:

- kontynuację realizacji umowy o Partnerstwie Publiczno-Prywatnym dot. przedsięwzięcia realizowanego w ramach *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020* pod nazwą *Zagospodarowanie frakcji palnej z odpadów komunalnych poprzez termiczne przekształcenie wraz z odzyskiem energii wykorzystywanej dla zapewnienia dostaw ciepła do miejskiej sieci ciepłowniczej w Olsztynie, wraz z zaprojektowaniem i wybudowaniem Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów oraz Kotłowni Szczytowej*, a także sfinansowanie nakładów inwestycyjnych i zarządzanie infrastrukturą, którą podpisano 28 listopada 2019 r. Partnerem prywatnym w tej umowie jest firma Dobra Energia dla Olsztyna Sp. z o.o., a partnerem publicznym Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o. o. w Olsztynie. W ramach umowy wybudowano i uruchomiono kotłownię szczytową gazowo-olejową, która od grudnia 2022 r. produkuje ciepło na potrzeby miejskiego systemu ciepłowniczego i zapewnia moc cieplną, która stanowi uzupełnienie potrzeb miasta po zaprzestaniu produkcji ciepła przez Michelin Polska S.A. W 2024 r. zakończono również realizację drugiej części inwestycji, czyli budowę elektrociepłowni zasilanej paliwem alternatywnym w postaci frakcji palnej odpadów komunalnych (Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów - ITPO). Ponadto 10 grudnia 2024 r. podpisano protokół odbioru końcowego i rozpoczął się okres eksploatacji tego źródła ciepła. ITPO produkuje moc cieplną na poziomie 32 MW. Równolegle turbina parowa zasilana parą produkowaną w kotle spalającym odpady komunalne wytwarza około 10 MW mocy elektrycznej. Łączna moc cieplna całej instalacji (ITPO plus kotłownia szczytowa olejowo-gazowa) wynosi 100 MW. W 2024 r. ITPO w okresie prób i rozruchów oraz podczas pełnej pracy eksploatacyjnej od 10 grudnia 2024 r. wyprodukowało łącznie 464 tys. GJ ciepła oraz 24 tys. MWh energii elektrycznej. Kotłownia szczytowa natomiast wyprodukowała 218 tys. GJ ciepła. Planuje się, że w roku 2025 źródła te wyprodukują odpowiednio: ITPO 800 tys. GJ ciepła i 70 tys. MWh energii elektrycznej oraz kotłownia szczytowa 40 tys. GJ ciepła.
- przygotowania spółki do złożenia wniosku o dofinansowanie przebudowy i budowy sieci ciepłowniczej z wykorzystaniem środków unijnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz środków krajowych NFOŚiGW. Projekt będzie realizowany w ramach programu priorytetowego *Współfinansowanie projektów realizowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS), Część 4) Sieć ciepłownicza/chłodnicza efektywny system ciepłowniczy*. W ramach tego projektu MPEC zamierza wybudować i przebudować 6 km sieci ciepłowniczej na łączną wartość ponad 24 mln zł. Planuje się uzyskanie 39,05 % wsparcia w postaci dofinansowania i pożyczki.
- opracowanie Planu Neutralności Klimatycznej, który zawiera program całkowitego odejścia od spalania paliw kopalnych w perspektywie 2050 r. W ramach tego opracowania poczyniono założenia etapowego zastępowania kotłów węglowych innymi źródłami ciepła, a w szczególności kotłami zasilanymi energią elektryczną i wodorem. Pierwszy z kotłów elektrycznych o mocy 2 MW powinien powstać do końca 2030 r.

- rozpoczęcie promowania i stosowania przez Spółkę MPEC źródeł OZE w postaci pomp ciepła, które zasilać będą powstające w mieście nowe obiekty w miejscach o ograniczonym dostępie do sieci ciepłowniczej. MPEC złożył ofertę Gminie Olsztyn na budowę lokalnego źródła w postaci powietrznej pompy ciepła dla nowoprojektowanego budynku żłobka przy ul. Bukowskiego. Obiekt ma powstać do końca czerwca 2026 r., a wstępne prace projektowe już trwają. Właścicielem, eksploatującym i sprzedającym ciepło będzie Spółka MPEC.
- uruchomienie programu bezzwrotnego dofinansowania na montaż energooszczędnych źródeł ciepła w miejsce źródeł o niskiej sprawności i klasie energooszczędności.

Z programu mogą korzystać również wszyscy mieszkańcy Olsztyna, którzy planują wymianę starych, wyeksploatowanych urządzeń na nowoczesne kotły i pompy ciepła. Szczegóły na stronie: mpec.olsztyn.pl/program-bezzwrotnych-dofinansowan-2025/

4.8-9 Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy miasto Olsztyn

Program ochrony powietrza ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu dla strefy miasto Olsztyn został przyjęty Uchwałą Nr XXXI/614/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 października 2013 r., a *Program ochrony powietrza dla strefy miasto Olsztyn ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu PM10* Uchwałą Nr XIX/46/16 z dnia 30 sierpnia 2016 r. ww. organu. Przedmiotowe programy są dokumentami, które wskazują istotne źródła występowania przekroczeń zanieczyszczeń powietrza pyłem zawieszonym PM10 oraz określają skuteczne i możliwe do realizacji działania, których wdrożenie spowoduje poprawę warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepszą jakość życia w mieście.

W ramach zrealizowanych w 2024 r. działań, takich jak m. in. sprzątanie i mycie ulic, termomodernizacja i zmiana sposobu ogrzewania budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej, zwiększenie udziału zieleni poprzez nasadzenia nowych drzew i krzewów, udało się zredukować emisję pyłu PM10 w wysokości ok. 30 Mg/rok oraz benzo(a)pirenu w wysokości 0,003 Mg/rok.

Wdrażane działania inwestycyjne, jak również prowadzone kampanie edukacyjne pozwalają na dotrzymanie standardów jakości powietrza. Odzwierciedlenie tych działań zawarte jest w *Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie Warmińsko-Mazurskim* za rok 2023 r. opracowywanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Wspomniany dokument wskazuje, że poziom zanieczyszczenia powietrza nie przekraczał poziomów dopuszczalnych/docelowych dla następujących substancji: dwutlenek siarki, benzen, tlenek węgla, dwutlenek azotu oraz oznaczane w pyłe zawieszonym PM10 metale: ołów, kadm, arsen i nikiel. Co więcej, dla tych zanieczyszczeń, w ostatnim dziesięcioleciu, ani razu nie stwierdzono przekroczenia poziomów normatywnych, a strefy były klasyfikowane do klasy A.

4.10 Plan Adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu do roku 2030

26 czerwca 2020 r. Rada Miasta Olsztyna przyjęła Uchwałę nr XXII/398/20 w sprawie *Planu Adaptacji Miasta Olsztyna do zmian klimatu do roku 2030*. Plan ten stanowi odpowiedź na jeden z kluczowych problemów ochrony środowiska, tj. zmian klimatu i konieczności podjęcia działań adaptacyjnych do skutków tych zmian. Podstawą jego opracowania było Zarządzenie nr 620 Prezydenta Olsztyna z dnia 14 grudnia 2017 r. w sprawie *przystąpienia do opracowania i wdrożenia Miejskiego Planu Adaptacji do zmian klimatu* w ramach projektu pn.: *Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu dla miasta powyżej 100 tys. mieszkańców*. Dokument określa wrażliwość i podatność obszaru miejskiego na zmiany klimatyczne oraz jego potencjał adaptacyjny w tym zakresie. Identyfikuje ryzyka związane ze zmianami klimatycznymi, określa działania służące przystosowaniu miasta do zmian klimatu zarówno w kontekście ochrony przed jego negatywnymi skutkami, tworzenia lub podnoszenia odporności miasta na obecną i przyszłą zmienność klimatu, jak również wykorzystania szans związanych ze zmianami klimatycznymi. Plan opracowano przy udziale szeregu instytucji miejskich, mieszkańców, służb ratowniczych, przedsiębiorstw oraz wszystkich zainteresowanych. Poddano analizie dane dotyczące zmian klimatu na podstawie lokalnych pomiarów monitoringowych, przeprowadzono szereg rozważań, badań i analiz uwarunkowań przyrodniczych, klimatycznych, społecznych i gospodarczych występujących na terenie miasta. Zdiagnozowano najczęściej występujące skutki zmian klimatycznych oraz zaproponowano opcje adaptacji do tych zmian. W efekcie prac stworzono harmonogram rzeczowo-finansowy działań adaptacyjnych planowanych do realizacji.

W ramach prac podejmowanych w latach 2022-2024 zrealizowano działania o charakterze inwestycyjnym, w tym m. in. rozwój transportu zbiorowego w Olsztynie - rozbudowa trakcji tramwajowej; termomodernizacja budynków użyteczności publicznej (Hala Urania), rozbudowa ścieżek rowerowych, czy też zwiększenie udziału zieleni w mieście. Oprócz zadań technicznych, Miasto opracowuje i wdraża miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, których zapisy mają na celu zapewnienie ochrony i rozwoju terenów zieleni, zabezpieczenie naturalnej retencji, minimalizację powierzchni terenów utwardzonych, nakazanie zasilania w ciepło z miejskiego systemu ciepłowniczego lub z indywidualnych niskoemisyjnych źródeł ciepła, rozwijanie systemu komunikacji rowerowej poprzez budowę ścieżek i parkingów rowerowych. W 2025 r., w związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 27 listopada 2024 r. o zmianie ustawy - *Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw* (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1940) nakładającej na gminę obowiązki w zakresie adaptacji do zmian klimatu, planuje się aktualizację *Planu*.

4.11 Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie

W roku raportowania realizowano *Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie na rok 2024* przyjęty Uchwałą nr LXX/1060/24 Rady Miasta Olsztyna z dnia 28 lutego 2024 r. Przeprowadzono 305 interwencji dotyczących zwierząt bezdomnych i wolno żyjących, w tym 180 interwencji wykonanych zostało przez Straż Miejską w Olsztynie.

Lekarze weterynarii w gabinecie weterynaryjnym schroniska przeprowadzili 3 742 wizyty w zakresie leczenia i profilaktyki zwierząt bezdomnych i wolno żyjących. Zapewniano całodobową opiekę weterynaryjną w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt poprzez współpracę z Polikliniką Weterynaryjną przy Wydziale Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Poszukiwano właścicieli zwierząt dostarczonych do schroniska oraz promowano adopcje, poprzez stronę internetową schronisko.olsztyn.eu i profil [facebook.com /Schronisko.Olsztyn/](https://facebook.com/Schronisko.Olsztyn/). W wyniku tych działań 93% dostarczonych do schroniska zwierząt zostało wydanych.

Na przestrzeni ostatnich dwóch lat obserwowano wzrost współczynnika adopcji z 90 do 93%, mimo, że schronisko opiekowało się w większości zwierzętami w wieku senioralnym.

W 2024 r. schronisko realizowało spotkania edukacyjne, zadania z zakresu kształtowania prawidłowych postaw wobec zwierząt i uwrażliwiania na los zwierząt bezdomnych, a jednostkę odwiedziło 10 737 osób. W tym przypadku, licząc od 2022 r. zaobserwowano wzrost liczby osób odwiedzających schronisko o 15%.

Prowadzono program kastracji kotów wolno żyjących na terenie miasta Olsztyna. W 2024 r. zabiegom tym poddano 513 zwierząt. Liczba zabiegów kształtuje się na podobnym poziomie od 2022 r. (2022 r. - 543 zabiegi, 2023 r. - 479 zabiegów).

Schronisko aktualizowało *Rejestr kotów wolno żyjących oraz opiekunów kotów w Olsztynie*. Obserwowano systematyczny wzrost zgłaszanych kotów i ich opiekunów do powyższego rejestru. W 2022 r. było to 1 275 osobników i 153 opiekunów, w 2023 r. - 1 455 osobników i 159 opiekunów, a w 2024 r. - 1 701 osobników i 189 opiekunów. W latach 2022-2024 przeznaczano stałe środki na zakup karmy w ramach zimowego dokarmiania kotów wolno żyjących i w związku z tym przekazywano opiekunom kotów na terenie Olsztyna podobną ilość suchej karmy. W 2024 r. było to 2 551,5 kg.

4.12 Zarządzanie i utrzymanie terenów zieleni

Lasy zlokalizowane w granicach administracyjnych Olsztyna zajmują łącznie powierzchnię powyżej 1900 ha, z czego największą powierzchnię (ponad 1 348 ha) stanowią lasy gminne. Pozostałą część stanowią lasy państwowe oraz lasy prywatnych właścicieli (blisko 177 ha). Olsztyńskie lasy zaliczono do lasów ochronnych, stąd podstawowym założeniem gospodarki leśnej jest ochrona i utrzymanie estetyczno-krajobrazowych walorów lasu, stworzenie najlepszych warunków rekreacji, a także kształtowanie leśnego krajobrazu w różnych warunkach środowiska przyrodniczego.

W 2024 r. gospodarkę leśną w lasach Gminy prowadzono w oparciu o aktualny *Uproszczony plan urządzenia lasu dla Lasu Miejskiego w Olsztynie* sporządzony na okres od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia 31 grudnia 2033 r. Pozyskano 1 616,64 m³ drewna z cięć sanitarnych, usuwając drzewa suche, złamane i wywroty oraz przyjęto drewno z wycinek z terenu miasta w ilości 422,23 m³. Budżet przeznaczony na prowadzenie prac z zakresu gospodarki leśnej na terenie Lasu Miejskiego wyniósł blisko 750 tys. złotych.

W roku raportowania na terenie Olsztyna zostały ustanowione nowe formy ochrony przyrody, tj. dwa użytki ekologiczne *Żurawia Dolina* i *Jezioro Zgnitek* o łącznej powierzchni 74,93 ha. Pierwszy z wymienionych obiektów powołano celem ochrony kserotermicznych, ciepłolubnych muraw z podmokłymi obniżeniami, północnego brzegu jeziora Ukiel (wzdłuż brzegu Zatoki Łabędziego Szyja) oraz występujących na tym obszarze zasobów przyrodniczych. Również ze względu na szczególne wartości przyrodnicze i ekologiczne objęto ochroną Jezioro Zgnitek (reprezentujące dysharmonijny, humotroficzny typ rozwojowy, podlegający sukcesji ekologicznej) wraz z terenami przyległymi (głównie leśnymi).

W 2024 r. na terenie Olsztyna znajdowało się: 15 parków o łącznej powierzchni niecałkowicie 90 ha, ponad 60 ha skwerów i zieleni towarzyszącej osiedlom oraz ponad 180 ha zieleni przyulicznej. Na bieżące utrzymanie zieleni budżet wyniósł ponad 8 milionów złotych.

W minionym roku w ramach bieżącego utrzymania, a także realizowanych przez Gminę Olsztyn inwestycji, posadzono 391 drzew. Podobnie jak w latach ubiegłych, kontynuowano działania prowadzące m. in. do odtworzenia alejowego charakteru olsztyńskich ulic oraz zwiększenia ilości drzew w przestrzeni miasta. Jesienią posadzono blisko 300 drzew w ramach nasadzeń kompensacyjnych. Największą różnicę w udziale zieleni wysokiej o charakterze alejowym lub szpalerowym można zaobserwować na ulicach: Sielskiej, Juliana Tuwima, Obrońców Tobruku, Marii Zientary-Malewskiej, Wojciecha Kętrzyńskiego czy Hozjusza, a także Jerzego Bukowskiego. Ulicę Obrońców Tobruku, staraniami ostatnich lat, obsadzono drzewami prawie na całej długości.

ul. Bukowskiego z nowo posadzonym szpalerem klonów zwyczajnych

Fot. Żurawia Dolina

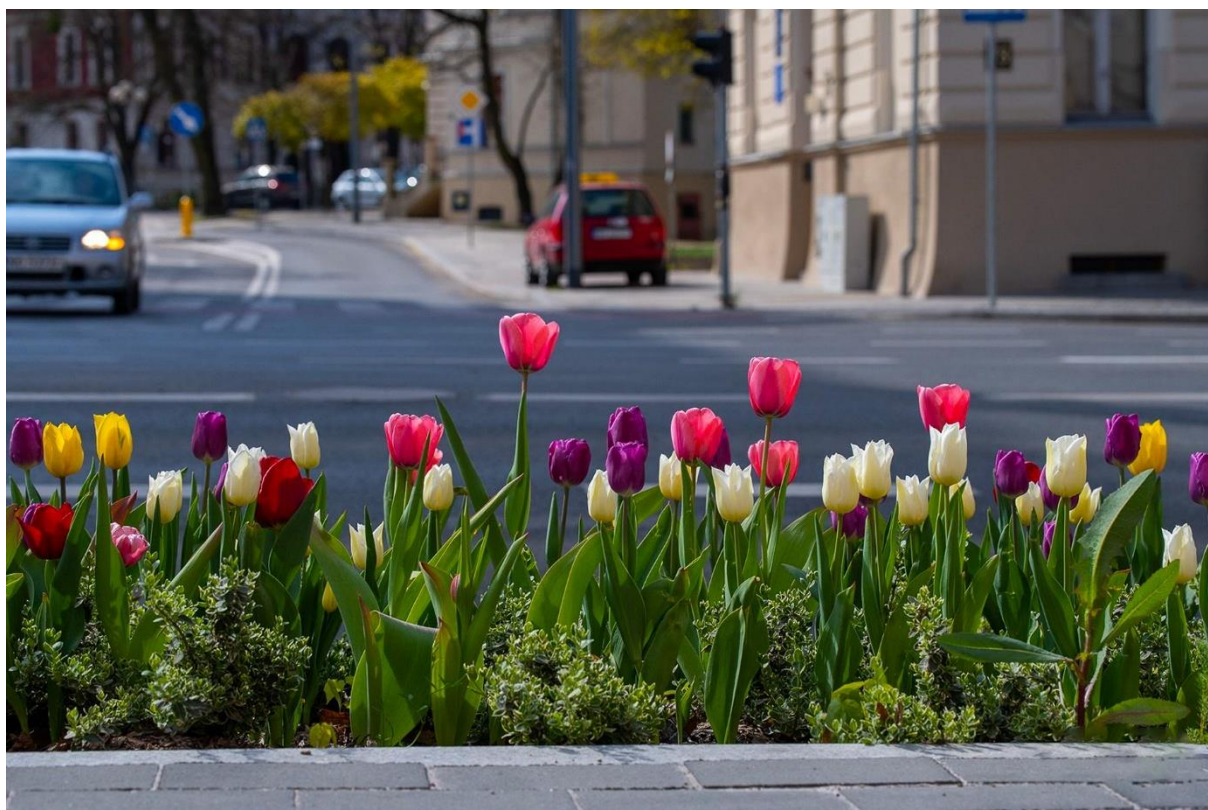
Nowe drzewa pojawiły się także w parkach: Podzamcze, Jakubowo i Parku im. Janusza Kusocińskiego. W Parku Jakubowo uzupełniono historyczne kompozycje zieleni, nasadzając głównie gatunki rodzime, takie jak lipy, graby czy klony. Wokół Jeziora Czarnego, na Skwerze Wolnego Tybetu, dosadzono wierzby białe.

Oprócz drzew posadzono także ponad 3 300 bylin i traw oraz ponad 800 krzewów. Głównie były to uzupełnienia już istniejących rabat, jak np. pas środkowy ul. Sielskiej, ale także powstały nowe rabaty (w Parku Centralnym, wzdłuż Łyny).

W 2024 r. wprowadzono pilotażowo jednokierunkową organizację ruchu na ulicy Puszkina na Zatorzu. W ramach tego przedsięwzięcia powstał także projekt zieleni, który obejmuje zarówno nasadzenia drzew, jak i rabat złożonych z krzewów i bylin.

W ubiegłym roku tereny miejskie wzbogacono o nowe elementy placów zabaw, m. in. przy ulicach Konopnickiej, Jagiellońskiej, Morskiej, Pieniężnego, Staszica oraz w Parku Jar I i Parku Centralnym. W ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego zrealizowano projekty: *Siłownia na Górcie - Oś. Kościuszki*, *Linowy plac zabaw w Parku Kusocińskiego*, *Stacja inspiracja - Oś. Podleśna*, *Inwestycja na zielonej Górcie - Oś. Zielona Górka* oraz *Zielono mi przy stawie* w rejonie ulicy Kanta.

Ponadto kontynuowano praktykę ograniczania koszenia trawników oraz jesiennego grabienia liści zgodnie z zapisami dokumentu *Standardy zieleni Olsztyna*. Podtrzymano zmniejszoną liczbę zleceń na koszenie, a także wyznaczano strefy, gdzie zaniechano koszenia, a roślinność utworzyła „naturalne łąki”. Celem tych działań było łagodzenie negatywnych skutków postępujących zmian klimatycznych.

5. Stymulowanie przedsiębiorczości, turystyka i promocja Miasta

5.1 Wstęp

W omawianym okresie, podobnie jak w latach poprzednich, na pierwszy plan wysuwają się zadania realizowane w obszarze działań inwestycyjnych, promocyjnych i reklamowych lokalnych branż - turystycznej i gastronomicznej. Jednakże dla rozwoju gminy w jak najszerszym obszarze, szczególne znaczenie mają inwestycje prywatnych przedsiębiorców w regionach recepcji ruchu turystycznego i wiążą się najczęściej z inwestowaniem w obiekty związane z obsługą turystów, a więc na przykład obiekty noclegowe, placówki gastronomiczne, obiekty sportowe i rekreacyjne. Pozyskiwanie inwestorów do realizacji takich projektów wymaga podejmowania przez samorząd lokalny szeregu działań pobudzających inwestorów do angażowania się we wspomniane przedsięwzięcia. Chodzi o działania, które przejawiać się mają w inicjowaniu i stymulowaniu przedsięwzięć innych podmiotów, głównie prywatnych inwestorów na rzecz rozwoju pożądaných elementów infrastruktury turystycznej, a także w ich integracji i koordynacji w pożądaných przez władze Miasta kierunkach.

Dlatego też w ciągu ostatnich lat władze Olsztyna postawiły na rozwój jednej z najszybciej rozwijających się gałęzi gospodarki miejskiej - sektora turystyki, tworząc przyjazne warunki do inwestowania. Oferta turystyczna Olsztyna to przykład tak zwanego produktu obszaru, który obejmuje walory naturalne, dziedzictwo niematerialne, dobra materialne i usługi świadczone przez różnych wytwórców, a także elementy infrastruktury turystycznej miejsca. Biorąc powyższe pod uwagę tę pozytywną tendencję należy bezwzględnie utrzymać, szczególnie w kontekście globalnej gospodarki XXI wieku, którą charakteryzuje nieustanna zmienność (niestabilność i podatność gospodarki na nieprzewidywalne czynniki zewnętrzne tj. kryzysy polityczne, konflikty zbrojne, zagrożenia epidemiczne).

5.2 Promocja gospodarcza i obsługa inwestora

W 2024 r. Biuro Promocji i Turystyki realizowało działania informacyjne na portalu ofert inwestycyjnych invest.olsztyn.eu w zakresie wystawionych do sprzedaży przez Gminę Olsztyn działek inwestycyjnych. W omawianym roku efektem wspólnych działań z Wydziałem Geodezji i Gospodarki Nieruchomościami były 32 transakcje sprzedaży (47 działek) na ogólną kwotę 19,813 mln zł netto. Dla porównania: w minionych latach Miasto uzyskało na sprzedaży gruntów inwestycyjnych odpowiednio w 2023 r. 39,870 mln zł, w 2022 r. - 19,205 mln zł, w 2021 r. - 58 mln zł (sprzedano 21 działek), w 2020 r. - 7 mln zł, w 2019 r. - ponad 18,5 mln zł. Najbardziej spektakularne transakcje w 2024 r. to zbycie działek przy ul. Kawki (łącznie za 10,193 mln zł) przeznaczonych pod budowę mieszkaniową wielorodzinną.

Na działania promocyjne w 2024 r. Biuro Promocji i Turystyki wydało kwotę 50 tys. zł, którą wydatkowano na publikacje internetowe, w mediach tradycyjnych i społecznościowych. Podobnej wielkości budżet został zrealizowany w 2022 r.

Dodatkowo w 2024 r. zorganizowano szkolenie dla uczniów klas turystycznych podnoszące motywację do dalszego kształcenia się w zawodzie i pozostania w Olsztynie.

W 2024 r. odbywały się spotkania ze studentami technicznych uczelni wojskowych podczas których zachęcano do przyjazdu i podjęcia służby (pracy) na terenie Olsztyna. Spotkania te cieszyły się dużym zainteresowaniem ze strony studentów.

Inne działania:

- współorganizacja posiedzeń Rady Gospodarczej przy Prezydencie Olsztyna, których tematem było m. in. zaopiniowanie budżetu miasta, omawianie planowanych inwestycji oraz przygotowań do powstawania Olsztyńskiego Parku Przemysłowego na Tracku,
- aktualizacja danych na miejskim portalu ofert inwestycyjnych invest.olsztyn.eu,
- udział w spotkaniach o charakterze inwestycyjnym z lokalnymi przedsiębiorcami,
- działania promocyjne w mediach społecznościowych skierowane na różne gałęzie gospodarki, m.in. lokalnej branży gastronomicznej, hotelarskiej, inwestycji w obszarze turystyki,
- przygotowania odpowiedzi na ankiety biznesowe, gospodarcze, akademickie: w 2024 r. było to 9 ankiet, w 2023 r. także 9 ankiet,
- zgłoszenia do konkursów i rankingów: w 2024 r. przygotowano zgłoszenia do 20 konkursów (2023 r. - do 26, 2022 r. - do 9, w 2021 r. - do 5, w 2020 r. - do 4, w 2019 r. - do 9),
- organizacja stoiska i udział w II Warmińskim Forum Gospodarczym w Lidzbarku Warmińskim,
- bieżące rozpowszechnianie informacji o konkursach, projektach i programach dotyczących przedsiębiorczości wśród instytucji otoczenia biznesu.

5.3 Promocja miasta na arenie krajowej i międzynarodowej

Promocja miasta na arenie krajowej objęła m. in.:

- akcję promocyjną - pakiet lojalnościowy *Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz 2024*: w akcji wzięty udział 22 obiekty noclegowe i 67 partnerów, dla porównania: w 2023 r. zgłosiło się 20 obiektów noclegowych i 45 partnerów, w 2022 r. zgłosiło się 20 obiektów noclegowe i 39 partnerów akcji, w latach 2018-2021 liczba obiektów biorących udział w akcji, jak też jej partnerów, była zbliżona - od kilku lat notowany jest powolny, ale sukcesywny wzrost zarówno liczby obiektów, jak i partnerów,
- akcje promocyjne w mediach ogólnopolskich (*TVN, Polsat, Travel Channel, Telewizja TVS, Radio Zet, Radio Vox, Radio Eska, Onet, Wirtualna Polska, Gazeta.pl, poznaj-świat.pl, Super Express, Świat Podróże Kultura, media Polska Press oraz grupa Ringier Axel Springer Polska, Nowa Turystyka, Rynek Turystyczny, Wiadomości Turystyczne, Elity, Wasza Turystyka*). Kampanie o podobnym zasięgu i prestiżu zaangażowanych w nie mediów są organizowane rokrocznie począwszy od 2014 r.,
- współorganizację wydarzeń rekreacyjno-rozrywkowych: z ogólnopolskimi mediami radiem ZET oraz TVN; promocja zdrowego trybu życia podczas Pikniku Rodzinnego „Love Rower 2024” organizowanym w Parku Centralnym, współorganizacja i udział w przedsięwzięciu Dziedzictwo Kulinarne Warmii i Mazur, Targi Żywności Regionalnej, Naturalnej i Tradycyjnej w Olsztynie.

Organizowano indywidualne sptywy kajakowe Łyną przez Olsztyn, organizowane przez partnerów miejskiego pakietu lojalnościowego „Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz”, które wyraźnie pokazują potencjał turystyczny Łyny,

- uczestnictwo w 5 turystycznych imprezach targowych - Międzynarodowych Targach Turystyki i Czasu Wolnego (Wrocław), Targach Turystycznych Atrakcje Regionów (Chorzów), Pikniku nad Odrą (Szczecin), Targach Turystycznych w Czechach (Ostrawa), Międzynarodowych Targach Turystycznych w Ptak Warsaw Expo (Nadarzyn); udział w poszczególnych wydarzeniach był wzmocniony reklamą prasową i internetową w regionalnych mediach, (w 2023 r. - udział w 5 targach turystycznych w 2022 r. - udział w 4 targach turystycznych, w 2021 r. - udział w 2 targach turystycznych, w 2020 r. - udział w 3 targach turystycznych, w 2019 r. i 2018 r. - również w 3),
- udział w międzynarodowym Zlocie Miast Nowej Hanzy w Gdańsku i prezentowania Olsztyna na stoisku na Targu Węglowym,
- organizację trzech tematycznych edycji wizyt studyjnych dziennikarzy z mediów ogólnopolskich tzw. press tour (odpowiednio w 2023 r. - 3 wizyty, w 2022, 2021, 2020, 2019 i 2018 - po dwie w każdym roku),
- współpracę z autorami blogów podróżniczych (m. in. prezentacja atrakcji miasta, potencjału turystycznego, możliwości spędzania wolnego czasu),
- organizację wspólnie z przedsiębiorcami branży turystycznej konkursów w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram) oraz na antenach radiowych - znacznie wzrosło znaczenie działań promocyjnych realizowanych online. Ważnym elementem promocji miasta stały się konkursy, w których nagrodą był kilkudniowy pobyt w Olsztynie z atrakcjami. W 2024 roku Biuro Promocji i Turystyki przeprowadziło w sumie 4 konkursy, w 2023 roku - 2: „Odwiedź Olsztyn w Roku Kopernika” oraz „Kopernik Obrona Olsztyna”, w 2022 r. 4 konkursy, w 2021 - 4 konkursy,
- promocję Miasta podczas wydarzenia „Olsztyn Green Festiwal”, wyjątkowego wydarzenia artystycznego, które w krótkim czasie zyskało solidną festiwalową markę, a gwiazdy, które uczestniczą w festiwalu, gwarantują, że jest to wydarzenie najwyższej próby,
- promocję Miasta podczas wydarzenia „Juwenalia studenckie Kortowiada 2024”, 63. edycji juwenaliów olsztyńskich, jednego z największych i najbardziej rozpoznawalnych festiwali studenckich w kraju,
- współorganizację wydarzenia „Festiwal Serów”: w roku 2024 r. odbyła się 9. edycja Festiwalu Serów i Twarogów Polskiego Mleczarstwa - Ogólnopolskie Święto Sera Olsztyn 2024. Obecni byli krajowi, zagraniczni i lokalni producenci serowych specjałów, laboratorium sera, odbyły się m. in. pokazy kulinarne i animacje dla dzieci,
- promocję miasta podczas wydarzenia „Campus Polska Przyszłości”, szeroko promowanego w mediach ogólnopolskich, skierowanego do młodych ludzi szukających swojego miejsca w aktywności społecznej, gospodarczej i obywatelskiej,
- promocję Olsztyna poprzez sport podczas rozgrywek piłki siatkowej mężczyzn w Plus Lidze. Warto zauważyć, że jest to najwyższy stopień rozgrywek, a piłka siatkowa jest jedną

z najbardziej popularnych i medialnych dyscyplin sportowych, ciesząc się niezmiennym zainteresowaniem kibiców, dlatego wydatki poniesione na promocję przynoszą wielokrotne zwroty medialne i są doskonałą promocją miasta,

- promocję Miasta podczas rozgrywek Kobiecego Klubu Piłkarskiego STOMILANKI OLSZTYN 2024. Zadanie obejmowało działania promocyjne w wymiarze medialnym - logotyp Miasta Olsztyna umieszczono na koszulkach meczowych, na banerach reklamowych, na stronie internetowej www.stomilanki.pl i na social mediach oraz wszystkich materiałach drukowanych i informacyjnych,
- przynależność Olsztyna do stowarzyszeń turystycznych: Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie, Stowarzyszenie Olsztyński Obszar Aglomeracyjny. Stowarzyszenie Miast, Gmin i Powiatów - Szlak Świętej Warmii.

5.4 Promocja turystyki

Sukces turystyczny Olsztyna polegał na konsekwentnym i spójnym budowaniu oferty turystycznej, jej rozwoju oraz poszukiwaniach kolejnych grup turystów, których można zachęcić do przyjazdu do miasta.

Działania te polegają przede wszystkim na:

- prezentowaniu faktów zachęcających do korzystania z oferty turystycznej Olsztyna,
- budowaniu i rozwijaniu współpracy z branżą turystyczną, szczególnie z obiektami noclegowymi,
- podnoszeniu jakości usług turystycznych oferowanych przez miasto i obiekty noclegowe,
- kreowaniu rozwiązań, które mają pozytywny wpływ na rozwój oferty turystycznej miasta: powstanie i działalność Miejskiej Informacji Turystycznej (celem projektu była promocja oferty turystycznej Olsztyna, kreowanie pozytywnego i atrakcyjnego wizerunku Miasta oraz wspieranie rozwoju turystyki w Olsztynie. MIT udzielał bieżących informacji turystom i mieszkańcom Miasta, prowadził sprzedaż regionalnych pamiątek oraz biletów na niektóre imprezy komercyjne organizowane na terenie Miasta. Pomoc w zakresie szeroko rozumianej informacji turystycznej udzielana była klientom również telefonicznie, za pomocą poczty elektronicznej oraz poprzez komunikator internetowy, inspirowanie i wdrażanie pilotażowych projektów dla turystów, takich jak: spływy kajakowe Łyną, warsztaty wypieku Marcepana Królewieckiego, szkolenia żeglarskie, nurkowe itp.),
- realizacji projektu turystycznego - pakiet lojalnościowy *Visit Olsztyn. Nocujesz-Zyskujesz* (swoistej, bezpłatnej karty turysty), który Urząd Miasta prowadzi od 2015 r. Po pilotażowej edycji, w której udział brały miejskie jednostki, rozbudowaniu i zwiększeniu zasięgu oddziaływania akcji o podmioty komercyjne w kolejnych latach, projekt stał się wizytówką oferty turystycznej miasta. W 2024 r. wydatkowano na jego realizację kwotę 534 000 zł (w 2023 r. - 317 981 zł, w 2022 r. - 290 448 zł, w 2021 r. - 244 770 zł, w 2020 r. - 230 000 zł, w 2019 r. - 200 000 zł, a w 2018 - niespełna 110 000 zł),
- nawiązaniu bezpośredniej współpracy z czeskimi touroperatorami, których zaproszono do złożenia wizyty studyjnej w Olsztynie. Tym samym wykorzystano moment, w którym turysta

z Czech z roku na rok coraz bardziej interesuje się odwiedzinami i wypoczynkiem w Polsce. Wynikiem wizyty było podpisanie przez czeskich przedsiębiorców umów o współpracy z olsztyńskimi hotelami,

- nawiązaniu bezpośredniej współpracy z Kartą Mundurową należącą do „Defence24”. Olsztyn jako pierwsze miasto w Polsce, a tym samym branża turystyczna, nawiązało współpracę z Kartą Mundurową przygotowując ofertę skierowaną bezpośrednio do wszystkich służb mundurowych, emerytów służb mundurowych (żołnierze, policjanci, strażacy, ratownicy medyczni, personel lotniczy, kolejarze i in.) i pracowników sektora zbrojeniowego. Zamierzeniem tego działania było trafienie z ofertą wypoczynku w Olsztynie do grupy około 300 000 osób. Do projektu weszły olsztyńskie hotele oferując zniżki na noclegi posiadaczom Karty Mundurowej,
- rozwoju turystyki biznesowej (MICE Olsztyn) poprzez wydanie II edycji katalogu MICE Olsztyn, który zdobył wyróżnienie w konkursie „Pro Warmia i Mazury” w kategorii promocja gospodarcza. Rozwojowi tego sektora turystyki zaczyna sprzyjać modernizacja i rozbudowa Hali Widowiskowo-Sportowej *Urania*,
- opracowaniu ulotek promocyjnych i ich kolportażu,
- prowadzeniu fanpage na facebooku Visit Olsztyn, którego przejęto w kwietniu 2020 r. z Miejskiej Informacji Turystycznej:

Rok	Liczba użytkowników fanpage <i>Visit Olsztyn</i>	Liczba wyświetleń wygenerowanych treści na fanpage <i>Visit Olsztyn</i>
2020	1 768 883	3 438 088
2021	2 794 590	6 436 300
2022	4 210 682	9 685 835
2023	4 976 175	10 639 304
2024	3 907 747	7 791 846

- udziale w targach turystycznych: Ostrawa, Wrocław, Szczecin, Chorzów, Nadarzyn oraz prezentacji miast Hanzeatyckich w Gdańsku,
- budowie pomostu pływającego przy elektrowni wodnej *Łyna*, na której cel pozyskano wsparcie finansowe z Urzędu Marszałkowskiego z programu *Łączy nas turystyka*. W związku z szybkim rozwojem tej formy turystyki, zwiększeniu względem lat poprzednich liczby przedsiębiorców świadczących usługi na olsztyńskim odcinku Łyny, należało poprawić bezpieczeństwo uczestników spływów i zwiększyć przepustowość turystyczną rzeki poprzez stworzenie odpowiedniej infrastruktury,
- organizacji dwóch press tourów dla dziennikarzy mediów ogólnopolskich, którzy opisują w swojej pracy atrakcje turystyczne. Działanie te, przedstawiające walory naszego miasta, pozwoliły dotrzeć z informacją do około 5 milionów mieszkańców naszego kraju,
- organizacji, wspólnie z hotelarzami, restauratorami i in., konkursów w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram), dzięki którym wzrosło znaczenie działań

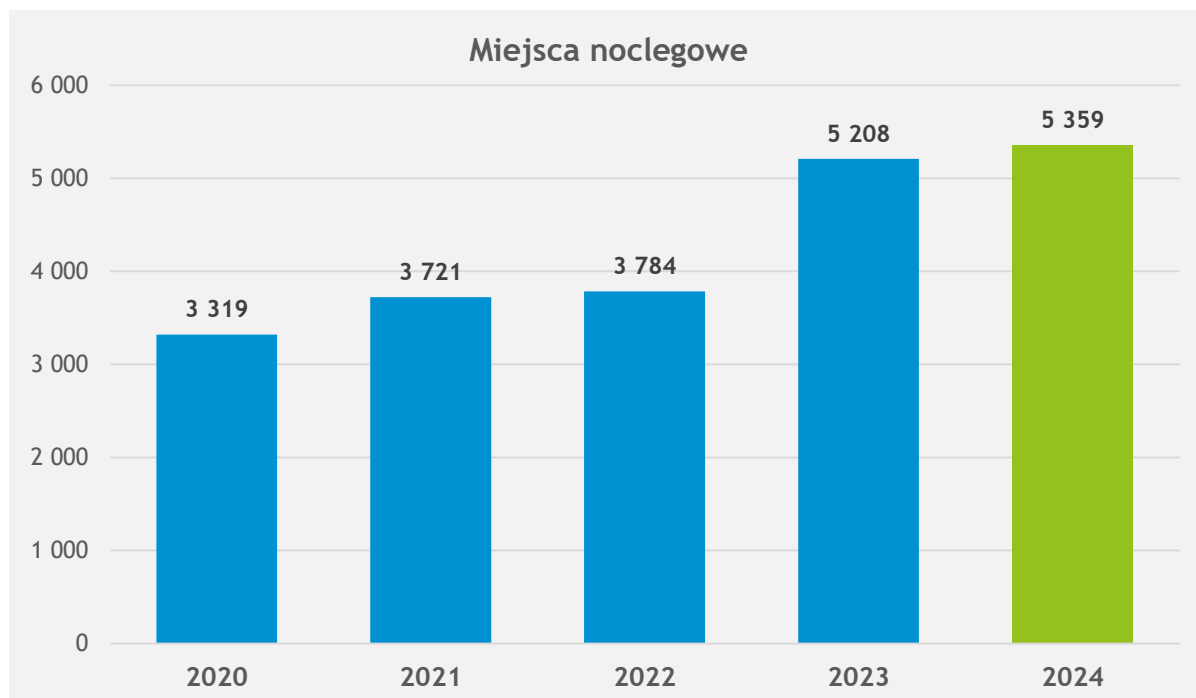
prowadzanych na fanpage'ach. Nagrodami w tych konkursach były kilkudniowe pobyty w Olsztynie z atrakcjami. W 2024 r. przeprowadzono 3 konkursy, w 2023 r. 2 konkursy, w 2022 r. 4 konkursy, w 2021 - również 4,

- koordynacji przygotowania kolejnego filmowego materiału promocyjnego związanego z Mikołajem Kopernikiem pt. „Dobra moneta”, który na *19th FilmAT Festival* zdobył pierwszą nagrodę w Konkursie Międzynarodowym, w temacie *DOCUMENTARIES & TV REPORTS*, w kategorii *History & Heritage*,
- organizacji 13 free tourów, czyli bezpłatnych wycieczek z przewodnikiem: 8 wycieczek standardowych i 5 tematycznych,
- zaangażowaniu się w projekt *Poznaj historię*, w którym atrakcje turystyczne „opowiadają” swoją historię. W Olsztynie wytypowano 4 miejsca „opowiadające” o swojej przeszłości: Ławeczkę Kopernika, Stare Miasto, Zamek Kapituły Warmińskiej oraz Katedrę.

W 2024 r. Olsztyn dysponował 5 359 rejestrowanymi miejscami noclegowymi, w tym około 1 800 miejscami w obiektach kategoryzowanych (dwa hotele czterogwiazdkowe, siedem trzygwiazdkowych i cztery dwugwiazdkowe). W roku 2025 r. planowane jest oddanie do użytku 3 obiektów o łącznej liczbie ok. 300 miejsc.

W ciągu ostatnich kilku lat przedsiębiorcy zainwestowali w rozwój bazy turystycznej w Olsztynie kwotę około 1 miliarda złotych, tworząc nowe miejsca pracy oraz przynosząc dochody branży okółoturystycznej (restauracje, punkty usługowe i handlowe, pralnie, lokalni dostawcy żywności itp.), miejskim spółkom i jednostkom, a także gminie z tytułu podatków lokalnych.

Wzrost liczby zarejestrowanych miejsc noclegowych w Olsztynie na przestrzeni lat:

Natomiast liczba udzielonych noclegów w latach 2021-2024 przedstawia się następująco:

Rok	Liczba turystów korzystających z noclegów ogółem	Zmiana % względem roku poprzedniego	Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów	Zmiana % względem roku poprzedniego
2021	111 075		6 301	
2022	154 390	38,99%	10 492	66,51%
2023	191 529	24,05%	18 376	75,14%
2024	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

Dane na podstawie GUS uzyskanych z obiektów noclegowych posiadających 10 lub więcej miejsc noclegowych.

Na podstawie informacji zebranych z obiektów noclegowych wynika, że Olsztyn w 2024 r. odwiedzili goście z 61 krajów.

Podsumowując, Olsztyn stał się silnym, całorocznym ośrodkiem turystycznym. Potwierdzają to dane Głównego Urzędu Statystycznego. Raport GUS sytuuje miasto na drugim miejscu pod względem liczby turystów korzystających z bazy noclegowej w województwie warmińsko-mazurskim (podobnie jak w latach 2023-2020).

Olsztyn stał się nie tylko bazą pobytową turystów, ale i miejscem wypadowym na jednodniowe, kilkugodzinne wyjazdy na Warmię czy Mazury. W ostatnich latach miasto postawiło na turystykę i wygrało - w ciągu minionych pięciu lat turystyka była najszybciej rozwijającą się gałęzią gospodarki. Rośnie zaufanie do miasta jako stabilnej marki turystycznej, przyciągającej do siebie nowych inwestorów, w tym o międzynarodowej renomie i rozpoznawalności.

5.5 Współpraca międzynarodowa

Biuro Promocji i Turystyki UM Olsztyna (przekształcone we wrześniu 2024 roku w Wydział Promocji i Informacji) w 2024 r. prowadziło działania związane ze współpracą międzynarodową i międzynarodowymi stowarzyszeniami. W obszarze współpracy Olsztyna z miastami partnerskimi zrealizowano trzy szczególne wydarzenia:

- Obchody jubileuszowe 25-lecia partnerstwa Olsztyna i Offenburga (Niemcy),
- Przystąpienie do rozmów z miastem Równe w Ukrainie na temat współpracy,
- Udział w 44. Międzynarodowym Zjeździe Nowej Hany w Gdańsku.

Pierwsze wydarzenie zorganizowano w dniach 2-5 czerwca 2024 r. w Olsztynie wspólnie z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim, który świętował 25-lecie powstania. Udział w wydarzeniu wzięli partnerzy z Offenburga, w tym Nadburmistrz Offenburga, przedstawiciele Rady Miasta Offenburga, a także Rektor Wyższej Szkoły Nauk Stosowanych w Offenburgu. Gośćmi honorowymi byli członkowie zarządu Fundacji Georga i Marii Dietrichów. W ramach obchodów odbyło się uroczyste posiedzenie Senatu UWM w Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej, jak również uroczystość jubileuszowa w Urzędzie Miasta Olsztyna. Obchody partnerstwa z Offenburgiem miały w Urzędzie Miasta Olsztyna wyjątkowo uroczystą oprawę. Ważnym punktem było uhonorowanie osób zasłużonych dla partnerstwa. Po odczytaniu przez Prezydenta Olsztyna laudacji Laureaci otrzymali z rąk władarza miasta pamiątkowe figurki św. Jakuba - patrona Olsztyna. We wrześniu tego samego roku nastąpiła rewizyta w Offenburgu. W dniach 26-29 września 2024 r. delegacja z Olsztyna składająca się z władz miasta, przedstawiciele Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz członków Fundacji Marii i Georga Dietrichów, spędziła kilka dni w Offenburgu, poznając jego możliwości naukowe, korzystając z oferty kulturalnej miasta, a przede wszystkim zapoznając się z jego potencjałem gospodarczym. Wizyta na terenie Targów Górnego Renu z okazji 100-lecia istnienia tej imprezy miała wyjątkową oprawę i rozmach ekonomiczny. Stanowiła doskonałą okazję do zdobycia wiedzy o innowacjach, możliwych rynkach zbytu i rozwoju gospodarczym rejonu Ortenau.

21 lipca 2023 r. Olsztyn otrzymał list intencyjny, którego nadawcą była Rówieńska Rada Miasta w Ukrainie. Wyrażono w nim prośbę o rozważenie możliwości nawiązania oficjalnej współpracy partnerskiej między miastami. Rada Miasta Olsztyna Uchwałą nr IV/42/24 z dnia 28 sierpnia 2024 roku wyraziła na to zgodę. Nawiązanie współpracy partnerskiej pomiędzy miastem Olsztyn a miastem Równe stworzy podstawy do rozwoju wzajemnych, wielopłaszczyznowych kontaktów. Celem współpracy będzie realizacja wspólnych projektów miękkich, szczególnie w zakresie wymiany doświadczeń samorządowych, wspólnych działań kulturalnych, sportowych i turystycznych.

W czerwcu 2024 r. Międzynarodowe Stowarzyszenie *Nowa Hanza*, którego członkiem jest Gmina Olsztyn, zorganizowało coroczny zjazd delegatów - *44. Międzynarodowy Zjazd Miast Nowej Hanzы* w Gdańsku. Przedsięwzięcie pod tytułem: *Gdańsk. Zmiana zaczyna się tutaj* odbyło się w dniach 13-16 czerwca. Coroczne zjazdy Hanzы to doskonała okazja promocyjna dla miast członkowskich. W ciągu kilku dni trwania zjazdu w Gdańsku setki tysięcy zwiedzających, setki wystawców i uczestników miało możliwość zapoznać się z potencjałem promocyjnym, gospodarczym i artystycznym miast członkowskich. W Gdańsku obecni byli uczestnicy z 84 miast z 14 krajów Europy. Obfitujący w wydarzenia zjazd rozpoczął się od *Forum Gospodarczego* w Centrum Wystawienniczo-Kongresowym AMBEREXPO. Podczas forum odbyły się panele dyskusyjne, w których uczestniczyli przedstawiciele polskich i zagranicznych firm. W Muzeum II Wojny Światowej obradował *Hanzeatycki Szczyt Burmistrzów* - nowość gdańskiego Zjazdu. Ponad 50 burmistrzów i prezydentów rozmawiało o problemach istotnych dla właściwie każdego miasta w Europie: transporcie publicznym, starzejącym się społeczeństwie, konieczności adaptacji do zmian klimatu, dziedzictwie Hanzы, aspiracjach młodego pokolenia oraz o społeczeństwie obywatelskim. Rozmowy zakończyły się sformulowaniem 10-punktowego manifestu burmistrzów, który został przyjęty przez Zgromadzenie

Delegatów Związku Nowej Hanzy. Związek Hanzy miał i dalej ma znaczny wpływ na wzmocnienie struktur demokratycznych w społeczeństwach miast członkowskich, umożliwiając korzystanie z doświadczeń partnerów. Aktywny udział w Związku Hanzeatyckim, w tym m. in. udział Olsztyna w corocznych zjazdach związku, to efektywna promocja miasta, jego walorów turystycznych, oferty kulturalnej i gospodarczej, jak również wymiana doświadczeń w tym zakresie. Udział w zjazdach Nowej Hanzy pozwala zaprezentować ofertę Olsztyna nie tylko w mieście, które jest w danym roku organizatorem zjazdu, ale przede wszystkim na forum wszystkich miast członkowskich z obszaru basenu Morza Bałtyckiego i Północnego (miasta Belgii, Danii, Holandii, Estonii, Łotwy, Rosji, Białorusi, Francji, Wlk. Brytanii, Islandii, Norwegii, Szwecji, Polski, a przede wszystkim 127 miast z samych Niemiec). Współpraca między miastami hanzeatyckimi, która niezależnie od różnych kryzysów i problemów politycznych stale obfitowała w wydarzenia i zawsze była aktywna, jest z uwagi na długą tradycję kontaktów priorytetem dla wszystkich miast należących do tego prestiżowego stowarzyszenia.

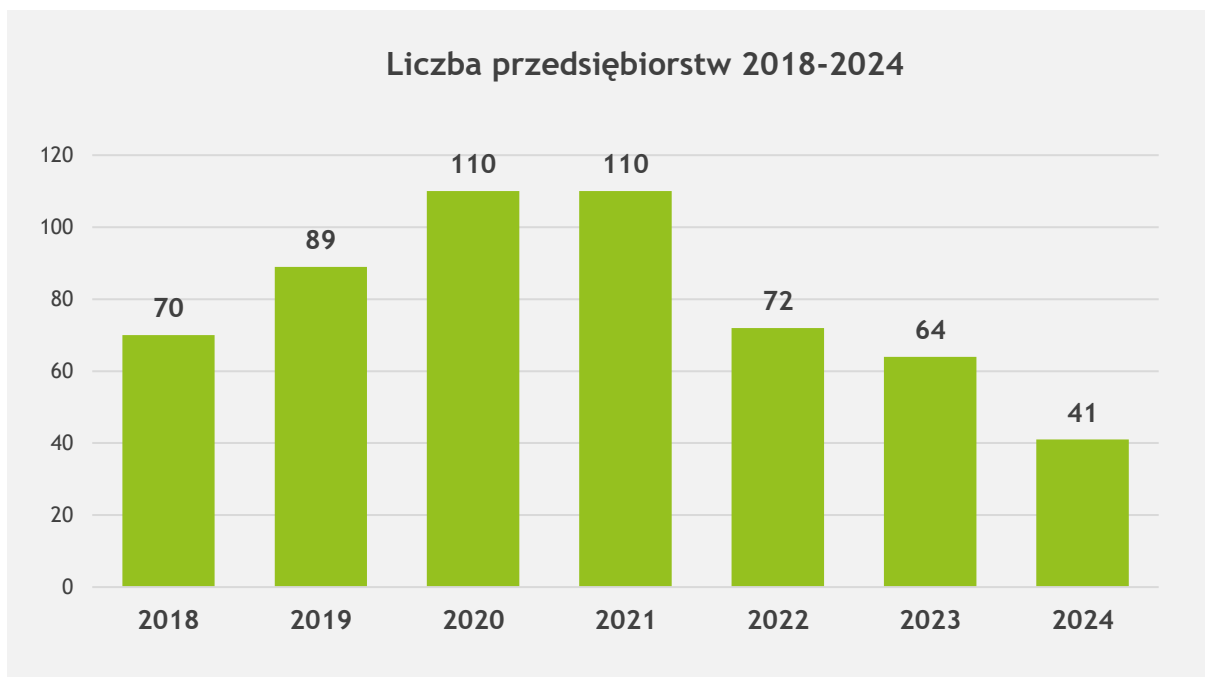
5.6 Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości

Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny (OPN-T) to dynamiczny hub współpracy przedsiębiorstw i instytucji naukowych, który aktywnie wspiera transfer wiedzy i technologii pomiędzy środowiskiem akademickim, jednostkami badawczo-rozwojowymi, przedsiębiorstwami a rynkiem. OPN-T odgrywa kluczową rolę w stymulowaniu innowacyjności oraz wspieraniu rozwoju nowoczesnych przedsiębiorstw poprzez kompleksowe programy inkubacyjne, tworząc sprzyjające warunki dla powstawania i ekspansji firm opartych na zaawansowanych technologiach.

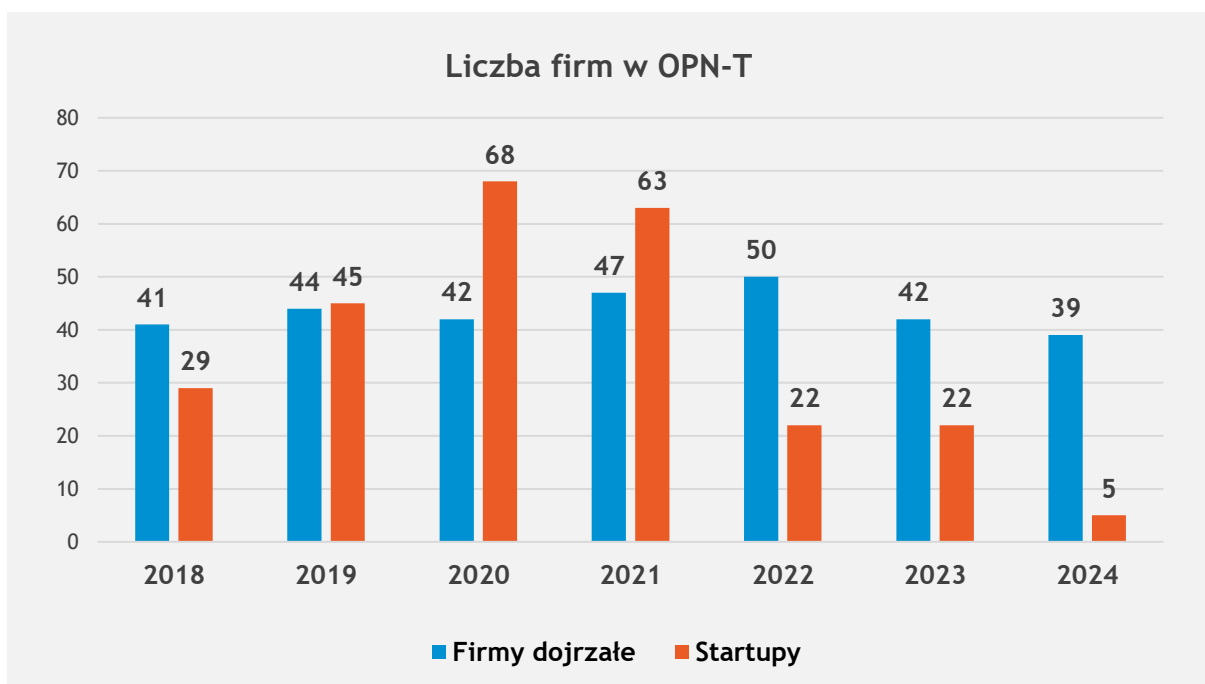

- Liczba przedsiębiorstw w Olsztyńskim Parku Naukowo-Technologicznym**

Poniższe wykresy przedstawiają liczbę przedsiębiorstw objętych wsparciem przez *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* w latach 2018-2024. Wykresy obejmują firmy dojrzałe (istniejące powyżej 3 lat) oraz startupy mające swoją siedzibę w OPN-T. W 2021 r. *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* zakończył inkubację startupów w projekcie *Warmińsko-Mazurski Startup Inkubator*, a w połowie 2023 r. *Startup Heroes - Platforma startowa dla nowych pomysłów*, co tłumaczy mniejszą liczbę startupów w latach 2022, 2023 i 2024 r.

źródło: Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny

źródło: Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny

Rozstrzygnięciem Prezydenta Olsztyna z dnia 05 listopada 2024 r. OPN-T otrzymał zgodę na realizację projektu *WA-MA Inkubator*. W związku z powyższym dnia 10 grudnia 2024 r. Gmina Olsztyn/OPN-T w ramach naboru FEWM.01.08-IZ.00-005/24 złożyła wniosek o dofinansowanie projektu *WA-MA Inkubator*. W ramach projektu planowane jest przeprowadzenie trzech cykli inkubacji i akceleracji, w ramach których wsparcie uzyska łącznie 90 przedsiębiorstw. Każdy z cykli inkubacji i akceleracji będzie trwał łącznie około 10 miesięcy. Realizacja projektu będzie trwała od 1 lutego 2026 r. do 30 listopada 2028 r. Całkowita wartość projektu wyniesie około 10 mln zł (4 mln - OPN-T, 4 mln - WMARR, 2 mln - EPT). Wkład własny Gminy Olsztyn to około 0,6 mln zł.

W maju 2024 r. z propozycją współpracy i dołączenia do *Platformy startowej HugeTECH Revolution* zwróciła się do OPN-T Spółka *HugeTech* z Rzeszowa. W toku rozmów ze spółką *HugeTech* ustalono, że OPN-T mógłby inkubować 15 start-upów w kolejnych cyklach inkubacji. Oznaczałoby to, że do końca trwania projektu, tj. do grudnia 2026 r., wykubowanych zostałoby ok. 60 nowych startupów. Do Platformy będą mogły aplikować osoby fizyczne lub zespoły składające się z osób fizycznych, które posiadają nowy pomysł biznesowy mający charakter innowacji produktowej na poziomie co najmniej krajowym, do którego posiadają wyłączne prawo i który nie jest i nie był dotychczas przedmiotem działalności gospodarczej. Jest to projekt dla firm, które są gotowe założyć działalność w Polsce wschodniej. W ramach procesu inkubacji startup otrzyma wsparcie w postaci opieki Managera Inkubacji, czyli osoby dedykowanej do pracy ze startupem oraz koordynującej proces inkubacji, obsługi księgowej, prawnej, doradztwa podatkowego, podstawowego wsparcie marketingowe, grantu finansowego w wysokości nawet 43 000 zł, dostępu do renomowanych partnerów i ekspertów czy wsparcia w wyszukiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania krajowego i zagranicznego.

Wstępnie zakładane dla OPN-T środki na realizowane przez Gminę Olsztyn/OPN-T zadania wyniosą ok. 750 000 zł. Środki własne Gminy Olsztyn będą stanowiły ok. 50 000 zł. (na pokrycie niekwalifikowalnego w projekcie podatku VAT od wydatków związanych z udostępnieniem startupom powierzchni biurowych).

Z uwagi na długotrwały proces związany z ustaleniem warunków współpracy, jak również zaakceptowaniem ewentualnych zmian w projekcie przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, zmiany budżetowe będą wprowadzone po sformalizowaniu współpracy w ramach Platformy startowej *HugeTECH Revolution*. Rozstrzygnięciem Prezydenta Olsztyna z dnia 12.11.2024 r. OPN-T otrzymał zgodę na zawarcie tego partnerstwa projektowego.

Należy również zwrócić uwagę na efektywność zarządzania powierzchnią przez administrację OPN-T. Dane zawarte w wykresie pokazują, że większość pomieszczeń biurowych, laboratoryjnych i hala namiotowa w OPN-T jest przedmiotem długoterminowego najmu, co świadczy o dużym zainteresowaniu najemców dostępną ofertą, jak również o dużym zapotrzebowaniu na atrakcyjne powierzchnie biurowe w mieście. Budynek B1 - stanowiący Inkubator Przedsiębiorczości - wyróżnia się na tle innych. Wynajętych długoterminowo jest tam 25 z 34 pomieszczeń, jednak należy podkreślić, że część z tych lokali jest zarezerwowana na potrzeby dwóch planowanych projektów

związanych z inkubacją i akceleracją startupów „Platformy startowej HugeTech Revolution” oraz „WA-MA Inkubator”. Rezerwacja przestrzeni ma charakter czasowy i wynika z oczekiwania na wyniki konkursów i nawiązanie partnerstw związanych z realizacją tych projektów. Oba przedsięwzięcia wymagają zapewnienia dedykowanych powierzchni biurowych dla inkubowanych firm, co jest istotnym elementem ich realizacji.

W celu efektywnego wykorzystywania majątku Gminy Olsztyn, zarezerwowane pomieszczenia w budynku B1 są tymczasowo udostępniane w ramach najmów krótkoterminowych. Oferta ta kierowana jest do podmiotów dojrzałych oraz cieszących się zaufaniem publicznym. Należy podkreślić, że podmioty korzystające z najmu krótkoterminowego dobrano tak, aby były spójne branżowo z profesjami długoterminowych lokatorów *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego*.

- **Lokatorzy *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego***

Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny (OPN-T) to przestrzeń, która harmonijnie łączy innowacyjność z dynamicznym rozwojem nauki i biznesu. Firmy działające w ramach OPN-T reprezentują różnorodne branże, współtworząc ekosystem sprzyjający współpracy międzysektorowej oraz rozwojowi nowoczesnych technologii.

Jednym z kluczowych obszarów działalności OPN-T jest sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Przedsiębiorstwa z tej branży specjalizują się w opracowywaniu zaawansowanych systemów zarządzania, aplikacji mobilnych czy platform e-commerce. Innowacyjne produkty wprowadzane przez te firmy znacząco usprawniają zarządzanie danymi, optymalizują procesy biznesowe i wpływają na codzienne życie użytkowników. Przykładem może być aplikacja internetowa do obliczania ryzyka inwestycyjnego konsumentów banków oraz GoodWrite.it - inteligentny asystent wspierający kreatywne pisanie, który dba o poprawność językową, podpowiada rozwiązania i wskazuje ewentualne błędy.

Kolejną dynamicznie rozwijającą się branżą jest biotechnologia i medycyna. Firmy działające w tym sektorze opracowują nowoczesne testy diagnostyczne, innowacyjne materiały medyczne wspomagające regenerację oraz zaawansowane systemy terapeutyczne. Ich prace mają na celu poprawę jakości życia i zdrowia oraz wspieranie postępów w leczeniu chorób przewlekłych i genetycznych. Przykładem są produkty probiotyczne, które powstają na bazie autorskich szczepów bakterii opatentowanych w Polsce, Unii Europejskiej i Stanach Zjednoczonych.

Ochrona środowiska i energetyka to kolejne priorytetowe obszary działalności firm z OPN-T. Tworzą one technologie przyjazne środowisku, takie jak nowoczesne systemy magazynowania energii, panele fotowoltaiczne wykorzystujące nanotechnologię czy innowacyjne metody oczyszczania wody. Rozwiązania te odpowiadają na globalne wyzwania związane z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem. Przykładem są inteligentne systemy zarządzania mediami takie, jak koncentrator uL.5.0 czy zaawansowane liczniki do pomiaru wody.

Równie istotną rolę odgrywa przemysł spożywczy i rolnictwo. W OPN-T powstają technologie wspierające zrównoważoną produkcję żywności, monitorowanie upraw oraz innowacyjne rozwiązania

dedykowane gospodarstwu rolnym. Do przykładów należy DJI Mavic 3 Multispectral - zaawansowany dron łączący funkcje kamery RGB i multispektralnej, który umożliwia analizę wzrostu roślin i monitorowanie upraw z wyjątkową precyzją.

Na liście kluczowych sektorów działalności OPN-T znajduje się również automatyka i robotyka. Firmy z tej branży projektują i wdrażają systemy automatyzacji, roboty współpracujące oraz inteligentne systemy wizyjne, które znajdują zastosowanie w wielu gałęziach przemysłu. Dzięki tym innowacjom możliwe jest zwiększenie efektywności produkcji, redukcja kosztów oraz poprawa jakości produktów. Wśród opracowanych rozwiązań można wyróżnić systemy lutowania wyświetlaczy LCD w piecach grzewczych czy roboty do precyzyjnego nacinania antykolkowych smoczków do karmienia niemowląt.

Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny to miejsce, w którym innowacyjne firmy nie tylko rozwijają swoje projekty, ale także tworzą technologie przyszłości. Dzięki synergii nauki, biznesu i środowiska lokalnego, *OPN-T* staje się kluczowym elementem rozwoju regionalnego i globalnego. Tworząc korzystne warunki do rozwoju firm, które mają w nim swoją siedzibę, *OPN-T* wspiera nową innowacyjną przedsiębiorczość.

- **Kalendarium aktywności promocyjnej, informacyjnej i szkoleniowej *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego***

Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny jest inicjatorem oraz współorganizatorem wydarzeń. Najważniejsze działania w 2024 r.:

- 1) 18 stycznia 2024 r. - uczestnictwo w *Seminarium wymiany doświadczeń*, którego celem było wypracowanie działań wspierających doradztwo zawodowe w regionie - jako członek *Wojewódzkiego zespołu koordynującego ds. Zintegrowanej strategii umiejętności 2030*,
- 2) 14 lutego 2024 r. - udział dyrektor OPN-T w roli prelegenta w konferencji pn. *Jak inwestować i nie płacić podatków* organizowanej przez Miasto Mława oraz Radę Rozwoju Gospodarczego Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- 3) 27 lutego 2024 r. - 01 marca 2024 r. - prezentacja osiągnięć *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego* i inkubowanych startupów z branży ekoenergetyki w parku *Skogmo Industripark* w *Norwegii*. Wynikiem wizyty jest propozycja potencjalnej współpracy pomiędzy startupami z *Norwegii* i *OPN-T* oraz szkolenia z zakresu *Gospodarki Obiegu Zamkniętego* dla firm z *OPN-T*,
- 4) 05 marca 2024 r. - moderowanie panelu pn. *Jak stymulować innowacyjność w małych i średnich przedsiębiorstwach* przez Dyrektora *OPN-T* na *IX Europejskim Kongresie Samorządów w Mikołajkach*,
- 5) 05 marca 2024 r. - wywiad na *IX Europejskim Kongresie Samorządów w Mikołajkach*. Zastępczyni dyrektora *OPN-T* poprowadziła rozmowę dotyczącą historii sukcesów inwestycyjnych w mieście *Orzysz*,
- 6) 07 marca 2024 r. - złożenie wspólnego wniosku do konkursu *Horyzont 2020 Excellece Hub* wraz z *Polską Akademią Nauk* oraz *Universidade Catolica Portuguesa*. Wniosek przewidywał stworzenie strategii rozwoju, wspierania i wdrażania *Gospodarki Obiegu Zamkniętego* w Polsce oraz Portugalii,

- 7) 26 marca 2024 r. - wizyta studentów *Wydziału Nauk Ekonomicznych (UWM w Olsztynie)*. Wizyta miała charakter praktyczny. Studenci zobaczyli realizację robota *Green Miles sp. z o.o.* oraz dowiedzieli się o funkcjonowaniu spółki,
- 8) 23-25 kwietnia 2024 r. - wizyta studyjna *Wojewódzkiego zespołu koordynacji ds. Zintegrowanej strategii umiejętności 2030*, którego członkiem jest *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny*. Wizyta obejmowała spotkanie i wymianę doświadczeń pomiędzy Zespołami z *Małopolski* oraz *Warmii i Mazur*, jak i uczestnictwo w *Festiwalu Zawodów w Krakowie*,
- 9) 09 maja 2024 r. - inauguracja *Pomeranian Digitl Innovation Hub* w *Gdańskim Parku Naukowo-Technologicznym*. Projekt, w którym *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* jest Partnerem Stowarzyszonym,
- 10) 13 maja 2024 r. - wizyta studentów *Wydziału Nauk Ekonomicznych* w *Olsztyńskim Parku Naukowo-Technologicznym*. Studenci poznali ofertę biznesową OPN-T oraz zapoznali się z historią firmy *Sal Detection sp. z o.o.*, która jest pomysłodawcą dronów w energetyce,
- 11) 15 maja 2024 r. - członkostwo w kapitule konkursu *Przedsiębiorca Przyjazny Szkole*, która wybiera najlepszego przedsiębiorcę wspierającego edukację zawodową i współpracującą ze szkołą doszkala praktyczne umiejętności uczniów,
- 12) 21 maja 2024 r. - w ramach projektu *CIR-CO-WAY*, udział w warsztatach *Jak wykorzystać szansę związaną z gospodarką obiegu zamkniętego (GOZ) w parkach naukowych, technologicznych i przemysłowych*. Projekt realizowany przez *Agencję Rozwoju Pomorza S.A.* i *Uniwersytet Gdański*, skierowany do największych parków technologicznych w Polsce w celu wsparcia procesu wdrażania GOZ,
- 13) 21 maja 2024 r. - otwarcie konferencji pn. *20 lat doświadczeń wspierania samorządów i przedsiębiorców ze środków Funduszy Europejskich* przez Dyrektorkę OPN-T w imieniu *Prezydenta Miasta Olsztyna*, organizowanej przez *Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości*. Podsumowanie 20 lat w Unii Europejskiej w perspektywie rozwoju przedsiębiorczości i ekosystemu startupowego,
- 14) 27-28 maja 2024 r. - *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* został partnerem *52. Międzynarodowego seminarium kół naukowych* organizowanym na *Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim*. Wydarzenie odbyło się pod hasłem: *Przepływ informacji gwarancją rozwoju nauki*. *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* ufundował jedną z nagród dla najlepszego wystąpienia,
- 15) 22-23 maja 2024 r. - *Be Smart 2* - wydarzenie dla dzieci zorganizowane przez *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* oraz *Urząd Komunikacji Elektronicznej w Warszawie*. Wydarzenie poświęcone kodowaniu, programowaniu i nauce poprzez zabawę. Uczestnicy mieli możliwość zaprogramowania *Ozobotów* i poznania możliwości jakie daje technologia,
- 16) 06 czerwca 2024 r. - wizyta uczniów *Zespołu Szkół Mechaniczno-Energetycznych* w *Olsztynie*, która obejmowała prezentację historii i oferty *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego*. Ponadto uczniowie wysłuchali prelekcji prezesa *Vecton*, firmy z *OPN-T*, który opowiedział o zaletach i wadach prowadzenia biznesu w branży energetycznej,

- 17) 12 czerwca 2024 r. - stanowisko promocyjne na pikniku pn. *Letnia Strefa Biznesu* organizowanym przez *Warmińsko-Mazurską Specjalną Strefę Ekonomiczną*. Firmy z *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego* miały możliwość prezentować swoje materiały promocyjne,
- 18) 13 czerwca 2024 r. - współorganizacja *Festiwalu Explory*. *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* wraz z *Fundacją Zawansowanych Technologii* oraz *Warmińsko-Mazurskim Urzędem Marszałkowskim* organizowali festiwal nowoczesnych technologii, którego celem było promowanie młodych innowacyjnych twórców,
- 19) 01 czerwca 2024 r.-30 września 2024 r. - *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* został partnerem ekosystemowym konkursu *Mother and Child Startup Challenge*, który był organizowany przez *Instytut Matki i Dziecka*. Laureatem w konkursie został startup inkubowany w projekcie *Startup Heroes - Uhura Bionics*, który znalazł się wśród 10 wyróżnionych,
- 20) 21 sierpnia 2024 r. - nawiązanie współpracy z *Wydziałem Nauk Ekonomicznych* w kwestii opracowania monografii dotyczącej tematyki parków naukowo-technologicznych w woj. warmińsko-mazurskim,
- 21) 23 sierpnia 2024 r. - udział dyrektor *OPN-T* w spotkaniu z przedstawicielami *Agencji Promocji Technologii Rolno-Spożywczych (KOAT) z Korei Południowej*. Podczas wizyty przedstawiono osiągnięcia *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego* oraz produkty inkubowanych startupów,
- 22) 10 września 2024 r. - wizyta studyjna przedstawicieli *Komisji Europejskiej* w *Olsztyńskim Parku Naukowo-Technologicznym*. Gościom przedstawiono działalność *OPN-T*, produkty innowacyjnych firm, tj. *Green Miles sp. z o. o.*, *Visus VR sp. z o.o.* oraz *Camfly Rafał Wolak*,
- 23) 26 września 2024 r. - udział *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego* w *Olsztyńskich Dniach Nauki i Sztuki* organizowanych przez *Uniwersytet Warmińsko-Mazurski* w *Olsztynie*. W ramach wydarzenia odbyły się warsztaty *Visus VR sp. z o.o.*, na których dzieci miały możliwość nauki udzielania pierwszej pomocy z użyciem gogli VR,
- 24) 07-10 października 2024 r. - wizyta studyjna w *Brukseli*, zorganizowana w ramach *Wojewódzkiego zespołu koordynacji ds. Zintegrowanej strategii umiejętności 2030*. Uczestnicy brali udział w wydarzeniu pn. *Euro Regions Week*. Przedstawiciel *Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego* wziął udział w trzech panelach dotyczących problemu odpływu młodej, zdolnej młodzieży do regionów bardziej rozwiniętych,
- 25) 10 października 2024 r. - konferencja pn. *Otwórz się na innowacje w Twojej firmie*, zorganizowana przez *Powiatowy Urząd Pracy w Mławie*. *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* zaprezentował swoją szeroką ofertę skierowaną do innowacyjnych przedsiębiorstw. Celem prezentacji było pokazanie, w jaki sposób *Olsztyński Park* wspiera rozwój startupów, firm technologicznych oraz projektów badawczo-rozwojowych. Swoją ofertę przedstawiły również firmy *Green Miles sp. z o.o.* oraz firma *Visus VR sp. z o.o.*,
- 26) 27-28 listopada 2024 r. - *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* wraz z *Urzędem Komunikacji Elektronicznej* zorganizował warsztaty kodowania za pomocą ozobotów pn. *Ozoboty na start*. Wydarzenie zostało zorganizowane pod patronatem *Prezydenta Olsztyna*,

27) 02 grudnia 2024 r. - *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* zorganizował posiedzenie *Wojewódzkiego Zespołu Koordynacji ds. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 pn. Wirtualna rzeczywistość jako forma edukacji i alternatywna ścieżka kariery*. Spotkanie obejmowało prelekcję psychologa, firmy *Visus VR sp. z o.o.* oraz demonstrację edukacyjnego programu opartego na wirtualnej rzeczywistości.

Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny (OPN-T) niezmiennie odnotowuje rosnące zainteresowanie usługami proinnowacyjnymi. W szczególności dużą popularnością cieszą się inicjatywy wspierające rozwój młodych przedsiębiorstw - startupów, a także wydarzenia skierowane do osób planujących założenie własnej działalności gospodarczej. *OPN-T* odnotowuje niemal 100% wynajętej powierzchni biurowej dostępnej w swoich budynkach.

Ważnym elementem działalności *OPN-T* są także wydarzenia dedykowane edukacji młodego pokolenia, szczególnie w zakresie programowania i nowych technologii. Regularnie organizowane warsztaty z kodowania i programowania dla dzieci przyciągają młodych entuzjastów technologii. *Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny* konsekwentnie udowadnia, że jest nie tylko przestrzenią sprzyjającą rozwojowi innowacyjnych przedsiębiorstw, ale także miejscem, które inspiruje kolejne pokolenia do aktywnego uczestnictwa w cyfrowej transformacji.

5.7 Rozwój usług publicznych

W 2024 r. Centrum Informatycznych Usług Wspólnych Olsztyna skupiło się na realizacji następujących działań:

- udostępniło 13 e-usług publicznych, w tym utworzyło w ramach prac własnych bez kosztów zewnętrznych 6 stron internetowych,
- zrealizowało inwestycję podnoszącą standard bezpieczeństwa oraz zwiększającą dostępności do usług poprzez wybudowanie alternatywnej sieci teleinformatycznej,
- realizowało projekt *Cyberbezpieczny Samorząd* mający na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa infrastruktury świadczonej przez CIUWO, co przełoży się bezpośrednio na podniesienie poziomu bezpieczeństwa wszystkich jednostek Gminy Olsztyn, których systemy są obecnie zarządzane i administrowane przez CIUWO,
- wdrażało Nową Platformę Usług Oświatowych, która udostępnia funkcjonalności do kompleksowej obsługi jednostek oświatowych prowadzonych przez miasto Olsztyn,
- realizowało projekt *Cyfrowy Olsztyn 2.0*, którego przedmiotem są działania w zakresie stworzenia przyjaznej obywatelowi komunikacji z administracją samorządową poprzez wdrożenie 12 nowych e-usług.

Ponadto CIUWO utrzymuje w dostępności blisko 180 usług wdrożonych w latach wcześniejszych dla jednostek obsługiwanych, w tym dla Urzędu Miasta Olsztyna.

Portal do obsługi Budżetu Obywatelskiego Miasta Olsztyna - portal do obsługi Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego (elektroniczne zgłaszanie projektów osiedlowych i miejskich, usługa

głosowania na zgłoszone projekty, funkcjonalność liczenia oddanych głosów i publikacja wyników). Koszty w 2024 r. wyniosły 58 302 zł; liczba e-usług - 4.

Portal internetowy Olsztyńska Grupa Zakupowa (grupazakupowa.olsztyn.eu) - autorski system Olsztyńskiej Grupy Zakupowej pozwala zainteresowanym podmiotom na udział w organizowanych przez Urząd Miasta Olsztyna postępowaniach na zakup energii elektrycznej. Wdrożenie systemu pozwoliło na znaczne oszczędności w liczbie dokumentów wpływających do Urzędu w formie papierowej (grupę zakupową stanowi obecnie ponad 150 podmiotów) oraz usprawniło organizację postępowania (dane punktów poboru oraz adresy korespondencyjne można pobrać bezpośrednio z systemu). W 2024 r. odbyło się to bezkosztowo, gdyż strona została wykonana przez pracowników CIUWO; liczba e-usług - 1.

Portal internetowy Bezpieczny Olsztyn (bezpieczny.olsztyn.eu) - miejski portal, który dostarcza mieszkańcom Olsztyna aktualne informacje o zdarzeniach, awariach, utrudnieniach oraz imprezach masowych w mieście. Portal umożliwia również zgłaszanie niepokojących zdarzeń, takich jak zakłócenia porządku, wandalizm czy awarie infrastruktury miejskiej. Dodatkowo portal oferuje poradniki dotyczące różnych zagrożeń oraz informacje o ważnych telefonach kontaktowych. Dzięki temu mieszkańcy mają łatwy dostęp do niezbędnych informacji związanych z bezpieczeństwem w mieście. W 2024 r. odbyło się to bezkosztowo, gdyż strona została wykonana przez pracowników CIUWO; liczba e-usług - 1.

Portal internetowy Dzieje się w Olsztynie (imprezy.olsztyn.eu) - autorski portal dostarcza mieszkańcom oraz turystom odwiedzającym Olsztyn aktualne informacje o nadchodzących wydarzeniach w mieście. Na portalu można znaleźć szczegółowe informacje o różnorodnych imprezach, takich jak koncerty, festiwale, wydarzenia sportowe, teatralne, wystawy czy spotkania kulturalne. Strona jest podzielona na kategorie, co ułatwia wyszukiwanie interesujących wydarzeń. Na portalu dostępny jest formularz, który umożliwia zgłoszenie własnego wydarzenia do kalendarza imprez miasta Olsztyna. W 2024 r. odbyło się to bezkosztowo, gdyż strona została wykonana przez pracowników CIUWO; liczba e-usług - 1.

Platforma Konsultacji Społecznych - platforma konsultacjejst.pl umożliwiająca prowadzenie konsultacji społecznych online w formie Platformy Konsultacji Społecznych, udostępniana za pośrednictwem aplikacji webowej. Koszty w 2024 r. wyniosły 8 285 zł; liczba e-usług - 1.

System do zgłoszeń i obsługi zgłoszeń Sygnalistów - aplikacja pozwalająca na bezpieczne i anonimowe obsługiwanie zgłoszeń sygnalistów. System pomaga zapewnić zgodność z wymogami unijnej dyrektywy, która nakłada na samorządy obowiązek stworzenia odpowiedniego, wewnętrznego systemu zgłaszania nieprawidłowości. Koszty w 2024 r. wyniosły 4 920 zł; liczba e-usług - 1.

System do rekrutacji wychowanków na zajęcia organizowane przez Pałac Młodzieży - system przeznaczony do przeprowadzenia elektronicznej rekrutacji do Pałacu Młodzieży, w sposób zgodny z przepisami prawa powszechnego oraz prawa miejscowego obowiązującymi w roku szkolnym, w którym przeprowadzana jest rekrutacja. Koszty w 2024 r. wyniosły 5 904 zł; liczba e-usług - 1.

Portal sp2.olsztyn.eu - strona internetowa Szkoły Podstawowej nr 2 w Olsztynie. W 2024 r. odbyło się to bezkosztowo, gdyż strona została wykonana przez pracowników CIUWO; liczba e-usług - 1.

Portal czysty.olsztyn.eu - portal poświęcony jest systemowi gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Olsztyn i informuje mieszkańców m.in. o harmonogramie odbioru odpadów w Gminie, opłatach za odpady oraz sposobach prawidłowej segregacji odpadów. W 2024 r. odbyło się to bezkosztowo, gdyż strona została wykonana przez pracowników CIUWO; liczba e-usług - 1.

Portal ocpd.olsztyn.eu - strona internetowa Olsztyńskiego Centrum Pomocy Dziecku. W 2024 r. odbyło się to bezkosztowo, gdyż strona została wykonana przez pracowników CIUWO; liczba e-usług - 1.

Nowa Platforma Usług Oświatowych - udostępnia funkcjonalności do kompleksowej obsługi jednostek oświatowych prowadzonych przez miasto Olsztyn. Koszty w 2024 r. wyniosły 51 601 zł, liczba jednostek objętych inwestycją - 71. Umożliwia:

- przeprowadzanie rekrutacji do szkół, przedszkoli, żłobków i burs,
- tworzenie arkuszy organizacji,
- ewidencjonowanie czasu pobytu dzieci w przedszkolach,
- prowadzenie dziennika szkolnego, ewidencji uczniów,
- obsługę: sekretariatów, świetlic, stołówek, bibliotek szkolnych, dotacji dla szkół,
- prowadzenie ewidencji płacowo-kadrowej.

Projekt „Cyberbezpieczny Olsztyn” - projekt jest kolejnym etapem rozbudowy infrastruktury teleinformatycznej Gminy Olsztyn oraz jednostek podległych o nowe rozwiązania systemowe oraz aktualizację infrastruktury w zakresie cyberbezpieczeństwa. Koszty w 2024 r. wyniosły 640 090,25 zł (w tym 77,35% dofinansowanie UE, 13,65% dofinansowanie BP); liczba jednostek objętych inwestycją - 24. W ramach projektu:

- zakupiono narzędzia EDR, które umożliwia szukanie zagrożeń i podejrzanych aktywności pomijanych przez standardowe programy antywirusowe i firewall,
- przeprowadzono szkolenia z zakresu cyberbezpieczeństwa,
- przeprowadzono audyt i rekonfigurację środowiska AD oraz testy bezpieczeństwa,
- zakupiono licencje serwerowe systemów operacyjnych Windows Serwer SA.

Alternatywny łącznik światłowodowy budynku RCB do sieci Gminy Olsztyn - wybudowanie alternatywnego światłowodu z przebiegiem ulicą Augustowską do ulicy Żołnierskiej łączącego budynek Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa z węzłem sieci w SP22 pozwoliło utworzyć alternatywne podłączenia do systemów teleinformatycznych, dzięki czemu w przypadku uszkodzenia jednej nitki światłowodowej jest możliwość utrzymania działania systemów odpowiadających za bezpieczeństwo miasta. Koszty w 2024 r. wyniosły 348 795 zł; liczba jednostek objętych inwestycją - 1.

Projekt Cyfrowy Olsztyn 2.0 - ma na celu wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań informatycznych i e-administracyjnych, które poprawią jakość obsługi mieszkańców, usprawnią pracę

Urzędu Miasta oraz zwiększą efektywność systemów publicznych. Koszty w 2024 r. wyniosły 34 786,10 zł (w tym 85% dofinansowanie UE); liczba jednostek objętych inwestycją - 3. W wyniku realizacji projektu wdrożonych zostanie 12 nowych e-usług:

- e-usługa mOKM - zakup biletu,
- e-usługa mOKM - zakup biletu z Olsztyńską Kartą Dużej Rodziny,
- e-usługa mOKM - wycofanie pieniędzy z karty na wniosek,
- e-usługa mOKM - zakup biletu bezpłatnego (dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych),
- e-usługa mOKM - opłata za parkowanie,
- e-usługa mOKM - zakup abonamentu na parkowanie dla mieszkańca SPP,
- e-usługa ZDZiT - kontrola biletów z możliwością zapłacenia na miejscu kary za przejazd bez ważnego biletu,
- integracja KSATa z mObywatelem,
- integracja KSATa z KSeF.

6. Zdrowie i pomoc społeczna

6.1 Wstęp

Realizacja zadań Olsztyna w sferze społecznej odbywa się w dwóch zakresach. Miasto realizuje zadania z zakresu ochrony zdrowia oraz polityki społecznej. Narzędziami, które pomagają w realizacji tych zadań, są instytucje oraz programy społeczne, w których bardzo często partycypują organizacje społeczne działające w sferze zdrowia oraz polityki społecznej.

W 2024 r. na terenie gminy funkcjonowały dwa podmioty lecznicze, tj. Miejski Szpital Zespolony oraz Przychodnia Specjalistyczna, dla których organem założycielskim jest Rada Miasta Olsztyna.

W 2024 r. korzystającym z tych podmiotów udzielono 1 108 507 świadczeń medycznych diagnostycznych, 158 641 świadczeń rehabilitacyjnych i fizjoterapeutycznych, 21 870 świadczeń izby przyjęć oraz opieki świątecznej i nocnej. Poniżej zestawienie danych liczbowych w zakresie liczby obsłużonych pacjentów oraz liczby udzielonych świadczeń w poszczególnych latach:

Świadczenia zdrowotne w miejskich podmiotach leczniczych	2022	2023	2024
Pacjenci korzystający z usług miejskich podmiotów leczniczych	92 699	127 553	123 467
Liczba udzielonych świadczeń zdrowotnych z zakresu hospitalizacji i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej	151 570	171 431	102 610

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych od MSZ i PS w Olsztynie

Poniżej dane dotyczące Miejskiego Szpitala Zespolonego w Olsztynie w ujęciu poszczególnych lat:

Miejski Szpital Zespolony	2022	2023	2024
Liczba łóżek w oddziałach szpitalnych w tym:	234	234	241
• łóżek Covidowych / obserwacyjnych	0/3	0/3	0/4
Liczba pacjentów korzystających z usług szpitala	17 713	19 070	14 151
Liczba zgonów	229	239	229
Średni czas hospitalizacji (w dniach)	3,3	3,3	4,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z MSZ w Olsztynie

W roku 2024 z budżetu Olsztyna udzielono i wykorzystano dotację w wysokości 4 400 003,71 zł dla Miejskiego Szpitala Zespólnego z przeznaczeniem na:

- 1) realizację zadania inwestycyjnego pn. *Wymiana windy w budynku głównym Miejskiego Szpitala Zespólnego w Olsztynie*. Na ten cel wykorzystano dotację w kwocie 293 705,64 zł,
- 2) realizację zadania inwestycyjnego pn. *Doposażenie Miejskiego Szpitala Zespólnego w Olsztynie w nowoczesny sprzęt medyczny, w tym stanowiska do znieczuleń*. W ramach doposażenia zakupiono aparaty do znieczulenia, systemy ogrzewania pacjenta, moduł rzutu minutowego serca, wideolaryngoskop, aparat RTG z ramieniem C, specjalistyczne łóżka do intensywnego nadzoru internistycznego pacjentów. Kwota dotacji wydatkowana na realizację tego zadania wyniosła 1 017 721,90 zł,
- 3) realizację zadania inwestycyjnego pn. *Modernizacja pomieszczeń Miejskiego Szpitala Zespólnego w Olsztynie w celu przygotowania pracowni stacjonarnego tomografu komputerowego*, w tym sporządzenie programu funkcjonalno-użytkowego, opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej, wykonanie robót budowlanych w formule zaprojektuj i wybuduj. Na modernizację pomieszczeń Miejskiego Szpitala Zespólnego w Olsztynie w celu przygotowania pracowni stacjonarnego tomografu komputerowego wydatkowano dotację z budżetu Olsztyna w wysokości 1 641 951,83 zł,
- 4) realizację zadania inwestycyjnego pn. *Zakup aparatu RTG dla Miejskiego Szpitala Zespólnego w Olsztynie*. Na zakup cyfrowego aparatu RTG z zawieszeniem sufitowym wraz z wykonaniem prac adaptacyjnych wydatkowano dotację w kwocie 1 446 624,34 zł.

W 2024 r. 1 269 mieszkańców Olsztyna skorzystało z bezpłatnych badań profilaktycznych realizowanych w Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie w ramach Programu „Profilaktyka 40 Plus”. Celem Programu jest wczesne wykrywanie chorób i zaburzeń oraz zapobieganie ich rozwojowi. Liczba świadczeń wykonana w ramach Programu: 12 503. Przychodnia Specjalistyczna w Olsztynie była także realizatorem akcji profilaktycznej pn. *Rak nie poczeka Ty też nie zwlekaj*, skierowanej do mieszkańców Olsztyna pow. 40 r.ż., która polegała na przeprowadzeniu badań laboratoryjnych w kierunku oznaczenia markerów nowotworowych CEA, Ca19-9 i AFP układu pokarmowego. Z bezpłatnych badań skorzystało 200 mieszkańców Olsztyna, dla których wykonano 600 świadczeń medycznych, a koszty realizacji akcji profilaktycznej sfinansowano z budżetu Olsztyna w kwocie 10 000 zł. Dużą popularnością cieszyła się także akcja profilaktyczna Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie realizowana w miesiącu listopadzie 2024 r. pod hasłem *Niebieski listopad*, mająca na celu profilaktykę wśród mężczyzn w zakresie badania gruczołu prostaty. Z akcji zorganizowanej w placówce w ramach tzw. białej soboty skorzystało 184 pacjentów, dla których zrealizowano 294 świadczenia medyczne.

W 2024 r. kontynuowano realizację Programu Polityki Zdrowotnej pn. *Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców miasta Olsztyna*. Dzięki temu wybrani w trybie konkursowym realizatorzy przeprowadzili 27 procedur zapłodnienia pozaustrojowego metodą in vitro dla 27 par z terenu Miasta (w 2023 r. - 17 procedur, w 2024 r. - 10 procedur).

W wyniku przeprowadzonych procedur zapłodnienia pozaustrojowego w ramach dawstwa partnerskiego uzyskano 9 ciąż klinicznych. Realizacja Programu w 2024 r. zamknęła się w kwocie 42 000 zł. Na mniejsze zainteresowanie w 2024 r. par chętnych do udziału w gminnym (olsztyńskim) programie wpływ miał obowiązujący od dnia 1 czerwca 2024 r. rządowy Program in vitro na lata 2024-2028, którego założenia są korzystniejsze dla par mierzących się z niepłodnością niż założenia programu samorządowego przyjętego dla mieszkańców Olsztyna (wskazać należy, że wszyscy realizatorzy programu gminnego są jednocześnie realizatorami programu rządowego).

Realizacja akcji profilaktyki zdrowia odbywała się w Olsztynie także dzięki wsparciu dofinansowaniem w łącznej wysokości 10 000 zł z budżetu miasta olsztyńskich organizacji pozarządowych. *Olsztyńskie Towarzystwo Amazonki* (dotacja: 5 000 zł) edukowało mieszkańców miasta w zakresie profilaktyki oraz wczesnego wykrywania raka piersi. Prelekcje w tym temacie odbyły się w 10 wybranych olsztyńskich instytucjach, w których większość zatrudnionych pracowników to kobiety. W spotkaniach z edukatorkami - amazonkami uczestniczyło ponad 400 osób (w tym 90% stanowiły kobiety w przedziale wiekowym 25-60 lat). Uczestnicy zgłębiali wiedzę na temat czynników mających wpływ na występowanie raka, możliwości wczesnego wykrywania zmian chorobowych i leczenia zdiagnozowanej choroby. Podczas prelekcji rozdawano ulotki zawierające informacje tematyczne nt. profilaktyki nowotworów piersi. Z kolei *Polski Czerwony Krzyż Oddział w Olsztynie* realizował zadanie pn. *Nie bądź obojętny*, które miało na celu upowszechnienie wśród dzieci klas 1-3 zasad udzielania pierwszej pomocy (dotacja: 5 000 zł). Szkoleniami objęto 250 dzieci z trzech olsztyńskich szkół podstawowych. Z uwagi na ogromne zainteresowanie szkoleniami, organizacja kontynuowała szkolenia po zakończeniu projektu. Łącznie do końca 2024 r. przeszkolono 1 160 uczniów olsztyńskich szkół.

6.2 Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna

Uchwałą Nr LVIII/916/23 z dnia 26 kwietnia 2023 r. Rada Miasta Olsztyna przyjęła *Strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta Olsztyna do 2030 roku*. Za podstawę planowania strategicznego przyjęto diagnozę, która posłużyła identyfikacji i opisowi zjawisk społecznych oraz opracowaniu wniosków i wskazówek, które pozwoliły zaplanować cele i kierunki działań. Cel główny Strategii został zdefiniowany jako: *Zwiększenie dostępności oraz jakości usług społecznych służących poprawie jakości życia mieszkańców Miasta Olsztyna*. Strategia określiła 7 poniżej wymienionych obszarów, dla których określono katalog działań, uwzględniających oddziaływanie z jednej strony na całą społeczność Miasta, a z drugiej na wybrane grupy, zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społeczno-zawodowym:

- Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny,
- Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami,
- Obszar III. Efektywna polityka senioralna,
- Obszar IV. Aktywność zawodowa mieszkańców,
- Obszar V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach,
- Obszar VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym,
- Obszar VII. Spójny system polityki społecznej.

6.2.1 Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny

W odniesieniu do realizacji działań wpisujących się w *Obszar I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny* w 2024 r. na terenie Olsztyna kontynuowano zadania podejmowane w ramach:

- *Gminnego Programu Wspierania Rodziny*

Działania asystentów rodziny	2022	2023	2024
asystenci rodziny	9	9	9
rodziny objęte asystenturą/dzieci w tych rodzinach	116/239	120/244	123/254
indywidualne programy pracy z rodziną	87	99	107
oceny okresowe i końcowe sytuacji rodziny	160	186	182
okresowe oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy	15	17	19
posiedzenia grup roboczych	10	22	24

- Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej obowiązującego w Olsztynie

Pieczka zastępcza	2022	2023	2024
utworzone rodziny pomocowe	6	6	8
dzieci powracające do rodziny naturalnej	6	5	5
dzieci skierowane do przysposobienia	3	4	4
podmioty współpracujące na rzecz dzieci	29	35	33
rodziny otrzymujące wsparcie	40	42	43
rodziny korzystające z poradnictwa specjalistycznego	68	40	25
rodziny otrzymujące świadczenia pieniężne, łączna wysokość ww. świadczeń (zł)	172 3 839 228	183 3 583 565	187 3 312 403
dzieci przebywające w pieczy instytucjonalnej	141	148	162
wydatki na placówki opiekuńczo - wychowawcze (zł)	9 637 630	11 317 451	12 066 252

Osoby, którym udzielane jest wsparcie to nieletni usamodzielniani, opuszczający rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne.

W ramach usamodzielniania 16 osób otrzymało pomoc na zagospodarowanie w formie pieniężnej, 8 osób otrzymało pomoc pieniężną na usamodzielnienie i 51 osób na kontynuowanie nauki. W ramach wsparcia w uzyskaniu zatrudnienia 2 osoby skierowano do urzędu pracy lub centrum integracji społecznej, 25 osób znalazło zatrudnienie.

Instytucjonalna piecza zastępcza	2022	2023	2024
dzieci skierowane do pieczy instytucjonalnej	141	148	91
wydatki poniesione na placówki opiekuńczo-wychowawcze (zł)	9 637 630	11 317 451	12 066 252
dzieci powracające z placówki do rodziny naturalnej	12	8	16
dzieci skierowane do przysposobienia	2	3	8
indywidualne programy usamodzielniania	80	22	22
wysokość dofinansowania na usamodzielnienie (zł)	417 456,35	313 767,93	387 731,67
liczba osób korzystających z ww. dofinansowania	80	60	62

W październiku 2024 r. Gmina Olsztyn rozpoczęła realizację projektu pn. *Pozytywna przyszłość PLUS. Promocja rodzicielstwa zastępczego, wsparcie istniejących rodzin zastępczych oraz osób usamodzielnianych i opuszczających rodziną lub instytucjonalną pieczę zastępczą*, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027, priorytetu 9 - Włączenie i Integracja EFS+.

Celem projektu jest pozyskanie minimum 4 nowych rodzin zastępczych, wzmocnienie potencjału 96 funkcjonujących na terenie gminy miasta Olsztyna rodzin zastępczych oraz osób usamodzielnianych i opuszczających rodziną lub instytucjonalną pieczę zastępczą. Ma się to odbywać poprzez promocję rodzicielstwa zastępczego, wsparcie edukacyjne dzieci, młodzieży i całych rodzin oraz wsparcie usamodzielniania mającego na celu pozyskanie nowych rodzin zastępczych oraz wsparcie istniejących rodzin i osób usamodzielnianych. Całkowita wartość projektu to 4 069 782,37 zł, z dofinansowaniem z UE w wysokości 3 459 315,01 zł. Projekt obejmuje lata 2024-2027.

Miasto Olsztyn wsparło działania organizacji trzeciego sektora prowadzących placówki wsparcia dziennego, w których dzieci i młodzież ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym objęto opieką i wychowaniem, zajęciami terapeutycznymi, kompensacyjnymi oraz wsparciem w nauce. W 2024 r. działało 7 świetlic środowiskowych i ognisk wychowawczych. Zadanie dofinansował samorząd Olsztyna. Działały miejskie placówki wsparcia dziennego przy ul. Wiecherta 23a i Rzepakowej 12 oraz świetlice terapeutyczne przy ul. Niedziałkowskiego 21/2 i Jarockiej 65.

Placówki wsparcia dziennego	2022	2023	2024
dzieci w niepublicznych placówkach wsparcia dziennego	273	275	320
dzieci w miejskich placówkach wsparcia dziennego	202	371	357
dofinansowanie działalności niepublicznych placówek wsparcia dziennego z budżetu Olsztyna (zł)	200 000	200 000	200 000
finansowanie działalności publicznych placówek wsparcia dziennego z budżetu Olsztyna (zł)	2 066 673	2 484 909	3 001 369

W ramach realizacji strategicznego *Obszaru I. Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny* w 2024 r. zapewniono także specjalistyczną pomoc dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem. Dzięki realizacji publicznego zadania dofinansowanego w wysokości 300 000 zł, specjaliści ze Stowarzyszenia Pomocy Dziecku i Rodzinie *Arka* udzielili 237 konsultacji pierwszego kontaktu olsztyńskim dzieciom (820 godz.), które stały się ofiarami lub świadkami przestępstw. Indywidualnego wsparcia psychologicznego i psychoterapeutycznego udzielono 186 dzieciom (1 950 godzin), a wsparciem terapeutycznym grupowym objęto 129 dzieci (420 godz.). W ramach pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem udzielono wsparcia prawniczego w 36 przypadkach (130 godz.). Realizacja tego zadania umożliwiła włączenie działań podjętych w Olsztynie w ogólnopolską sieć Centrów Pomocy Dzieciom oraz Krajową Koalicję na Rzecz Ochrony Dzieci przed Krzywdzeniem.

W 2024 r. na terenie Olsztyna funkcjonowało 29 żłobków zapewniających 1 296 miejsc opieki dla dzieci w wieku do lat 3.

Instytucjonalna opieka nad małym dzieckiem	2022	2023	2024
liczba żłobków, w tym: miejskich	30 4	29 4	29 4
niepublicznych	26	25	25
liczba miejsc opieki w żłobkach w tym w żłobkach miejskich	1 264 348	1 206 348	1 296 348
liczba klubów dziecięcych: liczba dzieci objętych opieką klubów dziecięcych	2 32	2 32	1 24
liczba opiekunów dziennych liczba dzieci objętych opieką opiekuna	26 162	26 131	30 108
Średni koszt utrzymania dziecka w żłobku miejskim (zł)	1 929,19	2 317,30	2 722,48
Koszty utrzymania Zespołu Miejskich Żłobków (zł)	8 056 312,82	9 710 506,03	11 369 090,48

Politykę prorodzinną prowadzono także m. in. poprzez realizację programu *Duża Rodzina z Olsztyna*. Głównymi celami programu są: promowanie modelu rodziny z dziećmi i jej pozytywnego wizerunku, umacnianie oraz wspieranie rodziny wielodzietnej i wielopokoleniowej oraz zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. Założeniem programu jest wspieranie rodzin wielodzietnych z terenu miasta, które mają na utrzymaniu troje i więcej dzieci, i które złożyły wniosek o wydanie tzw. *Karty Dużej Rodziny*. Realizacja założeń programowych odbywa się przy pomocy wprowadzonego systemu ulg, zwolnień i preferencji objętych katalogiem *Karty*, oferowanych przez uczestniczące w programie jednostki organizacyjne Miasta Olsztyna i inne podmioty, które przystąpią do programu na podstawie zawartych umów z Gminą Olsztyn. W 2024 r. podpisano 4 umowy z nowymi podmiotami, które przystąpiły do realizacji programu *Duża Rodzina z Olsztyna*.

Program Duża Rodzina z Olsztyna	2022	2023	2024
instytucje realizujące Program	112	114	118
liczba wydanych Kart Dużej Rodziny	2 401	2 058	1 812
osoby uprawnione do korzystania z Karty Dużej Rodziny	25 500	25 000	24 500
kwota ulg udzielonych przez Miasto w realizacji Karty Dużej Rodziny (zł)	775 916,71	862 720,72	1 094 020,16

Działania mające na celu rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny podejmowano także w sferze zabezpieczenia socjalnego. Założenia *Wieloletniego Gminnego Programu Ostonowego w Zakresie Dożywiania Dzieci i Młodzieży dla Miasta Olsztyna w 2024 r.* realizowano poprzez zapewnienie gorącego posiłku osobom tego pozbawionym oraz przyznawanie świadczeń pieniężnych na zakup żywności. Realizacja tego zadania odbywała się w ramach resortowego programu *Positek w szkole i w domu*. W ramach realizacji programu w 2024 r. wydatkowano środki na zapewnienie gorących posiłków dla dzieci w szkołach oraz zasiłki celowe na zakup żywności. Z uwagi na fakt, że zapewnienie gorącego posiłku osobom tego pozbawionym jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym, w 2024 r. podpisano umowy z 3 organizacjami pozarządowymi na realizację zadania publicznego pn. *Przygotowywanie i dystrybucja gorących posiłków dla uprawnionych klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie - realizacja zadania w ramach programu „Positek w szkole i w domu”*. Do programu kierowano osoby i rodziny korzystające ze świadczeń pomocy społecznej i kwalifikujące się do udzielenia pomocy w ramach powyższego programu. Środki na realizację zadania pochodziły z dotacji celowej budżetu państwa. W okresie od 15 stycznia 2024 r. do 19 grudnia 2024 r. skierowano 282 osoby (w tym 272 osoby dorosłe oraz 10 dzieci i młodzieży), które mogły skorzystać z gorącego posiłku. Koszt jednego posiłku został oszacowany na 20 zł, wydatki poniesione na realizację zadania wyniosły 677 000 zł. W tabeli poniżej szczegółowo zaprezentowano zmiany zachodzące w latach 2022-2024.

Program dożywiania	2022	2023	2024
Liczba osób korzystających z Programu	3 173	3 019	2 424
Wysokość środków przekazanych na realizację Programu (zł), w tym:	2 480 590	2 457 939,54	2 388 521
wysokość środków własnych Olsztyna (zł)	500 000	500 000	500 000
gorące posiłki dla dzieci w szkołach, żłobkach, przedszkolach i na zajęciach pozaszkolnych			
dzieci i młodzież objęte wsparciem (os.)	148	202	172
wydatki ogółem (zł)	53 352,50	110 594,54	95 542
średni koszt posiłku (zł)	5,52	6,57	6,49
zasiłki celowe na zakup posiłku lub żywności			
osoby objęte wsparciem	3 097	1 737	2 342
wydatki ogółem (zł)	1 900 647,50	1 773 705	1 601 819
liczba wypłaconych świadczeń	13 524	12 525	9 444
średnia wysokość zasiłku (zł)	140,54	141,61	169,61
osoby korzystające z gorącego posiłku	282	285	284
środki przeznaczone na gorący posiłek (zł)	525 590	573 640	691 160

6.2.2 Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami

W odniesieniu do realizacji działań wpisujących się w *Obszar II. Satysfakcjonująca jakość życia osób z niepełnosprawnościami*, wymienić należy przede wszystkim efekty pracy w 2024 r. Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Orzeczenia o niepełnosprawności	2022	2023	2024
liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności	4 395	4 831	4 944
liczba kart parkingowych wydanych osobom z orzeczeniem	767	1 176	1 278
liczba legitymacji dokumentujących niepełnosprawność	1 557	2 120	2 107

W ramach obsługi zadań Miasta Olsztyna dofinansowanych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami, środki finansowe wykorzystano na rehabilitację zawodową i społeczną osób z niepełnosprawnościami oraz działalność warsztatów terapii zajęciowej prowadzonych na terenie Olsztyna przy ul. Bałtyckiej 45 oraz Traktorowej 35.

Wydatki na rehabilitację zawodową i społeczną oraz WTZ-y	2022	2023	2024
Wydatki poniesione z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (w zł), w tym:	6 385 234	7 322 125	8 993 944
• na rehabilitację zawodową i społeczną	2 774 970	3 192 685	4 108 024
• na prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej	3 561 648	4 129 440	4 885 920
• liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej	139	140	145
• wysokość środków z budżetu Olsztyna przekazana na prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej	449 757	458 827	542 880

W ramach działań podejmowanych na rzecz osób z niepełnosprawnością Olsztyn w 2024 r. realizował *Program Aktywny Samorząd*. W ramach Modułu I i Modułu II dofinansowaniem objęto szkolenia na prawo jazdy, zakup wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym, serwis i naprawę wózków elektrycznych, zakup protez kończyn na min. III poziomie jakości oraz ich naprawę, pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów z oprogramowaniem, dofinansowanie pobytu dzieci osób z niepełnosprawnościami w żłobkach i przedszkolach, dofinansowanie kosztów kształcenia na poziomie wyższym, pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, pomoc w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej, adresowana do osób, które korzystają z respiratora lub koncentratora tlenu.

Koszty realizacji Programu	2022	2023	2024
Aktywny Samorząd	1 292 052,06 zł	1 531 235,32 zł	1 890 433,04 zł

W ramach programu *Wyrównywanie różnic między regionami III* w 2024 r. zrealizowano następujące projekty:

- w obszarze D - zakup na rzecz MOPS w Olsztynie 2 samochodów 9-osobowych do przewozu osób niepełnosprawnych, kwota dofinansowania zakupu ze środków PFRON wyniosła 288 000 zł,
- w obszarze B - SOS-W w Olsztynie - przystosowanie sanitariatów do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, kwota dofinansowania ze środków PFRON wyniosła 28 000 zł,
- w obszarze B - Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 3 - wymianę dźwigu dofinansowano ze środków PFRON w wysokości 94 710 zł,
- w obszarze G - Miejski Zespół ds. Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych w Olsztynie otrzymał dodatkowe środki z PFRON na rehabilitację zawodową w wysokości 120 000 zł,
- w obszarze F - Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencyjną Koło otrzymało ze środków PFRON kwotę 124 436,84 zł na modernizację prowadzonych przez Stowarzyszenie Warsztatów Terapii Zajęciowej przy ul. Traktorowej 35.

Dla porównania: w 2023 r. w toku realizacji ww. programu miały miejsce następujące projekty: w ramach obszaru D: dofinansowanie zakupu samochodów 9-osobowych do przewozu osób niepełnosprawnych dla DPS „Kombatant” oraz Stowarzyszenia „Wyjątkowe Serce”, w ramach obszaru F: dofinansowano kwotą 60 024 zł modernizację Warsztatów Terapii Zajęciowej prowadzonego przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Inteligencyjną Koło w Olsztynie, natomiast w ramach obszaru G: wsparto rehabilitację zawodową osób z niepełnosprawnościami na kwotę 200 000 zł.

W 2024 r. kontynuowano rozpoczętą w 2022 r. realizację programu *Samodzielność - Aktywność - Mobilność*. Wartość środków przyznanych Miastu w 2024 r. wyniosła: 420 162,92 zł. Realizacja programu w 2024 r. odbywała się podobnie jak w roku poprzednim dwutorowo:

- 1) *Dostępne mieszkanie* - program umożliwił zamianę mieszkania na mieszkanie wolne od barier architektonicznych. W 2024 r. zawarto 2 umowy na łączną kwotę dofinansowania ze środków PFRON w wysokości 260 144 zł,
- 2) *Mieszkanie dla absolwenta* - program umożliwił wynajem mieszkania osobom niepełnosprawnym będącym absolwentami szkół, którzy poszukują pracy poza swoim miejscem zamieszkania. W 2024 r. zawarto 1 umowę na dofinansowanie ze środków PFRON w wysokości 160 018,92 zł.

Celem ułatwienia dostępu do informacji osobom z niepełnosprawnościami, w Olsztynie przy ul. Prostej 23a funkcjonuje *Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych*. W 2024 r. udzielano informacji telefonicznych, osobistych, za pośrednictwem internetu i listownie. Poniżej w ujęciu tabelarycznym zobrazowano ilości udzielonych przez ośrodek porad i informacji w latach 2022-2024.

	2022	2023	2024
Liczba udzielonych porad i informacji	23 595	26 032	29 792

Osoby z niepełnosprawnościami, wymagające wsparcia społecznego, socjalnego oraz terapeutycznego, korzystały w 2024 r. z mieszkań wspomaganych, z tego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie dysponował w dwóch mieszkaniach 8 miejscami, a koszt funkcjonowania tych mieszkań to kwota 46 709 zł. Pozostałe 15 miejsc znajduje się przy ul. Paukszty 57 w Olsztynie i prowadzi je na zlecenie gminy organizacja pozarządowa.

Mieszkania chronione	2022	2023	2024
liczba miejsc w mieszkaniach chronionych, w tym: liczba mieszkań prowadzonych na zlecenie Miasta	23 15	23 15	23 15
ogólna wartość środków przeznaczonych na prowadzenie mieszkań chronionych (w zł), w tym: wartość środków przeznaczonych na prowadzenie mieszkań chronionych na zlecenie Miasta	127 493,80 94 392	136 623,33 95 000	171 709 125 000

Instytucjonalną formą wsparcia skierowaną do osób z niepełnosprawnością intelektualną lub zaburzeniami psychicznymi są środowiskowe domy samopomocy. Infrastrukturę dwóch gminnych środowiskowych domów samopomocy *Dworek* i *Wyspa* uzupełniło 7 środowiskowych domów prowadzonych na zlecenie gminy przez organizacje pozarządowe.

Zadaniem środowiskowych domów samopomocy jest świadczenie usług w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Środowiskowe domy samopomocy	2022	2023	2024
liczba osób korzystających z usług środowiskowych domów samopomocy	778	760	665
koszt prowadzenia środowiskowych domów samopomocy (zł)	16 442 013,95	17 976 208,27	19 228 627,47

Jedną z podstawowych form wspierania w miejscu zamieszkania osób potrzebujących, starszych i z niepełnosprawnościami są usługi opiekuńcze, których zakres i wymiar ustalają wspólnie pracownik socjalny i koordynator usług.

Mieszkańcy Olsztyna potrzebujący opieki i wsparcia korzystali w 2024 r. z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	2022	2023	2024
osoby objęte usługami opiekuńczymi	627	575	648
osoby objęte specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	50	36	21
wartość środków przeznaczonych na usługi opiekuńcze (zł)	7 248 418	7 642 183	9 856 581
wartość środków przeznaczonych na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zł)	1 153 722	1 413 499	799 032,95

Realizacja usług środowiskowych, które miały na celu wsparcie indywidualne osób z niepełnosprawnościami w życiu codziennym, odbywała się w formie asystencji osobistej prowadzonej w ramach resortowego programu pn. *Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej - edycja 2024*, finansowanego z Funduszu Solidarnościowego.

Program adresowano do osób posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz do dzieci z niepełnosprawnościami, które wymagały usługi asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym.

Realizacja usługi Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej polegała m. in. na:

- pomocy w wykonywaniu czynności dnia codziennego,
- pomocy w wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach w wybrane przez uczestnika programu miejsce (np. dom, praca, placówki oświatowe i szkoleniowe, świątynie, placówki służby zdrowia i rehabilitacyjne, gabinety lekarskie, urzędy, znajomi, rodzina, instytucje finansowe, wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, społeczne, sportowe),
- pomocy w wyjściu, powrocie oraz/lub dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne,
- pomocy w zakupach, z zastrzeżeniem aktywnego udziału uczestnika programu,
- załatwianiu spraw urzędowych,
- nawiązywaniu kontaktów/współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- pomocy w korzystaniu z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy).

Asystent osobisty Osoby Niepełnosprawnej	2022	2023	2024
liczba osób objętych asystenturą osobistą, w tym:	134	97	74
• dzieci do 16 r.ż.	16	15	15
• osoby z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności	93	32	59
liczba zatrudnionych asystentów osobistych	136	107	85
wykonane godziny usług asystencji osobistej, w tym:	53 587	43 409	34 753
• liczba godzin wykonanych na rzecz dzieci do 16 r.ż.	3 840	3 835	3 948
środki przeznaczone na realizację Programu (w zł), w tym:	2 293 080,33	1 879 604,98	1 870 676,45
• koszty wynagrodzenia asystentów	2 138 996,73	1 736 006,65	1 737 033,33
• koszty obsługi Programu	44 962	38 334,90	36 241,18

Program „Opieka wytchnieniowa” - edycja 2024 to resortowy program finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności poprzez udzielenie doraźnej, czasowej pomocy w formie całodobowej usługi opieki wytchnieniowej, polegającej na czasowym odciążeniu od codziennych obowiązków łączących się ze sprawowaniem opieki, zapewnieniem czasu na odpoczynek.

Opiekę świadczone na rzecz dzieci w Ośrodku Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej przy ul. Świtezianki. Do uczestnictwa w programie opiekunowie zgłosili 15 dzieci z niepełnosprawnościami. W pierwszej kolejności usługą objęto członków rodziny lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dzieckiem, które stale przebywa w domu i nie korzysta np. z ośrodka wsparcia, z warsztatu terapii zajęciowej, itp.

Opiekę wytchnieniową świadczone w formule weekendowej w formie pobytu całodobowego (z zapewnioną opieką z całodziennym wyżywieniem i noclegiem).

Program Opieka wytchnieniowa	2023	2024
osoby objęte Opieką wytchnieniową	19	15
liczba dni świadczenia całodobowej opieki wytchnieniowej	170	168
środki przeznaczone na realizację Programu (w zł)	76 059,72	91 265,30
w tym:		
• na obsługę Programu	1 491,39	1 589,61

W 2024 r. mieszkańcy Olsztyna z niepełnosprawnością słuchu otrzymali wsparcie w formie zapewnienia im usługi tłumacza języka migowego w ramach programu pn. *Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością słuchu w życiu społecznym*. Wsparcie obejmuje m. in. wizyty lekarskie, szpitalne, urzędowe, zebrania w przedszkolach, szkołach, zakładach pracy, szkolenia, itp.

<i>Asystentura tłumacza języka migowego</i>	2023	2024
osoby objęte asystenturą tłumacza języka migowego	51	60
liczba zatrudnionych tłumaczy języka migowego	5	5
środki przeznaczone na realizację asystentury (zł)	20 000	30 000

6.2.3 Obszar III. Efektywna polityka senioralna

Ważną częścią polityki społecznej realizowanej w Olsztynie są programy senioralne adresowane do osób starszych. W 2024 r. Gmina Olsztyn włączyła się w resortowy wieloletni program *Senior+*, w ramach którego funkcjonowały dwa dzienne domy Senior+ przy ul. Hozjusza i Siewnej. Łącznie z dziennych zajęć prowadzonych w tych domach skorzystało 120 seniorów. Domy zapewniały seniorom zajęcia indywidualne i grupowe. W 2024 r. na terenie miasta funkcjonował także dzienny klub *Senior+* przy ul. Żołnierskiej 45a, utworzony w 2019 r. Począwszy od 2020 r. zapewnił zajęcia 30 nieaktywnym seniorom 60+. W 2024 r. z usług klubu skorzystało 30 seniorów.

<i>Program Senior+</i>	2022	2023	2024
liczba osób korzystających z placówek Senior+	133	150	150
roczny koszt funkcjonowania placówek Senior+ (zł)	1 003 354,87	1 332 682	1 341 144
• w tym ze środków resortowego Programu Senior+	406 069,55	555 082	570 024

Dużym zainteresowaniem wśród osób starszych cieszyło się także 6 dziennych domów pomocy społecznej funkcjonujących w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie. Placówki zapewniają urozmaiconą terapię zajęciową, rehabilitację leczniczą, opiekę pielęgniarską, organizują zajęcia wspierające podejmowanie aktywności i rozwój samodzielności osób starszych, chorych, niepełnosprawnych.

<i>Dzienne Domy Pomocy Społecznej</i>	2022	2023	2024
miejsca w dziennych domach	305	305	305
osoby korzystające z usług w dziennych domach	415	350	394
koszty prowadzenia dziennych domów (zł)	7 186 857,52	7 880 036,33	9 584 835,98

W 2024 r. w Olsztynie działało 6 Domów Pomocy Społecznej, z czego 2 domy prowadzone przez Miasto i 4 prowadzone przez organizacje pozarządowe na zlecenie Miasta.

Domy Pomocy Społecznej (DPS)	2022	2023	2024
liczba miejsc	434	434	434
liczba osób korzystających z usług	517	524	534
średni miesięczny koszt utrzymania (zł)	4 905	5 632	6 537
wydatki Miasta związane z pobytem (zł)	26 995 215,03	32 644 323,28	39 354 584,27
odpłatność uzyskana z tytułu pobytu (zł)	4 902 666,53	7 615 552,26	6 510 226,79

Uchwałą Rady Miasta Olsztyna przyjęto program osłonowy pn. *Korpus Wsparcia Seniorów na rok 2024*, który odpowiadał na zdefiniowane problemy i potrzeby starszych mieszkańców Olsztyna i wpisywał się w główne cele polityki społecznej. Program realizowano od czerwca do grudnia 2024 r. i adresowano do wszystkich mieszkańców miasta powyżej 60 roku życia, mających problemy z samodzielnym funkcjonowaniem ze względu na stan zdrowia, prowadzących samodzielne gospodarstwa domowe lub mieszkających z osobami bliskimi, które nie były w stanie zapewnić im wystarczającego wsparcia.

W 2024 r. program zakładał realizację Modułu II, którego założeniem było wsparcie seniorów w sferze poprawy bezpieczeństwa oraz możliwości samodzielnego funkcjonowania w miejscu zamieszkania poprzez dostęp do tzw. „opieki na odległość” - teleopieki. W tym celu zakupiono tzw. „opaski bezpieczeństwa” wraz z ich ubezpieczeniem oraz usługą operatora pomocy. W latach 2022-2024 z usługi opieki na odległość skorzystało łącznie 405 osób.

Program <i>Korpus Wsparcia Seniorów</i>	2022	2023	2024
zakupione opaski bezpieczeństwa	150	50	150
osoby korzystające z opieki na odległość	150	50	205
Wydatki związane z realizacją Programu - Moduł II (zł)	65 048,43	44 985,02	69 331,09
• z tego z budżetu Miasta Olsztyna	0,00	8 997,01	13 866,25

Program zakładał również realizację Modułu I skierowanego do mieszkańców Olsztyna w wieku 60 lat i więcej w celu zapewnienia usług opiekuńczych w formie pomocy sąsiedzkiej w miejscu zamieszkania. Ze wsparcia w codziennych czynnościach w 2024 r. skorzystało 6 seniorów. Na realizację Modułu I wydatkowano kwotę 17 598,85 zł, z czego 14 079,08 zł pochodziło z dotacji budżetu państwa, a 3 519,77 zł ze środków własnych gminy.

Z uwagi na ogromne zapotrzebowanie zgłaszane przez środowiska seniorskie w sprawie podjęcia przez Miasto działań w obszarze aktywizacji osób starszych, w 2024 r. zlecono organizacjom pozarządowym zadanie publiczne, polegające na organizacji i prowadzeniu działań aktywizujących seniorów, dofinansowane z budżetu Miasta w łącznej wysokości 60 000 zł.

Działania realizowano w obszarach aktywizacji ruchowej, animacyjnej, zdrowego stylu życia i spędzania wolnego czasu. Z zajęć organizowanych w *Hali Urania* pod hasłem *Aktywne Lato Seniora* z *Power Dance* realizowanego przez *Klub Tańca Sportowego Power Dance*, skorzystało 3 883 uczestników. Seniorzy wzięli udział w 40 różnych zajęciach aktywizujących (m. in.: szkoły zdrowych pleców, zumbi, gimnastyki seniora, salsy oraz panelu pn. *Taniec i Ruch*). W ramach projektu *Gotowi na wiek* realizowanego przez Fundację FOSA, 75 osób starszych wzięło udział w działaniach aktywizacyjnych polegających na uczestnictwie w 19 spacerach tematycznych oraz 6 warsztatach stacjonarnych z aktywności ruchowej i manualnej. Ww. aktywności zamknęły się w liczbie 250 godzin wsparcia zrealizowanych przez animatora aktywności ruchowej, a także 40 godzin spotkań indywidualnych i 47 godzinach zajęć grupowych.

W Olsztynie działa Rada Olsztyńskich Seniorów, skupiająca przedstawicieli osób w wieku emerytalnym. Rada współpracuje z samorządem Olsztyna we wszystkich obszarach dotyczących osób starszych. Działalność Rady Olsztyńskich Seniorów to także organizacja spotkań instruktażowych promujących bezpieczeństwo osób starszych, współorganizacja z Okręgową Izbą Lekarską spotkań z lekarzami specjalistami, współpraca z dziennymi domami pomocy społecznej, spotkania międzypokoleniowe z dziećmi i młodzieżą.

Rada Olsztyńskich Seniorów w 2024 r. była organizatorem obchodzonych w dniach 14-27 listopada Olsztyńskich Dni Seniora, bogatych w wydarzenia kulturalne, integracyjne i wielopokoleniowe oraz aktywizujące. Zorganizowano warsztaty dla seniorów dotyczące higieny i zdrowia, mody i pielęgnacji urody, stylizacji, wizażu itp. Ponadto członkowie rady pełnili dyżury dla mieszkańców, podczas których seniorzy wspólnie spędzali czas na rozmowach, poradach, czytaniu prasy, grach, robótkach ręcznych i wspólnej integracji.

Rada aktywnie włączała się w opiniowanie programów wdrażanych przez Prezydenta Olsztyna oraz wyrażała opinie w zakresie polityki senioralnej. Rada reprezentuje środowisko senioralne w Społecznej Radzie Seniorów Warmii i Mazur oraz współpracuje z Obywatelskim Parlamentem Seniorów.

W 2024 r. przedstawiciele Rady Olsztyńskich Seniorów byli uczestnikami wizyty studyjnej w Gdyni.

6.2.4 Obszar IV. Aktywność zawodowa mieszkańców

Wzmocnienie zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia lub pracy na własny rachunek jest celem strategicznym *Obszaru IV. Aktywność zawodowa mieszkańców*. Zadania w tym obszarze prowadził Miejski Urząd Pracy w Olsztynie.

Wzmocnienie zdolności mieszkańców do podejmowania zatrudnienia lub pracy na własny rachunek	2023		2024	
	Ogółem	%	Ogółem	%
Podjęcia pracy ogółem	2 107	100,0	2 187	100,0
z ogółem podjęcie pracy niesubsydiowanej	1 799	85,4	1 980	90,5
z ogółem podjęcie pracy subsydiowanej	308	14,6	207	9,5
Osoby skierowane ogółem na aktywne programy, w tym:	516		439	
na staż	146		149	
na prace społecznie użyteczne	26		31	
na szkolenie	36		52	
Liczba osób z dofinansowaniem na założenie działalności gospodarczej	172		100	
Ilość podpisanych umów z pracodawcami	459		194	
Ilość podpisanych umów w ramach KFS	113		95	
Liczba pracodawców, którzy otrzymali wsparcie ze środków publicznych na zatrudnienie osoby bezrobotnej	156		53	

6.2.5 Obszar V. Profilaktyka oraz przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinach

W ramach *Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Olsztyna na lata 2024-2028* w 2024 r. podejmowano działania wpisane w Cel strategiczny 5. *Zwiększenie skuteczności oddziaływań prowadzonych wobec osób stosujących przemoc, w tym praktyki kierowania do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych*, który określono w Strategii rozwiązywania problemów społecznych. W 2024 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień prowadził program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej. Do programu zakwalifikowano 20 osób, z czego ukończyło go 16 osób. Program realizowano także poprzez prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej. W ośrodku podopieczni korzystają z usług: bytowych, psychologicznych, pomocy prawnej, działań terapeutyczno-wspierających, terapii indywidualnej i grupowej. W 2024 r. z usług oferowanych przez ośrodek skorzystało 127 osób, w tym 107 kobiet, 15 dzieci i 5 mężczyzn.

Przeciwdziałanie przemocy domowej	2022	2023	2024
osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy domowej	10	5	16
środki przeznaczonych na realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej	21 778,79	14 398,83	18 742,94
osoby korzystające z usług Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	115	122	127
środki przeznaczone na prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej	461 741,65	568 565,12	749 301,91

W ramach *Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Olsztyna na lata 2022-2025* w 2024 r. zrealizowano 172 programy profilaktyczne przy udziale 112 realizatorów zewnętrznych. Łącznie działaniami profilaktycznymi w formie bezpośredniej objęto w 2024 r. 29 984 osoby.

Z zakresu nowoczesnej profilaktyki w 2024 r. odbyło się wiele spotkań i działań, które podejmowano w ramach kampanii *Olsztyn Aktywnie!* i *Bezpieczny Olsztyn*, imprezy miejskiej *Aktywne zakończenie ferii*, wydarzeń w ramach *XXVI Warmińsko-Mazurskich Dni Rodziny*, wydarzeń promujących zdrowy styl życia, wartości rodzinne i tradycje bożonarodzeniowe. W 2024 r. przeprowadzono 2 medialne akcje informacyjne z zakresu profilaktyki uzależnień (w 2022 r. - 6; w 2023 r. - 5). Łącznie we wszystkich działaniach wzięło udział 16 283 osoby (dzieci, młodzież, dorośli, seniorzy).

W 2024 r. prowadzono także kontrole sklepów oraz lokali gastronomicznych pod względem przestrzegania zapisów ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W Dziale Terapii/Punkcie Terapii Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień zorganizowano wsparcie osób uzależnionych, w tym zajęcia terapeutyczne, konsultacje specjalistyczne, treningi (łącznie 5 form wsparcia), z których skorzystało 114 osób. Dzięki działalności Centrum Rozwiązywania Problemów Dzieci i Młodzieży (Punkt Pomocy *Promyk*, Punkt Pomocy *Moc*) rozwijano organizację pomocy specjalistycznej dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy domowej oraz rodzin z problemem uzależnień. Z różnego rodzaju form wsparcia skorzystały w 2024 r. 602 osoby.

W 2024 r. zrealizowano 8 programów wspierania rodzin w sytuacjach kryzysowych, w których uczestniczyło 801 osób. Zorganizowano i przeprowadzono liczne konsultacje, pomoc terapeutyczną i pomoc prawną dla członków rodzin, w których występują problemy uzależnień. W ramach realizacji pomocy profilaktycznej podjęto 123 działania we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze profilaktyki uzależnień oraz pomocy rodzinie.

<i>Działania profilaktyczne, wsparcie osób w sytuacjach kryzysowych związanych z uzależnieniami</i>	2022	2023	2024
programy profilaktyczne	132	194	172
uczestnicy zajęć terapeutycznych, konsultacji specjalistycznych, treningów (osoby uzależnione, współuzależnione)	178	203	114
korzystający z pomocy specjalistycznej dla dzieci i młodzieży doświadczającej przemocy domowej oraz z rodzin z problemem uzależnienia	518	621	602
uczestnicy programów wspierania rodzin w sytuacjach kryzysowych	512	1042	801

Zorganizowano szkolenia, konferencje i inne formy podnoszące poziom kwalifikacji i kompetencji specjalistów, wychowawców, nauczycieli, realizatorów działań z zakresu problematyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy:

- nadające uprawnienia realizatora programu rekomendowanego *Spójrz inaczej na agresję*,
- dla specjalistów *Praca w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej*,
- dla realizatorów programu *Lustro* (grupa I, II),
- dla realizatorów programu *Spotkania z Leonem*,
- dla realizatorów programu *Cukierki*,
- dla nauczycieli i wychowawców LO nr 5 programu *Lustro*,
- nadające uprawnienia realizatora programu *Przyjaciele Zippiego*,
- nadające uprawnienia programu rekomendowanego *Szkoła dla Rodziców cz. I oraz Rodzeństwo bez rywalizacji cz. II*,
- spotkanie profilaktyków *Razem możemy więcej* - integracja środowiska profilaktyków.

W 2024 r. zorganizowano festyn podsumowujący XXVI Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny pod hasłem *Dobro Rodziny czy nadgodziny* przy współpracy Stowarzyszenia *Pielęgnuje-My Więzi*, Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie, Pałacu Młodzieży im. Orłat Lwowskich w Olsztynie.

We współpracy z Urzędem Miasta Olsztyna w Punkcie Pomocy *Moc* mieszczącym się przy ul. Towarowej przeprowadzono działania w ramach programu rewitalizacji *Podwórka z Natury*.

6.2.6 Obszar VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny 6. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego wśród mieszkańców Olsztyna wskazany w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych (...)* dla **Obszaru VI. Aktywizacja i integracja grup zagrożonych oraz dotkniętych wykluczeniem społecznym**, realizowano w szczególności wobec osób dotkniętych kryzysem bezdomności, ubogich oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ważnym punktem na mapie Olsztyna podejmującym działania skierowane na reintegrację zawodową i społeczną osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, jest Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie, które realizuje zadania wobec 118 osób długotrwale bezrobotnych.

Projekty Centrum Integracji Zawodowej	2022	2023	2024
Liczba uczestników projektów	121	99	118
Ogólna wartość projektów (w zł), w tym: z budżetu Unii Europejskiej i budżetu państwa (projekt <i>Aktywni - Przedsiębiorczy - Skuteczni - zakończony 2022 r.</i>)	1 129 916,71 64 871,04	1 226 548 0	1 771 045 0

źródło: opracowanie własne na podstawie danych CIS w Olsztynie

Grupą mieszkańców Olsztyna także korzystającą ze wsparcia w procesie integracji społecznej i socjalnej są Romowie. W 2024 roku w Romskiej Świetlicy Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Warszawskiej 16/1 w Olsztynie w ramach Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030 zostały zrealizowane zadania:

- Edukacja prozdrowotna uczestników Romskiej Świetlicy Rodzinnej MOPS w Olsztynie (w warsztatach kulinarnych, zajęciach plastycznych oraz wyjściach integracyjnych w celu nabycia umiejętności w zakresie dbania o zdrowie oraz zmiany nawyków żywieniowych skorzystało 64 osób),
- Remont Rodzinnej Świetlicy w Olsztynie (wymiana paneli i cokołów),
- Utrzymanie miejsca pracy dla kobiety narodowości romskiej w Świetlicy Rodzinnej MOPS w Olsztynie (zatrudnienie na stanowisku młodszego opiekuna w wymiarze 1/2 etatu opiekunki, która kontynuowała naukę języka romskiego dla 31 dzieci).

Łączna wysokość środków przeznaczonych na realizację ww. zadań wyniosła w 2024 r. 72 800 zł. z czego 61 880 zł pochodziło z dotacji budżetu państwa, a 10 920 zł ze środków własnych Miasta.

<i>Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów</i>	2023	2024
<i>Edukacja prozdrowotna uczestników Romskiej Świetlicy Rodzinnej MOPS uczestnicy programu wartość projektu (w zł)</i>	56 15 644	64 17 500
<i>Remont Rodzinnej Świetlicy w Olsztynie koszty prac remontowych w zł</i>	48 590,12	25 000
<i>Utrzymanie miejsca pracy dla kobiety narodowości romskiej w Świetlicy Rodzinnej MOPS dzieci objęte nauką języka romskiego wartość projektu (w zł)</i>	28 26 154,57	31 30 300

źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS w Olsztynie

W 2024 r. w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie funkcjonowało Schronisko dla Bezdomnych im. Sabiny Kuznierów przy ul. Towarowej 18 (schronisko dysponowało 36 miejscami) oraz noclegownia dla bezdomnych przy ul. Towarowej 18 (dysponowała 97 miejscami). Ze wsparcia noclegowni w 2024 r. skorzystało łącznie 301 osób.

Schronisko i noclegownia	2022	2023	2024
wydatki związane z prowadzeniem Schroniska (zł)	664 717,88	710 214,37	904 572,97
wydatki związane z prowadzeniem Noclegowni (zł)	651 400,19	1 026 854,76	1 369 655,47

źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS w Olsztynie

6.2.7 Obszar VII. Spójny system polityki społecznej

Zwiększenie dostępności oraz jakości usług pomocy i wsparcia oraz efektywności działań w zakresie planowania, realizacji i oceny lokalnej polityki społecznej jest celem strategicznym określonym dla **Obszaru VII. Spójny system polityki społecznej**. W 2024 r. Miasto w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie zleciło 22 (w 2023 r. - 21) organizacjom pozarządowym realizację zadań w obszarze pomocy społecznej. Zawartych zostało 35 umów (w 2023 r. - 32), a wartość przekazanych dotacji dla organizacji pozarządowych wyniosła 46 085 372,24 zł (w 2023 r. - 33 670 100 zł). Współpraca Miasta z przedstawicielami organizacji pozarządowych obejmowała również powoływanie ich do zespołów opiniodawczych i doradczych, co umożliwia szerszy udział organizacji w kreowaniu polityk publicznych oraz wsparcie merytoryczne. Podnoszenie jakości usług polityki społecznej odbywało się również poprzez zwiększanie wiedzy oraz przygotowanie kadr (m. in. szkolenia, kursy, warsztaty), wspieranie kadry specjalistów zajmujących się m. in. uzależnieniami, przemocą domową (m. in. superwizje i pomoc psychologiczna).

6.3 Inne działania pomocy społecznej w zakresie wsparcia mieszkańców Olsztyna i obywateli Ukrainy

W 2024 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie wydał decyzje administracyjne przyznające świadczenia z pomocy społecznej.

Świadczenia z pomocy społecznej	2022	2023	2024
wysokość środków przeznaczonych na świadczenia z pomocy społecznej (w zł)	20 207 528	20 947 388	22 768 908
osoby objęte świadczeniami z pomocy społecznej	3 091	3 025	2 780
rodziny objęte świadczeniami z pomocy społecznej, • w tym liczba osób w tych rodzinach	2 892 4 373	2 770 4 166	2 565 3 647
rodziny objęte pracą socjalną, • w tym liczba osób w tych rodzinach	3 404 5 267	3 278 5 178	2 815 3 688

źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS w Olsztynie

Realizował także zadania z zakresu pracy socjalnej:

Praca socjalna	2022	2023	2024
liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem, w tym liczba osób w tych rodzinach, w tym:	3 404 5 267	3 278 5 178	2 815 3 688
z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby: liczba rodzin / liczba osób w tych rodzinach	2 235 2 973	2 199 2 988	2 116 2 746
z tytułu ubóstwa: liczba rodzin / liczba osób w tych rodzinach	1 707 2 558	1 681 2 485	1 481 2 072
z tytułu niepełnosprawności: liczba rodzin / liczba osób w tych rodzinach	1 539 2 058	1 529 2 042	1 429 1 812

źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS w Olsztynie

Świadczenia z pomocy społecznej

W 2024 r. przyznawano i wypłacano świadczenia dla obywateli Ukrainy na podstawie art. 29 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych mogli skorzystać obywatele Ukrainy przebywający na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest legalny i którzy zostali wpisani do rejestru PESEL (na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).

W 2024 r. wypłacono następujące świadczenia:

- Zasiłki okresowe: wypłacono 3 świadczenia dla 2 środowisk na kwotę 2 754 zł,
- Zasiłki stałe: wypłacono 174 świadczenia dla 24 środowisk na kwotę 112 976 zł. Dodatkowo od zasiłków stałych odprowadzono składki na ubezpieczenie zdrowotne do ZUS. Na ten cel wydatkowano kwotę 8 989,20 zł, przekazano 156 składek dla 24 osób,
- Zasiłki celowe: wypłacono 1 świadczenie dla 1 osoby, na kwotę 600,00 zł,
- Organizacja pogrzebu: 3 pogrzeby na kwotę 9 378,97 zł.

Świadczenie jednorazowe 300+

Ponadto obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest legalny i który został wpisany do rejestru PESEL, przysługiwała w 2024 r. pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Świadczenia wypłacano na podstawie złożonego w MOPS wniosku o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego. W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. zrealizowano 67 wniosków, wypłacono 67 świadczeń na kwotę 20 100,00 zł.

Stypendia i zasiłki szkolne

W 2024 r., w związku z realizacją m. in. art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, udzielono pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów będących obywatelami Ukrainy, a czasowo zamieszkałych na terenie Olsztyna. Poniżej informacja o wysokości i rodzaju udzielonych świadczeń:

Stypendia i zasiłki szkolne dla obywateli Ukrainy	2022	2023	2024
Liczba osób, którym wypłacono świadczenia / Liczba wypłaconych świadczeń:	47 / 115	35 / 136	18 / 84
• stypendia szkolne	25 / 93	30 / 131	18 / 84
• zasiłki szkolne	22 / 22	5 / 5	0 / 0
Wysokość wykorzystanych środków finansowych:	30 632,30	30 702,22	84
• stypendia szkolne	16 992,60	27 602,22	84
• zasiłki szkolne	13 640,00	3 100,00	0

źródło: opracowanie na podstawie danych MOPS w Olsztynie

Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w 2024 r. obywatelom Ukrainy przebywającym w Olsztynie wypłacono świadczenia rodzinne w łącznej wysokości: 1 657 329,35 zł.

Poniżej informacja o rodzajach wypłaconych świadczeń:

- a) zasiłki rodzinne - 1 647 świadczeń na kwotę 182 589,07 zł;
- b) dodatki do zasiłków rodzinnych - 732 świadczenia na kwotę 87 974,00 zł, z tego:
 - dodatek z tyt. urodzenia dziecka - 1 świadczenie na kwotę 1 000 zł,
 - dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka - 209 świadczeń na kwotę 39 078,00 zł,
 - dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego - 151 świadczeń na kwotę 15 189,00 zł,
 - dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego - 42 świadczenia na kwotę 3 416,00 zł,
 - dodatek z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - 24 świadczenia na kwotę 2 353,00 zł,
 - dodatek z tyt. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej - 305 świadczeń na kwotę 26 938,00 zł,
- c) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka - 9 świadczeń na kwotę 9 000 zł,
- d) świadczenie rodzicielskie - 242 świadczenia na kwotę 219 240,10 zł,
- e) świadczenia opiekuńcze na kwotę 969 527,34 zł, z tego:
 - zasiłki pielęgnacyjne - 661 świadczeń na kwotę 142 670,24zł,
 - świadczenia pielęgnacyjne - 315 świadczeń na kwotę 826 857,10 zł,
- f) opłacono 229 składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe na kwotę 188 998,84 zł.

Ponadto opłacano składki na ubezpieczenia zdrowotne za osoby pobierających niektóre świadczenia rodzinne oraz zasiłki dla opiekunów w ramach Funduszu Pomocy świadczeń dla Obywateli Ukrainy. Wydatki na składki wyniosły 61 465,86 zł.

Świadczenie pieniężne na zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy

W 2024 r. każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewnił zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, przysługiwało świadczenie pieniężne z tego tytułu. W okresie od 1 stycznia 2024 r. do 30 czerwca 2024 r. (od 1 lipca 2024 r. świadczenie zostało wygaszone) wypłacono świadczenia na łączną kwotę 2 793 120 zł i zrealizowano 940 wniosków.

Pomoc miesięczna na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej

W 2024 r. wypłacono 12 świadczeń dla rodziny za jedno dziecko z Ukrainy umieszczone w polskim systemie pieczy zastępczej w kwocie 17 424 zł.

Koszty pobytu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej

W 2024 r. otrzymano środki z Funduszu Pomocy na koszty utrzymania dzieci z Ukrainy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Olsztynie w kwocie 419 049,90 zł. W placówkach przebywało 4 dzieci.

Refundacja podatku VAT za gaz

Pracownicy Działu Dodatków Mieszkaniowych Miejskiego Ośrodka Pomocy w 2024 r. przyjęli 500 wniosków, wypłacono 363 świadczenia z tyt. refundacji podatku VAT za gaz na łączną kwotę 121 682,23 zł (dla 146 gospodarstw domowych).

Dodatek osłonowy

Na podstawie art. 2 ust. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o *dotatku osłonowym*, uprawnieni mieszkańcy Olsztyna mogli skorzystać z dodatku osłonowego. W 2024 r. dodatek przysługiwał za okres od 1 stycznia do 30 czerwca 2024 r. W 2024 r. wypłacono 3 827 dodatków osłonowych na łączną kwotę 1 211 464,53 zł dla 3 827 gospodarstw.

Dodatek węglowy dla gospodarstw domowych

W 2024 r. kontynuowano również wypłatę dodatku węglowego dla gospodarstw domowych, dla których głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe - zasilane węglem kamiennym, brykietem lub peletem, zawierającymi co najmniej 85% węgla kamiennego. Świadczenie realizowano na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o *dotatku węglowym*.

Bon energetyczny

W 2024 r. realizowano ustawę z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego. W okresie sprawozdawczym wypłacono 5 476 świadczeń, na łączną kwotę 1 962 009,24 zł.

Program „Czyste Powietrze” w zakresie wydawania zaświadczeń

Na podstawie ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* osoba fizyczna, która zamierza złożyć wniosek o przyznanie podwyższonego poziomu dofinansowania do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach programu *Czyste Powietrze*, powinna uzyskać zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego. W 2024 r. wydano 237 takich zaświadczeń.

6.4 Rządowe programy dofinansowania wynagrodzeń pracowników sektora społecznego w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027

Od 1 lipca 2024 r. Miasto Olsztyn realizowało rządowe programy przyznające pracownikom zatrudnionym w jednostkach sektora społecznego dofinansowanie do wynagrodzeń w formie *dotatku motywacyjnego*.

W ramach realizacji programów przyznano wskazanym pracownikom dodatek motywacyjny w wysokości 1000 zł brutto miesięcznie na 1 etat za okres od dnia 1 lipca 2024 r. do dnia 31 grudnia 2024 r. W kolejnych latach dodatek będzie przyznawany za okres od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku. Dodatek motywacyjny wypłacano zgodnie z założeniami programowymi proporcjonalnie do okresu zatrudnienia.

Poniżej przedstawiono szczegóły dotyczące realizacji w Olsztynie poszczególnych programów oraz liczbę pracowników, jaka skorzystała z dodatków motywacyjnych, a także wysokości kwot wypłaconych w ramach realizacji poszczególnych programów:

- 1) *Dofinansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka na lata 2024-2027* ustanowiony Uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. Program objął 6 osób pełniących w Olsztynie funkcję rodziny zastępczej zawodowej i prowadzącej rodzinny dom dziecka. Łączna kwota przekazanego im dofinansowania wyniosła 44 803,33 zł,
- 2) *Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027* - program ustanowiony Uchwałą Nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. Programem objęto pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto Olsztyn lub na jego zlecenie, realizujących zadania pomocy społecznej. Z dofinansowania skorzystali pracownicy zatrudnieni w następujących jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej: ośrodek pomocy społecznej, jednostka wsparcia specjalistycznego, w tym poradnictwo rodzinne; ośrodki wsparcia, w tym: ośrodek wsparcia dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym środowiskowe domy samopomocy), domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy, schronisko dla osób bezdomnych. Dofinansowanie wynagrodzeń dla 785 pracowników olsztyńskich publicznych i niepublicznych jednostek pomocy społecznej za 2024 r. wyniosło 4 602 778,06 zł,
- 3) *Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2024-2027* - program ustanowiony Uchwałą Nr 63 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. W Olsztynie program objął pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zatrudnionych na podstawie umowy o pracę przez jednostki organizacyjne gminy/powiatu, pracowników zatrudnionych przez podmioty niepubliczne, które zgodnie z art. 190 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizują ww. zadania na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, tj. asystentów rodziny, koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, osoby zatrudnione do pomocy w rodzinach zastępczych zawodowych, osoby zatrudnione do pomocy w rodzinnych domach dziecka, pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych, pracowników placówek wsparcia dziennego. Dofinansowanie wynagrodzeń dla 188 pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2024 r. wyniosło 1 097 158,61 zł,
- 4) *Dofinansowanie wynagrodzeń w postaci dodatku motywacyjnego oraz kosztów składek od tych wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na lata 2024-2027* - program ustanowiony Uchwałą Nr 64 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. objął wszystkich pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, niezależnie od zajmowanego stanowiska w samorządowych instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. W Zespole Żłobków Miejskich w Olsztynie z dodatku motywacyjnego skorzystało 108 pracowników na łączną kwotę dofinansowania 707 366,62 zł.

7. Edukacja

W roku szkolnym 2024/2025 Miasto Olsztyn było organem prowadzącym dla 69 jednostek systemu oświaty, w tym dla 25 samodzielnych przedszkoli, 1 zespołu szkolno-przedszkolnego, 18 samodzielnych szkół podstawowych, 4 samodzielnych liceów ogólnokształcących, 5 zespołów szkół ogólnokształcących, 7 zespołów szkół zawodowych, 2 poradni psychologiczno-pedagogicznych, 2 specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, 2 zespołów szkół/placówek specjalnych funkcjonujących w szpitalach, Pałacu Młodzieży, Szkolnego Schroniska Młodzieżowego i Olsztyńskiego Centrum Edukacji Nauczycieli.

W 2024 r. rozpoczęto procedurę likwidacji 2 przedszkoli miejskich - Przedszkola Miejskiego nr 6 i Przedszkola Miejskiego nr 37 oraz Olsztyńskiego Centrum Edukacji Nauczycieli.

Poniższa tabela prezentuje liczbę uczniów uczęszczających do przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn - według stanu na 30 września danego roku.

Rok	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Liczba uczniów	25 733	25 454	25 492

Źródło: System Informacji Oświatowej

Do przedszkoli i szkół uczęszczają również dzieci niebędące mieszkańcami Olsztyna - według danych na 30 września danego roku ich liczba wynosiła:

Rok	Liczba dzieci/uczniów spoza Olsztyna uczęszczająca do:		
	przedszkoli	szkół podstawowych	szkół ponadpodstawowych
2022	160	1 468	4 038
2023	147	1 361	4 444
2024	173	1 806	4 976

Źródło: System Informacji Oświatowej

Rok		2022	2023	2024
Procentowy udział dzieci spoza Olsztyna w stosunku do wszystkich dzieci/uczniów uczęszczających do:	przedszkoli	4,7	4,38	5,41
	szkół podstawowych	11,36	11,03	14,03
	szkół ponadpodstawowych	47,3	49	52,78

Źródło: System Informacji Oświatowej

Uczniowie, którzy pobierają naukę poza miejscem stałego zamieszkania, mogą korzystać z miejsc całodobowej opieki w 4 bursach i internacie funkcjonujących w strukturach zespołów szkół - liczba uczniów korzystających z miejsc w bursach według stanu na dzień 30 września danego roku:

Rok	2022	2023	2024
Liczba uczniów korzystających z burs i internatu	931	965	930

Źródło: System Informacji Oświatowej

W olsztyńskich szkołach i placówkach oświatowych zatrudniono nauczycieli w następującej liczbie etatów (średnio w roku szkolnym):

Rok	2022/2023 (2022)	2023/2024 (2023)	2024/2025 (2024)
Liczba etatów	2 969	3017	3 083
Wzrost w stosunku do roku poprzedniego o:	30	48	66

Źródło: System Informacji Oświatowej

Wzrost liczby etatów spowodowany był koniecznością zatrudnienia nauczycieli współorganizujących kształcenie uczniów z niepełnosprawnościami w związku z wydanymi orzeczeniami przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz organizacją zajęć związanych z pomocą psychologiczno-pedagogiczną. Od 2022 r. obserwujemy systematyczny wzrost zatrudnienia nauczycieli, który spowodowany jest wprowadzeniem od 1 września 2022 r. nowych uregulowań prawnych w zakresie zatrudniania nauczycieli specjalistów i wprowadzenia nowego stanowiska pedagoga specjalnego.

Z przeprowadzonej analizy wynagrodzeń nauczycieli w 2024 r. wynika, że we wszystkich grupach awansu zawodowego nauczycieli zostały osiągnięte wysokości średnich wynagrodzeń i nie zachodziła konieczność wypłaty jednorazowych dodatków uzupełniających.

Wydatki związane z realizacją zadań oświatowych w latach 2022-2024 (w zł):

Lp.	Wyszczególnienie	2022	2023	2024
1.	wydatki ogółem	575 902 262,75	681 716 735,66	875 547 213,43
1.1.	wydatki bieżące	572 048 485,92	668 212 711,40	871 853 346,93
1.1.1.	wynagrodzenia i składki od nich naliczane	329 667 662,28	372 437 798,58	480 666 570,00
1.1.2.	dotacje na zadania bieżące	174 449 584,31	208 100 743,32	290 753 600,72
1.1.3.	świadczenia na rzecz osób fizycznych	1 598 117,84	5 166 034,74	1 981 729,18
1.1.4.	pozostałe wydatki bieżące (m.in. zakup energii, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, zakup materiałów i wyposażenia)	66 333 121,49	82 508 134,76	98 451 447,03
1.2.	wydatki majątkowe	3 853 776,83	13 504 024,26	3 693 866,50

7.1 Działalność przedszkoli i szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn

W 2024 r. (tak jak i w latach ubiegłych, tj. 2022-2023 r.) Miasto Olsztyn zapewniło wszystkim dzieciom uczestniczącym w rekrutacji miejsca w przedszkolach prowadzonych przez Miasto oraz przedszkolach niepublicznych wyłonionych w drodze konkursu ofert.

Sieć przedszkoli w Olsztynie daje możliwość korzystania wszystkim chętnym dzieciom z wychowania przedszkolnego. W latach 2022-2024 z wychowania przedszkolnego w przedszkolach prowadzonych przez Miasto Olsztyn korzystała następująca liczba dzieci:

Rok	2022	2023	2024
Liczba dzieci	3 403	3 321	3 365

Źródło: System Informacji Oświatowej

Miasto Olsztyn podejmuje działania, które mają na celu zaspokajanie specjalnych potrzeb edukacyjnych dzieci i uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zainteresowani rodzice dzieci z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z oferty zajęć w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym (dalej SOSW) z siedzibą przy al. Marszałka Józefa Piłsudskiego 42, w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Nieślyszących (dalej SOSWdDN) z siedzibą przy ul. Marii Grzegorzewskiej 6 oraz w Zespole Szkół Ogólnokształcących Nr 3 przy ul. Melchiora Wańkowicza 1, który prowadzi oddziały integracyjne.

Ponadto w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych prowadzona jest edukacja włączająca, która umożliwia dzieciom z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego realizowanie edukacji w oparciu o opracowany przez powołane przez dyrektorów jednostek Zespoły indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, a także o pomoc odpowiednich specjalistów zatrudnianych w tych jednostkach. W przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych w poszczególnych latach uczyła się następująca liczba dzieci z niepełnosprawnościami:

Rok	2022	2023	2024
Liczba dzieci/uczniów z niepełnosprawnościami w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych	863	1 050	1 277

Źródło: System Informacji Oświatowej

W przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych zaobserwować można wzrost liczby uczniów z niepełnosprawnościami o ponad 67,6% w stosunku do roku 2022.

Przedszkola i szkoły współpracują z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 z siedzibą przy ul. Edwarda Turowskiego 3 oraz z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 3 z siedzibą przy ul. Mikołaja Kopernika 45, które wydają opinie i orzeczenia dla dzieci i uczniów potrzebujących pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Rok	Liczba wydanych opinii	Liczba wydanych orzeczeń	Liczba łącznie wydanych opinii i orzeczeń
2022	1 567	956	1 406
2023	1 889	1 179	1 726
2024	2 257	1 296	3 553

Wydane opinie dotyczą objęcia dziecka wczesnym wspomaganie rozwoju, odroczenia obowiązku szkolnego oraz konieczności objęcia ucznia zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Orzeczenia zaś dotyczą konieczności objęcia dziecka/ucznia kształceniem specjalnym lub nauczaniem indywidualnym.

Obie poradnie psychologiczno-pedagogiczne organizują szereg zajęć specjalistycznych, współpracując w tym zakresie z przedszkolami i szkołami. Najczęstsze z nich to: terapia zaburzeń przetwarzania słuchowego, psychoterapia, terapia psychologiczna, logopedyczna, integracja

sensoryczna, terapia TSR, terapia ręki, Trening Umiejętności Społecznych, Biofeedback. Organizują również grupy wsparcia oraz warsztaty dla rodziców. W ramach Sieci Współpracy organizowane są spotkania superwizyjne dla specjalistów szkolnych, pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów i logopedów.

W 2024 r. kontynuowano działania wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Kornela Makuszyńskiego w Olsztynie w ramach programu rządowego *Za życiem*. Działania kontynuowane są zgodnie z zawartym 10 maja 2022 r. porozumieniem nr MEiN/2022/DWEW/1357 pomiędzy Gminą Olsztyn a Ministerstwem Edukacji i Nauki, (poprzednia edycja realizowana była w latach 2018-2021).

	2022	2023	2024
dzieci objęte wsparciem	105	134	148
zrealizowane godziny wsparcia	1 663	6 233	6 720
wydatkowana kwota (w zł)	188 499,77	651 720,01	771 538,49

źródło: opracowanie na podstawie danych SOS-W w Olsztynie

W programie tym uczestniczą dzieci w wieku od pierwszego miesiąca do dziewiątego roku życia, które biorą udział w zajęciach z: logopedii, integracji sensorycznej, rehabilitacji ruchowej, integracji sensorycznej, terapii behawioralnej, terapii zaburzeń przetwarzania słuchowego metodą Tomatisa oraz biorą udział w spotkaniach z pedagogiem specjalnym, psychologiem, neurologopedą, surdopedagogiem, tyflopodagogiem. Łączna wartość dofinansowania na realizację programu w poszczególnych edycjach wynosi:

Edycja (w latach)	Łączna wartość dofinansowania (w zł)
2018-2021	2 434 800
2022-2026	3 775 200

W celu wspierania i rozwijania zainteresowań sportowych uczniów, w szkołach prowadzonych przez Miasto Olsztyn funkcjonowały oddziały sportowe i oddziały mistrzostwa sportowego:

	2022	2023	2024
Liczba oddziałów sportowych	34	28	34
Liczba uczniów w oddziałach sportowych	685	604	675
Liczba oddziałów mistrzostwa sportowego	18	19	19
Liczba uczniów w oddziałach mistrzostwa sportowego	252	219	213

W oddziałach sportowych uczniowie trenują: pływanie, piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę, siatkówkę, żeglarstwo, lekką atletykę i kolarstwo. Oddziały mistrzostwa sportowego funkcjonują w 6 dyscyplinach: gimnastyka sportowa dziewcząt, taekwondo, pływanie, kajakerstwo, żeglarstwo oraz siatkówka.

Uczniom przybywającym z zagranicy, którzy nie znają języka polskiego albo znają go na poziomie niewystarczającym, organizuje się dodatkowe lekcje języka polskiego oraz dodatkowe zajęcia wyrównawcze w celu uzupełnienia różnic programowych z danego przedmiotu. Uczniów - uchodźców z Ukrainy - objęto dodatkową nauką j. polskiego i dodatkowymi zajęciami wyrównawczymi.

Rok	Liczba uczniów		
	szkoły podstawowe	szkoły ponadpodstawowe	łącznie
2022	461	81	542
2023	415	45	460
2024	411	40	451

Do szkół podstawowych i ponadpodstawowych prowadzonych przez Miasto Olsztyn uczęszczają również uczniowie przybywający z zagranicy nie będący uchodźcami. Również dla nich - w przypadku nieznamości języka polskiego albo znajomości na poziomie niewystarczającym - organizowano dodatkowe lekcje języka polskiego oraz dodatkowe zajęcia wyrównawcze z danego przedmiotu w celu uzupełnienia różnic programowych.

Rok	Liczba uczniów		
	szkoły podstawowe	szkoły ponadpodstawowe	łącznie
2022	110	33	143
2023	122	26	148
2024	152	18	170

Pracodawcy kształcący pracowników młodocianych mogą ubiegać się o dofinansowanie kosztów ich kształcenia. Środki finansowe na ten cel pochodzą z Funduszu Pracy. W ramach zadania finansowanego w 2024 r. rozpatrzono 38 wniosków o dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników. Zrefundowano koszty kształcenia 29 pracodawcom na kwotę 257 200,48 zł na wykształcenie 33 uczniów.

Rok	2022	2023	2024
Liczba złożonych wniosków	31	33	38
Liczba pracodawców	26	30	29
Liczba młodocianych	28	29	33
Kwota dofinansowania (w zł)	261 729,90	213 302,51	257 200,48

Zespoły szkół zawodowych prowadzone przez Miasto w 2024 r. oferowały osobom, które ukończyły 18 rok życia, możliwość pozyskania, zmiany lub podniesienia kwalifikacji zawodowych w ramach organizowanych kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

Rok	2022	2023	2024
Liczba kursów	14	11	15
Liczba słuchaczy	244	256	270

Uczniowie szkół prowadzonych przez Miasto Olsztyn w 2024 r. uzyskali wysokie wyniki w egzaminach.

Wyniki uczniów przystępujących do egzaminu ósmioklasisty

Wyniki w %		Egzaminu ósmioklasisty		
Przedmiot		Język polski	Matematyka	Język angielski
Miasto Olsztyn	2022	61	62	76
	2023	65	57	71
	2024	60	54	74
Województwo warmińsko-mazurskie	2022	56	53	63
	2023	63	48	62
	2024	58	36	62
Kraj	2022	60	57	67
	2023	66	53	66
	2024	64	48	76

źródło: na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi www.oke.lodz.pl

Wyniki uzyskane przez uczniów klas ósmych szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Olsztyn przystępujących do egzaminu ósmoklasisty wskazują, że z roku na rok średni wynik uzyskany z egzaminu z języka polskiego i matematyki był coraz niższy, natomiast z języka angielskiego był wyższy.

Wyniki uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego:

Wyszczególnienie		Rok	kraj	woj. warmińsko-mazurskie	jednostki prowadzone przez Miasto Olsztyn
Absolwenci przystępujący do matury (ogółem)	Odsetek sukcesów w %	2022	85	83	79
		2023	89,5	88,8	86,64
		2024	89,3	89,6	85,6
Absolwenci Liceum Ogólnokształcącego	Odsetek sukcesów w %	2022	89	86	78
		2023	94,6	93,1	89,51
		2024	92,5	91,8	93,64
Absolwenci Technikum	Odsetek sukcesów w %	2022	78	77	89
		2023	81,5	82,7	83,76
		2024	85,2	87,6	89,48

źródło: na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży www.oke.lomza.pl

Wyniki przedstawione w tabeli wskazują, że w 2024 r. odsetek osób zdających egzamin maturalny w stosunku do 2023 r. uległ minimalnemu zmniejszeniu.

Szczegółowe informacje o egzaminach przedstawione są na stronie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży www.oke.lomza.pl.

W ramach Rankingu Liceów i Techników (Perspektywy 2025) wśród „złoty” szkół IV miejsce w województwie warmińsko-mazurskim zajęło II Liceum Ogólnokształcące im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego (157 miejsce w kraju). Wśród techników I miejsce w województwie (129 miejsce w kraju) zajęło Technikum nr 6 w Zespole Szkół Elektronicznych i Telekomunikacyjnych i III miejsce zajęło Technikum nr 8 w Zespole Szkół Chemicznych i Ogólnokształcących (157 miejsce w kraju). O miejscu w rankingu decydują wyniki pisemnych egzaminów maturalnych, egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie oraz sukcesy na olimpiadach i konkursach.

W przedszkolach i szkołach w 2024 r. realizowano różnorodne przedsięwzięcia, w tym innowacje pedagogiczne wprowadzające nowe rozwiązania organizacyjne lub metodyczne. Celem tych działań było wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej przedszkoli i szkół oraz poprawa jakości ich pracy.

	2022	2023	2024
Liczba placówek realizujących innowacje oraz projekty i programy	57	46	59
Liczba realizowanych innowacji oraz projektów i programów	57	563	253

W 2024 r. szkoły podstawowe i ponadpodstawowe realizowały rozpoczęte w poprzednich latach projekty z wykorzystaniem środków unijnych pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2021, programu Erasmus+, których łączna wartość wyniosła 3 008 558,67zł (w tym z programu Erasmus+ 1 078 329,14 zł).

W 2024 r. jednostki oświatowe aplikowały do kolejnych projektów z wykorzystaniem środków unijnych na łączną kwotę 5 884 539,52 zł, jak również z programu Erasmus+ (na łączną kwotę 1 893 087,20 zł).

Celem tych projektów, podobnie jak w latach poprzednich, było dostosowanie wyposażenia pracowni kształcenia zawodowego do wymogów pracodawców, dostosowanie metod i treści kształcenia uczniów do potrzeb rynku pracy, jak również doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli kształcenia zawodowego oraz nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu.

W 2024 r. w ramach udziału w programie Erasmus+ szkoły umożliwiły uczniom i nauczycielom poszerzenie kompetencji i umiejętności potrzebnych na rynku pracy, zapewniły uczniom praktyki i staże zagraniczne.

Rok	2022	2023	2024
Liczba rozpoczętych projektów, w tym	6	22	13
• Erasmus+	4	13	8
Kwota pozyskanych środków (w zł), w tym:	1 308 476,11	12 167 656,74	5 884 539,52
• Erasmus+	862 738,61	4 201 274,63	1 893 087,20

W 2024 r. realizowany był również Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025, którego głównym celem jest wspieranie i promowanie rozwoju czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży poprzez zakup książek, nowości wydawniczych niebędących podręcznikami, realizację działań promujących czytelnictwo takich, jak: spotkania, konkursy oraz zakup elementów wyposażenia bibliotek szkolnych.

Z Programu skorzystało: 5 przedszkoli, 1 przedszkole specjalne, 4 szkoły podstawowe, 1 liceum ogólnokształcące, 3 zespoły szkół zawodowych i 1 specjalny ośrodek (w 2023 r. - 8 przedszkoli, 3 szkoły podstawowe, 1 zespół szkół ogólnokształcących, 1 zespół szkół zawodowych, 1 szkoła specjalna i 1 specjalny ośrodek; w 2022 r. 9 przedszkoli, 9 szkół podstawowych, 3 zespoły szkół ogólnokształcących, 3 zespoły szkół zawodowych i 1 specjalny ośrodek).

Rok	2022	2023	2024
wydatki na realizację Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa (w zł), w tym:	261 184,58	112 005,87	131 079,92
• dotacja celowa z budżetu państwa	208 940,39	85 046,12	104 538,34
• wkład własny	52 244,19	26 959,75	26 541,58

W 2024 r. kontynuowano realizację rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 - *Aktywna tablica*, w ramach którego dokonano zakupu sprzętu, pomocy dydaktycznych lub narzędzi do terapii dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W programie udział wzięły 2 jednostki systemu oświaty: 1 szkoła podstawowa, 1 szkoła podstawowa specjalna - wchodząca w skład Olsztyńskiego Centrum Pomocy Dziecku (w 2023 r. - 7 jednostek systemu oświaty: 6 szkół podstawowych, 1 zespół szkół ogólnokształcących; w 2022 r. 5 jednostek systemu oświaty: 2 szkoły podstawowe, 2 zespoły szkół ogólnokształcących i 1 specjalny ośrodek).

Rok	2022	2023	2024
wydatki na realizację Programu Aktywna Tablica (w zł), w tym:	236 250	276 272,02	87 500
• dotacja celowa z budżetu państwa	189 000	220 705,19	70 000
• wkład własny	47 250	55 566,83	17 500

W 2024 r. realizowano moduł 3 wieloletniego rządowego programu *Posiłek w szkole i w domu* na lata 2024-2028, w ramach którego dokonano zakupu usług remontowych i wyposażenia kuchni i stołówek szkolnych. W programie udział wzięło 5 jednostek systemu oświaty: 4 szkoły podstawowe, 1 zespół szkół ogólnokształcących (w 2023 r. - 2 jednostki systemu oświaty: 1 szkoła podstawowa, 1 zespół szkół ogólnokształcących; w 2022 r. 1 szkoła podstawowa).

Rok	2022	2023	2024
wydatki na realizację Programu Posiłek w szkole i w domu (w zł), w tym:	73 168,52	144 805	412 454,64
• dotacja celowa z budżetu państwa	56 200,31	115 844	329 963,70
• wkład własny	16 968,21	28 961	82 490,94

7.2 Działalność placówek oświatowo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto Olsztyn

Miasto Olsztyn prowadzi Pałac Młodzieży im. Orłąt Lwowskich oraz 5 szkolnych schronisk młodzieżowych, w tym 4 sezonowe, funkcjonujące w strukturach zespołów szkół. Placówki te umożliwiają uczniom rozwijanie zainteresowań i uzdolnień (Pałac Młodzieży) oraz upowszechniają wśród dzieci i młodzieży krajoznawstwo i różne formy turystyki jako aktywne formy wypoczynku i opieki. Zapewniają też dzieciom i młodzieży oraz ich opiekunom tanie miejsca noclegowe (szkolne schroniska młodzieżowe).

W Pałacu Młodzieży istnieje możliwość wszechstronnego rozwijania uzdolnień, zainteresowań oraz pogłębiania wiedzy i kształtowania umiejętności spędzania wolnego czasu. Zajęcia odbywały się w siedzibie Pałacu Młodzieży przy ul. Emilii Plater 3, a także na os. Nagórki w Szkole Podstawowej nr 12, V Liceum Ogólnokształcącym im. Wspólnej Europy i Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 3, na os. Zatorze w Szkole Podstawowej nr 13, na os. Dajtki w Filii Biblioteki Miejskiej w Olsztynie, na os. Jaroty w Szkole Podstawowej nr 30 oraz na przystani Ośrodka Sportu i Rekreacji w Olsztynie, przy ul. Olimpijskiej 1. Liczbę zrealizowanych godzin, liczbę wychowanków, którzy skorzystali z ofert przedstawia tabela:

	2022	2023	2024
Liczba zrealizowanych godzin	536	536	536
Liczba grup	121	122	122
Liczba wychowanków, którzy skorzystali z oferty	1 914	2 300	2 346

Realizując działania statutowe Pałac Młodzieży prowadził działalność poprzez:

- organizowanie nowych oraz tradycyjnych, corocznych imprez muzycznych, zajęć umuzykalniających,
- działania turystyczno-rekreacyjne jak organizowanie rajdów, wycieczek, plenerów,
- wystawianie spektakli teatralnych, własne widowiska taneczne i występy wokalne,
- organizowanie konkursów fotograficznych, historycznych, plastycznych,
- organizowanie wystaw i występów artystycznych,
- udział w ogólnopolskich zawodach strzeleckich, szachowych i olimpiadach artystycznych,
- reprezentowanie Olsztyna w artystycznych przeglądach i konkursach młodzieżowych,
- wyjazdy na rajdy, obozy artystyczne i wycieczki krajoznawcze,
- pielęgnowanie pałacowej wspólnoty online, poprzez aktywne działania nauczycieli i wychowanków na profilach FB,
- transmisje online z występów muzycznych i teatralnych,
- transmisje z realizacji występów własnych wychowanków,
- prezentacje prac plastycznych, wystaw, pokazów.

Pałac Młodzieży, po realizowaniu rocznego projektu współfinansowanego ze środków unijnych pn. *Kultura regionalna w Pałacu Młodzieży w Olsztynie*, otworzył dwie nowo wyposażone pracownie. Celem zadania było poszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży. Całkowity rzeczywisty koszt realizacji wyniósł 144 887 zł, z tego 123 139,46 zł stanowiły środki z Unii Europejskiej. Z projektu zakupiono sprzęt komputerowy i centralkę z czujkami do nowoutworzonej pracowni grafiki komputerowej, doposażono mini studio nagraniowe, zakupiono system wystawienniczy. Pałac wziął udział w projekcie MISTRZOWSKIE WARSZTATY *Przestrzenie Sztuki* obejmującym teatralne działania edukacyjne na Warmii i Mazurach, finansowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Pałac wziął także udział w Ogólnopolskiej Giełdzie Projektów organizowanej przez Narodowe Centrum Kultury.

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Olsztynie w 2024 r. funkcjonowało w dwóch obiektach: przy ul. Kościuszki 72/74 oraz Żołnierskiej 13b. W 2024 r. w okresie sezonu letniego schronisko służyło jako miejsce wypoczynku dzieci i młodzieży oraz zakwaterowania grup sportowych podczas zawodów i obozów treningowych. Podobną formę działalności, w szczególności w okresie ferii zimowych i letnich, prowadzą sezonowe szkolne schroniska młodzieżowe funkcjonujące w 4 zespołach szkół, w których funkcjonują bursy (Zespół Szkół Ekonomicznych w Olsztynie, Zespół Szkół Elektronicznych i Telekomunikacyjnych w Olsztynie, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 6 w Olsztynie, Zespół Szkół Budowlanych w Olsztynie).

W 2024 r. z noclegów w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym skorzystało 11 860 gości. Jest to największa liczba gości, jaka skorzystała z noclegów w tej placówce na przestrzeni ostatnich 3 lat.

Rok	Liczba gości	Liczba noclegów
2022	8 998	17 183
2023	9 604	19 971
2024	11 860	22 160

Źródło: opracowanie na podstawie danych ze Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Olsztynie

W celu wspierania nauczycieli w ich obowiązku doskonalenia zawodowego Miasto Olsztyn prowadził placówkę doskonalenia nauczycieli - Olsztyńskie Centrum Edukacji Nauczycieli (OCEN). Realizuje ono zadania związane z organizacją różnorodnych form doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz dyrektorów jednostek oświatowych (szkolenia, warsztaty, konsultacje, seminaria) oraz prowadzi wspomaganie szkół i placówek, w tym poprzez sieci współpracy i samokształcenia angażujące dyrektorów, logopedów, doradców zawodowych i opiekunów *Klubów Młodego Odkrywcy*. Tematyka szkoleń organizowanych przez OCEN wynika z dwóch źródeł: kierunków polityki oświatowej państwa oraz potrzeb i oczekiwań dyrektorów, nauczycieli i innych pracowników oświaty.

Rok	Liczba uczestników korzystających z różnorodnych form doskonalenia, w tym:		
	ogółem	szkoleń zamkniętych	szkoleń otwartych
2022	20 781	6 407	14 374
2023	3 533	3 292	241
2024	2 917	2 745	172

Źródło: opracowanie na podstawie danych z OCEN w Olsztynie

W 2024 r. w 140 (w 2023 r. - 320) szkoleniach organizowanych przez OCEN udział wzięło 2 917 nauczycieli, z tego 2 570 nauczycieli zatrudnionych w jednostkach oświatowych prowadzonych przez Miasto Olsztyn i 347 nauczycieli ze szkół prowadzonych przez inne podmioty, jak również nauczycieli spoza Olsztyna.

Realizując swoje zadania, OCEN współpracował z partnerami wspierającymi działania w oświacie, tj. m. in: z Centrum Nauki Kopernik, Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie, Instytutem Badań Edukacyjnych Centrum Edukacji Obywatelskiej oraz Instytutem Goethego w Warszawie.

7.3 Działalność jednostek oświatowych prowadzonych przez inne podmioty niż Miasto Olsztyn

W 2024 r. do 121 szkół i placówek prowadzonych przez inne podmioty niż Miasto Olsztyn przekazano łączną kwotę dotacji w wysokości 290 405 530 zł. Była ona zatem wyższa w stosunku do dotacji przekazanej w 2023 r. o 84 176 761 zł.

Rok	Liczba dotowanych jednostek	Wysokość udzielonych dotacji podmiotowych (w zł)
2022	117	174 141 699
2023	119	206 228 769
2024	121	290 405 530

Dotację przekazano do 18 publicznych jednostek systemu oświaty prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne, na łączną kwotę 127 822 501 zł (w 2023 r. - 90 921 784 zł, w 2022 r. 80 239 800 zł) oraz 103 niepublicznych jednostek systemu oświaty na łączną kwotę 162 583 029 zł (w 2023 r. - 115 306 985 zł, w 2022 r. - 93 901 899 zł).

Rok	Liczba dotowanych jednostek systemu oświaty prowadzonych przez podmioty inne niż Miasto Olsztyn, z tego:		
	jednostki publiczne	jednostki niepubliczne	łącznie
2022	19	98	117
2023	18	101	119
2024	18	103	121

Zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30 września 2024 r., w jednostkach systemu oświaty prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne:

- zatrudnionych było 2 330 nauczycieli, w tym w jednostkach publicznych - 690, w niepublicznych - 1 640. W 2023 r. odpowiednio: 2 144 nauczycieli, w tym w jednostkach publicznych - 655, w niepublicznych - 1 489; w 2022 r. zatrudnionych było 2 060 nauczycieli, w tym w jednostkach publicznych - 696, w niepublicznych - 1 364,
- z oferty edukacyjnej korzystało 13 480 wychowanków/uczniów/stuchaczy (o 1 296 więcej w stosunku do 2023 r.) w tym w jednostkach publicznych - 5590 osób (w 2023 r. - 5 052 osób, w 2022 r. 5 546 osób), w niepublicznych - 7 890 osób (w 2023 r. - 7132 osób, w 2022 r. - 7 520 osób).

Corocznie, do dnia 31 października, Rada Miasta Olsztyna otrzymuje informację za poprzedni rok szkolny o stanie realizacji zadań oświatowych w szkołach i placówkach, których prowadzenie należy do zadań własnych Miasta Olsztyna. Szczegółowe informacje na temat wysokości poniesionych wydatków związanych z realizacją zadań oświatowych zaprezentowano w sprawozdaniu z wykonania budżetu Miasta Olsztyna za 2024 r.

8. Sport i rekreacja

8.1 Wstęp

W trosce o rozwój sportu Miasto Olsztyn tworzy niezbędne warunki prawne, organizacyjne i finansowe, realizując szereg zadań skierowanych do mieszkańców Olsztyna. W 2024 r. Miasto Olsztyn przeznaczyło na zadania z zakresu sportu 47,2 mln zł, z tego na wydatki bieżące przeznaczono 36,2 mln zł (m. in. na działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji w Olsztynie, rekompensatę pieniężną dla spółki Hala Olsztyn oraz dotacje dla organizacji pozarządowych), natomiast na wydatki majątkowe przeznaczono 11 mln zł. Wydatki na zadania z zakresu sportu w latach 2020-2024:

	2020	2021	2022	2023	2024
wydatki ogółem (mln zł), w tym:	27,7	42,8	104,1	186,6	47,2
• - wydatki bieżące (mln zł)	22,7	20,2	22,9	29,4	36,2
• - wydatki majątkowe (mln zł)	5,0	22,6	81,2	157,2	11,0

8.2 Działania na rzecz rozwoju sportu i rekreacji

Zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z zapisami ustawy o sporcie, jest tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu.

Zadanie to w 2024 r. Miasto realizowało poprzez:

- a) planowanie środków w budżecie Miasta na realizację zadań o charakterze sportowym,
- b) planowanie i realizowanie inwestycji o charakterze sportowo-rekreacyjnym,
- c) prowadzenie działalności programowej i inwestycyjnej przez jednostkę budżetową Miasta - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie,
- d) przyznawanie dotacji na realizację zadań publicznych z zakresu sportu w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi, w tym środków na stypendia sportowe dla zawodników za wysokie wyniki sportowe osiągnięte w krajowym lub międzynarodowym współzawodnictwie sportowym,
- e) przyznawanie nagród i wyróżnień zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe i trenerom prowadzącym szkolenie tychże zawodników oraz osobom wyróżniającym się osiągnięciami w działalności sportowej,
- f) organizacje i współorganizacje imprez sportowych oraz sportowo-rekreacyjnych,
- g) udostępnianie miejskich obiektów sportowo-rekreacyjnych.

8.3 Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Olsztyna

Jedną z głównych form wspierania i upowszechniania sportu jest zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych w formie dotacji. W 2024 r., zgodnie z rocznym programem współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi, zrealizowano 5 zadań z zakresu sportu. Budżet na dotacje w 2024 r. wyniósł 2 360 080 zł. Skorzystało z nich łącznie ponad 7 000 osób.

W 2024 r. Miasto Olsztyn współpracowało w tej sferze z ponad 43 organizacjami sportowymi.

	2020	2021	2022	2023	2024
wspieranie i upowszechnianie sportu - dotacje ogółem	2 554 600	2 359 461	2 285 080	2 285 80	2 360 080
- liczba zrealizowanych zadań	4	4	4	4	5
- liczba uczestników wydarzeń	15 000	8 000	6 000	6 000	7.000

Zadania realizowane w 2024 r.:

- a) Wspieranie szkolenia sportowego wszystkich kategorii wiekowych w różnych dyscyplinach sportowych - zadanie polegało na prowadzeniu przez kluby sportowe działalności sportowej, której uczestnicy biorą udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez okręgowe i ogólnopolskie związki sportowe, w dyscyplinach olimpijskich, paraolimpijskich i igrzyskach osób głuchych. Na zadanie przeznaczono 1 349 160 zł (w tym 339 200 zł na stypendia sportowe dla 76 zawodników). Podpisano 12 umów dotacyjnych na realizację zadań w następujących dyscyplinach: judo, lekka atletyka, żeglarstwo, piłka siatkowa kobiet, taekwondo olimpijskie, piłka nożna kobiet, kolarstwo, piłka ręczna, kolarstwo niepełnosprawnych, gimnastyka sportowa kobiet, kajakarstwo, tenis stołowy niepełnosprawnych,
- b) Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży biorących udział w ogólnopolskim współzawodnictwie sportowym - zadanie polegało na prowadzeniu szkolenia sportowego dzieci i młodzieży w kategoriach młodzika, juniora młodszego, juniora, młodzieżowca oraz w zakresie grup początkujących biorących udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez okręgowe i ogólnopolskie związki sportowe. Na zadanie przeznaczono 791 000 zł (w tym 86 750 zł na stypendia sportowe dla 10 zawodników). Podpisano 22 umowy dotacyjne na realizację zadań w następujących dyscyplinach: piłka nożna chłopców, piłka nożna dziewcząt, tenis ziemny, strzelectwo, zapasy, sumo, taekwondo, szermierka, pływani, szachy, short track, triathlon, koszykówka chłopców, kajakarstwo, koszykówka kobiet, piłka ręczna mężczyzn, piłka siatkowa mężczyzn, tenis stołowy, rugby.
- c) Organizacja aktywności sportowej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, osób niepełnosprawnych - upowszechnianie różnorodnych form aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych i osób niepełnosprawnych. Zadanie polegało na organizowaniu zajęć sportowych i sportowo-rekreacyjnych o charakterze ciągłym, mających na celu aktywizację ruchową wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych i osób niepełnosprawnych. Na zadanie przeznaczono 94 920 zł. Podpisano 12 umów dotacyjnych na realizację zadań w następujących dyscyplinach: żeglarstwo, futbol amerykański, tenis ziemny, piłka nożna, koszykówka, karate, MMA, motocross, cheerleading, żeglarstwo, taekwondo.
- d) Organizacja imprez sportowych - zadanie polegało na zorganizowaniu imprez sportowych na terenie Olsztyna, w tym: imprez o znaczącej randze sportowej, m. in.: memoriałów,

mitingów, turniejów, zawodów mistrzowskich i pucharowych. Na zadanie przeznaczono 110 000 zł. Podpisano 25 umów dotacyjnych na realizację zadań w następujących dyscyplinach: jeździectwo, żeglarstwo, kajakarstwo, taniec sportowy, piłka nożna, piłka siatkowa, piłka siatkowa plażowa, aquathlon, koszykówka, koszykówka na wózkach, zapasy, tenis ziemny, rugby, szachy, lekkoatletyka, smocze łodzie, dart.

Ponadto w 2024 r. część zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, głównie o charakterze rekreacyjnym, dofinansowano przez Miejski Zespół Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

8.4 Współorganizacja imprez sportowych i sportowo-rekreacyjnych, udział sportowców reprezentujących Miasto w imprezach i zawodach sportowych

W 2024 r. Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie zorganizował bądź współorganizował następujące imprezy sportowe i sportowo-rekreacyjne:

- 1) XXII Bieg Jakubowy (505 uczestników) - kwiecień, Stare Miasto,
- 2) I Piknik Charytatywny na Plaży Miejskiej (550 uczestników) - kwiecień, CRS Ukiel,
- 3) 3. Eliminacje Pucharu Polski w żeglarskiej klasy Omega (39 uczestników) - kwiecień, CRS Ukiel,
- 4) Elemental Tri Series, Puchar Europy w Triathlonie (703 uczestników) - maj, CRS Ukiel,
- 5) Warneland Ultramaraton Warmiński (163 uczestników) - maj, CRS Ukiel,
- 6) Ogólnopolski test w pływaniu długodystansowym (28 uczestników) - maj, WCRS Aquasfera,
- 7) Lotnicze Regaty Żeglarskie (72 uczestników) - maj, CRS Ukiel,
- 8) Regaty w klasie Delphia 24, Laser, Lequipe (40 uczestników) - maj-czerwiec, CRS Ukiel,
- 9) Regaty Olsztyn Żegluj! (602 uczestników) - maj-wrzesień, CRS Ukiel,
- 10) Deskorolkowe Mistrzostwa Olsztyna (75 uczestników) - maj-wrzesień, CRS Ukiel,
- 11) Bieg o Złotą Monetę (430 uczestników) - czerwiec, CRS Ukiel,
- 12) Warmia Run Challenge (835 uczestników) - czerwiec, Koszary Park,
- 13) VIII Międzynarodowe Mistrzostwa Warmii i Mazur w Pływaniu o Puchar Prezydenta Olsztyna (460 uczestników) - czerwiec, WCRS Aquasfera,
- 14) Pokaz Tańca „Summer Monstars Show” (152 uczestników) - czerwiec, CRS Ukiel,
- 15) Turniej Tańca 1000 Lakes Dance Cup (1500 uczestników) - czerwiec, Hala Urania,
- 16) Milko Mazury MTB (399 uczestników) - czerwiec, CRS Ukiel,
- 17) Mistrzostwa 16 Dywizji Zmechanizowanej w siatkówce plażowej (90 uczestników) - czerwiec, CRS Ukiel,
- 18) Kajakowy Dzień Dziecka (52 uczestników) - czerwiec, CRS Ukiel,
- 19) Orlen Beach Volley Tour (186 uczestników) - lipiec, CRS Ukiel,
- 20) Mistrzostwa Polski Juniorów 17-18 lat w Pływaniu (415 uczestników) - lipiec, WCRS Aquasfera,
- 21) PGE Polsailing Day (100 uczestników) - sierpień, CRS Ukiel,
- 22) Charytatywna Sztafeta Integracyjna „O co biega?” (166 uczestników) - sierpień, CRS Ukiel,
- 23) VIII Ukiel Olsztyn Półmaraton (809 uczestników) - wrzesień, CRS Ukiel,

- 24) Kilometry pomocy (797 uczestników) - wrzesień, CRS Ukiel,
- 25) Mistrzostwa Polski w sprincie w klasie 29er i open skiff (30 uczestników) - wrzesień, CRS Ukiel,
- 26) Regaty o Puchar Babiego Lata (110 uczestników) - wrzesień, CRS Ukiel,
- 27) Ogólnopolski Sprawdzian Wytrzymałości i Wszechstronności Stylowej w Pływaniu (176 uczestników) - październik, WCRS Aquasfera,
- 28) II Otwarte Mistrzostwa Olsztyna Amatorów w Pływaniu (126 uczestników) - październik, WCRS Aquasfera,
- 29) VII Olsztyński Bieg Niepodległości (724 uczestników) - listopad, CRS Ukiel,
- 30) Mistrzostwa Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Pływaniu (313 uczestników) - listopad, WCRS Aquasfera,
- 31) Zimowe Mistrzostwa Polski Juniorów w Pływaniu (663 uczestników) - grudzień, WCRS Aquasfera,
- 32) Grand Prix Warmii i Mazur w Pływaniu (397 uczestników) - grudzień, WCRS Aquasfera,
- 33) Olsztyńska Liga Siatkówki Amatorów (245 uczestników) - cały rok sala przy ul. Mariańskiej,
- 34) Drużynowe Mistrzostwa Olsztyna w Tenisie Stołowym (230 uczestników) - cały rok sala przy ul. Mariańskiej.

Olsztyńscy sportowcy co roku biorą udział w największych imprezach sportowych o randze nie tylko krajowej, ale również międzynarodowej. W 2024 r. zawodnicy olsztyńskich klubów sportowych wielokrotnie stawali na najwyższym podium w zawodach rangi międzynarodowej oraz krajowej zajmując medalowe miejsca w dyscyplinach olimpijskich i nieolimpijskich.

Wiodącymi dyscyplinami w Olsztynie pozostają m. in.: lekka atletyka, strzelectwo sportowe, pływanie, judo, zapasy, żeglarstwo, taekwondo olimpijskie, piłka siatkowa, piłka nożna, piłka ręczna mężczyzn, kolarstwo oraz short track.

W 2024 r. Miasto Olsztyn zajęło 13 miejsce na 922 gminy w Polsce w klasyfikacji systemu sportu młodzieżowego, w którym brane są pod uwagę punkty zawodników w kategorii od młodzika do młodzieżowca. Olsztyńscy zawodnicy powyższe punkty zdobyli w 33 dyscyplinach sportowych.

	Gmina Olsztyn w ogólnej punktacji	Zdobyte punkty w ogólnopolskiej klasyfikacji
2020	XIII (na 850 gmin)	2 070,06 pkt w tym: MMP - 324,25 MPJ - 675,65 MPJMł - 716,77 MMM - 353,39
2021	XIV (na 897 gmin)	2 061,46 pkt w tym: MMP - 339,63 MPJ - 562,83 MPJMł - 739,18 MMM - 419,82
2022	XIII (na 915 gmin)	2 149,57 pkt w tym: MMP - 451,25 MPJ - 657,07 MPJMł - 605,32 MMM - 435,93
2023	XIV (na 920 gmin)	2 091,3 pkt w tym: MMP - 323,75 MPJ - 687,12 MPJMł - 598,59 MMM - 481,84
2024	XIII (na 922 gminy)	2 017,92 pkt w tym: MMP - 358,83 MPJ - 539,53 MPJMł - 593,06 MMM - 526,50

8.5 Nagrody, stypendia dla zawodników za osiągnięte wyniki sportowe, dla trenerów i innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej

	2020	2021	2022	2023	2024
Kwota nagród pieniężnych ogółem (zł)	40 000	40 000	37 000	40 000	40 000
Liczba przyznanych nagród pieniężnych ogółem	23	19	13	22	31

Na podstawie Uchwały Nr XII/151/11 Rady Miasta Olsztyn z dnia 29 czerwca 2011 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród i wyróżnień dla zawodników i trenerów za osiągnięte wyniki sportowe oraz w sprawie warunków i trybu przyznawania wyróżnień i nagród pieniężnych dla trenerów oraz innych osób wyróżniających się osiągnięciami w działalności sportowej - zmienionej Uchwałą Nr XXVIII/500/12 Rady Miasta Olsztyna z dnia 31 października 2012 r., Prezydent Olsztyna przyznaje nagrody i wyróżnienia zawodnikom oraz trenerom za osiągnięcia sportowe uzyskane w roku poprzednim.

Liczba przyznanych nagród jest co roku zróżnicowana, wynika to głównie ze skali osiągniętych wyników sportowych. W 2024 r. Prezydent Olsztyna, w ramach środków zaplanowanych na ten cel w budżecie Miasta w wysokości 40 000 zł, przyznał 22 nagrody zawodnikom osiągającym wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym oraz 9 nagród trenerom prowadzącym szkolenie sportowe zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe i 1 nagrodę trenerowi, osobie wyróżniającej się osiągnięciami w działalności sportowej na rzecz rozwoju sportu w Olsztynie.

Zawodnicy, którzy otrzymali nagrody za osiągnięte wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym reprezentowali niżej wymienione kluby:

- a) Olsztyński Klub Sportów Wodnych (kanadyjki, kajakarstwo),
- b) Klub Sportowy AZS UWM (lekka atletyka, taekwondo olimpijskie),
- c) MTP Kormoran (pływanie),
- d) Towarzystwo Sportowe Gwardia Olsztyn (strzelectwo sportowe),
- e) Nauticus Fundacja Promocji Sportów Wodnych Dzieci i Młodzieży (żeglarstwo),
- f) UKS Absolwent (piłka siatkowa plażowa),
- g) Klub Tenisowy Jakubowo Olsztyn (tenis ziemny),
- h) UKSJ Nippon (sumo),
- i) UKS Tempo-25 Olsztyn (tenis stołowy),
- j) Szkoła Chińskich Sztuk Walki Shaolin (wushu),
- k) Olsztyński Klub Kyokushin Karate (karate).

Ponadto Prezydent Olsztyna przyznał 31 wyróżnień zawodnikom osiągnięciem wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym oraz 4 wyróżnienia trenerom prowadzącym szkolenie zawodników osiągnięciem wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym.

W ramach środków dotacyjnych, o których mowa w pkt 3) *Wspieranie i upowszechnianie sportu wśród mieszkańców Olsztyna*, sfinansowano stypendia dla zawodników:

	2020	2021	2022	2023	2024
Stypendia sportowe ogółem	481 164	421 700	431 244	416 256	425 950
Liczba udzielonych stypendiów ogółem	86	97	95	80	86

8.6 Działalność Ośrodka Sportu i Rekreacji

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie w 2024 r. administrował kilkunastoma, niżej wymienionymi, obiektami sportowo-rekreacyjnymi zlokalizowanymi na terenie całego miasta:

- a) Centrum Rekreacyjno-Sportowym Ukiel:
 - przy ul. Kapitańskiej - z wypożyczalnią sprzętu pływającego i sportowego, siedmioma boiskami do siatkówki plażowej, boiskiem do koszykówki, dwoma placami zabaw, linarium, skateparkiem, snowparkiem; dodatkowo latem: Wodnym Placem Zabaw i dwoma kąpieliskami sezonowymi, a w sezonie zimowym lodowiskiem,
 - przy ul. Sielskiej - Centrum Żeglarstwa Wodnego i Lodowego ze specjalistyczną bazą żeglarską, z której korzystają m. in. dwa olsztyńskie kluby żeglarskie: Nauticus Yacht Club oraz Olsztyński Klub Żeglarski Junga,
 - przy ul. Olimpijskiej - z Olsztyńskim Centrum Kajakarstwa, gdzie swoją siedzibę mają kluby kajakarskie: Kayak Sport Club Olsztyn oraz Olsztyński Klub Sportów Wodnych; na terenie obiektu funkcjonuje także specjalistyczna hala do siatkówki plażowej, cztery korty do gry w squasha, a obok znajdują się boiska do siatkówki.
- b) Wodnym Centrum Rekreacyjno-Sportowym Aquasfera Galeria Warmińska - obiektem cieszącym się ogromną popularnością, służącym zarówno do celów sportowych, jak również rekreacyjnych; na terenie obiektu znajduje się wielofunkcyjny basen o wymiarach olimpijskich, 25 m basen rozgrzewkowy, strefa rekreacji, sauny, siłownia,
- c) Zespołem Krytych Obiektów Sportowych II przy ul. Mariańskiej - salą sportową do gry w koszykówkę, piłkę siatkową i 18-m basenem,
- d) Zespołem Odkrytych Obiektów Sportowych Stadion przy al. Piłsudskiego - obiektem piłkarskim z wymogami licencyjnymi PZPN do przeprowadzania rozgrywek ligowych,
- e) kompleksem boisk przy ul. Sybiraków,

- f) torem motocrossowym przy ul. Lubelskiej (a od 2022 r. dodatkowo terenem pod tor motocrossowy przy ul. Jesiennej),
- g) lodowiskiem przy ul. Jeziółowicza o wymiarach 40x30 m, poza sezonem pełniącym funkcję boiska,
- h) kąpieliskiem sezonowym nad Jeziorem Skanda,
- i) pumptrackiem przy ul. Królowej Jadwigi,
- j) plażą Skanda w Olsztynie przy ul. Plażowej 1, w tym boiskiem do siatkówki plażowej,
- k) pomostami i plażami (j. Krzywe: 3 plaże, w tym 2 kąpieliska strzeżone, Skanda: 1 kąpielisko strzeżone),
- l) kortami tenisowymi TKKF Skanda przy ul. Wyszyńskiego 12A,
- m) pomostami pływającymi nad Jeziorem Ukiel przy plaży osiedlowej w Gutkowie przy ul. Bałtyckiej,
- n) tarasem „Kładka Żubra” zlokalizowanym nad Jeziorem Długim na wysokości budynku Leśna 1A,
- o) tarasami widokowymi i podestami znajdującymi się w Parku Centralnym wzdłuż rzeki Łyny.

8.7 Działania na rzecz rozwoju infrastruktury sportowej oraz sportowo-rekreacyjnej Miasta

W ramach rozwoju i modernizacji infrastruktury sportowej oraz sportowo-rekreacyjnej realizowano takie zadania, jak:

- a) *budowa boiska do siatkówki na terenie III Liceum Ogólnokształcącego w Olsztynie* (realizacja zadania polegała na budowie boiska do siatkówki o powierzchni 360 m² wraz z odwodnieniem, oświetleniem i ogrodzeniem; dodatkowo obiekt wyposażono w monitoring oraz stojaki rowerowe),
- b) *budowa Ośrodka Szkolenia Piłkarskiego Warmia w Olsztynie* (wykonano I etap dokumentacji projektowej - opracowanie koncepcji oraz wytycznych do wprowadzenia zmian do obowiązującego Miejskiego Planu Zagospodarowania Przestrzennego terenów sportowych przy Alei Sybiraków w Olsztynie wraz ze szczegółową inwentaryzacją i projektem zagospodarowania zieleni oraz złożenie wniosku o wydanie decyzji środowiskowej; dodatkowo opracowano wizualizację projektowanego obiektu),
- c) *przebudowa stadionu miejskiego w Olsztynie* (wykonano koncepcję oraz wielobranżową dokumentację Programu Funkcjonalno-Użytkowego wraz opracowaniem specyfikacji technicznej wykonania i odbioru robót budowlanych),
- d) *przebudowa ściany oporowej przy ZKOS II ul. Mariańska 1* (zakres prac obejmował kanalizację sanitarną, ścianę oporową oraz roboty związane z wymianą nasypów niekontrolowanych, na których zbudowano ścianę oporową),
- e) *modernizacja szatni WCRS Aquasfera - etap II* (w ramach zadania zawarto umowę na świadczenie usług związanych z kontrolą i nadzorem nad realizacją robót sanitarnych i elektrycznych oraz umowę na roboty obejmujące m. in. przebudowę/remont ścianek działowych, wymianę sufitu podwieszanego oraz izolacje w obrębie stropu, prace remontowe stropu, posadzki i ścian

wraz z izolacjami i wymianą płytek, wymianę stolarki drzwiowej oraz modernizację instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej),

- f) *modernizacja WCRS Aquasfera (w ramach zadania zmodernizowano sanitariaty w siłowni Planeta Formy, saunę suchą oraz wentylację).*

Zakończono również rozliczenie zadania *Przebudowa i rozbudowa Hali Widowiskowo-Sportowej Urania w Olsztynie* (wykonano roboty ulepszące wraz z doposażeniem obiektu w sprzęt).

Ponadto zakupiono ekrany do wyświetlania wyników podczas zawodów w WCRS *Aquasfera* (główny i pomocniczy), szorowarko-zmywarkę do CRS Ukiel oraz maszynę do czyszczenia i pielęgnacji lodu (rolbę) na lodowisko przy ul. Jeziolowicza.

Podsumowanie

Zadaniem Miasta Olsztyna jest rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, osób niepełnosprawnych. Na rozwój sportu wpływa wiele czynników. Spośród nich dwa odgrywają szczególnie ważną rolę. Jest to baza sportowo-rekreacyjna oraz podmioty realizujące zadania z tego obszaru. Zadania z zakresu sportu Miasto realizuje zarówno we współpracy z organizacjami pozarządowymi, jak również poprzez działalność jednostki budżetowej jaką jest Ośrodek Sportu i Rekreacji w Olsztynie. Baza sportowo-rekreacyjna jest niezbędna dla prowadzonej działalności w sferze sportu powszechnego, którego uczestnikami są wszyscy chętni dbający o swój stan zdrowia i sprawność fizyczną.

Doceniając zdrowotną i wychowawczą rolę sportu oraz postrzegając go jako dziedzinę życia dynamicznie rozwijającą się we współczesnym świecie, Miasto tworzy warunki dla rozwoju i uczestnictwa w różnorodnych formach aktywności fizycznej jak największej liczby mieszkańców. Cele tych działań to:

- a) rozwój nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- b) udostępnianie miejskich obiektów sportowych według ustalonych zasad,
- c) organizowanie imprez sportowych,
- d) upowszechnianie sportu dla wszystkich poprzez realizację programów, projektów popularyzujących sportową edukację dzieci i młodzieży oraz aktywny styl życia wśród jak największej rzeszy mieszkańców Olsztyna,
- e) tworzenie warunków do rozwoju sportu, którego uczestnicy biorą udział we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez polskie związki sportowe poprzez:
 - funkcjonowanie miejskiego systemu szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo w określonych dyscyplinach sportowych,
 - dalsze wspieranie kariery sportowej uzdolnionych i odnoszących sukcesy sportowe olsztyńskich zawodników,
 - wspieranie organizacyjne i finansowe klubów sportowych, których zawodnicy osiągają wysokie wyniki sportowe w krajowym i międzynarodowym współzawodnictwie sportowym,
 - tworzenie i utrzymywanie oddziałów sportowych, które umożliwiają zawodnikom realizację zajęć sportowych oraz zajęć edukacyjnych.

9. Kultura, ochrona zabytków i opieka nad zabytkami

Kultura buduje naszą tożsamość i łączy ludzi w społeczność. Jest też budulcem aktywności społecznej i miarą dojrzałości wspólnoty mieszkańców. Wspieranie i kreowanie życia kulturalnego jest obowiązkiem każdej gminy - wynika to bezpośrednio z ustawy o samorządzie gminnym.

9.1 Działalność miejskich instytucji kultury

Politykę kulturalną i obowiązek zapewnienia mieszkańcom możliwości dostępu do kultury, jak również ich aktywnego uczestnictwa w kreowaniu życia kulturalnego miasta, Miasto Olsztyn realizuje przede wszystkim poprzez działalność pięciu miejskich instytucji kultury: Miejskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Biura Wystaw Artystycznych, Olsztyńskiego Teatru Lalek oraz Olsztyńskiego Planetarium i Obserwatorium Astronomicznego. W 2024 r. wydatki z budżetu Miasta przeznaczone dla samorządowych instytucji kultury wyniosły 26 830 499,89 zł, w tym na dotacje podmiotowe 25 149 093,00 zł oraz na dotacje celowe 1 681 406,89 zł.

Wydatki z budżetu Olsztyna w dziedzinie kultury (instytucje kultury) w latach 2022-2024

Samorządowa instytucja kultury	Rok	Wysokość dotacji podmiotowej (w zł)	Wysokość dotacji celowych (w zł)	Pozostałe przychody (w zł)	Koszty (utrzymanie obiektów, działalność, wynagrodzenia) (w zł)
Miejski Ośrodek Kultury	2024	7 942 929,00	1 029 406,89	985 578,00	8 975 486,00
	2023	5 886 764,05	136 761,70	1 183 904,65	7 403 144,89
	2022	5 417 950,00	155 982,07	1 131 856,03	7 209 843,00
Miejska Biblioteka Publiczna	2024	8 434 129,00	110 000,00	614 242,57	8 899 001,83
	2023	6 638 258,00	12 041,70	552 129,00	7 073 286,56
	2022	5 966 580,00	33 000,00	145 438,10	6 404 672,67
Biuro Wystaw Artystycznych	2024	1 543 545,00	10 000,00	94 093,07	1 636 343,10
	2023	1 157 742,94	0,00	122 087,44	1 241 777,17
	2022	976 137,00	0,00	103 760,97	1 087 785,57
Olsztyński Teatr Lalek	2024	4 708 668,00	272 000,00	948 202,77	5 875 658,97
	2023	3 712 201,71	116 109,86	881 877,80	4 451 651,26
	2022	3 283 325,00	79 806,72	790 403,40	4 063 333,15
Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne	2024	2 519 822,00	260 000,00	2 423 816,69	4 887 658,62
	2023	2 141 664,00	50 000,00	1 827 224,73	3 728 423,20
	2022	1 780 008,00	0,00	1 585 411,81	3 074 275,55
Razem:	2024	25 149 093,00	1 681 406,89	5 065 933,10	30 274 148,52
	2023	19 536 630,70	314 913,26	4 567 223,62	23 898 283,08
	2022	17 424 000,00	268 788,79	3 756 870,31	21 839 909,90

Miejski Ośrodek Kultury

Miejski Ośrodek Kultury (MOK) jest instytucją, której celem jest rozwijanie czynnego uczestnictwa mieszkańców Olsztyna w życiu kulturalnym, edukacja kulturalna, promowanie kultury społeczności lokalnej, otaczanie opieką amatorskiego ruchu artystycznego oraz sprawowanie mecenatu nad młodymi talentami. MOK realizuje swoje zadania w oparciu o stałe formy pracy, organizację i realizację wydarzeń i projektów własnych oraz zleconych oraz współpracę z innymi podmiotami działającymi w sferze kultury. Działalność prowadzi w sześciu obiektach zlokalizowanych w centrum Olsztyna.

W 2024 r. wieloaspektowa działalność MOK była nakierowana na rozwijanie potrzeb kulturalnych oraz intelektualnych mieszkańców stolicy regionu bez względu na ich płeć, wiek, status społeczny i materialny. Cel ten osiągnęto poprzez organizację różnorodnych inicjatyw, wśród których znalazły się koncerty, warsztaty twórcze, angażujące działania animacyjne, wystawy czy wyjątkowe spotkania oraz dyskusje.

W 2024 r. Miejski Ośrodek Kultury w Olsztynie zorganizował lub współorganizował 533 wydarzenia: 101 koncertów, 149 warsztatów kreatywnych, 37 wystaw, 33 działań animacyjnych, 70 spotkań i dyskusji, 18 seansów filmowych, 23 spektakli teatralnych, 4 imprezy taneczne, 14 akcji specjalnych, 17 długofalowych projektów artystycznych, 5 konkursów, 11 festiwali, 11 gier, 8 plenerowych spacerów, 23 teksty o charakterze publicystyczno-literackim, 3 szkolenia, 2 słuchowiska, w których wzięło udział co najmniej 104 238 osób. Liczba uczestników uwzględnia 8 150 osób, które w omawianym okresie zwiedziły Tartak Raphaelsohnów - w tej liczbie 5 283 wizyt biletowanych na znajdujące się w nim ekspozycje stałe oraz 13 522 osoby, które zwiedziły wystawy czasowe w Zajezdni Trolejbusowej. Dla porównania: w 2023 r. MOK zorganizował lub współorganizował 545 wydarzeń, w których uczestniczyło 66 478 osób. Z kolei w 2022 r. zorganizowano 613 wydarzeń, w których uczestniczyło 58 741 osób.

Większość wydarzeń zorganizowanych przez MOK odbyła się w bazie lokalowej tej instytucji - 128 przedsięwzięć w Kamienicy Naujackska, 58 w Amfiteatrze im. Czesława Niemena i sali w jego podziemiach, 37 w Spichlerzu, 96 w Zajezdni Trolejbusowej, 10 w Tartaku Raphaelsonów, 17 w Galerii Dobro oraz 8 w Galerii Amfilada. MOK, podobnie jak w latach wcześniejszych, realizował zadania również w innych przestrzeniach m. in. 20 wydarzeń zorganizowano na terenie Parku Centralnego, 16 w Parku Podzamcze, 5 w Parku Jakubowo, 14 w okolicach Jeziora Długiego, 15 na terenie Śródmieścia i 55 na Starym Mieście, Dodatkowo MOK realizował przedsięwzięcia m. in. w Olsztyńskim Kościele Ewangelicko-Augsburskim, Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej, przestrzeni Kuźni Społecznej oraz Auli im. Anny Wasilewskiej należącej do Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, w siedzibie Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego, w Bazylice Konkatedralnej św. Jakuba, w kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa. Ponadto 28 przedsięwzięć MOK zrealizował w przestrzeni wirtualnej.

W różnorodnej ofercie koncertowej Miejskiego Ośrodka Kultury w Olsztynie miały miejsce występy prestiżowych gwiazd scen ogólnopolskich, prezentacje lokalnej twórczości, w tym

o charakterze półamatorskim, plenerowe koncerty dla masowej widowni oraz kameralne pokazy muzyki niszowej. Podczas wakacyjnego cyklu pod zbiorczym hasłem LETNIA ODYSEJA Miejski Ośrodek Kultury w Olsztynie zaprosił na występy takich artystów, jak: Natalia Niemen, Jacek Kawalec, Marek Piekarczyk i Piotr Kuźniak (*Wspominamy Niemena*), Błażej Król x GOD, WaluśKraksaKryzys- finał Konkursu Młodych Zespołów FEST MUZA, Ørganek: MTV Unplugged, Chrust, Sorry Boys, zespoły ludowe z Kenii, Litwy, Meksyku, Senegalu, Serbii, Ukrainy i Polski (*XXV Międzynarodowe Dni Folkloru Warmia i Mazury 2024*), Tre Voci (*Sen nocy letniej*), Urszula Dudziak, Grażyna Auguścik, Grzech Piotrowski (*To i hola*), Kult: Akustik, Ghostman, Wiktor Waligóra, Jakub Skorupa, Myslovitz (*25 lat Miłości w czasach popkultury*), muzycy Warmińsko-Mazurskiej Filharmonii im. Feliksa Nowowiejskiego w Olsztynie pod batutą Alexandra Iradyana (*Letni koncert symfoniczny*).

W ramach XLVI Olsztyńskich Koncertów Organowych pod kierownictwem artystycznym Jarosława Tarnawskiego w Bazylice Konkatedralnej św. Jakuba zorganizowano 9 wieczorów z muzyką klasyczną.

Duży nacisk położono również na działania warsztatowe i animacyjne, które charakteryzowały się szerokim spektrum tematycznym skierowanym do wszystkich grup wiekowych. W sezonie kameralnym odbywały się różnorodne warsztaty, a w sezonie letnim uczestnicy projektu *Istny Kosmos!* brali udział m. in. w: akcji budowania kosmicznej rakiety, spotkaniach z astronomami Sebastianem Soberskim i Bartoszem Dąbrowskim, kosmicznym meczu w dmuchanych kulach, dyskusji o związkach astronomii z kulturą z popularyzatorami nauki Przemysławem Rudziem i Leszkiem Błaszkiwiczem, warsztatach literackich nawiązujących do mitów o powstaniu świata, spotkaniu poświęconym fantastyce naukowej z autorem książek Kacprem Kotulakiem czy dyskusji z krytykiem filmowym Łukaszem Adamskim o budzących lęk Obcych.

Pośród angażujących działań animacyjnych w 2024 r. znalazły się takie przedsięwzięcia jak m. in.: Międzypokoleniowy pojedynek z okazji Dnia Babci i Dziadka (babcie i dziadkowie vs. wnuczki i wnuczkowie), tworzenie z mieszkańcami Olsztyna Instalacji Stońce, czytowiska o sztuce współczesnej, happening *Wstydzmy się*, inspirowane twórczością Witolda Gombrowicza aktywności dla grup przedszkolnych oraz klas I-III czy otwarty plener malarski z okazji *Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej*.

Osobną kategorię wydarzeń warsztatowych stanowiły te, które zrealizowano w ramach Desantu kultury - dorocznego otwartego konkursu MOK na realizację autorskich projektów kulturalnych, w których pomysłodawcami i wykonawcami są twórcy i kreatorzy życia kulturalnego Olsztyna. W 2024 r. MOK zrealizował aż 6 interdyscyplinarnych projektów Desantu, z czego trzy stanowiły kontynuację działań zainicjowanych jeszcze w 2023 r.

W 2024 r. odbył się V Zlot Animatorów Warmii i Mazur pod hasłem *Bunt Animatora*, a uczestniczyły w niej 33 osoby z 21 miejscowości Warmii i Mazur. Wydarzenie zorganizowano przy finansowym wsparciu Gminy Olsztyn i Samorządu Warmińsko-Mazurskiego.

MOK zrealizował (już po raz szósty) kurs gwary warmińskiej dla początkujących, który poprowadzili Edward Cyfus i Łukasz Ruch. Nowością był cykl warsztatów poświęconych historii życia codziennego i obyczajowości tych ziem *My tutajsi. O Warmii dla uważnych*. Prowadziła go historyczka i autorka książek o regionie Magdalena Malinowska.

W dniach 12-15 grudnia 2024 r. zorganizowano *Warmiński Jarmark Świąteczny*. Za przygotowanie programu odpowiadał MOK, za organizację i koordynację jego części handlowej odpowiedzialny był Bank Żywności w Olsztynie. Realizacja przedsięwzięcia była możliwa dzięki wsparciu Miasta Olsztyna oraz Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, a niektóre z elementów programu wydarzenia dodatkowo dofinansowano z budżetu Olsztyna w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Olsztyna na lata 2022-2025.

W programie Warmińskiego Jarmarku Świątecznego znalazły się: warsztaty kulinarne ze zwyciężczynią IX edycji programu *MasterChef* Olą Juszkiewicz, widowisko ogniowo-pirotechniczne *Krakowskiego Teatru Ulicznego Scena Kalejdoskop*, pokaz iluzji Łukasza Ogonowskiego, parada teatralno-etnograficzna *Wędrowcy-Kolędnicy* A3Teatru czy kilkugodzinne spotkanie ze świętym Mikołajem dla najmłodszych oraz liczne koncerty: Anny Marii Jopek z zespołem Kroke, grup Zakopower i Czerwony Tulipan, zespołów Ania Broda Trio, Brass Federacja, Pathlife, Kosmos i Małe TGD, Łukasza Jędrysa, Sabiny Jeszki, dzieci i młodzieży z Pałacu Młodzieży, Szkoły Absolwent i SP 101 oraz okolicznościowy koncert *Warmińska Gwiazdka* Marii Zientary-Malewskiej. W ramach animacyjnej Pracowni Barstuków zorganizowano m. in. akcje nagrywania życzeń *Szeptance*, tworzenie wspólnotowej instalacji *Witajcie gwiazdy na niebie i Ziemi!*, dziecięcy tor przeszkód *Kto zdąży przed Gwiazdką?*, familijną terenową grę miejską *Śladami Barstuków*, performatywne czytanie Opowieści ze Świętego Lasu Bernadetty Borodziuk oraz różnorodne warsztaty twórcze. W odsoniętych pozostałościach średniowiecznej rondeli przed Wysoką Bramą powstała Wioska Barstuków.

W gronie partnerów oraz współorganizatorów oferty programowej MOK znalazło się blisko 50 podmiotów reprezentujących m. in. środowiska kulturalne, artystyczne, jednostki samorządowe, naukowe, stowarzyszenia społeczne, grupy wyznaniowe, placówki edukacyjne i podmioty gospodarcze (w 2023 r. i 2022 r. również było ich blisko 50).

Miejska Biblioteka Publiczna

Zadaniem statutowym Miejskiej Biblioteki Publicznej jest zaspokajanie i rozwijanie potrzeb edukacyjnych, kulturalnych i informacyjnych oraz uczestnictwo w upowszechnianiu wiedzy i kultury. MBP realizuje swoje zadania poprzez sieć 14 filii bibliotecznych, rozmieszczonych równomiernie na terenie Olsztyna, w tym dwóch multimedialnych bibliotek: *Planeta 11* oraz *Multicentrum*. Ponadto do sieci należą wyprofilowane filie: *Abecadło* - wyjątkowa filia dla dzieci oraz Biblioteka Ekonomiczno-Techniczna obsługująca małe i średnie firmy, osoby rozpoczynające działalność gospodarczą oraz uczniów i studentów.

Spśród wielu pozytywnych aspektów działalności MBP w Olsztynie w 2024 r. wyróżnić można dwa obszary, w których Biblioteka osiągnęła niewątpliwe sukcesy:

1) **wzrost liczby użytkowników biblioteki oraz uczestników organizowanych przez MBP wydarzeń.** Biblioteka skutecznie dostosowała swoją ofertę do potrzeb społeczności, oferując różnorodne wydarzenia kulturalno-edukacyjne, skutecznie promowała ofertę działań bibliotecznych oraz aktywnie angażowała się w interakcję ze społecznością, budując relacje i pozyskując w ten sposób nowych użytkowników. W 2024 r. liczba uczestników wydarzeń kulturalno-edukacyjnych w MBP w Olsztynie wyniosła 44 440, tj. o ponad 10 tys. osób więcej niż w roku poprzednim.

Liczba czytelników i użytkowników MBP	2023	2024
Użytkownicy zarejestrowani w bibliotece	31 087	31 440
Czytelnicy (użytkownicy aktywnie wypożyczający)	24 094	24 163

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MBP w Olsztynie

Użytkownicy zarejestrowani w bibliotece to osoby, które zaktualizowały swoje konto biblioteczne w danym roku sprawozdawczym lub dokonali zwrotu wypożyczonych pozycji, natomiast czytelnicy (użytkownicy aktywnie wypożyczający), to klienci, którzy wypożyczyli w okresie sprawozdawczym minimum jeden egzemplarz materiałów bibliotecznych.

	2022	2023	2024
Liczba wypożyczeń we wszystkich filiach MBP	685 869	663 492	655 224

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MBP w Olsztynie

2) **jakość i zróżnicowanie oferty kulturalnej i edukacyjnej.** Biblioteka realizowała programy i wydarzenia, które odpowiadały na potrzeby różnych grup społecznych, co zwiększało dostępność i atrakcyjność oferty. Bardzo wiele działań zasługuje na wyróżnienie, szukając jednak wydarzenia, które posiada szczególne walory dotyczące jakości merytorycznej, wskazać można projekt *Biblioteka po drodze* (01 maja 2024 - 31 października 2024). Projekt ten realizowano w ramach programu *Partnerstwo dla książki* ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W ramach przedsięwzięcia zrealizowano cykl 21 wydarzeń dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz osób 60+ w dwunastu filiach Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. W zorganizowanych w ramach projektu wydarzeniach wzięło udział 1600 uczestników. Wszystkie działania promowały literaturę i czytelnictwo, sprzyjały integracji i pogłębianiu więzi w środowisku lokalnym, a także promowały książkę jako atrakcyjną i prestiżową formę spędzania wolnego czasu. Odbyły się: spotkania autorskie z cenionymi i nagradzanymi pisarzami i twórcami; warsztaty dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych dotyczące różnych dziedzin życia społecznego; prelekcje; spektakle teatralne. W filiach MBP gościli znani i cenieni pisarze: Joanna Kuciel-Frydryszak, Robert Małecki, Marcin Kruszewski, Bartek Kieżun, Przemysław Wechterowicz. Wstęp na wszystkie wydarzenia był bezpłatny.

Zbiory biblioteczne

Zakup nowości wydawniczych oraz uzupełnianie księgozbioru Biblioteki publikacjami pozyskiwanymi z innych źródeł, utrzymywany był na tym samym poziomie. Biblioteka oprócz tradycyjnej formy książki, zapewniła także mieszkańcom Olsztyna dostęp do zbiorów elektronicznych tzw. e-booków. Szczegółowe dane dotyczące wpływów oraz źródeł finansowania zakupu zostały przedstawione w poniższych tabelach.

	2022	2023	2024
Książki	11 811 egz.	10 921 egz.	10 925 egz.
Zbiory specjalne	2 622 egz.	2 336 egz.	3 596 egz.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MBP w Olsztynie

Wydatki na zbiory biblioteczne ze wskazaniem źródła finansowania w latach 2022-2024

Rodzaj materiałów bibliotecznych		Wartość w zł			
		ogółem	ze środków organizatora	ze środków MKiDN	z innych środków
Książki	2022	191 302	144 631	34 841	11 830
	2023	181 705	145 281	35 227	1 197
	2024	212 100	155 341	38 288	18 471
Czasopisma	2022	6 681	6 681	0	0
	2023	5 970	5 970	0	0
	2024	6 000	6 000	0	0
Zbiory specjalne: w tym materiały audiowizualne	2022	33 856 24 859	16 366 7 367	3 159 3 159	14 333 14 333
	2023	31 577 22 607	11 603 2 633	2 773 2 773	17 201 17 201
	2024	31 893 22 602	16 174 7 175	2 212 1 920	13 507 13 507

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MBP w Olsztynie

Działalność kulturalna i edukacyjna

Uzupełnieniem podstawowej działalności biblioteki związanej z udostępnianiem zbiorów bibliotecznych jest organizacja wydarzeń kulturalnych i działań edukacyjnych.

Formy działalności biblioteki		
Rodzaj działania	Liczba imprez/zajęć	Liczba uczestników
szkolenia biblioteczne użytkowników	49	864
szkolenia studentów bibliotekoznawstwa i bibliotekarzy z innych bibliotek	1	20
zajęcia literackie	610	10 469
spotkania autorskie	36	2 323
wystawy	32	2 660
przedstawienia teatralne	15	600
imprezy on-line	63	686
imprezy zewnętrzne	74	4 744
inne imprezy organizowane przez Bibliotekę	133	3 739
zajęcia komputerowe	8	54
zajęcia językowe	357	1 677
odczyty	2	52
spotkania kół zainteresowań	123	1 489
warsztaty rękodzielnicze (w tym plastyczne)	77	810
spotkania z zaproszonymi gośćmi	34	1 015
konkursy	12	234
inne warsztaty i szkolenia	693	13 004
SUMA	2 319	44 440

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MBP w Olsztynie

Wśród wyżej wymienionych działań znalazło się również 61 imprez o charakterze integracyjnym i aktywnej edukacji skierowanych do osób niepełnosprawnych, w których uczestniczyło 1 040 osób.

Działania kulturalne i edukacyjne w MBP	2022	2023	2024
Liczba działań kulturalnych i zajęć edukacyjnych	1 869	2 194	2 319
Liczba uczestników działań kulturalnych i zajęć edukacyjnych	29 194	34 303	44 440

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MBP w Olsztynie

Spośród wielu działań MBP w Olsztynie, na szczególne wyróżnienie zasługują trzy projekty: opisane na wstępie przedsięwzięcie *Biblioteka po drodze*, realizowane w ramach programu *Partnerstwo dla książki* ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także dwa działania *Warmioptikum: symbioza sztuki i natury* oraz *Okiem sztuki*, zrealizowane dzięki otrzymaniu bezwrotnego wsparcia w formie grantu z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności w ramach Inwestycji A2.5.1: Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju.

Biuro Wystaw Artystycznych

Zadaniem statutowym Galerii Sztuki BWA w Olsztynie jest upowszechnianie kultury oraz zaspokajanie i rozwijanie potrzeb kulturalnych mieszkańców poprzez prezentację najwartościwszych dokonań we współczesnej twórczości plastycznej i fotograficznej. Swoją działalność prowadzi w części obiektu przy Al. Marsz. J. Piłsudskiego 38, dysponując główną salą wystawienniczą o powierzchni 432 m² i salą kameralną o powierzchni 90 m².

Wydarzenia w BWA	2022	2023	2024
Liczba wystaw	16	17	16
Liczba wydarzeń pozawystawienniczych	13	15	14
Liczba uczestników wystaw	8 324	8 492	8 570
Liczba uczestników wydarzeń pozawystawienniczych	966	927	1 190
Liczba beneficjantów zajęć edukacyjnych	979	1 659	1 726

źródło: opracowanie na podstawie danych BWA w Olsztynie

Galeria wydała 5 katalogów do następujących wystaw zbiorowych: *Ćwiczenia z przemijania*, *XIII Olsztyńskie Biennale Sztuki - O Medal Prezydenta* oraz wystaw indywidualnych - *Andrzej Tobis Pętla krajoznawcza*, *Marta Wasilewska-Fragnowska Sen nocy letniej*, *Agata Nowosielska Czułe historie*.

W 2024 r. Galeria wydała zaproszenia oraz plakaty do następujących wystaw: *Ćwiczenia z przemijania* - Beata Ewa Biatecka / Izabela Chamczyk / Marie Jo Lafontaine / Koji Kamoji / Marta Lech / Sławomir Lipnicki / Piotr Nowak / Janusz Połom / Arkadiusz Sylwestrowicz; Izabela Chamczyk *Powiem wszystkim, że płakałaś*; Anna Kutera *Titanic*; Andrzej Tobis *Pętla krajoznawcza*; Paweł Dutkiewicz *Sunrise - wschód słońca*; *Wspólne gesty* - Natalia Czarcińska / Jerzy Muszyński / Dorota Tarnowska-Urbanik; Sławomir Brzoska *Circumambulatio. Prace z lat 1994-2024*; Agata Nowosielska *Czute historie*; Marta Wasilewska-Frażnowska *Sen nocy letniej*; Jan Buthak *Krajobrazy. Warmia i Mazury 1946-1949*; Ewa Doroszenko, Jacek Doroszenko *Polifoniczny krajobraz*; Tomasz Witkowski *Układy stabilne*; Tomasz Drewicz *Break point*; *XIII Olsztyńskie Biennale Sztuki - O Medal Prezydenta*; Jacenty Dędek *portretprovincji.pl*; Waldemar Andzelm - jubileusz 35-lecia działalności kolekcjonerskiej - *Wszystkim, którzy myślą, że znają się na sztuce*.

BWA wydało również folder informacyjny do wystawy Ewy i Jacka Doroszenko *Polifoniczny krajobraz*, kartki okolicznościowe z okazji świąt (Wielkanoc, Boże Narodzenie), a także dwa informatory półroczne zawierające skrócony opis prezentowanych wystaw. Ponadto wydano pocztówki do wystawy Pawła Dutkiewicza *Sunrise / Wschód słońca* (2 wzory), Tomasza Witkowskiego *Układy stabilne* (2 wzory), Jacentego Dędeka *portretprovincji.pl* (3 wzory), a także partycypowała w kosztach wyprodukowania publikacji Sławomira Brzoski *Circumambulatio*.

W 2024 r. w BWA zorganizowano liczne spotkania autorskie z artystami, kuratorami, finałowe wystaw, *Noc Muzeów*, *Weekend Seniora z Kulturą* czy wyjątkowe wydarzenia dla dzieci. Ponadto w ramach programu edukacyjnego zrealizowano szereg spotkań, warsztatów oraz wykładów. Łączna frekwencja w 2024 r. wyniosła 10 973 osób (w 2023 r. - 11 078 osób, w 2022 r. - 10 269 osób).

Olsztyński Teatr Lalek

Zadaniem statutowym Olsztyńskiego Teatru Lalek jest organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej w dziedzinie teatru lalkowego i innych form teatralnych adresowanych głównie do dzieci i młodzieży, ale również do widza dorosłego. W 2024 r. w OTL zaprezentowano 270 spektakli teatralnych w obiekcie oraz 10 spektakli w terenie. Teatr przygotował 5 premier oraz 4 wystawy. Aktorzy prowadzili także liczne warsztaty teatralne. Odbyło się 30 edukacji teatralnych. W 2024 r. OTL odwiedziło 26 989 widzów w obiekcie oraz 1 403 widzów w terenie.

Wydarzenia w OTL	2022	2023	2024
Liczba spektakli	180	303	270
Liczba spektakli w terenie	10	7	10
Liczba premier teatralnych	4	2	5
Liczba wystaw	2	2	4
Liczba zajęć edukacji teatralnej	20	35	40
Liczba widzów spektakli w teatrze	28 905	33 203	26 989
Liczba widzów spektakli w terenie	1 233	1 770	1 403

źródło: opracowanie na podstawie danych OTL w Olsztynie

W 2024 r. miały miejsce następujące premiery:

- 1) *BABCIA* w reż. Anity Piotrowskiej (premiera 17.02.2024 r.),
- 2) *Burza* w reż. Andrzeja Bartnikowskiego (premiera 08.03.2024 r.),
- 3) *Mały Widz, czyli biegiem przez Warmię (i czas)* w reż. Michała Derlatki (premiera 27.04.2024 r.),
- 4) *KRESKA* w reż. Honoraty Mierzejewskiej - Mikoszy (premiera 15.11.2024 r.),
- 5) *Dziadek do orzechów* w reż. Tomasza Kaczorowskiego (premiera 07.12.2024 r.).

W 2024 r. OTL zaprezentował na festiwalach następujące spektakle:

- 1) *Łot* na festiwalu MONO w Instytucie Teatralnym im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie oraz w ramach festiwalu MONOTEATR: *Materia ożywiona* w Gdańsku na Sali Teatralnej im. Jerzego Limona w kampusie Uniwersytetu Gdańskiego,
- 2) *Żaba nie Śmieszka* na 2. Festiwalu Teatrów Lalki, Plastyki i Formy w Państwowym Teatrze Lalek Tęcza w Słupsku,
- 3) *Od ucha do ucha* w ramach projektu *Zobaczyć, poczuć, dotknąć: sensualna podróż po literaturze* w Elblągu,
- 4) *Żółtoniebieski* na Festiwalu Podskoki oraz *Wykręty* w Krakowie na scenie Cricoteki.

Poza działalnością repertuarową OTL był inicjatorem i współorganizatorem wielu działań kulturalnych. Przez cały sezon teatralny aktorzy Olsztyńskiego Teatru Lalek prowadzili wiele warsztatów teatralnych z cyklu *Jak robimy teatr?*. Zajęcia odbywały się w siedzibie teatru.

Olsztyński Teatr Lalek w 2024 r. obchodził jubileusz 70-lecia istnienia. 31 stycznia 1954 w olsztyńskim ratuszu miała miejsce premiera pierwszego spektaklu *Piękna to była przygoda*. Siedemdziesiąt lat później, dokładnie w dniu 31 stycznia 2024 r., odbyło się performatywne czytanie tekstu *Piękna była to przygoda*, również w siedzibie Urzędu Miasta. 27 kwietnia 2024 r. odbyły się główne uroczystości jubileuszowe, a wydarzeniu towarzyszyła premiera spektaklu w reż. M. Derlatki *Mały Widz, czyli Biegiem przez Warmię (i czas)*. Wręczono odznaczenia honorowe Prezydenta RP oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dodatkowo w Olsztyńskim Teatrze Lalek zorganizowano, we współpracy z Polskim Ośrodkiem Lalkarskim POLUNIMA i Sekcją Teatrów Lalkowych ZASP, uroczystą galę z okazji Światowego Dnia Lalkarstwa oraz uroczystą galę *XXIII Przeglądu Małych Form Scenicznych, Olsztyn 2024*, których organizatorem była Szkoła Podstawowa nr 14 w Olsztynie.

OTL zaprezentował w kilkunastu polskich miastach spektakl *Pięć i pół człowieka* w reżyserii Andrzeja Bartnikowskiego w projekcie *TEATR POLSKA* organizowanym przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie.

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne (OPiOA) opiera swoją działalność na bazie dwóch obiektów: Planetarium przy Al. Marsz. J. Piłsudskiego, wyposażonego w salę projekcyjną posiadającą 160 miejsc, salę wykładową z 90. miejscami oraz Obserwatorium Astronomicznego przy ul. Żołnierskiej. Działalność instytucji obejmuje: upowszechnianie astronomii i astronautyki poprzez emitowanie popularnych projekcji astronomicznych, teleskopowe pokazy plam słonecznych, panoramy miasta, teleskopowe pokazy gwiazdzistego nieba oraz Księżyca i planet oraz pracę dydaktyczną.

Wydarzenia realizowane w OPiOA	2022	2023	2024
Seanse fulldome	1 548	1 244	1 321
Pokazy dydaktyczne prowadzone na żywo	519	446	518
Projekcje na żywo		143	351
Koncerty i projekcje muzyczne	18	20	6
Pokazy fizyczne i fizyczno-astronomiczne	30	21	44
Oprowadzanie po pracowniach w Obserwatorium Astronomicznym	984	864	1 011
Pokazy nieba	24	26	19
Doświadczalnia Kopernika	-	-	558
Wystawy	1	11	2
Imprezy astronomiczne	12	12	13
RAZEM	3 136	2 787	3 843
Frekwencja podczas wydarzeń w OPiOA	92 116	94 147	105 786

źródło: opracowanie na podstawie danych POiOA w Olsztynie

Śród wielu wydarzeń organizowanych przez OPiOA w szczególności należy wymienić:

- 1) **Warmińska Noc Perseidów:** cykliczne wydarzenie plenerowe, które odbyło na terenie Parku Centralnego w Olsztynie, organizowane wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Kultury oraz przy wsparciu Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej. W 2024 r. w organizację wydarzenia włączyły się Miejska Biblioteka Publiczna oraz Centrum Popularyzacji Nauki i Innowacji UWM - Kortosfera, organizując swoje stoiska z animacjami i eksperymentami. Program obejmował organizację mobilnego parku nauki z serią interaktywnych eksponatów prezentowanych w plenerze. Zorganizowano mini jarmark z wyrobami regionalnymi oraz ekologicznymi, przeprowadzono warsztaty i zajęcia dla dzieci. W Muzeum Nowoczesności odbyły się prelekcje popularnonaukowe. Zorganizowano kino plenerowe, a w nim projekcje popularnonaukowe *Mała Urania* oraz *Astronarium*. Na zakończenie odbyły się wspólne obserwacje meteorów przy akompaniamencie gitarowym. Część obserwacyjną prowadził dr hab. Leszek Błaszkiwicz.
- 2) **Światowy Tydzień Przestrzeni Kosmicznej:** wydarzenie organizowane w związku z upamiętnieniem umieszczenia pierwszego satelity na orbicie i rozpoczęcia tym samym ery kosmicznej. W programie zawarto wernisaz kosmicznych rzeźb Rafała Szulca, specjalną edycję cyklu *Bliżej Nauki* oraz *Tajemnice Wszechświata*, na które złożyły się wykłady popularnonaukowe, pokaz naukowy *Fizyka w kosmicznym wydaniu*, premiera filmu *Stellarsi* oraz premiera filmu *Explore*. Na zakończenie tygodnia obchody **Jubileuszu 45-lecia Obserwatorium Astronomicznego** zaprezentowano *Jak zmieniał się Olsztyn widziany z wieży Obserwatorium* - wykład dr Ernesta Świerczyńskiego, wieczorem specjalny pokaz laserowy na budynku Obserwatorium i zwiedzanie obserwatorium. W wydarzeniu wzięło udział ok. 1 500 osób.

W 2024 r. OPiOA zrealizowało ze środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych trzy projekty:

- 1) **Lato artystyczne w Ogrodzie Kopernika „W Astrosferze sztuki”** - założeniem projektu było poszerzenie oferty kulturalnej dostępnej w Olsztyńskim Planetarium i Obserwatorium Astronomicznym o działania dedykowane przestrzeni ogrodu znajdującego się przy obserwatorium astronomicznym. W 2024 r. stanęły w ogrodzie rekonstrukcje instrumentów obserwacyjnych Mikołaja Kopernika, tworząc przestrzeń nawiązującą do OGRODU KOPERNIKA, w którym prowadził swoje obserwacje. Zrealizowano pięć wydarzeń z zakresu muzyki, sztuk plastycznych i małych form teatralnych. Pilotażowy projekt lata artystycznego zakładał promocję miejsca jako przestrzeni do działań artystycznych i kulturalnych, nawiązanie współpracy z lokalnymi artystami oraz stworzenie oferty, która aktywizowałaby społeczność sąsiadującą z Obserwatorium Astronomicznym. Wydarzenia były współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

2) Projekty KPO

Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne uzyskało dofinansowanie projektów grantowych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Komponent: Odporność i konkurencyjność gospodarki; Inwestycja A2.5.1: Program wspierania działalności podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz stymulowania ich rozwoju. Celem inwestycji było zapobieganie długoterminowym negatywnym skutkom pandemii COVID-19 oraz zachęcanie do transformacji zielonej i cyfrowej w sektorze kultury i sektorze kreatywnym.

2.1) Astronomia dla najmłodszych *Kosmos na gapę*

W ramach projektu powstał program edukacyjny dla dzieci w wieku 4-6 lat pod tytułem *Kosmos na gapę*, prezentujący podstawowe wiadomości astronomiczne oraz elementy ekologiczne związane z troską o planetę. Powstały cztery odcinki mini serialu filmowego w formie przedstawienia teatru lalkowego. W ramach projektu zorganizowano również spotkanie bohatera serialu z publicznością w sali projekcyjnej Olsztyńskiego Planetarium. Wprowadzenie do narracji prowadzonej w planetarium elementów teatru, pozwoliło w atrakcyjny dla dzieci sposób przybliżyć zagadnienia kosmosu.

2.2) Zwiedzanie Ogrodu Kopernika z wykorzystaniem rozszerzonej rzeczywistości

Celem projektu było użycie technologii AR w edukacji i promocji nauki. Przez tydzień zwiedzający korzystali z aplikacji pozwalającej interaktywnie zwiedzać ogród. Obiekty były wyświetlane w rozszerzonej rzeczywistości, co zwiększyło zaangażowanie uczestników. Celem projektu było nie tylko zwiększenie liczby odwiedzających, ale również podniesienie ich kompetencji cyfrowych i ekologicznych poprzez nowoczesne metody prezentacji.

9.2 Współpraca miejskich instytucji kultury i Wydziału Kultury w ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego i innych programów

W 2024 r. miejskie instytucje kultury zrealizowały w ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego następujące projekty:

- 1) Miejski Ośrodek Kultury:
 - a) *Ale Sztuka! Nad Długim! Ale berbeć!* - os. Nad Jeziorem Długim - 49 000 zł,
 - b) *Szanty na olsztyńskiej starówce Stare Miasto* - 50 000 zł,
 - c) *Koncerty w Parku Jakubowo - kultura w Parku - os. Wojska Polskiego* - 50 000 zł.
- 2) Olsztyński Teatr Lalek :
 - a) *Teatr Tańca na Osiedlu - os. Kościuszki* - 50 000 zł,
 - b) *Teatr Tańca na Osiedlu - os. Wojska Polskiego* - 50 000 zł.
- 3) Miejska Biblioteka Publiczna:
 - a) *Biblioteka po sąsiedzku - źródło empatii - Jezioro Długie* - 20 000 zł.
- 4) Wydział Kultury zrealizował projekt pn. *Tropami baśni i legend z Warmii i Mazur - niewielkie formy rzeźbiarskie w przestrzeni miejskiej Stare Miasto i os. Śródmieście* - 155 500 zł. Termin montażu 15 figur odlanych w brązie wyznaczono do 15 kwietnia 2025 r.

Dla porównania: w 2023 r. miejskie instytucje kultury nie realizowały projektów dofinansowanych w ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego, natomiast w 2022 r. miejskie instytucje kultury oraz Wydział zrealizowały w ramach OBO łącznie 6 projektów.

Miejskie instytucje kultury otrzymały dotacje celowe z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do SFP - pomoc finansowa ze środków Województwa na realizację działań w zakresie kultury za 2024 r:

- a) Miejski Ośrodek Kultury, *V Złot Animatorów Województwa Warmińsko-Mazurskiego* w wysokości 20 000 zł,
- b) Miejski Ośrodek Kultury, *Muzyka europejska w zabytkach i przyrodzie Warmii i Mazur* w wysokości 5 000 zł,
- c) Miejski Ośrodek Kultury, *Warmiński Jarmark Świąteczny* w wysokości 65 000 zł,
- d) Olsztyński Teatr Lalek, *Spektakl Jubileuszowy z okazji 70-lecia OTL* w wysokości 50 000zł,
- e) Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne, *Lato Artystyczne w Ogrodzie Kopernika - W Astrosferze sztuki* w wysokości 10 000 zł,
- f) Miejska Biblioteka Publiczna, wystawa *Pisarki i poetki Warmii i Mazur - interpretacje graficzne* w wysokości 10 000 zł.

W 2024 r. Gmina Olsztyn zabezpieczyła środki finansowe na dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych za 2024 r.:

- a) Olsztyński Teatr Lalek - dotacja przeznaczona na realizację Programu Funkcjonalno-Użytkowego wraz z kosztorysem - na budowę nowego obiektu OTL w wysokości 122 000 zł,

- b) Miejski Ośrodek Kultury - dotacja na zakup sprzętu komputerowego w wysokości 24 810,62 zł,
- c) Biuro Wystaw Artystycznych - dotacja na wymianę instalacji centralnego ogrzewania w wysokości 10 000 zł,
- d) Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne - dotacja na zakup licencji filmowych na seanse astronomiczne i zakup projektora przenośnego w wysokości 250 000 zł,
- e) Miejska Biblioteka Publiczna - dotacja na modernizację schodów i wykonanie zadania nad schodami filii nr 18 MBP w wysokości 80 000 zł,
- f) Miejski Ośrodek Kultury - dotacja na wkład własny do projektu w ramach programu *Infrastruktura Domów Kultury* na zakup sprzętu technicznego w wysokości 30 000 zł,
- g) Miejski Ośrodek Kultury - dotacja na zakup mobilnego, demontowanego i opuszczanego zadania sceny Amfiteatru im. Czesława Niemena w Olsztynie w wysokości 735 596,27 zł.

9.3 Mecenat Miasta Olsztyna

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną, upowszechnianiem oraz ochroną dóbr kultury

Stypendia dla osób zajmujących się twórczością artystyczną, upowszechnianiem oraz ochroną dóbr kultury przyznawane są zarządzeniem Prezydenta Olsztyna. W 2024 r. po rozpatrzeniu przez Komisję Kultury Rady Miasta Olsztyna 18 złożonych wniosków, opiewających na kwotę 284 740 zł, przyznano 5 stypendiów miesięcznych. Łączna kwota stypendiów zamknęła się sumą 21 500 zł. Wysokość jednego stypendium wynosiła 4 242 zł miesięcznie (kwota min. wynagrodzenia za pracę).

Poniżej przedstawiono dane dotyczące stypendiów przyznanych w latach 2022-2024.

Stypendia artystyczne	2022	2023	2024
Liczba złożonych wniosków stypendialnych	17	19	18
Liczba przyznanych stypendiów	5	5	5
Łączna kwota przyznanych stypendiów	15 050	18 000	21 500
Wartość 1 stypendium	3 010	3 490	4 242

Nagrody za osiągnięcia w dziedzinie kultury oraz ogólnopolskich konkursach:

- 1) dziewięć dorocznych Nagród Prezydenta Olsztyna za szczególne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury. Łączna wartość nagród wyniosła 27 000 zł,
- 2) Nagroda Prezydenta Olsztyna im. Hieronima Skurpskiego w dziedzinie sztuk plastycznych o wartości 5 000 zł,
- 3) Nagroda Prezydenta Olsztyna im. Feliksa Nowowiejskiego w dziedzinie sztuk muzycznych o wartości 5 000 zł,
- 4) Nagrodę Prezydenta Olsztyna dla lokalnych twórców *Talent Olsztyna* o wartości 1 500 zł,
- 5) Nagrodę Prezydenta Olsztyna Grand Prix Festiwalu *O Warmio moja miła* im. F. Nowowiejskiego o wartości 3 000 zł,
- 6) Nagrodę Prezydenta Olsztyna w Ogólnopolskim konkursie *Śpiewajmy poezję* o wartości 5 000 zł.

Łączna kwota nagród wyniosła 46 500 zł (w 2023r. i 2022 r. - po 41 200 zł).

Patronaty honorowe Prezydenta Olsztyna

W 2024 r. przyznano 160 patronatów honorowych Prezydenta Olsztyna przedsięwzięciom o charakterze charytatywnym, kulturalnym, sportowym, rekreacyjnym, naukowym, edukacyjnym, jubileuszowym (w 2023 r. - 155, w 2022 r. - 136). Znalazły się wśród nich m. in.:

- zawody sportowe rangi lokalnej, wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej (pływanie, biegowe, piłkarskie, siatkarskie, kolarskie i rekreacyjno-rowerowe),
- festiwale (muzyczne, taneczne, chóralne, teatralne, branżowe np. kulinarne),
- konferencje, konkursy (np. wiedzy, zawodowe, plastyczne), festyny i pikniki rodzinne, bale i aukcje charytatywne, wystawy różnego rodzaju, targi branżowe, jubileusze instytucji, organizacji, grup artystycznych.

9.4 Pozostała działalność w zakresie kultury

W 2024 r. Gmina Olsztyn zabezpieczyła środki finansowe na dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego w wysokości 150 000,00 zł, w tym zawiera się:

- a) edukacja mieszkańców Olsztyna w różnych dziedzinach kultury, (w szczególności plastyka, muzyka, literatura, teatr) - 100 000 zł,
- b) promowanie lokalnej twórczości i debiutów artystycznych - 50 000 zł.

Spośród złożonych ofert dofinansowanie otrzymały 23 zadania, a 4 z nich nie zrealizowano.

Nazwa organizacji i nazwa zadania	Dofinansowanie/ Realizacja
Warmińsko-Mazurskie Stowarzyszenie Fotograficzne Blur. Dotacja celowa na zadanie „Konstelacja odkrywców marzeń: Ty też możesz być Kopernikiem - miejska gra rodzinna”	5 000 / 5 000
Warmińsko-Mazurski Oddział Polskiego Związku Chórów i Orkiestr. Dotacja celowa na zadanie „Koncert z muzyką Włodzimierza Jarmołowicza i poezja Marii Zientary Malewskiej”	5 500 / 5 500
Warmińskie Młodzieżowe Stowarzyszenie Inicjatyw Kulturalnych. Dotacja celowa na zadanie: „Skomponowanie utworów inspirowanych warmińsko-mazurską kulturą ludową oraz nagranie autorskiej płyty CD olsztyńskiego muzyka Adama Starowicza”	5 000 / 5 000
Towarzystwo Miłośników Olsztyna. Dotacja celowa na zadanie „Zaduszki Artystyczno - Estradowe”	5 000 / 0
Fundacja Radosne Dzieci. Dotacja celowa na zadanie „Występy artystyczne i plastyczne podczas Międzynarodowej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej”	3 000 / 0
Fundacja Nowa Kultura na Warmii. Dotacja celowa na zadanie „Druk monografii”. Działalność i repertuar rzymskokatolickich chórów parafialnych w Olsztynie w latach 1945-2018”	4 000 / 0
Oddział Warmińsko-Mazurski Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Olsztynie. Dotacja celowa na zadanie „Moje miasto jest ciekawe 2024”	12 500 / 12 500
Stowarzyszenie Bez Tremy. Dotacja celowa na zadanie „Pobawmy się w bajkę”	8 500 / 8 500
Towarzystwo Kultury Teatralnej Warmii i Mazur. Dotacja celowa na zadanie: Żywe słowo-znalezienie własnego głosu. Warsztaty	3 000 / 3 000

Nazwa organizacji i nazwa zadania	Dofinansowanie/ Realizacja
Stowarzyszenie społeczno-kulturalne Pojezierze. Dotacja celowa na zadanie: Zapomniane rzeźby Balbiny Świtycz-Widackiej w fotografii	4 300 / 4 300
Fundacja szansa-Jesteśmy razem. Dotacja celowa na zadanie: Olsztyńskie spotkania z kulturą i sztuką	4 500,00 / 4 482,69
Fundacja Młodzi Przeciw Uzależnieniom. Dotacja celowa na zadanie „Jubileuszowy happening Taneczny "Olsztyn tańczy" po raz 15-sty.	7 000 / 0
Stowarzyszenie Scena Babel. Dotacja celowa na zadanie II ob.(D)Jazdowy Warmiński Festiwal teatrów Kamishibai	6 000 / 6 000
Stowarzyszenie Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie. Dotacja celowa na zadanie „Opowieści znad Łyny - śladami Marii Zientary-Malewskiej”	16 500 / 16 500
Towarzystwo naukowe Pruthenia. Dotacja celowa na zadanie: Zaklęty Zamek w Olsztyńskim lesie Miejskim. Warsztaty animacyjne regionalnego dziedzictwa kulturowego w nawiązaniu do legendy spisanej przez Marię Zientarę- Malewską	17 000 / 17 000
Warmińsko-Mazurski Uniwersytet Trzeciego Wieku w Olsztynie. Dotacja celowa na zadanie „Edukacja Mieszkańców Olsztyna w różnych dziedzinach kultury - Tradycje Warmińskie”	2 200 / 2 200
Stowarzyszenie Bajka. Dotacja celowa na zadanie: Międzynarodowa interdyscyplinarna Konferencja naukowa - IMMANUEL KANT w przestrzeni naukowej i edukacyjnej	7 000 / 7000
Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa. Dotacja celowa na zadanie „Fete de la musique - Święto Muzyki 2024”	8 000 / 8 000
Archidiecezja Warmińska. Dotacja celowa na zadanie: Dziedzictwo Marii Zientary-Malewskiej w zbiorach Archiwum Archidiecezji Warmińskiej	3 500 / 3 500
Wytwórnia Zdarzeń Sonokinetycznych. Dotacja celowa na zadanie „Zdarzenie Wytwórniowe #6.Koncert intermedialny”	7 000 / 7 000
Stowarzyszenie Bajka. Dotacja celowa na zadanie: Parada bajkowych postaci z baśni i legend Marii Zientary-Malewskiej”	6 000 / 6 000
Towarzystwo Przyjaciół Wilna i Ziemi Wileńskiej w Olsztynie. Dotacja celowa na zadanie „XI Zaduszki Wileńskie Tropami Melchiora Wańkowicza i Marii Zientary Malewskiej”	6 000 / 6 000
Stowarzyszenie Nasze Jakubowo. Dotacja celowa na zadanie: XIII Festyn Rodzinny Magiczny Park Jakubowo pod hasłem: Zientara-Malewska bliżej ludzi	3 500 / 3 500

Wydział Kultury Urzędu Miasta Olsztyna współorganizował w roku 2024 następujące wydarzenia:

- a) *Dyktando 2024 z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego,*
- b) *Narodowe Czytanie 2024,*
- c) *Międzynarodowe Dni Folkloru Warmia i Mazury 2024,*
- d) koncert pt. *Muzyka europejska w zabytkach i przyrodzie Warmii i Mazur,*
- e) Turniej Taneczny *Very Merry Dancefloor.*

9.5 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami

Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami jest jednym z zadań własnych gminy. Szczegółowy zakres ochrony i opieki nad zabytkami określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (art. 4-5).

Na terenie Olsztyna znajdują się 434 zabytki wpisane do rejestru zabytków nieruchomych województwa warmińsko-mazurskiego, 1 064 obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków (obiekty niewpisane do rejestru zabytków) oraz ok. 640 różnego rodzaju obiektów wpisanych do rejestru zabytków ruchomych (w tym m. in. elementy wyposażenia kościołów, wyposażenie stacji eżektorowych, pomniki). W mieście znajduje się ok. 150 pomników, rzeźb, tablic pamiątkowych i innych małych form rzeźbiarskich pełniących funkcję dekoracyjną lub upamiętniającą. Aktualny wykaz pomników, rzeźb, tablic pamiątkowych dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej⁵.

⁵ umolsztyn.bip.gov.pl/otwarte-dane/wykaz-pomnikow-rzez-b-tabc-pamiatkowych-i-innych-form-dekoracyjnych.html

W obszarze zadań własnych gminy z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajduje się prowadzenie gminnej ewidencji zabytków. Gminną ewidencję zabytków Miasta Olsztyna powołano zarządzeniem nr 42 Prezydenta Olsztyna z dnia 7 lutego 2013 r. Zgodnie z aktualnym zarządzeniem nr 307 z dnia 29 sierpnia 2024 r., prowadzi się ją w formie zbioru kart adresowych. Aktualizowany wykaz kart adresowych publikuje się w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Olsztyna⁶. Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 22 ust. 5), w gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- zabytki nieruchome wpisane do rejestru,
- inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W 2024 r. na wniosek właścicieli i w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków z gminnej ewidencji zabytków wyłączono 8 obiektów.

Liczba zabytków nieruchomych według stanu na 31 grudnia 2024 r. ujętych w gminnej ewidencji zabytków miasta Olsztyna przedstawia się następująco:

	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba zabytków w gminnej ewidencji w tym:	1 691	1 770	1 687	1 683	1 675
liczba zabytków nieruchomych architektury i budownictwa nie wpisanych do rejestru zabytków	1 077	1 075	1 074	1 072	1 064
liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	437	438	436	434	434
zabytki zieleni	74	74	74	74	74
stanowiska archeologiczne	103	103	103	103	103

źródło: opracowanie na podstawie danych WKZ Olsztyna

Jednym z zadań Miasta związanych ze wsparciem właścicieli obiektów zabytkowych jest udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane w obiektach wpisanych do rejestru zabytków usytuowanych na terenie Olsztyna lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków na podstawie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Możliwość taka wynika z art. 81 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

⁶ umolsztyn.bip.gov.pl/tablica-miejski-konserwator-zabytkow/1057429_gminna-ewidencja-zabytkow-miasta-olsztyna.html

Zasady udzielania dotacji w 2024 r. określała Uchwała Nr XXXV/585/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z dnia 8 lipca 2021 r. poz. 2713) zmieniona Uchwałą Nr XXXIX/641/21 Rady Miasta Olsztyna z dnia 24 listopada 2021 r. (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z dnia 1 grudnia 2021 r. poz. 4627).

W 2024 r. na ten cel przeznaczono kwotę 200 000 zł. Na podstawie Uchwały Nr II/10/24 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna przy obiektach zabytkowych wykonano następujące prace:

- Prace konserwatorskie drzwi wejściowych (frontowych) w budynku przy ul. Dąbrowszczaków 32, kwota dotacji: 13 000 zł,
- Odtworzenie stolarki drzwiowej na klatkach schodowych w budynku przy ul. Dąbrowszczaków 34, kwota dotacji: 14 000 zł,
- Prace konserwatorskie schodów na klatce schodowej w budynku przy ul. Grunwaldzkiej 25, kwota dotacji: 10 000 zł,
- Prace konserwatorskie stolarki okiennej na klatce schodowej w budynku przy ul. M. Kopernika 9, kwota dotacji: 6 000 zł,
- Inwentaryzacja budynku z zespołu dawnych koszar artylerii przy ul. J. Kuronia 2, kwota dotacji: 6 000 zł,
- Prace konserwatorskie elewacji podwórzowej w budynku przy ul. Okopowej 12, kwota dotacji: 45 000 zł,
- Remont dachu w budynku przy ul. E. Plater 26, kwota dotacji: 67 000 zł,
- Odtworzenie drzwi wejściowych (frontowych) w budynku przy ul. Sarnowskiego 4a, kwota dotacji: 5 000 zł,
- Prace konserwatorskie stolarki otworowej w częściach wspólnych w budynku przy ul. Sielskiej 6, kwota dotacji: 3 500 zł,
- Dokumentacja konserwatorska - badania konserwatorskie elewacji i klatki schodowej w budynku przy ul. 22 Stycznia 4-4a, kwota dotacji: 4 500 zł.

W ramach pozostałych zadań bieżących z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w 2024 r. zrealizowano następujące działania:

- dokumentacje konserwatorskie:
 - opracowanie programów prac konserwatorskich dla rzeźb parkowych autorstwa Balbiny Świtycz-Widackiej *Amor na czatach* i *Wiosna*,
 - opracowanie programów prac konserwatorskich dla rzeźb autorstwa Huberta Maciejczyka *Trzy Gracje*, *Koniki*, *Rycerze*,

- opracowanie programu prac konserwatorskich dla odkrytych średniowiecznych relikwii przedbramia Bramy Górnej w Olsztynie przy pl. Jedności Słowiańskiej, dz. nr 64-22/14 i 64-22/15.
- prace konserwatorskie:
 - wykonanie konserwacji dokumentu z 2 czerwca 1914 r. sporządzonego przez rodzinę Heinrici, wyjętego z kapsuły czasu umieszczonej na iglicy wieży budynku ratusza przy pl. Jana Pawła II 1 w Olsztynie,
 - prace konserwatorskie przy trzech rzeźbach autorstwa Balbiny Świtycz-Widackiej usytuowanych na terenie Parku Podzamcze *Ryba z dzieckiem*, *Wiosna*, *Amor na czatach*,
 - prace konserwatorskie drewnianego krzyża i dzwonniczki usytuowanych przy ul. Żniwnej, dz. nr 49-109/5.

Powyższe zadania do 31 lipca 2024 r. realizował Wydział Kultury i Ochrony Zabytków Urzędu Miasta Olsztyna. Od 1 sierpnia 2024 r. po zmianach w strukturze organizacyjnej UMO, utworzono Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków, któremu powierzono zadania z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

We wrześniu 2024 r. opracowano nowy Program Opieki nad Zabytkami Miasta Olsztyna na lata 2024-2027, który przyjęto Uchwałą Nr VII/107/24 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 listopada 2024 r. (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. z dnia 10 grudnia 2024 r. poz. 5584). Głównymi celami Programu są:

1. Poprawa stanu zachowania zasobu zabytkowego Olsztyna,
2. Ekspozowanie walorów dziedzictwa kulturowego w przestrzeni publicznej,
3. Badanie i dokumentowanie dziedzictwa kulturowego Olsztyna,
4. Promocja i popularyzacja walorów dziedzictwa kulturowego Olsztyna oraz prowadzenie działań edukacyjnych.

Prace wykonane przy udziale środków zewnętrznych

W kwietniu 2024 r. Gmina Olsztyn pozyskała dofinansowanie w wysokości 63 300 zł z programu *Rzeźba w przestrzeni publicznej dla Niepodległej - 2024* z Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku na realizację zadania *Konserwacja rzeźb parkowych autorstwa Balbiny Świtycz-Widackiej usytuowanych na terenie Parku Podzamcze w Olsztynie*. W ramach zadania odnowiono trzy rzeźby parkowe: *Ryba z dzieckiem*, *Wiosna* i *Amor na czatach*. Po zakończeniu prac na rzeźbach umieszczono tabliczki z informacją wskazującą autorstwo i tytuł obiektu. Realizacja zadania przyczyniła się również do promocji twórczości artystki związanej z Olsztynem.

W ramach środków pozyskanych z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków w 2024 r. zrealizowano zadanie pn. *Prace restauratorskie i konserwatorskie przy zabytkowej Bazylice konkatedralnej pw. św. Jakuba Apostoła w Olsztynie*. Beneficjentem dotacji była Rzymskokatolicka Parafia św. Jakuba Apostoła z siedzibą przy w Olsztynie. Wysokość dofinansowania wyniosła 3 481 844,29 zł. W ramach zadania wykonano prace konserwatorskie we wnętrzu katedry oraz dokończono remont dachu nawy głównej.

Udział w stowarzyszeniach

W 2024 r. kontynuowano udział Gminy Olsztyn w międzynarodowym stowarzyszeniu *Europejski Szlak Gotyku Ceglanego*. Gmina Olsztyn przystąpiła do stowarzyszenia w 2008 r. na podstawie Uchwały Rady Miasta Olsztyna Nr XXVII/327/08 z dnia 25 czerwca 2008 r. o przystąpieniu do Stowarzyszenia „Europejski Szlak Gotyku Ceglanego” oraz decyzji Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 8 września 2008 r. Składka członkowska za 2024 r., tak jak i w latach ubiegłych, wyniosła 2 500 euro. Głównym celem Stowarzyszenia jest rozwój Szlaku Gotyku Ceglanego jako organizacji międzynarodowej oraz wspieranie powiązanych z nim działań z zakresu kultury, sztuki, nauki i edukacji. Udział w stowarzyszeniu przyczynia się do zwiększenia liczby turystów odwiedzających Olsztyn. Poprzez wykorzystanie stworzonego produktu turystycznego, jakim jest szlak, turystów zachęca się do podróżowania po kolejnych miastach szlaku. W punktach informacyjnych, informacjach turystycznych, instytucjach kultury we wszystkich miastach członkowskich w Polsce, Niemczech i Danii dostępny jest przewodnik *Śladami średniowiecza i Hanzy* oraz ulotka *Sztuka i kultura średniowiecza i Hanzy* wydane w trzech wersjach językowych (polskiej, angielskiej, niemieckiej). Materiały i informacje o obiektach gotyku ceglanego znajdują się na stronie internetowej www.eurob.org oraz w mediach społecznościowych: www.facebook.com/backsteingotik, www.instagram.com/brick_gothic, @backsteingotik, @brick_gothic.

W 2024 r. kontynuowano odbudowę aktywności kulturalnej, która w poprzednich latach była ograniczona przez pandemię. Analiza danych wskazuje na dalszy wzrost zainteresowania ofertą kulturalną, co potwierdza rosnąca liczba uczestników wydarzeń oraz bogata oferta programowa.

Olsztyńskie instytucje kultury, niewątpliwie mocno zakorzenione w otaczającym je środowisku, w 2024 r. aktywnie uczestniczyły w procesie tworzenia i promocji kultury i sztuki. Skuteczna działalność instytucji była możliwa dzięki dotacjom podmiotowym organizatora, jak również dzięki pozyskiwaniu dodatkowego finansowania z różnorodnych zewnętrznych źródeł. Bezczennym zasobem każdej z instytucji kultury Olsztyna są także kompetencje, zaangażowanie i wiedza pracowników, którzy inicjowali i realizowali przedsięwzięcia kulturalne. Projekty tworzone z myślą o różnych grupach społecznych sprzyjały dialogowi międzykulturowemu i wzmacniały więzi w lokalnej społeczności. Kultura w Olsztynie pełniła nie tylko funkcję rozrywkową, ale także edukacyjną, rozwijając kompetencje i zainteresowania mieszkańców.

Zaproponowana przez Miasto oferta kulturalna odpowiadała na potrzeby kulturalne olsztynian i turystów, nie ograniczając się tylko do dystrybuowania treści kulturalnych, ale również tworząc możliwości ich kreowania. Celem organizatorów było stworzenie przyjaznych warunków, pozwalających odbiorcom na kontakt ze sztuką w każdej postaci i formie, a także konfrontowanie się z nowymi zjawiskami w dziedzinie sztuki, teatru, literatury i nauki.

10. Komunikacja społeczna i aktywność obywatelska

10.1 Wstęp

W 2024 r. aktywność obywatelska przejawiała się przede wszystkim poprzez **wybory samorządowe**, które ustaliły nowy skład Rady Miasta Olsztyna oraz zmianę na stanowisku Prezydenta Miasta. Mieszkańcy Olsztyna oddali **63 419 głosów, co stanowi 51,19%** uprawnionych do głosowania. Aktywność mieszkańców Olsztyna przejawiała się także w różnych dziedzinach życia. Oprócz zaplanowanych procesów konsultacyjnych, olsztyniacy uczestniczyli w kampaniach społeczno-informacyjnych, inicjowali działania edukacyjne, tworzyli społeczności lokalne. Odbyło się 5 procedur wyborczych w Radach Osiedlowych, w wyniku których wyłoniono **4 rady** w nowych składach. W procesach wyborczych wzięło udział ponad 200 osób.

Wykaz spotkań wyborczych w Radach Osiedlowych 2024 r.

Lp.	Rada Osiedla	Data wyborów	Liczba mieszkańców na wyborach
1.	Nagórki	29.02.2024 r.	46
2.	Pieczewo	09.01.2024 r.	50
3.	Podleśna	22.01.2024 r.	49
4.	Zatorze	23.04.2024 r.	27
5.	Zielona Górka	01.02.2024 r.	38
liczba osób biorących udział w wyborach			210

Swoją kadencję zakończyła także **Rada Olsztyńskich Seniorów**. Wybrano nowy skład rady - kandydatami mogły być wyłącznie osoby, które mieszkają na terenie Olsztyna i ukończyły 60. rok życia. Rada składa się z 20 osób powoływanych na trzyletnią kadencję. Do ciał obywatelskich funkcjonujących w Olsztynie dołączył **Olsztyński Zespół ds. Zwierząt**. W zespole działa 16 przedstawicieli delegowanych przez miejskie organizacje i instytucje realizujące zadania w zakresie opieki nad zwierzętami i działające na rzecz ochrony praw zwierząt. Już podczas pierwszych prac zespołu powstała społeczna inwentaryzacja miejsc migracji ptaków w Olsztynie

Urząd Miasta Olsztyna zaprosił mieszkańców korzystających z usług urzędowych do wzięcia udziału w badaniu **poziomu zadowolenia** interesanta z jakości świadczonych usług. Mieszkańcy złożyli **777 ankiet**: 587 papierowo, 190 skorzystało z wersji elektronicznej. Mieszkańcy docenili zaangażowanie urzędników, wymieniali w ankietach pozytywne opinie np. profesjonalizm obsługi, uprzejmość, życzliwość, wysoką kulturę osobistą, chęć pomocy i tempo załatwiania spraw.

Badanie przyniosło także wiedzę o obszarach zmian, w tym zwiększenia liczby stanowisk pracy, zatrudnienia większej liczby pracowników na stanowiskach obsługujących interesantów, zwiększenia punktów obsługi klientów czy wydłużenia czasu pracy obsługi klienta.

Mieszkańcy Olsztyna chętnie brali udział w ankietowaniu, uczestniczyli w opiniowaniu tematów strategicznych - związanych z przyjęciem programów wykonawczych dla opracowanej w ubiegłym roku strategii *Olsztyn 2030+*. Wykonano także *Barometr Społeczny*, który pozwala na monitorowanie wdrażania założonych przez władze miasta celów i sprawdzenie skuteczności podejmowanych działań, co stanowi nieodzowny element realizacji strategii rozwoju gminy. W badaniu uczestniczyło 1 000 mieszkańców Olsztyna, a z podsumowania wynika, że we wszystkich analizowanych obszarach odnotowano wzrost pozytywnych ocen w stosunku do 2022 r.

Badanie ewaluacyjne kolejnej edycji *Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego* skierowano w 2024 r. do wnioskodawców projektów OBO oraz do członków Zespołów Koordynującego i Opiniującego. Opis przebiegu XI edycji oraz opracowanie badań znajdują się w raporcie ewaluacyjnym XI edycji *Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego*, który stanowi załącznik do Raportu o Stanie Miasta.

W ubiegłym roku przeprowadzono także ocenę aktualnej działalności kulturalnej planetarium, która pozwoli na określenie zakresu modernizacji jednego z najbardziej charakterystycznych obiektów w mieście. To szansa na poprawę komfortu odwiedzających, ale także rozszerzenie oferty instytucji o nowe elementy, m. in. *Habitat Księżycowy* - multimedialną, interaktywną wystawę przedstawiającą jak mogłoby wyglądać życie w kosmicznej bazie. W badaniu wzięły udział 384 osoby.

Inne działania konsultacyjne odbyły się w obszarze programów *Ciepłe Mieszkanie* oraz *Czyste Powietrze*, uruchomiono m. in. stały punkt konsultacyjny oraz uruchomiono specjalny numer telefonu oraz adres e-mail dla mieszkańców Olsztyna.

10.2 Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne stanowią bardzo ważny aspekt rozwoju społeczności naszego miasta. Dyskusje i konsultacje w Olsztynie realizuje się w oparciu o Uchwałę Nr XXXIV/605/13 z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Olsztyna oraz bieżącą współpracę z mieszkańcami. W tym celu udostępniono olsztyniakom Platformę Konsultacji Społecznych oraz towarzyszącą jej aplikację telefoniczną, która jeszcze bardziej ułatwia wzięcie udziału np. w ankietowaniu. Opinie mieszkańców dostarczają wiedzy o ich preferencjach i oczekiwaniach.

W 2024 r. zrealizowano 5 procesów konsultacyjnych. Największym z nich był proces konsultacji pakietu **Programów Wdrożeniowych** do Strategii Rozwoju Miasta **Olsztyn 2030+**. To wieloetapowe działanie odbywało się w dniach **26 czerwca 2024 r. - 20 września 2024 r.** W ankietach towarzyszących konsultacjom programów wzięły udział **743 osoby**. Konsultowano 7 programów:

- Olsztyn świadomy i kompetentny,
- Olsztyn empatyczny i tolerancyjny,
- Olsztyn inspirujący i zapraszający,
- Olsztyn zaangażowany i witalny,
- Olsztyn bezpieczny,
- Olsztyn metropolitalny, przedsiębiorczy i dostępny,
- Rewitalizacja.

Programy konsultowano w różnych formach - zarówno spotkań online, spotkań bezpośrednich, ankiet, opiniowania dokumentów czy warsztatów. Wszystkie działania związane z konsultacjami są dostępne na Platformie Konsultacji Społecznych www.konsultacje.olsztyn.eu.

Pozostałe zaplanowane i przeprowadzone procesy:

Konsultacje społeczne w 2024 r.		
L.p.	temat	termin
1.	Konsultacje dotyczące projektów dokumentów: Olsztyn metropolitalny, przedsiębiorczy i dostępny; Olsztyn świadomy i kompetentny; Olsztyn empatyczny i tolerancyjny; Olsztyn inspirujący i zapraszający; Olsztyn zaangażowany i witalny; Olsztyn bezpieczny - programów wdrożeniowych Strategii Rozwoju Miasta - Olsztyn 2030+	26.06 - 20.09.2024 r.
2.	Olsztyński Budżet Obywatelski 2025	08.01 - 11.07.2024 r.
3.	Program współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi na rok 2025	18.10 - 06.11.2024 r.
4.	Barometr społeczny	21.10 - 10.11.2024 r.
5.	Pętla pieszo-rowerowa wokół jez. Ukiel	20.09 - 31.10.2024 r.

10.3 Kampanie społeczno-informacyjne

Zmieniamy przyzwyczajenia to kampania edukacyjna zachęcająca do szukania nowych rozwiązań w różnych obszarach naszego życia. Jeden z nich dotyczy podróżowania po mieście. Przedsięwzięcie zatytułowane **Sam sobie sterem - wszędzie pieszo lub rowerem** realizowano w Olsztynie od kilku lat. Każdego roku kieruje się je do nieco innej grupy, lecz cel jest jeden - zmiana nawyków transportowych. W 2024 r. kampanię zrealizowano w dniach **9-22 września**. Była ona skierowana głównie do przedszkoli. Polegała na gromadzeniu jak największej liczby „aktywnych kilometrów”, które zdobywano podróżując do przedszkola pieszo, rowerem, hulajnogą lub innym ekologicznym środkiem transportu.

Ubiegły rok to także działania edukacyjno-informacyjne, m. in. kampania skierowana do rodziców i dzieci oraz młodzieży do 19. roku życia - **Bezpłatne przejazdy dla olsztyńskich dzieci i młodzieży**. Ulga dotyczy dzieci i młodzieży uczęszczających do szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych na terenie Olsztyna, których rodzice lub opiekunowie prawni zamieszkują na terenie miasta i rozliczają się z podatku dochodowego od osób fizycznych w Urzędzie Skarbowym w Olsztynie.

Kolejna kampania była związana z powrotem **bezpłatnej nauki pływania** dla uczniów **klas II szkół podstawowych oraz uruchomienia zajęć kulturalno-oświatowych z filharmonią dla podopiecznych przedszkoli** prowadzonych przez Miasto Olsztyn oraz uczniów **klas IV i V szkół podstawowych**.

2024 r. to także uruchomienie portalu imprezy.olsztyn.eu - miejsca, w którym można znaleźć najświeższe informacje o wydarzeniach kulturalnych i sportowych w naszym mieście. Portal stanowi mapę tego, co dzieje się w Olsztynie. Na stronie znajdują się opisy nadchodzących wydarzeń i aktywności, zarówno tych organizowanych przez instytucje miejskie, jak i przez prywatnych organizatorów. Kampanię promocyjną realizowano pod hasłem **Dzieje się w Olsztynie**.

Miasto Olsztyn zaangażowało się w wiele innych ciekawych kampanii i wydarzeń:

- *Kilometry Pomocy Michelin 2024,*
- *Olsztyn pomaga Powodzianom,*
- *Ratujmy dawne cmentarze,*
- *Olsztyńskie Dni Seniora,*
- *Smart Stop,*
- *Aktywne lato,*
- *Ośmiu Wspaniałych,*
- *Czysta Łyna,*
- *Podwórka z Natury.*

10.4 Olsztyński Budżet Obywatelski

Budżet Miasta Olsztyna powstaje z udziałem mieszkańców. W uchwale budżetowej znajdują się skonsultowane w *Olsztyńskim Budżecie Obywatelskim* projekty, które zgłaszają olsztyniacy. Cały proces przebiega w zgodzie z ustawą o samorządzie gminnym.

W 2024 r. odbyły się konsultacje społeczne pod nazwą *Olsztyński Budżet Obywatelski* - *edycja XI* (w okresie od 8 stycznia do 11 lipca 2024 r.). W tym roku realizowano także przedyskutowane projekty zgłoszone do konsultacji w 2023 r.

10.5 Inicjatywa lokalna

Gmina Olsztyn realizuje zadania z zakresu **inicjatywy lokalnej**. Wartość inwestycji zrealizowanych w 2024 r. to 118 695 zł na dokumentację projektową budowy końcowych odcinków dróg osiedlowych Rolna oraz Gryczana. Koszt realizacji inwestycji wyniósł 244 000 zł. Procedowano także następujące inicjatywy:

- Dokumentacja projektowa ul. Skowronka, Jeżyka i Wróbla - 100 000 zł,
- Dokumentacja projektowa ul. Zięby - 110 000 zł,
- Dokumentacja projektowa dokończenia budowy ul. Słonecznikowej - 100 000 zł.

Pozytywnie rozpatrzono inicjatywę dotyczącą sporządzenia dokumentacji projektowej budowy ulic Husarii oraz Jaremy (koszt 120 000 zł) i przekazano do realizacji do Wydziału Inwestycji Miejskich UMO.

10.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej jest podstawowym zadaniem gminy i powiatu. Realizując swoje zadania Miasto może i często korzysta z pomocy innych instytucji i organizacji takich, jak **organizacje pozarządowe**. Współpraca Miasta z organizacjami nie wynika jedynie z obwarowań prawnych i ustawowej konieczności uchwalania rocznego programu współpracy, ale przede wszystkim z dostrzeżenia **korzyści** wynikających z tej współpracy.

Głównym celem realizowanego w 2024 r. Programu było wzmocnienie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym poprzez budowanie stabilnego partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, opartego na długotrwałej współpracy w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców Olsztyna. Działalność organizacji pozarządowych znacząco wpływa na rozwój miasta i jakość życia jego mieszkańców, aktywizuje społeczność lokalną oraz sprzyja budowaniu odpowiedzialności społecznej.

Realizacja Programu opierała się na współpracy finansowej i pozafinansowej. W ramach współpracy finansowej w 2024 r. zorganizowano 20 konkursów ofert na realizację zadań publicznych.

Konkursy	
rok	liczba
2019	34
2021	13
2022	15
2023	18
2024	20

Po kilkuletniej przerwie pojawiło się też działanie pn. *Aktywizacja seniorów*, którego założeniem było stworzenie oferty zachęcającej do aktywności fizycznej dla osób w wieku emerytalnym. W latach 2020-2024 Gmina Olsztyn przekazała organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych, następujące kwoty:

Umowy dotacyjne na realizację zadań publicznych (wartość umów w zł)						
lp.	obszar wsparcia	2020 r.	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
1.	sport i rekreacja	2 474 602	2 359 461	2 281 080	2 285 080	2 281 000
2.	turystyka					99 610
3.	promocja miasta	60 000	66 000	70 000	80 000	
4.	polityka społeczna i senioralna	28 598 645	28 455 211	28 813 998	35 161 660	38 149 848
5.	zdrowie				10 000	10 000
6.	bezpieczeństwo publiczne	170 000	220 000	220 000	220 000	220 000
7.	nieodpłatna pomoc prawna	254 100	254 100	254 100	254 100	270 870
8.	ochrona środowiska	30 000	40 000	40 000	50 000	50 000
9.	rozwój wspólnot i społeczności lokalnych Podwórka z Natury	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000
10.	kultura				35 000	150 000
11.	działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych Aktywni Mieszkańcy				15 000	50 000
PODSUMOWANIE		31 667 347	31 474 772	31 759 178	38 190 840	41 361 328

Mieszkańcy Olsztyna zrzeszeni w organizacjach pozarządowych czynnie angażowali się we współpracę z samorządem Olsztyna poprzez współuczestnictwo w komisjach opiniujących oferty złożone w ramach otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych. Jedną z form realizowania współpracy jest preferencyjne traktowanie organizacji w zakresie udostępniania lokali z zasobów gminy. W 2024 r. z zasobów gminnych wynajęto lokale 16 organizacjom. Łącznie z lokali będących w zasobach gminy korzysta około 80 organizacji wynajmując 102 lokale. W 2024 r., z inicjatywy organizacji pozarządowych powstał Olsztyński Zespół ds. Zwierząt. Stowarzyszenia i fundacje skupione wokół praw zwierząt dostrzegły wiele barier w zakresie swojej działalności i zauważyły, że bez zaangażowania i wsparcia urzędników (także finansowego) nie poradzą sobie z rozwiązaniem wszystkich problemów. Podczas posiedzeń zespołu udało się wypracować kilka ważnych rozwiązań, np. program kastracji kotów wolnożyjących, na który Gmina Olsztyn wygospodarowała środki w wysokości 70 000 zł (wydatkowanie nastąpi w 2025 r.), podjęto również prace nad utworzeniem ekopatrolu mającego za zadanie doraźną pomoc dla pokrzywdzonych zwierząt na terenie Olsztyna.

10.7 Wolontariat, w tym wolontariat szkolny

Po raz kolejny zorganizowano Konkurs Nastolatków *Ośmiu Wspaniałych*, który służy propagowaniu idei wolontariatu oraz honoruje młodzież, która bezinteresownie pomaga innym. Kandydatów - uczniów działających na rzecz mieszkańców miasta - mogli zgłaszać m. in. dyrektorzy szkół, nauczyciele i organizacje pozarządowe. Jury wyróżniło **Krystiana Dawidko**, **Michalinę Bartkowiak** oraz **Agnieszkę Orzoł**. Młodzież angażowała się m. in. w promocję zdrowego stylu życia, zachęcała olsztynian do sprzątania po swoich psach, piekła ciasta na kiermasze charytatywne, a także zbierała karmę dla zwierząt przebywających w schroniskach.

11. Bezpieczeństwo

11.1 Wstęp

Bezpieczeństwo na poziomie lokalnym to niewątpliwie czynnik rozwojowy miast. Tam, gdzie jest niebezpiecznie, nie ma miejsca na inwestycje, pozyskiwanie kapitału, nie tworzy się nowych przedsięwzięć, nie pojawiają się nowe idee, nie ma szans rozwinąć się rynek turystyczny. Wzrost bezpieczeństwa jest więc czynnikiem prorozwojowym.

Na poziomie lokalnym, obok służb, inspekcji i straży, najważniejszym podmiotem odpowiedzialnym za stan bezpieczeństwa obywateli jest samorząd lokalny. Zadania wchodzące do sfery bezpieczeństwa i porządku publicznego ustawodawca zaliczył do podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Z ustawy o samorządzie gminnym wynika, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Warunkiem koniecznym do skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom, a zwłaszcza przestępczości, jest zaangażowanie lokalnych władz na rzecz bezpieczeństwa obywateli i współdziałanie w tym zakresie z innymi podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa.

W 2024 r. zadania z zakresu bezpieczeństwa realizowano w trzech obszarach:

1. Bezpieczeństwo i porządek publiczny,
2. Zarządzanie kryzysowe,
3. Sprawy obronne i wojskowe.

Wydatki Olsztyna na ten cel wyniosły 9 306 568,22 zł, z czego 274 886,55 zł stanowiły wydatki majątkowe. Z powyższych środków sfinansowano m. in. działalność Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa i Regionalnego Magazynu Kryzysowego, Straży Miejskiej, Ochotniczej Straży Pożarnej Olsztyn - Gutkowo, funkcjonowanie Miejskiego Systemu Monitoringu oraz zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne na akwenach Olsztyna.

18 714 199,07 zł - tyle wynosił plan finansowy wydatków przeznaczonych na realizację zadań związanych z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Wyżej wymienione środki finansowe pochodziły ze specjalnie utworzonego Funduszu Pomocy.

11.2 Bezpieczeństwo i porządek publiczny

Jak co roku, realizowano *Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego - Bezpieczny Olsztyn*, który jest integralną częścią systemu zarządzania bezpieczeństwem Miasta.

Systematyzuje on wszelkie działania służb i innych podmiotów działających w sferze bezpieczeństwa, które niewątpliwie przyczyniają się do ograniczenia zjawisk społecznych, co daje podstawy systemom ochrony ludności oraz stwarza warunki dla zrównoważonego rozwoju społeczności lokalnej.

Zadania w ramach Programu realizowało 8 komisji problemowych działających w konkretnych obszarach:

1. Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania,
2. Bezpieczeństwo w szkole,
3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
4. Bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej,
5. Ochrona dziedzictwa narodowego,
6. Bezpieczeństwo w działalności gospodarczej,
7. Bezpieczeństwo na drodze,
8. Popularyzacja Programu.

W mieście realizowano również założenia *Strategii Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego* oraz opracowanego w świetle tego dokumentu *Miejskiego Programu Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego*. Zadania w tym zakresie inicjowano na gruncie przyjętego przez Miejską Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego Planu Realizacyjnego BRD na 2024 r. Projekty, realizowane przez specjalnie powołane do tego sektory (Edukacja, Nadzór nad ruchem drogowym, Infrastruktura, Ratownictwo), wdrażano w ramach przyjętych sześciu celów nadrzędnych:

1. Działania systemowe,
2. Bezpieczeństwo kierowcy,
3. Bezpieczeństwo pieszego i rowerzysty,
4. Bezpieczna infrastruktura drogowa,
5. Bezpieczny pojazd,
6. Efektywny system ratownictwa i opieki powypadkowej.

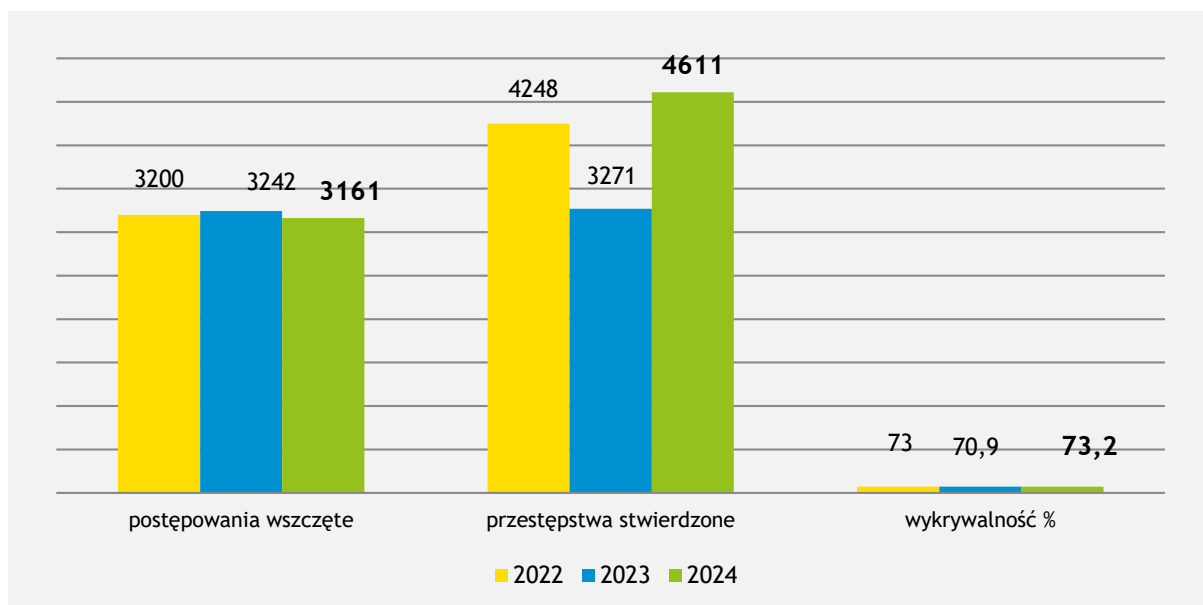

Przechodząc do działań podejmowanych przez służby takie, jak Komenda Miejska Policji, Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, Straż Miejska oraz Ochotnicza Straż Pożarna Olsztyn-Gutkowo, należy podkreślić, że wizerunek tych instytucji oraz poziom społecznego zaufania do nich zależą przede wszystkim od rzeczywistej i odczuwalnej poprawy bezpieczeństwa oraz porządku publicznego w mieście. Istotne znaczenie ma również zwiększenie efektywności działań oraz usprawnienie procedur zarządzania zasobami oraz informacją, która w dobie globalizacji odgrywa niezwykle istotną rolę.

Poziom zagrożenia przestępczością jest zmienny, a jej struktura zależy od wielu czynników, dlatego podejmowane działania koncentrowały się na ograniczaniu liczby przestępstw przy jednoczesnym zwiększaniu wskaźnika ich wykrywalności w poszczególnych kategoriach. Skuteczne ujawnianie sprawców nie tylko wzmacnia poczucie bezpieczeństwa, ale także realnie przyczynia się do spadku przestępczości w danym rejonie. Niezwykle istotne znaczenie ma szybka reakcja na pojawiające się nowe trendy przestępcze oraz skuteczne prowadzenie postępowań w sprawach dotyczących już znanych typów przestępstw.

Poniżej przedstawiono najbardziej istotne kategorie obrazujące skalę i poziom przestępczości oraz wyniki uzyskane przez Komendę Miejską Policji w Olsztynie w zakresie jej zwalczania⁷.

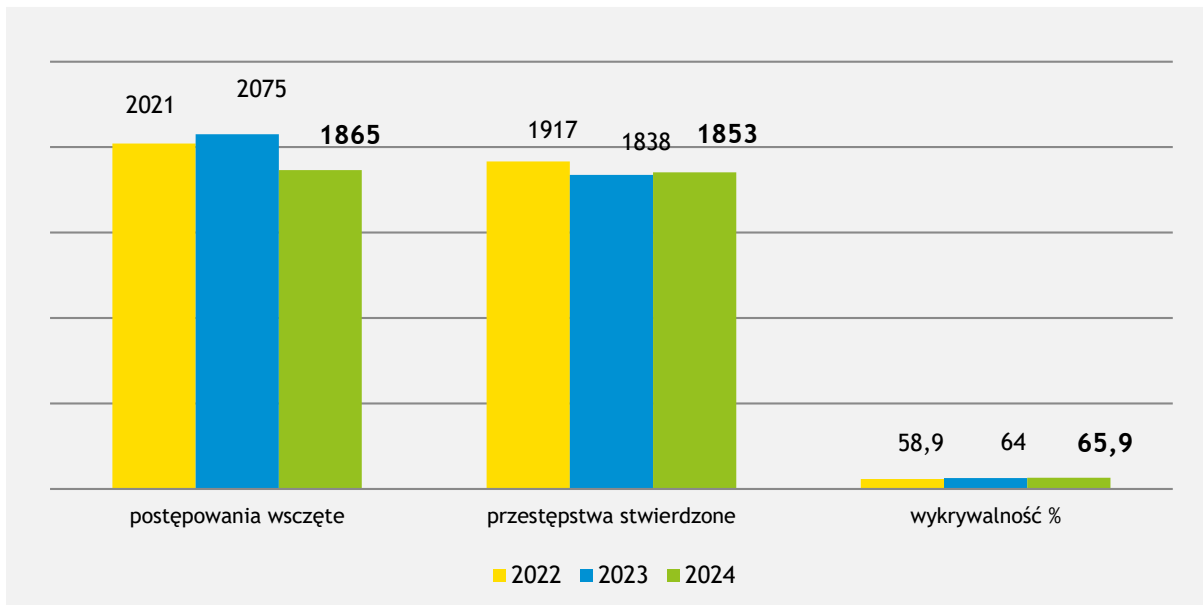
W kategorii **przestępczość ogólna** w 2024 r. wszczęto 3 161 postępowań, tj. 81 postępowań mniej niż w 2023 r., wskaźnik dynamiki wynosił 97,5%. W przypadku czynów stwierdzonych nastąpił wzrost o 1 340 postępowań, dynamika wynosiła 140,9 %, natomiast wykrywalność była na poziomie 73,2 % (wyższa niż w 2023 r. o 2,3%).

źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

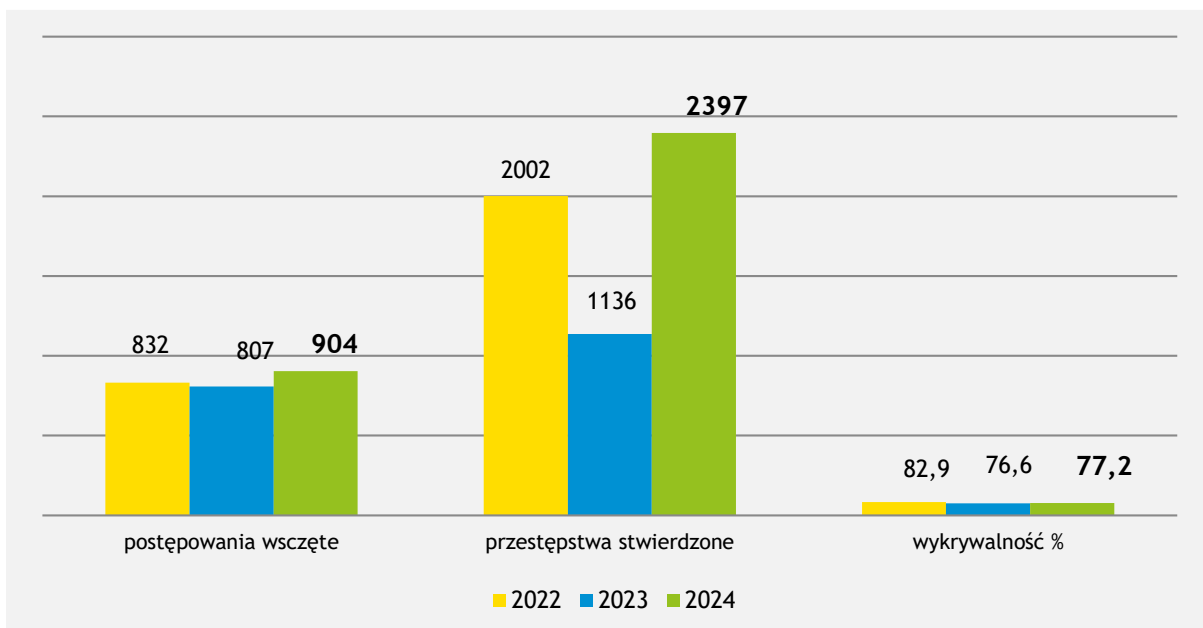
⁷ Różnice w danych statystycznych przedstawionych w poszczególnych rocznych raportach o stanie miasta, dotyczących przestępczości, mogą wynikać z ewentualnych zmian kwalifikacji czynów na późniejszych etapach postępowania (w tym również sądowego). Zmiany te mogły nastąpić już po zakończeniu okresu, którego dotyczył dany raport. W związku z powyższym, w kolejnym okresie sprawozdawczym dane są aktualizowane i uwzględniają korekty wynikające z takich zmian.

W kategorii **przestępczość kryminalna** odnotowano spadek postępowań wszczętych, dynamika wyniosła 89,8 %, tj. mniej o 210 spraw. W przypadku przestępstw stwierdzonych wskaźnik dynamiki wynosił 100,8 % i był wyższy niż w 2023 r. Wykrywalność wyniosła 65,9% i była wyższa o 1,9 % w porównaniu do roku poprzedniego.

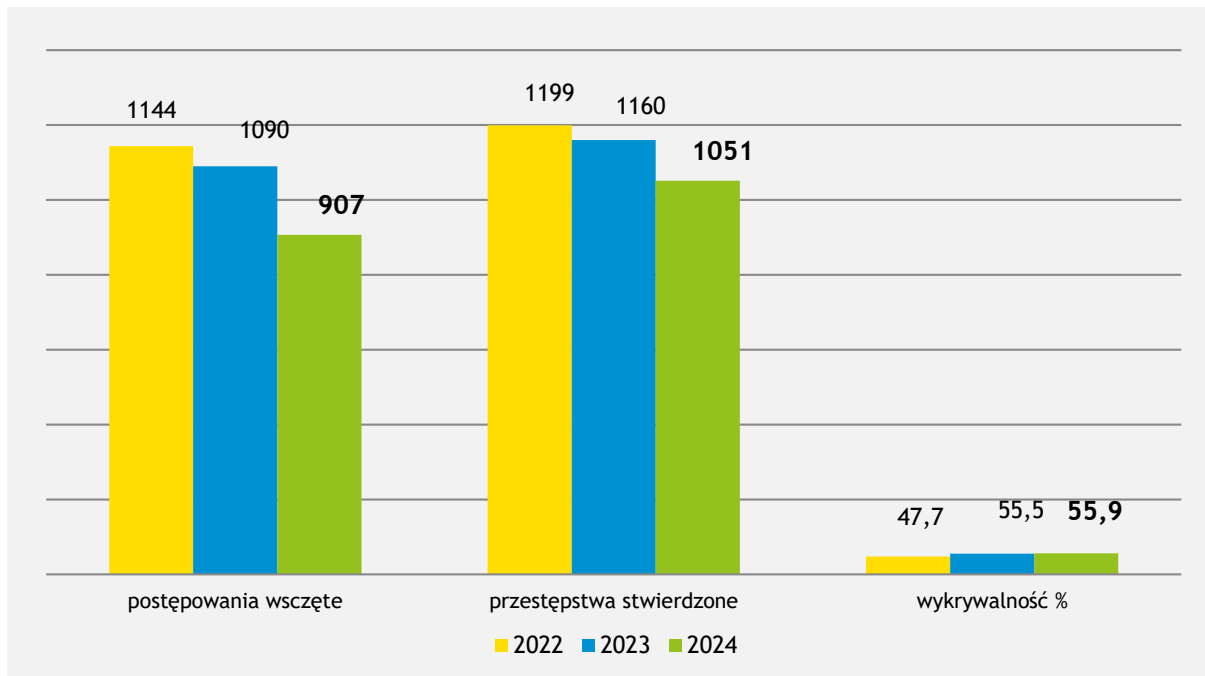
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii **przestępczość gospodarcza** w 2024 r. wszczęto 904 postępowania, a dynamika wyniosła 112,0 %, co stanowi wzrost o 51 spraw. Odnotowano równocześnie wzrost przestępstw stwierdzonych (o 1261 czynów), gdzie dynamika wyniosła 211,0%. Uzyskana wykrywalność 77,2% była wyższa o 0,6% od ubiegłorocznej.

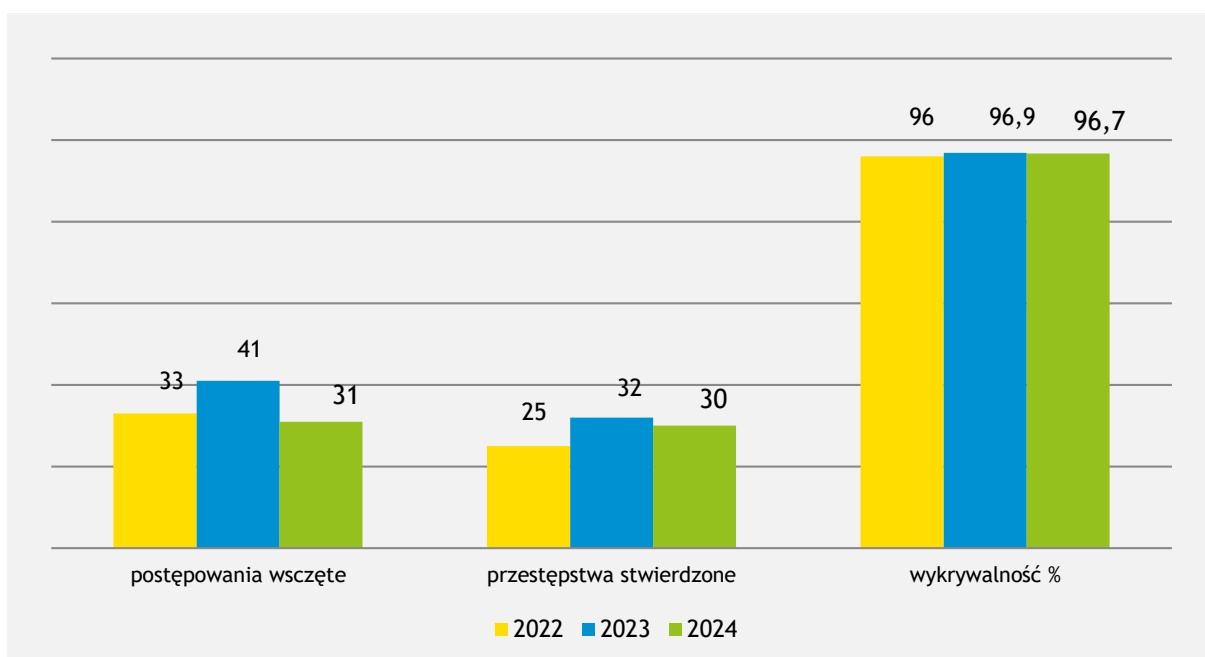
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W 7 wybranych kategoriach przestępczości ilość postępowań wszczętych 907 w 2024 r. była niższa o 183 sprawy niż w 2023 r., a wskaźnik dynamiki wynosił 83,2 %. W przypadku przestępstw stwierdzonych, nastąpił spadek o 109 czynów. Wykrywalność w 2024 r. wyniosła 55,9 %, co stanowi wzrost o 0,4 % w porównaniu z 2023 r.

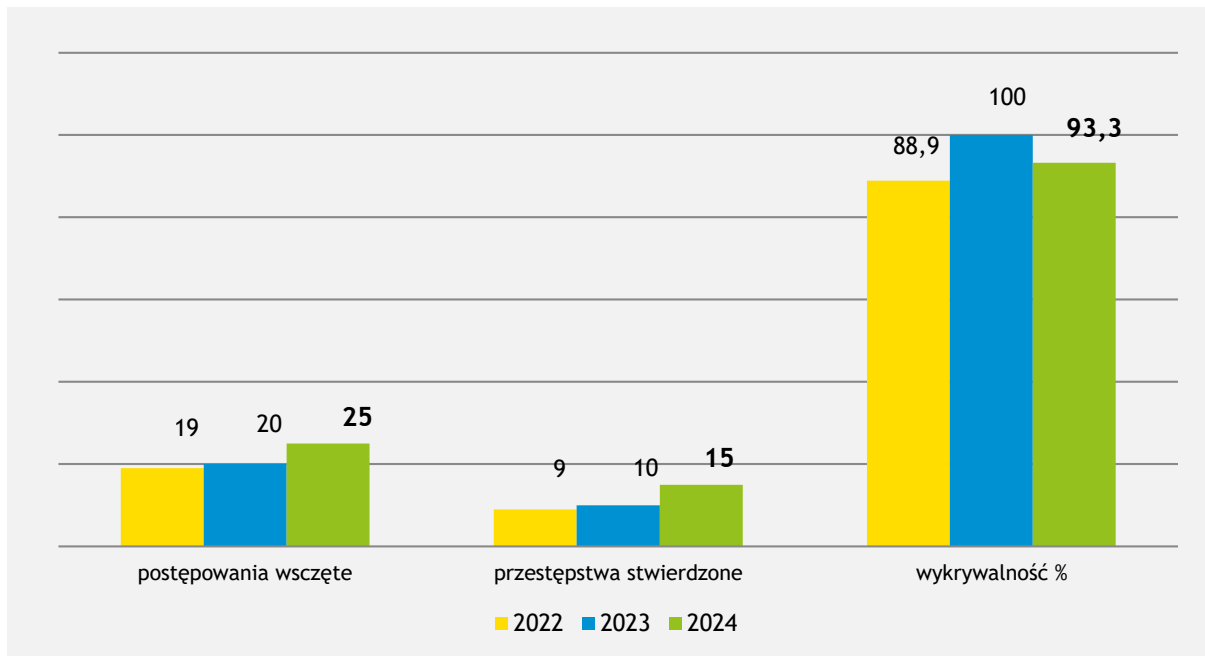
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw rozbój, kradzież rozbójnicza i wymuszenie rozbójnicze ilość przestępstw wszczętych spadła, dynamika wynosiła 75,6 %, spadek o 10 spraw. Odnotowano spadek przestępstw stwierdzonych, a dynamika wynosiła 93,7 %, mniej o 2 czyny. Uzyskana wykrywalność wynosiła 96,7%, co oznacza spadek o 0,2 % w porównaniu do 2023 r.

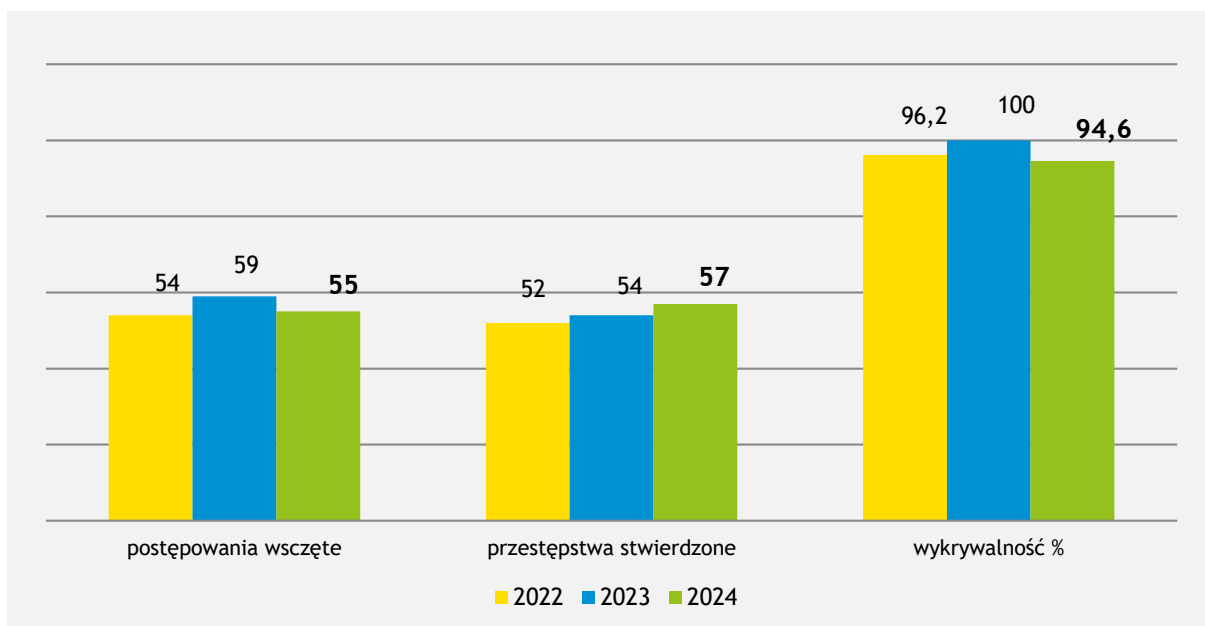
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii **bójka i pobicie** ilość przestępstw wszczętych w 2024 r. wzrosła, dynamika wynosiła 125 %, co stanowi wzrost o 5 spraw. Odnotowano wzrost przestępstw stwierdzonych, dynamika wyniosła 150 %, więcej o 5 czynów. Uzyskana wykrywalność była na poziomie 93,3 %, co stanowi spadek w stosunku do roku ubiegłego.

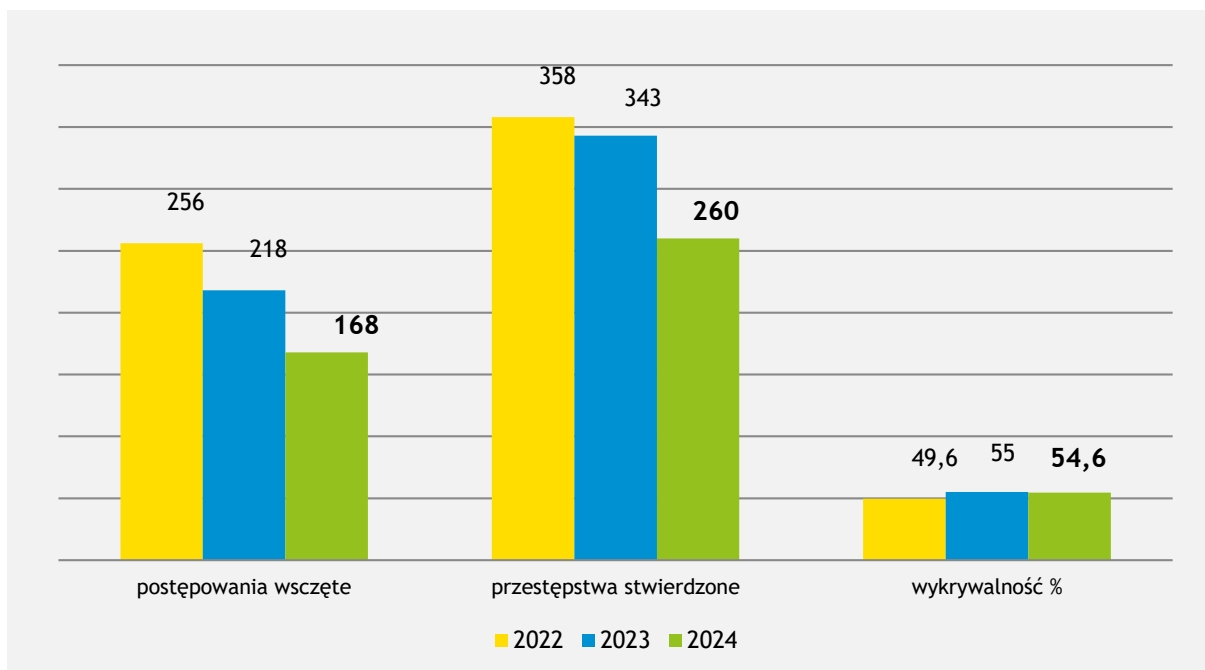
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **uszczerbek na zdrowiu** ilość postępowań wszczętych spadła w porównaniu do roku ubiegłego o 4 sprawy, dynamika wynosiła 93,2 %. Nastąpił wzrost przestępstw stwierdzonych, dynamika wyniosła 105,5 %, tj. więcej o 3 czyny. Uzyskana wykrywalność była na poziomie 94,6 % i jest o 5,4 % niższa niż w 2023 r.

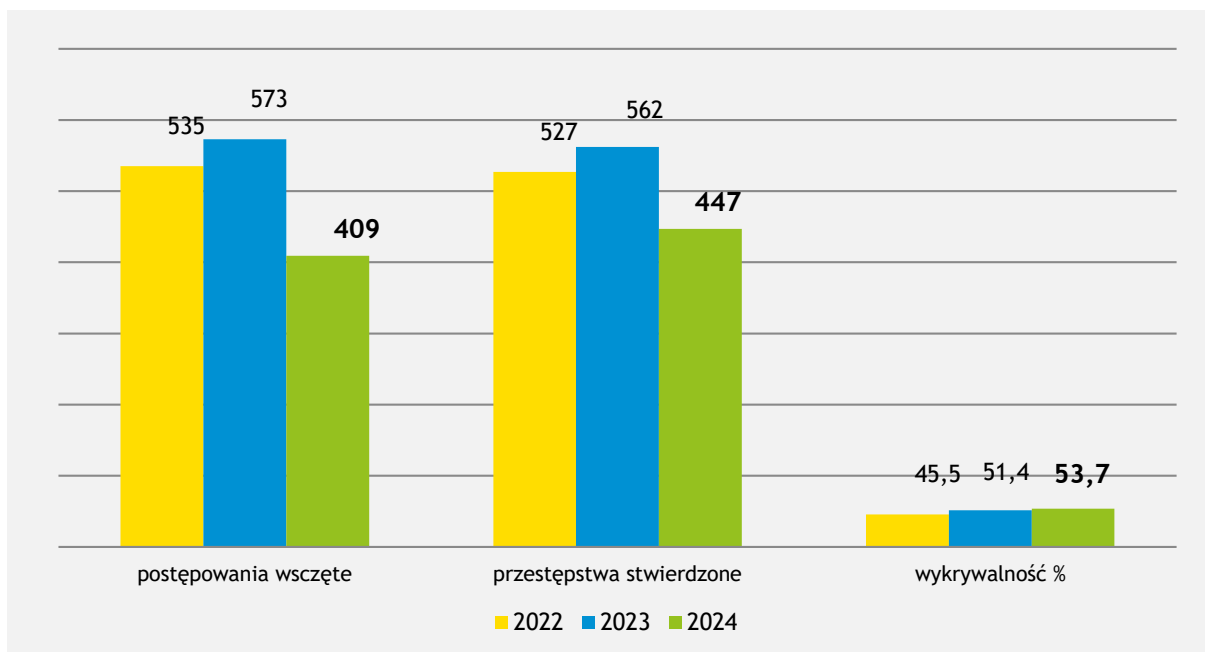
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **kradzież z włamaniem** nastąpił wyraźny spadek przestępstw stwierdzonych, dynamika wyniosła 75,8 %, mniej o 83 sprawy. Wszczęto 50 mniej postępowań niż w 2023 r., a dynamika wyniosła 77 %. Wykrywalność wyniosła 54,6% i jest na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym.

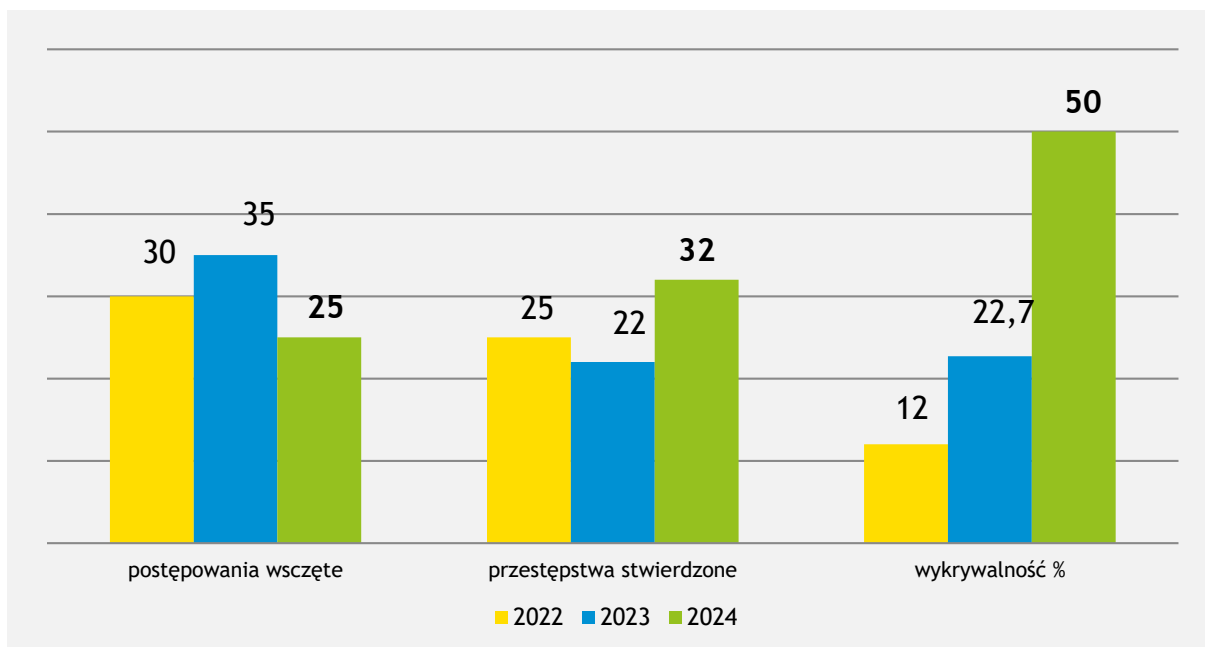
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **kradzież cudzej rzeczy** nastąpił spadek przestępstw stwierdzonych, dynamika wyniosła 79,5%, mniej o 115 czynów. Wszczęto 409 postępowań, tj. 164 mniej niż w 2023 r., a dynamika była na poziomie 70,8 %. Uzyskana wykrywalność wyniosła 53,7% i jest o 2,3 % wyższa od tej z 2023 r.

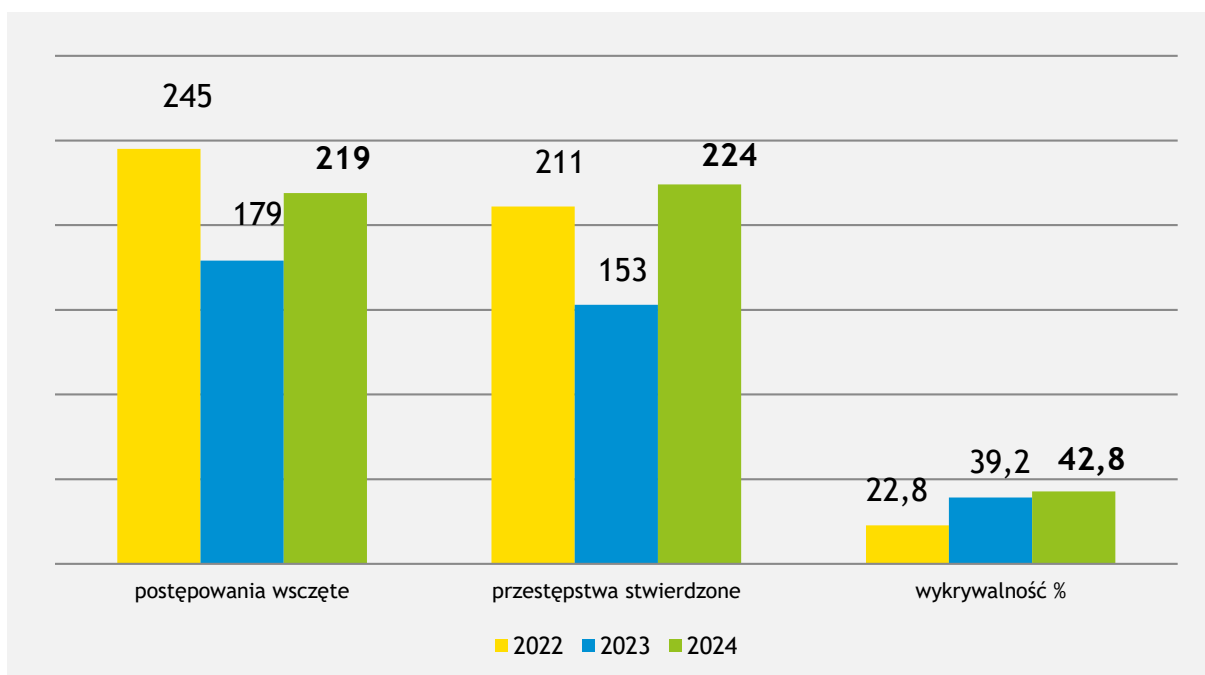
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **kradzież i kradzież poprzez włamanie do samochodu** nastąpił wzrost przestępstw stwierdzonych, dynamika wyniosła 145,4 %, odnotowano o 10 czynów więcej. Wszczęto 25 postępowań, tj. o 10 mniej niż w 2023 r., a dynamika była na poziomie 71,4 %. Uzyskana wykrywalność wyniosła 50 % i jest o 27,3% wyższa od tej z roku ubiegłego.

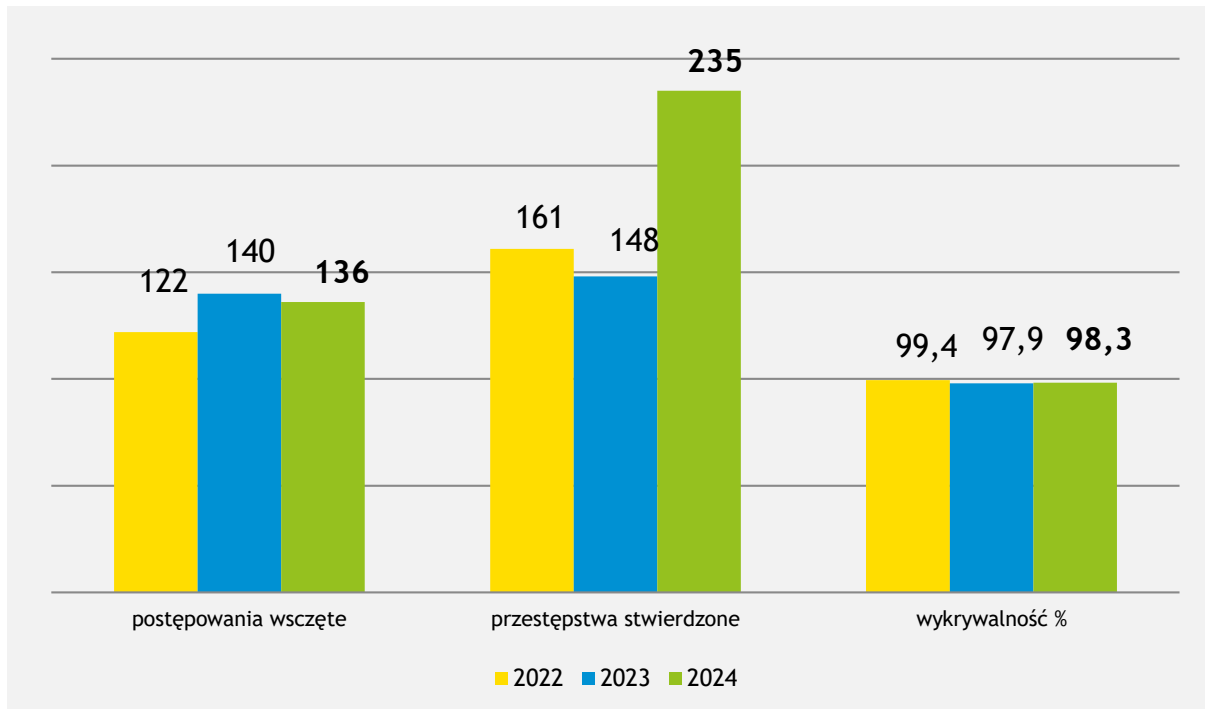
źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii przestępstw **uszkodzenie rzeczy** ilość przestępstw wszczętych w 2024 r. wzrosła o 40 spraw, dynamika wyniosła 122,3 %. Jednocześnie nastąpił wzrost przestępstw stwierdzonych, a dynamika wynosiła 146,4 %, tj. o 71 czynów więcej. Uzyskana wykrywalność była na poziomie 42,8 % i jest wyższa o 4,5 % w porównaniu do roku ubiegłego.

źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W kategorii **przestępczość narkotykowa** nastąpił lekki spadek postępowań wszczętych, dynamika była na poziomie 97,1 %, co stanowi spadek o 4 sprawy, przy jednoczesnym wzroście przestępstw stwierdzonych. Tu dynamika wynosiła 158,7 %, co stanowi wzrost o 87 czynów. Uzyskana wykrywalność 98,3 % jest na porównywalnym poziomie w stosunku do roku ubiegłego.

źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

Istotnym obszarem działań, mającym bezpośrednie przełożenie na poziom zagrożenia przestępczością i poprawę stanu bezpieczeństwa, jest **bezpieczeństwo w ruchu drogowym**. Od wielu lat na drogach naszego miasta można zaobserwować coraz większe natężenie ruchu, co nie odbiega od trendów ogólnokrajowych. Jedną z przyczyn, jest niewątpliwie zwiększająca się liczba pojazdów.

Poniższe zestawienie tabelaryczne przedstawia skalę zdarzeń drogowych, w tym wypadków, kolizji drogowych oraz osób zabitych i rannych na terenie miasta Olsztyna.

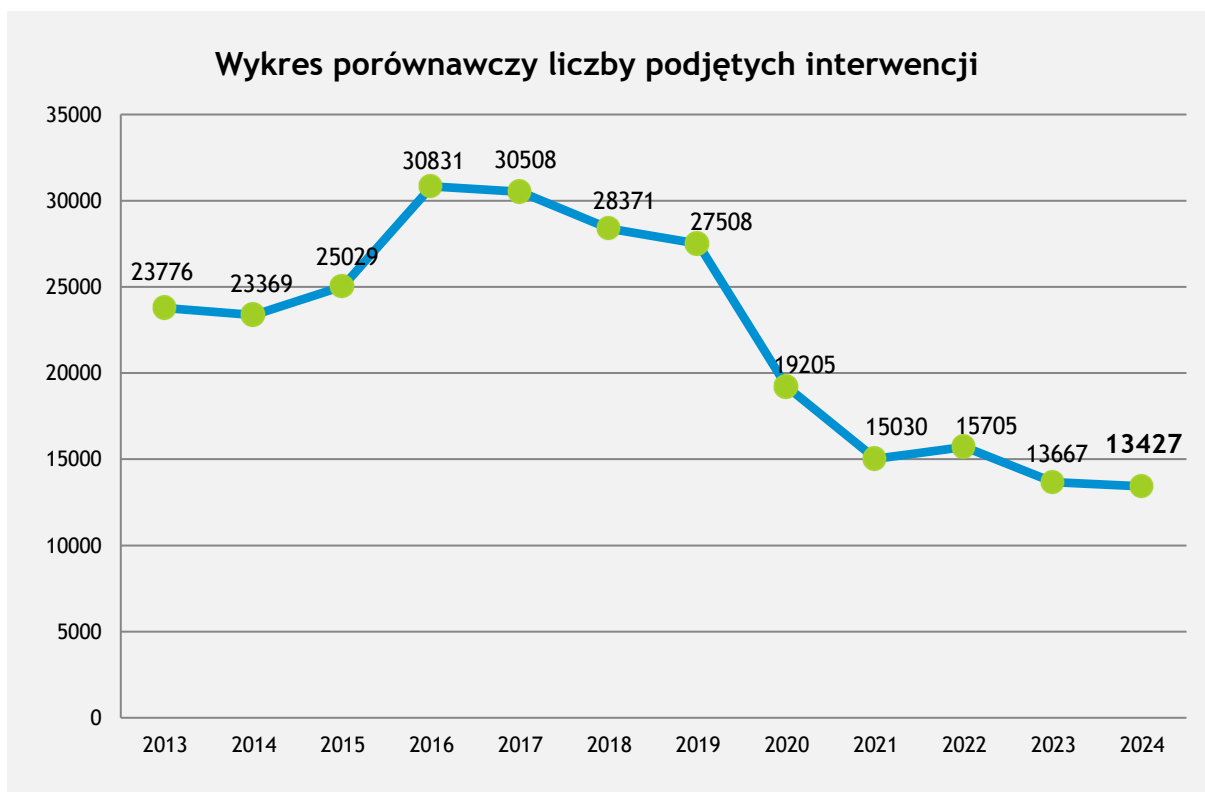
	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji	SUMA
2022	110	0	119	2 587	2 697
2023	92	0	99	2 700	2 792
2024	96	4	119	2 706	2 802
Różnica 2022/2023	+ 4	+ 4	+ 20	+ 6	+ 10

Biorąc pod uwagę powyższe dane statystyczne i porównując stan bezpieczeństwa w 2024 r. do 2023 r. nastąpił wzrost wypadków drogowych o 4 zdarzenia, odnotowano też wzrost kolizji drogowych o 6. Porównując z kolei liczbę osób zabitych w wypadkach, nastąpił wzrost o 4 osoby oraz o 20 osób rannych.

Głównymi przyczynami zdarzeń ze skutkiem śmiertelnym niezmiennie pozostaje niedostosowanie prędkości do warunków ruchu.

Na zwiększenie stanu porządku oraz poczucia bezpieczeństwa mieszkańców istotny wpływ miała działalność funkcjonującej w mieście Straży Miejskiej.

Realizując zadania przewidziane w ustawie o strażach gminnych i miejskich oraz prawa miejscowego, olsztyńscy strażnicy miejscy w 2024 r. podjęli ogółem 13 427 interwencji, co stanowi spadek o 240 interwencji w stosunku do 2023 r.

źródło: opracowanie na podstawie danych KM Policji

W 2024 r. Dyżurny Straży Miejskiej przyjął 12 407 zgłoszeń od mieszkańców Olsztyna, co stanowi 3-procentowy spadek w stosunku do 2023 r. W odniesieniu do 2022 r. jest to wzrost o 8%.

Zgłoszenia wpływające do dyżurnego w 2024 r. dotyczyły głównie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, utrzymania czystości i porządku w mieście oraz ochrony środowiska i gospodarki odpadami. W pozostałych sprawach dominowały zgłoszenia dotyczące nieprawidłowego trzymania zwierząt, zakłócania porządku publicznego, uszkodzeń nawierzchni dróg oraz osób potrzebujących natychmiastowej pomocy.

Jeśli chodzi o bezpieczeństwo pożarowe, to w 2024 r. na terenie miasta zanotowano ogółem 1 651 zdarzeń (o 85 mniej niż w 2023 r.), w tym 322 pożary, 874 miejscowe zagrożenia oraz 455 alarmów fałszywych. W odniesieniu do 2023 r. nastąpił spadek o 7 (2,17%) pożarów powstałych na terenie Olsztyna. Wymiernym wsparciem, jeśli chodzi o podejmowanie działań z zakresu bezpieczeństwa pożarowego, była działalność Ochotniczej Straży Pożarnej Olsztyn - Gutkowo, do której należy 46 członków. W 2024 r. OSP Gutkowo brała czynny udział w 237 zdarzeniach, co stanowi wzrost o 8 zdarzeń w stosunku do roku ubiegłego.

Oprócz służb bardzo istotną rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta odgrywał zarówno Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Olsztyna jak i funkcjonujące w jego strukturze Regionalne Centrum Bezpieczeństwa oraz inne instytucje działające na rzecz bezpieczeństwa obywateli.

W stosunku do 2023 r., w Olsztynie odbyło się więcej imprez sportowych i kulturalnych. W 2024 r. wydano 42 decyzji dot. organizacji imprez masowych (wzrost o 30). Imprezami wymagającymi szczególnej uwagi ze względu na bezpieczeństwo były imprezy masowe: mecze piłkarskie w rozgrywkach o Mistrzostwo II Ligi, w których uczestniczy drużyna Stomilu Olsztyn, a także *Kortowiada 2024* i *Olsztyn Green Festival*. Odnotować należy, że wiele imprez artystycznych i sportowych odbyło się w zmodernizowanej hali widowiskowo-sportowej *Urania*.

W 2024 r. przyjęto 119 zawiadomień w sprawie zgromadzeń publicznych (wzrost o 28). Wszystkie zgromadzenia odbyły się w charakterze pokojowym.

Jeśli chodzi o kwestię zapewnienia bezpieczeństwa wodnego, to na akwenach miasta Olsztyna w 2024 r. bezpieczeństwa strzegło 12 ratowników. Od 1 maja do 29 września ratownicy interweniowali 70 razy, co stanowi wzrost o 18 interwencji w stosunku do roku ubiegłego. Wszystkie akcje i interwencje prowadzone przez ratowników WOPR zakończyły się pomyślnie. Niestety, w miejscu niestrzeżonym na jez. Ukiel odnotowano jedno utonięcie. Nad jeziorami: Ukiel, Skanda i Kortowskie funkcjonowało 5 punktów powiadamiania mieszkańców i turystów o zagrożeniach związanych z nagłymi zmianami pogody. W sezonie letnim zorganizowano bezpośrednią łączność radiową ze szkółkami żeglarskimi prowadzącymi zajęcia na jeziorze Ukiel. Co więcej, w 2024 r. uruchomiono dodatkowe patrole wodne Straży Miejskiej oraz OSP Olsztyn - Gutkowo na jez. Ukiel.

Od ponad dwudziestu lat teren miasta objęty jest nadzorem monitoringu wizyjnego, w którego skład obecnie wchodzi 105 kamer, w tym monitoringi lokalne: Dworca Zachodniego, placu zabaw przy ul. Zamenhofa, terenu przyległego do Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1, Skweru Fieldorfa oraz Górki Jasia.

W 2024 r. Centrum Monitoringu zrealizowało 1 513 interwencji, co stanowi spadek o 789 interwencji w stosunku do roku ubiegłego.

11.3 Zarządzanie kryzysowe

W 2024 r. zrealizowano założenia Miejskiego Planu Zarządzania Kryzysowego. Dyżurny Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa w 2024 r. przyjął i obsłużył 5 110 zgłoszeń, co stanowi wzrost o 422 zgłoszenia w stosunku do 2023 r. Poważniejszych zdarzeń o charakterze kryzysowym nie odnotowano.

W ubiegłym roku olsztyński samorząd oraz jego mieszkańcy, podobnie jak całe polskie społeczeństwo, kontynuował podjęte w 2022 r. ogromne wyzwanie, aby sprawnie i godnie przyjąć uchodźców z Ukrainy.

Przyjęto inkluzyjny model pomocy dla uchodźców wojennych z Ukrainy, który oznacza przyznanie wszystkim, którzy przekroczyli granicę z Polską po 24 lutego 2022 r. statusu uchodźców, co jest tożsame z nabyciem przez nich takich samych praw społecznych i ekonomicznych, jakie przysługują obywatelom polskim. To szeroki zakres uprawnień, który nie tylko zwiększył znacząco wydatki publiczne, ale i zakres zadań wszystkich podmiotów administracji publicznej, ze szczególnym obciążeniem właśnie samorządów. Zaistniała konieczność obsługi tysięcy nowych osób przez wiele kolejnych miesięcy, a w przyszłości - może i lat. Co prawda ramy prawne systemu pomocy ściśle określono, jednak logistyka i organizacja jego sprawnego funkcjonowania była niewątpliwie bardzo dużym wyzwaniem dla olsztyńskiego samorządu.

Z uwagi na fakt, że sytuacja w tym zakresie uległa pewnej stabilizacji, trudności w wykonywaniu tych zadań było stosunkowo mniej niż w roku ubiegłym. Olsztyn, podobnie jak inne samorządy, podejmował na bieżąco decyzje, również i te korygujące, adekwatne do ówczesnie panującej sytuacji i powstających problemów.

Za koordynację wszelkich działań związanych z kryzysem uchodźczym na terenie Miasta odpowiedzialny był Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego oraz działające w jego strukturach Regionalne Centrum Bezpieczeństwa. Dyżurny Regionalnego Centrum Bezpieczeństwa, we współpracy z Dyżurnym Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, przyjmował i nadawał bieg wszelkim zgłoszeniom dotyczącym pomocy humanitarnej, relokacji oraz wszelkim innym sprawom dotyczącym uchodźców z Ukrainy.

11.4 Sprawy obronne i wojskowe

Jeśli chodzi o zakres zadań obronnych i wojskowych realizowano przyjęty Plan zamierzeń obronnych Miasta Olsztyna na 2024 r. Ponadto wydano 124 decyzje administracyjne na świadczenia osobiste i rzeczowe na rzecz obrony oraz 118 decyzji wygaszających nałożone wcześniej świadczenia. Trwały również prace nad aktualizacją dokumentacji Stałego Dyżuru Prezydenta Olsztyna.

Przeprowadzono rejestrację i aktualizację rejestru osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej. Do stawienia się przed komisją lekarską w 2024 r. wezwano 752 mężczyzn rocznika podstawowego (wzrost o 80 osób) i 271 mężczyzn rocznika starszego (wzrost o 34 osoby) oraz 41 kobiet (spadek o 41 osób). Stawiło się natomiast 634 mężczyzn rocznika podstawowego (wzrost o 82 osoby), 68 osób rocznika starszego (wzrost o 21 osób) oraz 35 kobiet (spadek o 27 osób).

Nadmienić należy, że w Olsztynie znajduje się 65 budowli ochronnych, których obecny stan określa się jako częściowo przygotowany.

11.5 Konkluzje i wnioski

Podsumowując, należy podkreślić, że 2024 r., podobnie jak poprzedni, nie był łatwy pod wieloma względami, ale z pewnością cechował się większą stabilnością, zwłaszcza w kontekście trwającego kryzysu uchodźczego. Pomimo licznych wyzwań udało się zrealizować założone cele i zadania na wysokim poziomie, przy jednoczesnym uwzględnieniu oczekiwań społecznych dotyczących bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Wszystkie podejmowane w 2024 r. działania koncentrowały się na prewencji zarówno w obszarze przestępczości kryminalnej, jak i w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz utrzymania porządku publicznego. Olsztyn konsekwentnie dążył do wzmocnienia systemu bezpieczeństwa poprzez wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych, intensyfikację współpracy między służbami oraz zwiększenie efektywności działań prewencyjnych. Istotne znaczenie miało także zaangażowanie mieszkańców w inicjatywy na rzecz poprawy bezpieczeństwa, co przyczyniło się do budowania społeczeństwa bardziej świadomego i odpornego na zagrożenia.

Miasto Olsztyn sukcesywnie podejmowało i nadal będzie podejmować starania na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Proces ten wymaga nie tylko ciągłego udoskonalania systemu zarządzania kryzysowego, ale również rozwijania mechanizmów szybkiego

reagowania na nowe wyzwania. Szczególną rolę w tym kontekście odgrywa koordynacja działań oraz współpraca wszystkich instytucji i służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Niezwykle ważne jest również zbliżenie się do społeczności lokalnej poprzez działania edukacyjne, profilaktyczne i konsultacyjne, co pozwoli na dalsze umacnianie zaufania publicznego oraz skuteczniejsze reagowanie na potrzeby mieszkańców.

W obecnej sytuacji geopolitycznej - trwającej wojnie w Ukrainie oraz ekspansywnej polityce Federacji Rosyjskiej, głównym wyzwaniem dla olsztyńskiego samorządu w nadchodzących latach będzie realizacja działań na rzecz zwiększenia zdolności lokalnej społeczności do skutecznej ochrony ludności, obrony cywilnej oraz budowania odporności na sytuacje kryzysowe. Wymaga to nie tylko rozwoju infrastruktury i środków ochrony, ale także systematycznego podnoszenia świadomości mieszkańców, przedsiębiorców i samorządów w zakresie zagrożeń militarnych, cyberbezpieczeństwa - w tym dezinformacji i cyberataków - oraz ich powiązań z aspektami gospodarczymi i społecznymi. Współczesne wyzwania wymagają nowoczesnych rozwiązań, skutecznej współpracy między sektorem publicznym a prywatnym oraz aktywnego zaangażowania obywateli w budowanie wspólnego bezpieczeństwa.

12. Miejski Obszar Funkcjonalny Olsztyna

12.1 Główne założenia Strategii MOF

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyn 2030+ - Nowe wyzwania

Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna jest odpowiedzią samorządów lokalnych na wyzwania, jakie niesie za sobą perspektywa finansowa budżetu UE na lata 2021-2027. W Strategii wskazano szereg koniecznych działań, by Olsztyn wraz z całym obszarem funkcjonalnym stał się nie tylko nowoczesnym miastem wojewódzkim o rozwiniętych funkcjach metropolitalnych, ale żeby konkurował z innymi miastami w Polsce i za granicą o miejsca pracy, turystów, a także przyciągał nowych mieszkańców. Koncentracja na wybranych zagadnieniach, których realizacja finansowana będzie w ramach środków z instrumentu ZIT, sprawiłaby, że Strategia nie spełniałaby w pełni swojej funkcji.

Dlatego też postanowiono przygotować dokument obejmujący kompleksowo zagadnienia i problemy mające wpływ na rozwój Olsztyna i jego obszaru funkcjonalnego. Dokument ten łączy funkcję strategiczną oraz operacyjną. Składa się z syntetycznej diagnozy wraz z planem strategicznym, wyznaczające ogólne ramy założeń jej realizacji.

Na podstawie analiz oraz rekomendacji Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego wyznaczono główne kierunki realizowane z alokacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) - instrumentu wspomagającego realizację celów MOF. Należą do nich:

- mobilność i transport,
- edukacja,
- gospodarka komunalna,
- sprawy społeczne.

12.2 Wdrażanie Strategii MOF

W programie regionalnym Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 na realizację instrumentu ZIT Olsztyna przeznaczono 70 601 979 euro, z czego 51 279 613 euro na tzw. działania twarde w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), a 1 322 366 euro na działania miękkie z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Plan finansowy ZIT w FEWiM zgodnie z celami strategicznymi MOF Olsztyna

Lp.	Wiązka projektów	Cel strategiczny MOF	Cel operacyjny Strategii MOF	Alokacja ze środków UE (EUR)	Fundusz
1.	Spółeczny MOF	3. Nowoczesne usługi rozwojowe	3.4. Usługi w obszarze zdrowia i pomocy społecznej	5 772 238	EFS+
2.	Edukacyjny MOF	3. Nowoczesne usługi rozwojowe	3.1. Cyfryzacja życia społeczno-gospodarczego 3.2. Współpraca na rzecz wysokich kwalifikacji	13 550 128	EFS+
3.	Ekomobilny MOF	2. Silne sieci powiązań życia społeczno-gospodarczego	2.3. Zrównoważona mobilność	41 253 341	EFRR
5.	Komunalny MOF	1. Zrównoważone korzystanie z zasobów środowiskowych	1.2. Sprawne systemy gospodarki komunalnej	10 026 272	EFRR
RAZEM				70 601 979	

W celu realizacji Strategii 14 marca 2024 r. pomiędzy Zarządem Województwa Warmińsko-Mazurskiego a Gminą Olsztyn, pełniącą funkcję Lidera ZIT, podpisano *Porozumienie w sprawie realizacji instrumentu terytorialnego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych ZIT Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027*. Porozumienie sankcjonuje:

- alokację,
- zadania i obowiązki Związku ZIT,
- zadania Instytucji Zarządzającej,
- wskaźniki.

Aneks nr 1 podpisanym 10 września 2024 r. Instytucja Zarządzająca programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur wsparła Związek ZIT MOF Olsztyna środkami w kwocie 4 575 000,00 zł przeznaczonymi na działania związane z pomocą techniczną.

Tym samym po pozytywnej ocenie złożonego wniosku o dofinansowanie 20 grudnia 2024 r. podpisano umowę na realizację projektu pn. *Wsparcie Związku ZIT MOF Olsztyna środkami Pomocy Technicznej FEWiM 2021-2027 Etap I*. Projekt przewiduje zakup oprogramowania do modelowania ruchu wraz z niezbędnymi w tym zakresie badaniami ruchu, dofinansowanie realizowanych badań ewaluacyjnych i monitoringowych oraz działania promocyjne.

Zgodnie z zatwierdzonym przez Zarząd Województwa planem działań związku ZIT, pierwsze nabory z alokacji dedykowanej Związkowi zaplanowano na 2025 r.

28 marca 2024 r. pomiędzy Województwem Warmińsko-Mazurskim a Gminą Olsztyn, pełniącą funkcję Lidera ZIT, podpisano *Porozumienie Terytorialne w sprawie realizacji w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027 przedsięwzięć priorytetowych dla rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego, wynikających z ponadlokalnej strategii rozwoju pn. „Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna 2030+ - Nowe wyzwania”* przygotowanej dla Obszaru Strategicznej Interwencji MOF Olsztyna.

Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Dofinansowanie UE	Dofinansowanie budżet państwa
1	Budowa nowego przebiegu drogi wojewódzkiej nr 527 w Olsztynie na odcinku od granicy miasta do wiaduktu kolejowego w ciągu ul. Bałtyckiej	Gmina Olsztyn	37 000 000,00 €	2 176 471,00 €
2	Modernizacja Olsztyńskiego Planetarium wraz z utworzeniem Habitatu księżycowego	Gmina Olsztyn	5 100 000,00 €	300 000,00 €
3	Budowa Centrum Dziedzictwa, Historii i Kultury Warmii w Gietrzwałdzie	Gmina Gietrzwałd	3 505 000,00 €	206 176,00 €

Rozdział III

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIASTA OLSZTYNA

System monitorowania *Strategii Olsztyn 2030+* opiera się na wskaźnikach realizacji poszczególnych celów strategicznych. Źródłem danych monitoringu są:

- statystyka publiczna - dla każdego celu strategicznego przypisano wskaźniki pochodzące z Banku Danych Lokalnych GUS. Dane za 2024 r. na dzień opracowywania niniejszej informacji są jeszcze niedostępne,
- barometr społeczny - dane pochodzące z własnego badania społecznego opinii przeprowadzonego wśród mieszkańców Olsztyna. Barometr zawiera wskaźniki tożsame ze wskaźnikami zapisanymi w *Strategii Warmińsko-Mazurskie 2030*. Przyjęto je dla poszczególnych celów strategicznych *Strategii Olsztyn 2030+*.

W tabeli poniżej przedstawiono przyjęte w *Strategii Olsztyn 2030+* wskaźniki monitoringu, wybrane jako obrazujące zmiany zachodzące w mieście.

Wskaźniki monitorowania *Strategii Olsztyn 2030+*

Cel strategiczny 1. Olsztyn wrażliwy								
wskaźnik	jednostka miary	Źródło danych	wartość 2020	2021	2022	2023	2024	wartość docelowa 2030
Przestępstwa na 1000 mieszkańców	szt.	BDL GUS	18,57 (2021)	18,72	24,84	17,75	-	spadek
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	os.	BDL GUS	328	296	213	209	-	spadek
% mieszkańców twierdzących, że w ich otoczeniu osoby w jakikolwiek sposób wykluczone otrzymują rzeczywiste wsparcie ze strony władz lokalnych	%	barometr społeczny	-	-	25,8	36,8	42,7	wzrost
% mieszkańców korzystających z lokalnej infrastruktury aktywizacji społecznej	%	barometr społeczny	-	-	85,2	87,9	79,5	wzrost
% mieszkańców utożsamiających się z m. Olsztyn ⁸	%	barometr społeczny	-	-	26,5	38,0	30,4	wzrost
% mieszkańców wysoko oceniających stan środowiska przyrodniczego w ich otoczeniu	%	barometr społeczny	-	-	54,7	55,0	55,8	wzrost

⁸ % mieszkańców utożsamiających się z m. Olsztyn prezentowany jako % respondentów udzielających odpowiedzi *nie planuję zmiany miejsca zamieszkania* na pytanie: *Gdyby miał(a) Pan(i) możliwość wyprowadzenia się z Olsztyna, gdzie chciał(a)by Pan(i) zamieszkać?* (w roku 2022 - N=600; w roku 2023 - N=1000, w roku 2024 - N=1000)

Cel strategiczny 2. Olsztyn otwarty								
wskaźnik	jednostka miary	Źródło danych	wartość bazowa 2020	2021	2022	2023	2024	wartość docelowa 2030
Studenci uczelni w Olsztynie jako % studentów ogółem w Polsce	%	BDL GUS	1,5	1,5	1,4	1,3	-	wzrost
Uczestnicy imprez kulturalnych na 1000 mieszkańców	os.	BDL GUS	279,1	353,3	529	294,9	-	wzrost
Mieszkania na 1000 mieszkańców	os.	BDL GUS	472,8	482,7	493,8	501,7	-	wzrost
% mieszkańców pozytywnie oceniających ofertę kulturalną miasta	%	barometr społeczny	-	-	49,2	64,5	71,3	wzrost
% mieszkańców oceniających wysoko poziom dostępności komunikacyjnej miejsc istotnych dla funkcjonowania ich i członków ich rodzin	%	barometr społeczny	-	-	48,4	59,4	68,8	wzrost
% mieszkańców twierdzących, że w ostatnim czasie poprawili swoje kompetencje zawodowe	%	barometr społeczny	-	-	67,8	63,3	57,6	wzrost
Cel strategiczny 3. Olsztyn proaktywny								
wskaźnik	jednostka miary	Źródło danych	wartość bazowa 2020	2021	2022	2023	2024	wartość docelowa 2030
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	szt.	BDL GUS	0,24	0,28	0,24	0,70	-	wzrost
Podmioty nowo zarejestrowane w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców	szt.	BDL GUS	79	82	86	103	-	wzrost
% mieszkańców pozytywnie oceniających ofertę sportowo-rekreacyjną miasta	%	barometr społeczny	-	-	57,2	68,8	76,1	wzrost
% mieszkańców dostrzegających poprawę pozycji miasta na arenie krajowej i międzynarodowej	%	barometr społeczny	-	-	8,7	14	21,7	wzrost
% mieszkańców deklarujących działania we współpracy z innymi osobami na rzecz społeczności lokalnych	%	barometr społeczny	-	-	20,7	20,1	24,3	wzrost

źródło: opracowanie na podstawie danych GUS (BDL) oraz wyników badania opinii społecznej pn. Barometr społeczny Strategia Rozwoju Miasta Olsztyn 2030+

PROGRAMY WDROŻENIOWE

Programy wdrożeniowe do Strategii Rozwoju Miasta Olsztyn 2030+ stanowią kluczowy krok w kierunku zrównoważonego rozwoju miasta.

Podczas Sesji Rady Miasta, która odbyła się 13 grudnia 2024 r., przyjęto opracowane programy wdrożeniowe, co otworzyło drogę do ich praktycznej realizacji w nadchodzących latach.

Proces ten był wynikiem wieloetapowych prac, które angażowały zarówno władze miejskie, ekspertów, jak i społeczność lokalną.

PRZEBIEG PRAC NAD OPRACOWANIEM PROGRAMÓW WDROŻENIOWYCH

Opracowanie programów wdrożeniowych nadzorował Zespół Koordynujący powołany Zarządzeniem nr 173 Prezydenta Olsztyna z dnia 18 maja 2023 r., a zespoły robocze kierowane były przez liderów powołanych Zarządzeniem nr 186 Prezydenta Olsztyna z dnia 25 maja 2023 r.:

- *Olsztyn metropolitalny, przedsiębiorczy i dostępny* - koordynator: Maria Borzym, dyrektor Olsztyńskiego Parku Naukowo-Technologicznego,
- *Olsztyn świadomy i kompetentny* - koordynator: Małgorzata Siergiej, dyrektor Szkoły Podstawowej nr 13 w Olsztynie,
- *Olsztyn empatyczny i tolerancyjny* - koordynator: Sylwia Rembiszewska-Piątek, Zastępca Prezydenta Olsztyna,
- *Olsztyn inspirujący i zapraszający* - koordynator: Angelika Stawisińska, dyrektor Pałacu Młodzieży w Olsztynie,
- *Olsztyn zaangażowany i witalny* - koordynator: Alicja Dietowiecka, dyrektor Biura Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Olsztyna,
- *Olsztyn bezpieczny* - koordynator: Mariusz Rychcik, prezes Zarządu Zakładu Gospodarki Odpadami Komunalnymi.

Przedsięwzięcia projektowe wypracowane przez poszczególne zespoły zaprezentowano mieszkańcom do konsultacji m. in. w czasie otwartych spotkań. Prace nad programami zakończyły się w IV kwartale 2024 r. Celem tych działań było zebranie opinii i sugestii od różnych grup interesariuszy, co pozwoliło na dostosowanie programów do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Proces ten zapewnił transparentność i partycypację społeczną na każdym etapie tworzenia dokumentów.

Cenne doświadczenie zawodowe i wkład merytoryczny w przygotowanie dokumentów programowych wnieśli eksperci zewnętrzni - szerokie grono przedstawicieli olsztyńskich środowisk naukowych, społecznych, gospodarczych.

Proces opracowywania poszczególnych projektów programów wdrożeniowych wspierał prof. Dr Wojciech Dziemianowicz i eksperci firmy Geoprofit.

Przyjęcie programów wdrożeniowych ma kluczowe znaczenie dla przyszłości Olsztyna z kilku powodów:

- Programy te przekładają ogólne założenia strategii na konkretne projekty i inicjatywy, które będą realizowane w określonych ramach czasowych,
- Dzięki szczegółowemu planowaniu, Miasto może skuteczniej pozyskiwać i wykorzystywać środki finansowe, zarówno z budżetu lokalnego, jak i zewnętrzne fundusze, w tym unijne,
- Sprecyzowane cele i wskaźniki umożliwiają bieżące monitorowanie postępów oraz ocenę efektywności podejmowanych działań, co jest kluczowe dla wprowadzania ewentualnych korekt i usprawnień,
- Proces konsultacji i współpracy z mieszkańcami wzmacnia poczucie współodpowiedzialności za rozwój miasta oraz buduje zaufanie między władzami a społecznością lokalną.

Realizacja programów wdrożeniowych pozwoli Olsztynowi na dynamiczny rozwój w różnych sferach życia miejskiego, czyniąc go miejscem jeszcze bardziej atrakcyjnym do życia, pracy i inwestycji.

Rozdział IV

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI OLSZTYŃSKIEGO BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

1. Wstęp

Od 2013 r. *Olsztyński Budżet Obywatelski* jest szczególną formą konsultacji społecznych, gdyż powstaje w procesie partycypacyjnym. O części finansów Miasta decydują mieszkańcy w bezpośrednim procesie zgłaszania i głosowania na projekty obywatelskie. W 2024 r. miał swoją XI edycję. Od 2019 r. procedurę OBO reguluje uchwała Rady Miasta Olsztyna nr VIII/17/19 z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia *Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego* uchwalona na podstawie ustawy z 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych.

W 2023 r. odbyły się konsultacje, w wyniku których wybrano projekty do realizacji w 2024 r. Pula finansowa dla projektów miejskich i osiedlowych na 2024 r. wyniosła 7 500 000 zł. W 2024 r. zwiększono poziom finansowania projektów o 400 000 zł, by umożliwić wykonanie w 2025 r. wszystkich wygranych zadań. Tym samym pula na projekty do realizacji w 2025 r. wyniosła 7 900 000 zł. Limity *Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego* na przestrzeni lat:

Rok/wybór	Rok/realizacja	Edycja	limit OBO
2013	2014	I	2 150 000
2014	2015	II	3 300 000
2015	2016	III	3 530 000
2016	2017	IV	3 730 000
2017	2018	V	3 730 000
2018	2019	VI	3 730 000
2019	2020	VII	6 400 000
2020	2021	VIII	6 538 221
2021	2022	IX	6 550 000
2023	2024	X	7 500 000
2024	2025	XI	7 900 000
suma			39 658 221

Co roku mieszkańcy Olsztyna decydują w drodze głosowania, na co przeznaczyć co najmniej 0,5% wydatków Gminy Olsztyn, zawartych w ostatnim przedłożonym sprawozdaniu z wykonania budżetu. Do realizacji w 2024 r. wybrano **34 projekty**. Zespół Koordynujący nadzorujący procedurę OBO zdecydował o wprowadzeniu także formuły **listy rezerwowej**. Wszystkie zwycięskie projekty umieszczono w Uchwale nr **LXVIII/1038/23** Rady Miasta Olsztyna z dnia 18 grudnia 2023 r. w sprawie budżetu Miasta Olsztyna na 2024 r.

Projekty obejmowały różne dziedziny życia mieszkańców Olsztyna:

Rodzaj projektu	Kategoria	Liczba projektów
Infrastruktura	miejskie	0
	osiedlowe	18
Kultura i edukacja	miejskie	1
	osiedlowe	7
Zieleń i zwierzęta	miejskie	1
	osiedlowe	4
Sport i rekreacja	miejskie	2
	osiedlowe	2
razem		35

Dla konsultacji społecznych XI edycji OBO określono następujący harmonogram, który zrealizowano:

HARMONOGRAM OBO 2025	
08 stycznia - 16 lutego	Nabór wniosków
19 lutego - 10 maja	Ocena i odwołania od oceny wniosków
01 -10 maja	Rozpatrywanie odwołań od negatywnej oceny wniosków
15 maja	Ogłoszenie listy projektów do głosowania
15 - 28 maja	Promocja projektów wybranych do głosowania
29 maja - 23 czerwca	Głosowanie na projekty OBO 2025
11 lipca	Ogłoszenie listy zwycięskich projektów
1 stycznia do 31 grudnia 2025	Realizacja projektów wybranych w XI edycji OBO

2. Stan realizacji projektów Olsztyńskiego Budżetu

Obywatelskiego wyłonionych w roku poprzedzającym rok, którego dotyczy raport (wraz z poniesionymi wydatkami)

W 2023 r. do realizacji w 2024 r. skierowano 34 projekty osiedlowe, a także 2 projekty miejskie na kwotę 7 910 842,94 zł. W tabeli przedstawiono stan realizacji projektów skierowanych do wykonania w 2024 r.

Projekty miejskie							
lp.	Nr pro.	Nazwa projektu OBO	Kwota planowana	Komórka realizująca	Kwota realizacji	Stan realizacji	Rozliczenie
1.	80	Park Nagórki-Jaroty - rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej, budowa alejek pieszych i ścieżki rowerowej, społeczne dokonanie nasadzeń drzew	800 000,00	Wydział Inwestycji	957 258,00	Zrealizowany	-157 258,00
2.	7	Modernizacja obecnego lodowiska na ulicy Jeziotowicza 4 poprzez zakup zadaszenia umożliwiającego dalszą rozbudowę oraz poprawę jakości lodu	800 000,00	Wydział Inwestycji	0,00	Niezrealizowany	800 000,00
3.	35	Linowy plac zabaw w Parku Kusocińskiego	600 000,00	Wydział Inwestycji	599 937,00	Zrealizowany	63,00
4.	102	Budowa sceny staromiejskiej	395 000,00	Wydział Inwestycji	282 531,00	Zrealizowany	112 469,00

Projekty Osiedlowe							
lp.	Nr pro.	Nazwa projektu OBO	Kwota planowana	Komórka realizująca	Kwota realizacji	Stan realizacji	Rozliczenie
Brzeziny							
1.	172	Ścieżka spacerowo-rowerowa od ul. Wadowskiego do marketu Auchan	171 732,25	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	151 738,64	Zrealizowany	19 993,61
Dajtki							
2.	27	Park Osiedlowy Dajtki 3 oraz wyposażenie lokalu Rady Osiedla	206 175,81	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	187 740,00	Zrealizowany	18 435,81

Projekty Osiedlowe							
lp.	Nr pro.	Nazwa projektu OBO	Kwota planowana	Komórka realizująca	Kwota realizacji	Stan realizacji	Rozliczenie
Generałów							
3.	22	Skwer Generał	266 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	120 786,00	Częściowa realizacja	145 214,00
Grunwaldzkie							
4.	54	Grunwaldzka - rewitalizacja podwórka miejskiego przy Parku Podzamcze, etap 2	203 526,30	Zakład Lokali i Budynków Komunalnych	203 108,68	Zrealizowany	417,62
Gutkowo							
5.	55	PRZEBUDOWA DROGI W ZAKRESIE DOJAZDU DO PARKINGU przy Szkole Podstawowej nr 19 im. Mikołaja Kopernika w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 w Olsztynie	195 525,22	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	29 520,00	Częściowa realizacja	166 005,22
Jaroty							
6.	19	„Zielono Mi” Nieco większy park kieszonkowy. Stawek Przemysłań. Os. Jaroty	400 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	466 315,78	Zrealizowany	-66 315,78
Kętrzyńskiego							
7.	127	PRZEBUDOWA chodników wzdłuż ul. Kętrzyńskiego, na odcinku od SP do skrzyżowania z ul. Kościuszki	214 218,94	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	210 775,06	Zrealizowany	3 443,88
Kormoran							
8.	64	PRZEBUDOWA chodnika z wyznaczeniem ścieżki rowerowej wzdłuż ul. Dworcowej na odcinku od Pstrowskiego do Żołnierskiej	277 228,78	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	244 657	Zrealizowany	32 571,89
Kortowo							
9.	85	Remont jezdni i chodników przy ul. Astronomów w Olsztynie	160 251,06	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	160 225	Zrealizowany	25,73
Kościuszki							
10.	20	Siłownia na górcie	63 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	62 996,22	Zrealizowany	3,78
11.	136	Teatr Tańca na Osiedlu	50 000,00	Wydział Kultury	50 000,00	Zrealizowany	0,00

Projekty Osiedlowe							
lp.	Nr pro.	Nazwa projektu OBO	Kwota planowana	Komórka realizująca	Kwota realizacji	Stan realizacji	Rozliczenie
Likusy							
12.	65	Budowa oświetlenia wjazdu na os. Likusy - fragmentu ulicy Grabowej między ul. Bałtycką i Świerkową oraz przejścia do ul. Kasztanowej, budowa chodnika i nasadzenia klonów pospolitych	170 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	160 879,00	Zrealizowany	9 121,00
Mazurskie							
13.	126	Budowa dojścia z ul. Elbląskiej do ulicy Krasickiego w rejonie skrzyżowania Krasickiego - Murzynowskiego	203 662,28	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	160 558,22	Częściowa realizacja	43 104,06
Nad Jeziorem Długim							
14.	67	Ratujmy Jezioro Długie 3	120 000,00	Wydział Środowiska	120 000,00	Zrealizowany	0,00
15.	1	BIBLIOTEKA PO SĄSIEDZKU - ŹRÓDŁO EMPATII	20 000,00	Wydział Kultury	20 000,00	Zrealizowany	0,00
16.	153	Ale Sztuka! Nad Długim! Ale Berbeć!	49 000,00	Wydział Kultury	49 000,00	Zrealizowany	0,00
Nagórki							
17.	45	Remont ulicy Barcza. Od ulicy Wańkowicza w stronę ulicy Turowskiego	253 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	252 931,00	Zrealizowany	69,00
Pieczewo							
18.	29	PRZEBUDOWA chodników ze zużytych płyt chodnikowych na nowe z kostki brukowej wzdłuż ul. Turkowskiego i Wachowskiego na osiedlu Piezewo	246 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	67 651,41	Częściowa realizacja	178 348,59
Podgrodzie							
19.	93	GAŁĄŻ ŁYNOSTRADY - budowa ścieżki spacerowej na Podgrodziu	245 424,22	Wydział Inwestycji	241 996,88	Zrealizowany	3 427,34
Podleśna							
20.	62	Remont chodnika przy ul. Marii Zientary-Malewskiej, od ulicy Moniuszki do ulicy Paderewskiego.	128 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	127 985,02	Zrealizowany	14,98
21.	39	STACJA INSPIRACJA	55 500,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	55 500,00	Zrealizowany	0,00

Projekty Osiedlowe							
lp.	Nr pro.	Nazwa projektu OBO	Kwota planowana	Komórka realizująca	Kwota realizacji	Stan realizacji	Rozliczenie
Pojezierze							
22.	37	Remont nawierzchni jezdni ul. Pana Tadeusza w Olsztynie	259 449,77	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	259 411,55	Zrealizowany	38,22
Redykajny							
23.	56	Bezpieczne Redykajny-Remont nawierzchni jezdni ulicy Hozjusza wraz z opaską	173 771,94	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	173 589,90	Zrealizowany	182,04
Śródmieście							
24.	34	Szanty na olsztyńskiej starówce!	50 000,00	Wydział Kultury	50 000,00	Zrealizowany	0,00
25.	166	Tropami baśni i legend z Warmii i Mazur” - niewielkie formy rzeźbiarskie w przestrzeni miejskiej	178 000,00	Wydział Kultury	155 500,00	Częściowa realizacja	22 500,00
Wojska Polskiego							
26.	32	„Koncerty w Parku Jakubowo - kultura w Parku”	50 000,00	Wydział Kultury	50 000,00	Zrealizowany	0,00
27.	100	Teatr Tańca na Osiedlu	50 000,00	Wydział Kultury	50 000,00	Zrealizowany	0,00
28.	98	Zagospodarowanie terenu dostępu do Podwórka z Natury 2022 Nad Jarem w Olsztynie	145 000,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	49 900,00	Częściowa realizacja	95 100,00
Zatorze							
29.	31	Pieszcy też człowiek	197 109,00	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	197 109,00	Zrealizowany	0,00
Zielona Górka							
30.	169	Inwestycje na Zielonej Górze	164 267,37	Zarząd Dróg Zieleni i Transportu	69 284,36	Częściowa realizacja	94 983,01
Lista rezerwowa							
31.	48	Budowa drogi ul. Bajkowa na odcinku od ul. Kanta do ul. Bolka i Lolka	350 000,00	Wydział Inwestycji	416 119,21	Zrealizowany	-66 119,21
Realizacja projektów OBO z poprzednich lat							
1.	51	Edukacyjny Ekotaras	500 000,00	Wydział Inwestycji	1 100 000,00	Zrealizowany	- 600 000,00
2.	12	Grajmy w koszykówkę - modernizacja boiska	500 000,00	Wydział Inwestycji	1 100 000,00	Zrealizowany	- 600 000,00
SUMY			7 910 842,94		8 655 004,15		255 839

W 2024 r. zrealizowano 34 z 35 projektów skierowanych do wykonania. Dodatkowo ukończono dwa projekty z poprzednich lat:

1. Boisko do koszykówki na Zatorzu przy III Liceum Ogólnokształcącym. Łączna wartość prac to nieco ponad 1,1 mln zł. Środki pochodziły z *Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego* i Programu *Sportowa Polska*,
2. Edukacyjny Ekotaras przy ul. 15. Dywizji, w sąsiedztwie stadionu przy ul. Gietkowskiej. Koszt realizacji ekotarasu to ponad 1 mln zł, środki pochodziły z *Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego* i z unijnego dofinansowania, które wyniosło 903 000 zł.

Jeden miejski projekt: *Modernizacja obecnego lodowiska na ulicy Jeziółowicza 4 poprzez zakup zadaszania umożliwiającego dalszą rozbudowę oraz poprawę jakości lodu*, skierowany do realizacji do Ośrodka Sportu i Rekreacji w Olsztynie, nie został wykonany, ponieważ na etapie projektowania zadaszania pojawiły się niemożliwe do przewidzenia wcześniej trudności techniczne uniemożliwiające jego wykonanie. 7 projektów zrealizowano częściowo. W przypadku realizacji częściowych problemy, które uniemożliwiły pełną realizację, to:

- Brak zgłoszeń wykonawców podczas procedur przetargowych,
- Rosnące ceny, przede wszystkim koszt związany ze wzrostem płac pracowników zatrudnianych przez wykonawców,
- Problemy techniczne, niedające się przewidzieć na etapie oceny, możliwe do wykrycia podczas projektowania technicznego,
- Wydłużające się postępowania przetargowe,
- Odstąpienie wykonawców od realizacji zadania, którego się podjęli,
- Krótki (1 rok) czas realizacji dla projektów inwestycyjnych.

3. Raport ewaluacyjny z przebiegu konsultacji społecznych projektów Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego przeprowadzonych w roku, który obejmuje Raport

Przebieg konsultacji społecznych XI edycji OBO opisano w raporcie ewaluacyjnym, sporządzonym przez Pracownię Strategii i Projektów Społecznych z Olsztyna, który stanowi załącznik do Raportu o stanie Miasta.

4. Podsumowanie

Olsztyński Budżet Obywatelski na stałe wpisał się w działania konsultacyjne i stanowi narzędzie umożliwiające mieszkańcom Olsztyna decydowanie o budżecie miasta na każdy kolejny rok. Z cyklicznej ewaluacji wynika, że coraz więcej mieszkańców wybiera głosowanie elektroniczne, akceptuje formę głosowania i chętnie uczestniczy w całym procesie. Wyzwaniem na kolejną edycję jest z pewnością przekazanie wiedzy o OBO mieszkańcom Olsztyna, zwłaszcza tej, że *Olsztyński Budżet Obywatelski* to budżet miasta, na który składają się wszyscy płacący podatki w Olsztynie. Kolejnym wyzwaniem jest zapoczątkowanie działań zmierzających do wydłużenia okresu realizacji projektów z budżetu obywatelskiego, co wiąże się ze zmianą ustawową. Kilka lat funkcjonowania uchwały o *Olsztyńskim Budżecie Obywatelskim* i przeprowadzone ewaluacje całego procesu uzasadniają także dążenie do zmiany obowiązującej uchwały i dostosowanie jej zapisów do obecnej wiedzy i doświadczenia mieszkańców Olsztyna.

Rozdział V

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI UCHWAŁ RADY MIASTA

1. Wstęp

Rada Miasta Olsztyna podjęła w 2024 roku 158 uchwał. Uchwały Rady Miasta Olsztyna, dostępne są pod adresem: <https://prawomiejscowe.pl/UrządMiastaOlsztyna/tabBrowser/yearBooks/2024>

2. Realizacja uchwał Rady Miasta Olsztyna (omówienie ogólne, omówienie szczegółowe)

Zrealizowano 120 uchwał, 37 jest w trakcie realizacji, 1 nie zrealizowano.

Problematyka spraw podejmowanych w uchwałach Rady Miasta Olsztyna:

1. Uchwały z zakresu budżetu i podatków dotyczące:

- a) zmiany uchwały w sprawie budżetu Miasta Olsztyna na 2024 r.,
- b) zmiany wieloletniej prognozy finansowej Miasta Olsztyna,
- c) zmiany uchwały w sprawie szczegółowych zasad, sposobu i trybu umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłaty należności pieniężnych mających charakter cywilnoprawny przypadających Gminie Olsztyn lub jej jednostkom organizacyjnym, a także wskazania organu i osób do tego uprawnionych,
- d) zmiany uchwały w sprawie powołania Komitetu Audytu dla Gminy Olsztyn,
- e) rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem rocznym z wykonania budżetu Miasta Olsztyna za 2023 r.,
- f) udzielenia absolutorium Prezydentowi Olsztyna z tytułu wykonania budżetu miasta za 2023 r.,
- g) stawek podatku od nieruchomości,
- h) zmiany uchwały w sprawie stawek podatku od nieruchomości.

Spośród 13 uchwał z tego zakresu, 12 zrealizowano, 1 jest w trakcie realizacji.

2. Uchwały z zakresu zdrowia i spraw społecznych dotyczące:

- a) podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,
- b) określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku,
- c) uchwalenia statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie,
- d) zmiany statutu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie,
- e) zmiany uchwały w sprawie powołania Rady Społecznej przy Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie i zwołania jej pierwszego posiedzenia,
- f) zwolnienia samorządowego zakładu budżetowego o nazwie Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych w kwocie 38 817,92 zł za 2023 r. do budżetu Miasta Olsztyna,
- g) określenia zadań, na które przeznaczają się środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyznane na realizację zadań ustawowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w 2024 r.,

- h) przyjęcia Gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej dla Olsztyna na lata 2024-2028,
- i) zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie ul. Dworcowa 28 za 2023 r. i przebiegowania dodatniego wyniku finansowego na przychody przyszłych okresów w celu zakupu niezbędnego sprzętu oraz wykonania remontów bieżących,
- j) zmiany uchwały w sprawie powołania Rady Społecznej przy Miejskim Szpitalu Zespolonym w Olsztynie i zwołania jej pierwszego posiedzenia,
- k) zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Miejskiego Szpitala Zespolonego w Olsztynie za okres 01.01.2023 r. - 31.12.2023 r. oraz pokrycia straty przychodami przyszłych okresów,
- l) ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, trybu ich pobierania oraz szczegółowych warunków przyznawania usług sąsiedzkich, wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich oraz sposobu rozliczania wykonywania takich usług,
- m) wprowadzenia programu ostonowego w zakresie udzielania wsparcia osobom starszym z terenu miasta Olsztyna w ramach Programu *Korpus Wsparcia Seniorów* na 2024 r.,
- n) zmiany uchwały w sprawie powołania Rady Społecznej przy Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie i zwołania jej pierwszego posiedzenia,
- o) nadania Statutu Miejskiemu Zespołowi Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie,
- p) ustalenia opłaty za pobyt dzieci w żłobkach prowadzonych przez Gminę Olsztyn, maksymalnej wysokości opłaty za wyżywienie oraz warunków zwolnienia z tych opłat,
- q) powołania komisji konkursowej w celu przeprowadzenia konkursu na stanowisko dyrektora samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej Przychodnia Specjalistyczna w Olsztynie,
- r) zmiany Programu Polityki Zdrowotnej pn. *Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego - in vitro dla mieszkańców miasta Olsztyna w latach 2023-2024*,
- s) oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej Miejskiego Szpitala Zespolonego w Olsztynie za 2023 r.,
- t) oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej Przychodni Specjalistycznej w Olsztynie za 2023 r.,
- u) ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, usługi opiekuńcze w formie usług sąsiedzkich oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania,
- v) obniżenia wysokości wskaźników procentowych określających wysokość dodatku mieszkaniowego,

- w) zmiany uchwały w sprawie Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Olsztyna na lata 2022-2025,
- x) wysokości opłaty za pobyt w Izbie Wyrzęźwień - Ambulatorium dla Nietrzeźwych Miejskiego Zespołu Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Olsztynie,
- y) ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia działających w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olsztynie,
- z) zatwierdzenia Programu Naprawczego Miejskiego Szpitala Zespołowego w Olsztynie,
- aa) wyrażenia zgody na zbycie sprzętu przez Miejski Szpital Zespołowy w Olsztynie.

Pośród 28 uchwał z tego zakresu, 17 zrealizowano, 11 jest w trakcie realizacji.

3. Uchwały z zakresu oświaty, kultury i promocji dotyczące

- a) złożenia wniosku o udzielenie zezwolenia na utworzenie oddziału przygotowania wojskowego oraz zobowiązania się do ponoszenia kosztów kształcenia w oddziale przygotowania wojskowego,
- b) zmiany imienia Szkoły Podstawowej nr 7 im. Leona Kruczkowskiego w Olsztynie,
- c) określenia jednostek budżetowych, które gromadzą dochody na wydzielonym rachunku, źródeł, z których dochody są gromadzone na tym rachunku, przeznaczenia tych dochodów oraz sposobu i trybu sporządzania planu finansowego dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku i wydatków nimi finansowanych, dokonywania zmian w tym planie oraz ich zatwierdzania,
- d) zmiany uchwały w sprawie określenia jednostek budżetowych, które gromadzą dochody na wydzielonym rachunku, źródeł, z których dochody są gromadzone na tym rachunku, przeznaczenia tych dochodów oraz sposobu i trybu sporządzania planu finansowego dochodów gromadzonych na wydzielonym rachunku i wydatków nimi finansowanych, dokonywania zmian w tym planie oraz ich zatwierdzania,
- e) zmiany uchwały w sprawie ustalenia czasu przeznaczanego na realizację bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki w publicznych przedszkolach oraz określenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w publicznych przedszkolach prowadzonych przez Gminę Olsztyn,
- f) zamiaru likwidacji Przedszkola Miejskiego nr 6 im. Jeana de La Fontaine'a w Olsztynie,
- g) zamiaru likwidacji Przedszkola Miejskiego nr 37 w Olsztynie,
- h) zamiaru likwidacji Olsztyńskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Olsztynie,
- i) ustalenia regulaminu określającego wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania dodatków: za wysługę lat, motywacyjnego, funkcyjnego oraz za warunki pracy, sposób obliczania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw oraz wysokość i warunki wypłacania nagród Prezydenta Olsztyna i dyrektora szkoły nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez Miasto Olsztyn,
- j) udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna,

- k) określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków, usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna,
- l) przyjęcia Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Olsztyna na lata 2024-2027,
- m) współpracy partnerskiej z miastem Równe na Ukrainie.

Spółród 13 uchwał z tego zakresu, 7 zrealizowano, 6 jest w trakcie realizacji.

4. Uchwały z zakresu geodezji i gospodarki nieruchomościami dotyczące:

- a) wyrażenia zgody na nabycie przez Gminę Olsztyn prawa własności nieruchomości lokalowych położonych w Olsztynie wraz z pomieszczeniami przynależnymi oraz udziałem wynoszącym 1/2 w prawie własności nieruchomości wspólnej obejmującej działkę oznaczoną nr ewid., obręb miasta Olsztyna, o pow. 1 593 m²,
- b) wyrażenia zgody na nabycie przez Gminę Olsztyn prawa własności nieruchomości położonych w Olsztynie przy ul. Friszke, Kalinowskiego, Towarnickiego, Sosnkowskiego, Słonecznej i Bukowskiego,
- c) przyznania najemcy i dzierżawcy pierwszeństwa w nabyciu nieruchomości zabudowanej oraz wyrażenia zgody na sprzedaż w trybie bezprzetargowym,
- d) sprzedaży w trybie bezprzetargowym nieruchomości niezabudowanej, położonej w Olsztynie przy ul. Jasia i Małgosi na rzecz Towarzystwa Przyjaciół Szkół Społecznych 101 w Olsztynie na cele prowadzenia działalności pożytku publicznego,
- e) sprzedaży w trybie bezprzetargowym nieruchomości gruntowej na poprawę warunków zagospodarowania nieruchomości przyległej, położonej w Olsztynie,
- f) sprzedaży w trybie bezprzetargowym dzierżawionego gruntu stanowiącego własność Gminy Olsztyn, wraz ze sprzedażą budynku handlowo-usługowego z zaliczeniem nakładów poniesionych na jego wybudowanie,
- g) wyrażenia zgody na zawarcie w trybie bezprzetargowym umowy dzierżawy gruntów stanowiących własność Gminy Olsztyn z dotychczasowym dzierżawcą,
- h) wyrażenia zgody na sprzedaż w trybie bezprzetargowym nieruchomości stanowiącej własność Gminy Olsztyn położonej przy ul. Partyzantów, wraz ze sprzedażą parkingu znajdującego się na działce oznaczonej numerem ewidencyjnym 251/6, obręb 72, z zaliczeniem nakładów poniesionych na jego wybudowanie,
- i) wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy Gminą Olsztyn a podmiotem oraz osobami wymienionymi w uchwale,
- j) wyrażenia zgody na udzielenie Domowi Pomocy Społecznej w Olsztynie bonifikaty od opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu,
- k) zasad przeznaczania do sprzedaży nieruchomości gruntowych oddanych w użytkowanie wieczyste oraz szczegółowych wytycznych sprzedaży nieruchomości gruntowych na rzecz ich użytkowników wieczystych,
- l) nadania nazw ulic oraz placowi na terenie Olsztyna.

Spółród 18 uchwał z tego zakresu, 14 zrealizowano, 3 są w trakcie realizacji, 1 nie zrealizowano.

5. **Uchwały z zakresu gospodarki komunalnej i ochrony środowiska dotyczące:**

- a) aktualizacji *Wieloletniego planu modernizacji i rozwoju urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Olsztynie na lata 2024-2027,*
- b) przyjęcia dofinansowania z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 na realizację przedsięwzięcia *Rozbudowa systemu gospodarowania wodami opadowymi - III Etap,*
- c) upoważnienia do złożenia wniosku o dofinansowanie oraz przyjęcie do realizacji przedsięwzięcia *Termomodernizacja budynków oświatowych w Olsztynie,*
- d) wyrażenia zgody na odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy najmu garaży stanowiących własność Gminy Olsztyn,
- e) wyrażenia zgody na zwiększenie powierzchni wynajmowanego lokalu użytkowego stanowiącego własność Gminy Olsztyn dla dotychczasowego najemcy,
- f) wyrażenia zgody na zawarcie w trybie bezprzetargowym umowy najmu pomieszczeń stanowiących własność Gminy Olsztyn na okres 5 lat z dotychczasowym najemcą,
- g) ustalenia stawek dotacji przedmiotowej udzielanej Zakładowi Lokali i Budynków Komunalnych,
- h) zmiany uchwały w sprawie Wieloletniego Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Olsztyn na lata 2022-2026,
- i) przyjęcia przez Gminę Olsztyn do realizacji w 2024 r. zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych na terenie Gminy Olsztyn,
- j) ustalenia stawek dotacji przedmiotowej udzielonej Zakładowi Cmentarzy Komunalnych w Olsztynie - samorządowemu zakładowi budżetowemu na pielęgnację starodrzewu na cmentarzach zamkniętych,
- k) ustalenia stawek opłat za korzystanie z cmentarzy komunalnych w Olsztynie,
- l) Wykazu Kąpielisk na terenie Gminy Olsztyn,
- m) wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych,
- n) zaopiniowania wniosku Nadleśnictwa Olsztyn o uznanie za ochronne lasów położonych na terenie miasta, będących w zarządzie Nadleśnictwa Olsztyn,
- o) ustanowienia użytku ekologicznego *Żurawia Dolina* oraz *Jezioro Zgnitek* ,
- p) przyjęcia *Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Olsztynie na rok 2024.*

Spśród 21 uchwał z tego zakresu, 16 zrealizowano, 5 jest w trakcie realizacji.

6. **Uchwały z zakresu transportu i komunikacji dotyczące:**

- a) zmiany uchwały w sprawie ustanowienia uprawnień do zwolnień i ulg za przejazdy wykonywane lokalnym transportem zbiorowym w Olsztynie,

- b) zmiany uchwały w sprawie ustalenia opłat za usługi przewozowe wykonywane lokalnym transportem zbiorowym,
- c) zmiany uchwały w sprawie ustalenia strefy płatnego parkowania w Olsztynie, zasad jej funkcjonowania oraz wysokości stawek opłat i opłaty dodatkowej oraz sposobu ich pobierania,
- d) ustalenia wysokości opłat obowiązujących w 2025 r. za usunięcie pojazdu z drogi w trybie art. 130a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku - Prawo o ruchu drogowym i jego przechowywanie na parkingu strzeżonym oraz wysokości opłat wynikających z kosztów powstałych w przypadku odstąpienia od usunięcia pojazdu, jeżeli wydanie dyspozycji usunięcia pojazdu spowodowało powstanie tych kosztów,
- e) zmiany uchwały w sprawie ustalenia stawki opłat za korzystanie przez operatora i przewoźnika z przystanków komunikacyjnych, których właścicielem albo zarządzającym jest Gmina Olsztyn oraz warunków i zasad korzystania z tych przystanków,
- f) ustalenia wysokości stawek opłaty za zajęcie 1 m² pasa drogowego dróg publicznych na terenie Olsztyna, których zarządcą jest Prezydent Olsztyna,
- g) zmiany przebiegu dróg gminnych nr 312010N (ul. Staromiejskiej), 312043N (ul. Targ Rybny), 312040N (ul. Jana z Łajs), 312007N (ul. Stare Miasto), 312006N (ul. Hugona Kołłątaja) i 312009N (ul. Prostej) w Olsztynie,
- h) zmiany uchwały w sprawie reorganizacji jednostki budżetowej Zarząd Dróg, Zieleni i Transportu w Olsztynie oraz nadania jej nowego statutu.,

Pośród 10 uchwał z tego zakresu, 6 zrealizowano, 4 są w trakcie realizacji.

7. Uchwały z zakresu gospodarki przestrzennej dotyczące:

- a) uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie przedszkola przy ul. Wiśniowej w Olsztynie,*
- b) wyrażenia zgody na usytuowanie tablicy upamiętniającej Huberta Jerzego Wagnera,
- c) uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ul. Mariana Bublewicza a drogą serwisową, w pobliżu granicy Gminy Purda,*
- d) uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w Olsztynie pomiędzy ulicami: Bartąską, Biskupa Tomasza Wilczyńskiego, Biskupa Tadeusza Płoskiego i granicą Miasta, część B,*
- e) wyrażenia zgody na upamiętnienie olsztyńskich sportowców w Alei Sław Olsztyńskiego Sportu zlokalizowanej na terenie CR-S Ukiel w Olsztynie,
- f) uchylenia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia zmiany *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego między bocznicą kolejową, ulicą Lubelską i granicą Miasta Olsztyna o nazwie Dzielnica Przemysłowa - Wschód 4,*
- g) przystąpienia do sporządzenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 89-25/12 w Olsztynie przy ulicy Mariana Bublewicza,*
- h) uchwalenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki nr 125-126/7 w Olsztynie przy ul. Wincentego Witosa,*

- i) przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Olsztyna,
- j) przystąpienia do sporządzenia *Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w północnej części dzielnicy Redykajny w Olsztynie*,

Spółród 10 uchwał z tego zakresu, 7 zrealizowano, 3 są w trakcie realizacji.

8. Uchwały z zakresu spraw różnych dotyczące:

- a) ustalenia wysokości opłat obowiązujących w 2024 r. za usunięcie i przechowywanie statku lub innego obiektu pływającego na obszarach wodnych ,
- b) ustalenia wysokości opłat obowiązujących w 2025 r. za usunięcie i przechowywanie statku lub innego obiektu pływającego na obszarach wodnych ,
- c) skarg na Prezydenta Olsztyna i kierowników miejskich jednostek organizacyjnych,
- d) zmiany uchwały w sprawie zapewnienia wspólnej obsługi informatycznej dla jednostek organizacyjnych Gminy Olsztyn,
- e) wyboru Przewodniczącego Rady Miasta Olsztyna,
- f) wyboru Wiceprzewodniczących Rady Miasta Olsztyna,
- g) ustalenia wysokości wynagrodzenia Prezydenta Olsztyna,
- h) wyznaczenia dwóch dodatkowych przedstawicieli Miasta Olsztyna w Zgromadzeniu Związku Gmin Warmińsko-Mazurskich,
- i) powołania stałych komisji IX kadencji Rady Miasta Olsztyna i ustalenia przedmiotu ich działania,
- j) ustalenia składu osobowego stałych komisji IX kadencji Rady Miasta Olsztyna,
- k) zmiany uchwały w sprawie ustalenia składu osobowego stałych komisji IX kadencji Rady Miasta Olsztyna,
- l) powołania Komisji Rewizyjnej i Komisji Skarg, Wniosków i Petycji oraz ustalenia składu osobowego,
- m) udzielenia wotum zaufania Prezydentowi Olsztyna,
- n) upoważnienia Wiceprzewodniczącej Rady Miasta Olsztyna do wykonywania czynności związanych z wydaniem polecenia wyjazdu służbowego Przewodniczącemu Rady Miasta Olsztyna i określenia stawek za jeden kilometr przebiegu za przejazd radnego Rady Miasta Olsztyna w podróży służbowej pojazdem niebędącym własnością gminy,
- o) zgody na rozwiązanie stosunku pracy z radnym,
- p) rozpatrzenia petycji mającej na celu podjęcie działań w zakresie zapobieżenia tworzenia na terenie gminy ośrodków dla nielegalnych imigrantów,
- q) ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników-członków Ochotniczej Straży Pożarnej w Gutkowie za udział w działaniach ratowniczych, akcjach ratowniczych, szkoleniach pożarniczych, ćwiczeniach pożarniczych,
- r) udzielenia pomocy finansowej Samorządowi Województwa Warmińsko-Mazurskiego na działalność Biura Regionalnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Brukseli na 2024 r.,
- s) przyjęcia *Programu współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2025*,

- t) rozpoczęcia aktualizacji *Strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna 2030+ - Nowe wyzwania*,
- u) przyjęcia programów wdrożeniowych do *Strategii Rozwoju Miasta - Olsztyn 2030+*,
- v) zatwierdzenia rocznego planu kontroli Komisji Rewizyjnej Rady Miasta Olsztyna na 2025 r.

Spółród 45 uchwał z tego zakresu, 41 zrealizowano, 4 są w trakcie realizacji.

Uchwały podjęte przez Radę Miasta Olsztyna w 2024 r. przekazano organom nadzoru, które zajęły stanowiska w stosunku do niżej wymienionych uchwał:

- 1) Uchwała Nr III/30/24 Rady Miasta Olsztyna z dnia 26 czerwca 2024 r. w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych lub osadników w instalacjach przydomowych oczyszczalni ścieków i transportu nieczystości ciekłych - rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.283.2024 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 29 lipca 2024 r. stwierdzające nieważność uchwały w części.
- 2) Uchwała Nr VII/106/24 Rady Miasta Olsztyna z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia *Programu współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2025* - rozstrzygnięcie nadzorcze nr PN.4131.363.2024 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 17 grudnia 2024 r. stwierdzające nieważność załącznika do uchwały w części.

Rozdział V

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W 2024 r. Olsztyn miał 151 866 zarejestrowanych mieszkańców, co oznacza spadek o 1,64% w porównaniu do 2023 r. oraz o 6,83% w stosunku do 2019 r. Wśród mieszkańców przeważały kobiety, stanowiące 54,16% ogółu. Wzrost liczby zameldowanych osób odnotowano w grupie wiekowej 70-79 lat, natomiast największy spadek wystąpił wśród osób w wieku 30-39 lat. W 2024 r. liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosiła 53,37% ogółu, a osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 27,32%.

Demografia

W latach 2019-2024 Olsztyn doświadczył niekorzystnych zmian demograficznych, w tym wzrostu współczynnika obciążenia demograficznego, co oznacza większą liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2024 r. współczynnik ten wzrósł o 14,08 punktów procentowych dla osób w wieku poprodukcyjnym oraz o 4,75 punktów dla osób w wieku przedprodukcyjnym.

Ruch naturalny

W Olsztynie w latach 2019-2024 odnotowano ujemny przyrost naturalny, z malejącą liczbą urodzeń. W 2024 r. urodziło się 852 dzieci, co stanowi spadek o 659 w porównaniu do 2019 r. Zgony również wzrosły, osiągając 1 771 w 2024 r., co jest o 37 więcej niż w 2023 r.

Bezrobocie

Stopa bezrobocia w Olsztynie w 2024 r. wyniosła 2,0%, co jest najniższym poziomem od 2004 r. W ciągu ostatnich lat obserwuje się tendencję spadkową w zakresie bezrobocia rejestrowanego.

Budżet Olsztyna

W 2024 r. dochody budżetu Olsztyna wyniosły 1 765 749 556,63 zł, a wydatki 1 774 577 731,44 zł, co oznacza, że wydatki przewyższyły dochody. Wydatki inwestycyjne stanowiły 5,4% całkowitych wydatków budżetowych.

Projekty finansowane

Miasto zrealizowało 171 projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej, o łącznej wartości dofinansowania wynoszącej 574 446 863,52 zł. Najwięcej projektów dotyczyło transportu publicznego i mobilności miejskiej.

Gospodarka komunalna

W 2024 r. Gmina Olsztyn kontynuowała działania w zakresie gospodarki komunalnej, w tym zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy. Liczba lokali mieszkalnych w zasobie gminy wyniosła 3 613, co oznacza spadek o 16 lokali w porównaniu do roku poprzedniego.

Targowiska

Na terenie Olsztyna funkcjonują trzy targowiska, które wymagają modernizacji. W 2024 r. przychody z wynajmu targowisk wyniosły 942 551,07 zł.

Ochrona zdrowia

W Olsztynie w 2024 r. zrealizowano wiele działań na rzecz ochrony zdrowia, w tym programy profilaktyczne i rehabilitacyjne. Miejski Szpital Zespolony zrealizował 102 610 świadczeń zdrowotnych, a liczba pacjentów korzystających z usług wyniosła 123 467.

Edukacja

W 2024 r. w Olsztynie funkcjonowało 69 jednostek oświatowych, w tym 25 przedszkoli. Liczb uczniów w przedszkolach i szkołach wyniosła 25 492. Wydatki na oświatę wzrosły, osiągając 875 547 213,43 zł.

Wspieranie przedsiębiorczości

Olsztyński Park Naukowo-Technologiczny w 2024 r. odnotował wzrost zainteresowania usługami proinnowacyjnymi i inkubacją startupów. W 2024 r. złożono 16 wniosków o dofinansowanie na nowe projekty.

Promocja Olsztyna, w tym nagrody

Pod koniec 2024 r. Wydział Promocji i Informacji UMO we współpracy z ekspertami zewnętrznymi (Fundacja Best Place - Europejski Instytut Marketingu Miejsc w Warszawie) przeprowadził diagnostykę dotychczasowych działań promocyjnych Miasta zrealizowanych na przestrzeni 2009-2024. Prace przeprowadzono w formie analizy dokumentów, spotkań warsztatowych, konsultacji z fachowcami z różnych obszarów życia miasta oraz wywiadów IDI. Efektem było powstanie raportu, którego najważniejszymi elementami były analiza SWOT (badanie mocnych i słabych stron miasta, szans i zagrożeń) oraz tzw. drzewo wyzwań. Dokument ten wytyczył kierunek dalszych prac nad powstaniem nowego, strategicznego programu promocji Olsztyna na lata 2025-2030, którego opracowanie zaplanowano na 2025 r.

Drugą edycję katalogu MICE, dotyczącego turystyki biznesowej i konferencyjnej, wyróżniono w konkursie PRO Warmia i Mazury za 2024 r. w kategorii promocja gospodarcza. Film *Kopernik. Dobra moneta i Historia tablicy astronomicznej Mikołaja Kopernika* zdobył nagrodę na 19. Międzynarodowym Festiwalu Filmów Turystycznych i Korporacyjnych FilmAT, który odbył się 7 lutego 2024 r. Zdobyl 1. miejsce w kategorii Dokumenty i reportaże TV. Film w przystępny sposób przybliży historię powstania *Traktatu o monetach*, który Kopernik spisał w 1519 r. na zamku Kapituły Warmińskiej w Olsztynie.

Zakończenie

Raport o stanie miasta Olsztyn w 2024 r. pokazuje, że miasto boryka się z problemami demograficznymi, ale jednocześnie podejmuje działania w celu poprawy jakości życia mieszkańców poprzez inwestycje, rozwój infrastruktury oraz wsparcie programów społecznych.

**RAPORT
Z EWALUACJI
XI EDYCJI
OLSZTYŃSKIEGO
BUDŻETU
OBYWATELSKIEGO**

Załączniki

**OLSZTYŃSKI
BUDŻET OBYWATELSKI**

**Raport z ewaluacji XI edycji
Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego
(edycja 2024/2025)**

Pracownia Strategii i Projektów Społecznych

Izabela Jurzyńska

OLSZTYN 2024

Spis treści

Wstęp	3
1. Główne informacje o XI edycji OBO	5
2. Wyniki badania ankietowego wnioskodawców	9
3. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Koordynującego	15
4. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Opiniującego	16
5. Podsumowanie spotkań konsultacyjnych	19
Wnioski i rekomendacje	21

Wstęp

Olsztyński Budżet Obywatelski, realizowany od 2013 roku, stanowi przejaw partycypacji społecznej w procesie podejmowania decyzji o przeznaczeniu części środków z budżetu samorządu miasta na inwestycje i działania aktywizujące społeczność lokalną. „Budżet partycypacyjny jest mechanizmem z najwyższego poziomu partycypacji obywatelskiej – narzędziem umożliwiającym obywatelom faktyczne współdecydowanie o wydatkowaniu części środków z lokalnego budżetu. To wydzielona część budżetu Gminy Olsztyn, o której przeznaczeniu zdecydują w głosowaniu mieszkańcy” – czytamy na stronie internetowej glosujobo.olsztyn.eu.

OBO jest szczególną formą konsultacji społecznych, w których mieszkańcy i mieszkańcy miasta w pierwszej kolejności zgłaszają propozycje projektów, a następnie w bezpośrednim głosowaniu wybierają przedsięwzięcia do realizacji przez jednostki organizacyjne miasta. Zgodnie z ideą OBO, przedstawioną na wskazanej wyżej stronie internetowej „Mieszkańcy Olsztyna świadomie uczestniczą w zarządzaniu miastem i współdecydują o wydatkowaniu pieniędzy z budżetu miasta”. Co istotne, wyniki konsultacji przeprowadzonych w ramach OBO są wiążące, zaś Rada Miasta Olsztyna – zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – pracując nad projektem uchwały budżetowej „nie może usuwać lub zmieniać w stopniu istotnym zadań wybranych w ramach budżetu obywatelskiego”⁹.

Cytowana ustawa nie jest jedynym aktem prawa regulującym mechanizm budżetu obywatelskiego. Należy odwołać się również do prawa miejscowego, które określa aktualne zasady i tryb przeprowadzania OBO. Podstawowym dokumentem jest uchwała nr VIII/117/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 maja 2019 r., na podstawie której Prezydent Olsztyna co roku przyjmuje zarządzenia określające szczegółowo warunki wdrażania budżetu partycypacyjnego w danym roku. Wspomniana wyżej uchwała Rady Miasta stanowi, że „proces przeprowadzania Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego podlega ewaluacji”¹⁰.

Ewaluacja, w świetle definicji zaczerpniętej ze Słownika Języka Polskiego, stanowi „określenie wartości czegoś”¹¹. W tym znaczeniu pojęcie ewaluacji bliskie jest słowom takim jak np. ocena, rozpoznanie, opiniowanie. Bardziej rozbudowaną i ujmującą różne wymiary zagadnienia definicję podają autorzy opracowania pt. „Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej”. Wedle tej publikacji, „ewaluacja to systematyczne badanie, prowadzone

⁹ Art. 5a ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.).

¹⁰ § 24 uchwały nr VIII/117/19 Rady Miasta Olsztyna z dnia 29 maja 2019 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzenia Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego (Dz. Urz. Woj. War.-Maz. 2019 poz. 3450).

¹¹ <https://sjp.pwn.pl/sjp/ewaluacja;2557271.html>.

z użyciem zróżnicowanych metod, złożone ze zbierania danych, analizy, oceny oraz informowania o wynikach. Jego celem jest oszacowanie (...) jakości i wartości procesu oraz efektów wdrażania interwencji publicznych”¹².

Celem ewaluacji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego nie jest określenie wartości samego mechanizmu budżetu partycypacyjnego, ponieważ, po pierwsze, jest to instrument obligatoryjny, a po drugie – efekty jego wdrażania są, można by rzec, widoczne gołym okiem, jak również opisane i udostępnione na łamach różnych publikacji. Dyskusji podlega więc nie to, czy OBO wdrażać, ale jak to robić, aby budżet obywatelski przynosił jak najwięcej korzyści całej wspólnocie samorządowej.

Niniejszy Raport, opisujący wyniki badania ewaluacyjnego jedenastej edycji OBO, skupia się na kluczowych procesach realizowanych w ramach mechanizmu budżetu partycypacyjnego. Wskazuje elementy OBO, które wymagają zmiany, usprawnienia. Kwestie te prezentowane są z perspektywy wybranych kluczowych interesariuszy – wnioskodawców oraz członków dwóch zespołów odpowiedzialnych za koordynację i realizację konsultacji społecznych w formie OBO. Zostali oni zaproszeni do udziału w badaniach ankietowych, a także w spotkaniach konsultacyjnych. Respondenci wypełniali 3 odrębne formularze ankiety online, skierowanej odrębnie do wnioskodawców oraz członków dwóch zespołów, które zostały rozesłane do nich drogą mailową przez Urząd Miasta Olsztyna w okresie lipiec-sierpień 2024 roku. W dniach 17 i 19 września 2024 roku odbyły się również spotkania konsultacyjne z członkami Zespołu Opiniującego i Zespołu Koordynującego oraz Wnioskodawcami. Analizie poddano także dokumenty dotyczące organizacji i przeprowadzenia XI edycji OBO. Na tej podstawie sformułowano wnioski i zalecenia, zaprezentowane w ostatniej części Raportu.

¹² Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, praca zbiorowa, Warszawa 2021, s. 12.

1. Główne informacje o XI edycji OBO

Jedenasta edycja Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego została zrealizowana w okresie od 8 stycznia do 11 lipca 2024 roku. Szczegółowe uregulowania odnośnie jej realizacji wprowadziło Zarządzenie nr 423 Prezydenta Olsztyna z dnia 15 grudnia 2023 r. w sprawie przeprowadzenia XI edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

Na realizację projektów zgłoszonych przez mieszkańców w ramach OBO w 2024 roku przeznaczono kwotę 7 500 000 zł, w tym 2 200 000 zł na projekty miejskie oraz 5 300 000 zł na projekty osiedlowe. Wysokość tych środków nie zmieniła się w stosunku do 2023 roku, jednak nastąpiła zmiana w wartości puli środków przeznaczonych na projekty miejskie i osiedlowe. Polegała ona na zmniejszeniu kwoty na projekty miejskie i zwiększeniu kwoty na projekty osiedlowe o 200 000 zł.

Pula na projekty miejskie dotyczy projektów realizowanych w granicach administracyjnych Miasta Olsztyna, natomiast pula na projekty osiedlowe została podzielona na 23 jednostki pomocnicze – osiedla w poniższy sposób:

- Brzeziny - 174 464 zł
- Dajtki - 213 369 zł
- Generałów - 286 088 zł
- Grunwaldzkie - 209 877 zł
- Gutkowo - 204 824 zł
- Jaroty - 446 152 zł
- Kortowo - 161 145 zł
- Kościeszki - 217 605 zł
- Kormoran - 290 385 zł
- Kętrzyńskiego - 219 363 zł
- Likusy - 174 806 zł
- Mazurskie - 210 940 zł
- Nad Jeziorem Długim - 191 188 zł
- Nagórki - 275 907 zł
- Pieczewo - 260 660 zł
- Podgrodzie - 256 217 zł
- Podleśna - 279 887 zł
- Pojezierze - 272 599 zł
- Redykajny - 176 099 zł
- Śródmieście - 180 287 zł
- Wojska Polskiego - 216 531 zł
- Zatorze - 215 530 zł
- Zielona Górka - 166 077 zł

Szacunkowa wartość pojedynczego projektu osiedlowego nie może przekroczyć kwoty maksymalnego limitu przyznanego osiedlu w przypadku projektów „twardych” oraz kwoty 50 000 zł w przypadku projektów „miękkich”. W przypadku projektu miejskiego limity wartości projektu wynosiły 1 200 000 zł dla projektów „twardych” i 100 000 zł dla projektów „miękkich”.

Harmonogram działań zrealizowanych w 2024 roku w ramach edycji XI konsultacji społecznych Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego był następujący:

- 8 stycznia - 16 lutego - Nabór wniosków;
- 19 lutego - 10 maja – Ocena, odwołania od oceny wniosków, rozpatrywanie odwołań od negatywnej oceny wniosków;
- 15 maja - Ogłoszenie listy projektów do głosowania;
- 15 maja – 28 maja - Promocja projektów wybranych do głosowania;
- 29 maja - 23 czerwca - Głosowanie na projekty OBO 2025;
- 11 lipca - Ogłoszenie listy zwycięskich projektów.

Etap pierwszy XI edycji OBO, czyli nabór wniosków, zakończył się wynikiem 126 złożonych wniosków, przy czym 118 zostało złożonych w formie elektronicznej, a 8 w wersji papierowej. Spośród zgłoszonych projektów, 31 to zadania ogólnomiejskie, natomiast pozostałe 95 zadań dotyczyło osiedli. Najwięcej, 9 projektów, dotyczyło Osiedla Grunwaldzkiego, następnie 8 projektów – Osiedla Nad Jeziorem Długim oraz po 7 projektów – Osiedli Jaroty i Nagórki. Złożono 32 projekty miękkie, a 97 projektów obejmowało zadania inwestycyjne i remontowe.

Za ocenę formalną złożonych wniosków odpowiedzialny był Zespół Koordynujący XI edycję Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego, powołany Zarządzeniem nr 1 Prezydenta Olsztyna z dnia 5 stycznia 2024 r. W jego skład weszło 15 osób, w tym: 3 mieszkańców miasta oraz 3 osoby reprezentujące organizacje pozarządowe, a także po 3 przedstawicieli: Prezydenta, Rady Miasta i Rad Osiedli. Do zadań Zespołu Koordynującego należało również kierowanie wniosków z pozytywną oceną formalną do przewodniczących Rad Osiedli i zapoznawanie się z opiniami Rad Osiedli, a także kierowanie wniosków z pozytywną oceną formalną do oceny merytorycznej oraz zapoznawanie się z oceną merytoryczną, wydaną przez Zespół Opiniujący.

Zadaniem Zespołu Koordynującego jest także dbanie o prawidłowy przebieg XI edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego, w szczególności: 1) nadzór nad realizacją harmonogramu OBO 2025, 2) rozpatrywanie skarg i wniosków w sprawie nieprawidłowości działań promocyjnych, 3) udział w promowaniu idei OBO 2025, 4) zatwierdzenie listy do głosowania zawierającej projekty z pozytywną oceną formalną i merytoryczną w formie protokołu, 5) zatwierdzenie wyników głosowania w formie protokołu i przekazanie ich Prezydentowi Miasta celem opublikowania.

Drugim ważnym ogniwem w realizacji XI edycji OBO był Zespół Opiniujący, powołany Zarządzeniem nr 7 Prezydenta Olsztyna z dnia 10 stycznia 2024 r. W jego skład weszło 40 osób, w tym przedstawiciele Urzędu Miasta, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Miejskiego Ośrodka Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Ośrodka Sportu i Rekreacji, Zakładu Lokali i Budynków Komunalnych, Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., Olsztyńskiego Planetarium i Obserwatorium Astronomicznego, a także osoby reprezentujące jednostki pomocnicze miasta - Rady Osiedli. Zadaniem tego Zespołu było przeprowadzenie oceny merytorycznej projektów, które przeszły ocenę formalną, wraz z uzasadnieniem oceny każdego wniosku, a także przedstawienie listy zweryfikowanych merytorycznie projektów Zespołowi Koordynującemu. Zespół Opiniujący mógł ponadto proponować wnioskodawcom zmiany, które miały istotne znaczenie dla realizacji zgłoszonego przez nich zadania.

Ogłoszenie listy projektów, które po pozytywnej weryfikacji pod względem formalnym i merytorycznym zostały skierowane do głosowania, nastąpiło 15 maja 2024 roku. Od tego momentu wnioskodawcy mieli dwa tygodnie na promocję swoich inicjatyw. Etap ten zakończył się 28 maja. Następnego dnia rozpoczęło się głosowanie, do którego ostatecznie zakwalifikowano 99 projektów, w tym 77 osiedlowych i 22 miejskie.

Mieszkańki i mieszkańcy miasta zachęceni byli do głosowania drogą elektroniczną, poprzez platformę glosujobo.olsztyn.eu. Instrukcja informowała, kto i w jaki sposób może zagłosować, a także ile wniosków można poprzeć w kategorii „miejski” i „osiedlowy”, przyznając im odpowiednie punkty. Ponadto umożliwiono głosowanie w sposób „tradycyjny”, za pomocą wydrukowanych kart do głosowania. Wypełnioną kartę papierową należało wrzucić do jednej z zamkniętych i zabezpieczonych banderolą urn. Były one dostępne w Ratuszu, CRS Ukiel, WCRS Aquasfera, oraz mobilnych punktach głosowania.

Prawo do udziału w głosowaniu miał każdy mieszkaniec Miasta Olsztyna, niezależnie od wieku, przy czym głosy mieszkańców, którzy nie mieli ukończonych 18 lat, musiały zostać potwierdzone przez ich rodziców lub opiekunów prawnych – w tym celu umożliwiono posługiwanie się jednym numerem telefonu przy pięciu głosowaniach. Każdy mieszkaniec Olsztyna mógł poprzeć w głosowaniu maksymalnie trzy projekty z listy projektów miejskich oraz maksymalnie trzy projekty z listy projektów osiedlowych. Prawidłowe oddanie głosu wymagało podania imienia i nazwiska oraz 4 ostatnich cyfr PESEL.

Głosowanie zakończyło się 23 czerwca. Wzięło w nim udział 16 750 mieszkańców i mieszanek Olsztyna. Frekwencja była zatem wyższa, o ponad 2,6 tysiąca, od poprzedniej edycji OBO, w której zagłosowało 14 116 osób. Należy zwrócić uwagę na relatywnie wysoką liczbę kart do głosowania oddanych nieważnie – było ich 1 064, co stanowiło 6,4% wszystkich kart.

Suma wszystkich głosów oddanych na ważnych kartach do głosowania wyniosła 63 226, ponieważ każdy głosujący mógł wybrać maksymalnie 6 projektów, w tym 3 miejskie oraz 3 osiedlowe. Spośród ważnych kart do głosowania, ponad trzy czwarte (79,1%), zostało oddanych za pomocą internetu (12 405 kart), a 20,9% kart zostało złożonych w formie

papierowej (3 281 kart). Osoby głosujące internetowo za pośrednictwem platformy glosujobo.olsztyn.eu nieco częściej korzystały z urządzeń mobilnych (59,9%) niż komputera (40,1%).

Analiza głosowania dzień po dniu wskazuje, że najwięcej ważnych kart oddano drogą elektroniczną w ostatnim dniu głosowania (1 479) oraz w pierwszym dniu (1 187). Największym natężeniem wykazują się ostatnie dni głosowania, tj. od 19 czerwca, ponieważ od tej daty codziennie oddawano więcej niż 500 kart, a 22 czerwca oddano 738 kart. Liczba ważnych kart przekroczyła 500 jeszcze tylko w drugim dniu głosowania (582). W pozostałych dniach liczba ta kształtowała się w przedziale od 219 w dniu 1 czerwca do 495 w dniu 3 czerwca. Częściej głosowały kobiety niż mężczyźni, bowiem spośród ważnych kart do głosowania, 9 526 kart (60,7% ogółu) zostało wypełnionych przez kobiety, a 6 160 (39,3%) przez mężczyzn.

Wyniki głosowania poznaliśmy 11 lipca 2024 roku podczas konferencji zorganizowanej w olsztyńskim Ratuszu. Tego samego dnia lista zwycięzców oraz pełne wyniki głosowania zostały opublikowane na glosujobo.olsztyn.eu. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych w ramach budżetu obywatelskiego do realizacji w 2025 roku zostaną skierowane 34 projekty osiedlowe, a także 2 projekty miejskie.

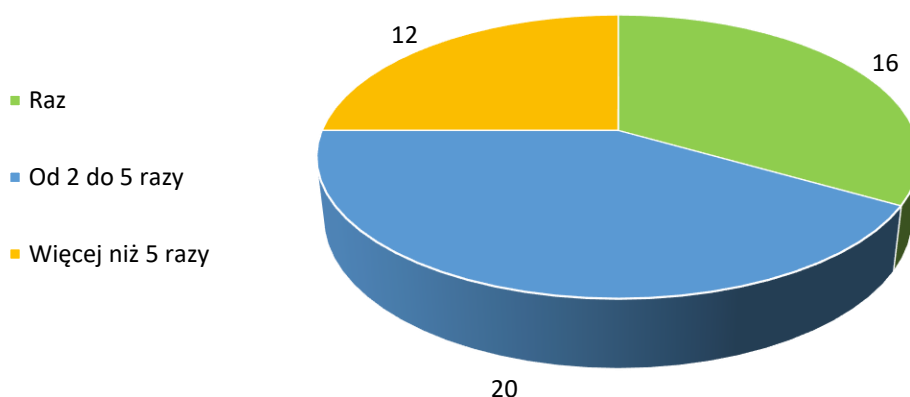
Poniżej zaprezentowano dla porównania wybrane dane i informacje dotyczące wszystkich edycji Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego.

Edycja OBO	Rok	Limit OBO	Liczba głosów	Liczba głosujących	Liczba projektów
I	2013/2014	2 150 000	inne zasady	-	27
II	2014/2015	3 300 000	inne zasady	-	32
III	2015/2016	3 530 000	14 000	-	27
IV	2016/2017	3 730 000	25 687	-	31
V	2017/2018	3 730 000	43 494	-	27
VI	2018/2019	3 730 000	41 246	-	28
VII	2019/2020	6 400 000	56 673	-	41
VIII	2020/2021	6 538 221	51 402	17 134	38
IX	2021/2022	6 550 000	57 114	13 642	36
2022/2023 Zawieszenie					
X	2023/2024	7 500 000	55 527	14 116	37
XI	2024/2025	7 500 000	63 226	16 750	36
Razem		54 658 221	Razem		360

2. Wyniki badania ankietowego wnioskodawców

Ankietę wypełniło 48 osób, które składały wnioski w Olsztyńskim Budżecie Obywatelskim. W tej grupie są zarówno mieszkańcy, którzy byli wnioskodawcami również w poprzednich edycjach, jak i osoby, które robiły to po raz pierwszy. Respondenci zapytani o to, ile razy składali wnioski w edycjach OBO, w największej liczbie wskazali, że robili to od 2 do 5 razy (20 osób), następnie raz (16 osób) oraz więcej niż 5 razy (12 osób).

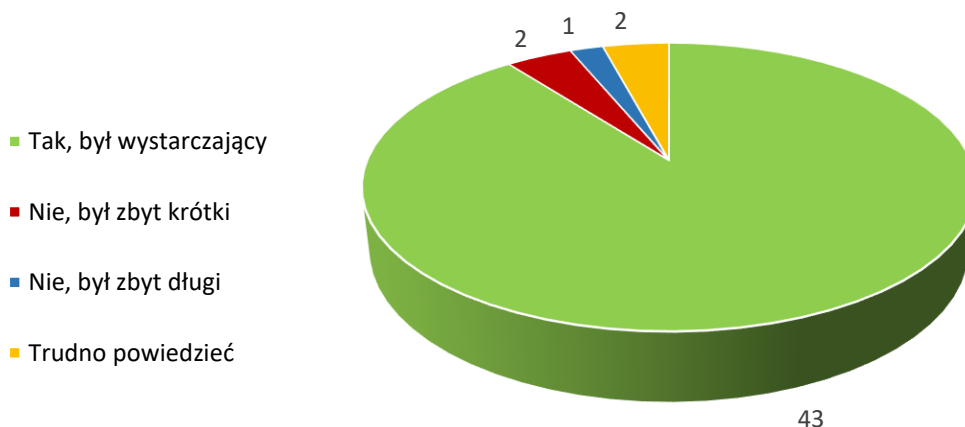
Wykres 1. Ile razy składał/a Pan/i wniosek w edycjach OBO?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Ankietowani zostali poproszeni o wyrażenie opinii, czy czas na składanie wniosków w tegorocznej edycji OBO był wystarczający. W opinii 43 osób (89,6% uczestników i uczestniczek badania) ten czas był wystarczający. Odmienną opinię, że był zbyt krótki, wyraziły 2 osoby, według 1 osoby był zbyt długi, natomiast 2 osoby zaznaczyły odpowiedź „Trudno powiedzieć”.

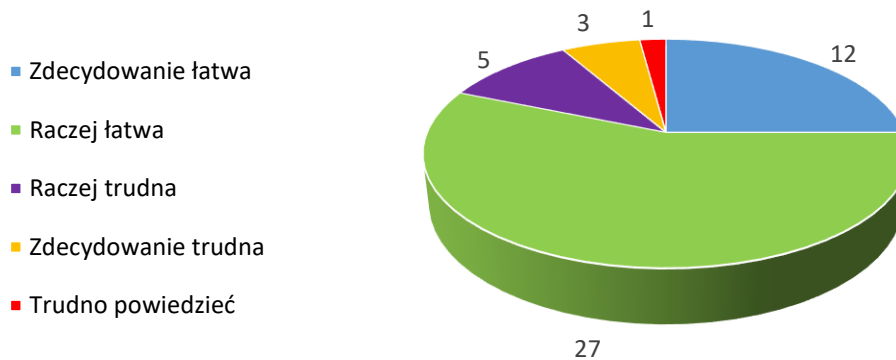
Wykres 2. Czy Pana/i zdaniem czas na składanie wniosków w tegorocznej edycji OBO był wystarczający?

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W kolejnym pytaniu respondenci mieli za zadanie ocenić poziom trudności procedury zgłaszania wniosków do OBO. Odpowiedź „zdecydowanie łatwa” zaznaczyło 12 osób, a „raczej łatwa” najwięcej ankietowanych – 27 osób. W opinii 5 osób zgłaszanie wniosków w ramach OBO jest „raczej trudna”, a 3 osoby uważają tę procedurę za „zdecydowanie trudną”. Jedna osoba zaznaczyła nie wyraziła zdania w tej kwestii.

Wykres 3. Czy w Pana/i opinii procedura zgłaszania projektów w ramach OBO jest:

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Wnioskodawców zapytano o to czy w trakcie przygotowywania wniosku napotkali trudności z przedstawionego katalogu. Mogli również, w ramach kategorii „inne” wpisać własne, wynikające z ich doświadczeń, odpowiedzi. Poproszono ich także o uzasadnienie lub doszczegółowienie opisu doświadczanych trudności.

Tabela 1. Czy w trakcie przygotowywania wniosku napotykał/a Pan/i na trudności w poniższych aspektach?

Wyszczególnienie	Liczba wskazań
wycena kosztów projektu	21
uzyskanie zgody zarządcy terenu lub administratora obiektu	8
nanoszenie lokalizacji przedsięwzięcia na mapę	7
przygotowanie załączników do wniosku	5
trudności w konsultacji wniosku z pracownikami Urzędu Miasta	4
trudności techniczne w systemie informatycznym	3
określenie zasięgu oddziaływania projektu (miejski/osiedlowy)	2
opis ogólnodostępności projektu	2
trudności w zrozumieniu aktów prawnych dotyczących OBO	2
opis działań projektu	1
przygotowanie uzasadnienia projektu	1
ustalenie terminu planowanego przedsięwzięcia	0
inne	3
nie napotykałam/em żadnych trudności	18

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

W świetle uzyskanych odpowiedzi okazuje się, że największą trudnością sprawiała wycena kosztów projektu, na którą wskazało 21 osób, stanowiących 44,7% wszystkich osób odpowiadających na to pytanie. Trudności te wiązały się m.in. z zawyżoną wyceną projektu, problemami z oszacowaniem kosztów poszczególnych działań, dynamiką cen w związku z inflacją, pozyskiwaniem wycen, konfrontacją cenników z limitem budżetowym, dużym ryzykiem kosztorysu przygotowywanego na własną rękę w przypadku projektów inwestycyjnych, a jednocześnie dużym kosztem wykonania kosztorysu przez specjalistę.

W drugiej kolejności wskazywano na uzyskanie zgody zarządcy terenu lub administracji obiektu (8 osób), co wynikało m.in. z trudności w ustaleniu kto jest zarządcą terenu, a także odsyłania wnioskodawcy pomiędzy Urzędem Miasta a ZDZiT oraz długich terminów oczekiwania na odpowiedź ZDZiT. Następnie, 7 osób zaznaczyło odpowiedź, że trudność sprawiło im nanoszenie lokalizacji przedsięwzięcia na mapę, a 5 osób miało trudność z przygotowaniem załączników (w tym od konserwatora zabytków).

Na trudności w konsultacji wniosku z pracownikami Urzędu Miasta wskazały 4 osoby, a na trudności w systemie informatycznym 3 osoby – przy czym trudności te dotyczyły głównie problemu z zalogowaniem się na konto i w jednym przypadku wskazano, że problem został rozwiązany przy wsparciu pracownika Urzędu Miasta.

Po 2 osoby doświadczyły trudności w określeniu zasięgu oddziaływania projektu (miejski/osiedlowy), opisie ogólnodostępności projektu oraz w zrozumieniu aktów prawnych dotyczących OBO. W dalszej kolejności 1 osoba miała problemy z opisem działań projektu i również 1 osoba – z uzasadnieniem. W ramach odpowiedzi „inne” wskazano na trudności w konsultacji z ZDZiT (2 osoby) oraz niepokazywanie przez system podglądu wniosku (1 osoba).

Na żadne trudności w procesie przygotowania wniosku nie natknęło się 18 osób.

Jednym z aspektów OBO, który poruszono w trakcie badania ankietowego wnioskodawców, była potrzeba zmian w procedurze głosowania. Wnioskodawców zapytano o to, czy widzą potrzebę następujących modyfikacji:

- ograniczenie możliwości głosowania tylko do głosowania elektronicznego,
- wprowadzenie konsultacji dla osób, które mogłyby mieć problem z głosowaniem elektronicznym w trakcie etapu głosowania,
- utrzymanie sposobu weryfikacji czy głosujący jest mieszkańcem Olsztyna poprzez cztery ostatnie cyfry numeru PESEL.

Wnioskodawcy, w większości, nie są skłonni do wprowadzenia wyłącznie głosowania elektronicznego. Spośród ankietowanych 28 osób wskazało, że taka zmiana nie jest potrzebna, przy czym 16 osób uznało tak w sposób zdecydowany. Za zmianą było 14 osób, w tym 10 zdecydowanie. Zdania w tej kwestii nie wyraziły 2 osoby. Jednocześnie wnioskodawcy biorący udział w badaniu uważają, że trzeba wprowadzić konsultacje dla osób, które mogłyby mieć

problem z głosowaniem elektronicznym w trakcie etapu głosowania – odpowiedzi twierdzące zaznaczyło 30 osób, w tym 12 w sposób zdecydowany. Takiej potrzeby nie widzi 11 osób, natomiast 4 zaznaczyły odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Tabela 2. Czy widzi Pan/i potrzebę dokonania poniższych zmian w procedurze głosowania?

Wyszczególnienie	Zdecydowanie tak – taką zmianę trzeba wprowadzić	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie – taka zmiana nie jest potrzebna	Trudno powiedzieć
Ograniczenie możliwości głosowania tylko do głosowania elektronicznego	10	4	12	16	2
Wprowadzenie konsultacji dla osób, które mogłyby mieć problem z głosowaniem elektronicznym w trakcie etapu głosowania	12	18	8	3	4
Utrzymanie sposobu weryfikacji czy głosujący jest mieszkańcem Olsztyna poprzez cztery ostatnie cyfry numeru PESEL	17	16	4	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Większość badanych uznaje, że należy utrzymać sposób weryfikacji czy głosujący jest mieszkańcem Olsztyna poprzez cztery ostatnie cyfry numeru PESEL – twierdzą tak 33 osoby, w tym 17 osób w sposób zdecydowany. Według 9 osób nie jest to konieczne, a 5 osób nie wyraziło zdania w tym temacie.

Istotnym elementem badania była również ocena współpracy wnioskodawców z Urzędem Miasta. Respondentów zapytano o to, jak oceniają wybrane aspekty współpracy – oceny mogli dokonać na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało bardzo nisko, a 5 – bardzo wysoko. W ramach badania oceniano następujące aspekty:

- wiedza konsultantów/urzędników zaangażowanych w ramach OBO do współpracy z wnioskodawcami,
- dostępność konsultantów/urzędników (np. odbieranie telefonu, możliwość spotkania),
- rzetelność otrzymywanej od konsultantów/urzędników informacji (np. informacje pomocne, wyczerpujące),
- otwartość konsultantów/urzędników na pomoc i wsparcie wnioskodawcy,
- przepływ informacji pomiędzy Urzędem a wnioskodawcą (tj. sprawność, szybkość udzielania odpowiedzi),
- dostępność i kompetencja koordynatora OBO,
- aktualność informacji na stronie internetowej OBO oraz facebooku.

Tabela 3. Jak ocenia Pan/i poniższe aspekty współpracy z Urzędem Miasta?

Wyszczególnienie	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć
Wiedza konsultantów/urzędników zaangażowanych w ramach OBO do współpracy z wnioskodawcami	1	2	1	5	30	8
Dostępność konsultantów/urzędników (np. odbieranie telefonu, możliwość spotkania)	2	1	2	8	29	5
Rzetelność otrzymywanej od konsultantów/urzędników informacji (np. informacje pomocne, wyczerpujące)	2	2	2	7	30	4
Otwartość konsultantów/urzędników na pomoc i wsparcie wnioskodawcy	2	1	4	6	30	4
Przepływ informacji pomiędzy Urzędem a wnioskodawcą (tj. sprawność, szybkość udzielania odpowiedzi)	1	2	1	9	29	4
Dostępność i kompetencja koordynatora OBO	2	1	1	8	28	8
Aktualność informacji na stronie internetowej OBO oraz facebooku	1	0	3	10	29	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Co do zasady większość respondentów oceniała wskazane aspekty na wysokim poziomie. Najwięcej odpowiedzi z najwyższą oceną, tj. 5, uzyskały takie aspekty jak wiedza konsultantów i urzędników, rzetelność otrzymywanej informacji, a także otwartość na pomoc i wsparcie. Najwięcej odpowiedzi z oceną 4 uzyskała aktualność informacji na stronie internetowej OBO oraz FB, a następnie przepływ informacji pomiędzy urzędem a wnioskodawcą. Odpowiedzi z najniższymi ocenami (1 i 2) pojawiły się w każdym ocenianym aspekcie, aczkolwiek warto tu zaznaczyć, że jeden respondent ocenił na poziomie 1 wszystkie aspekty, a pozostali wykazywali bardziej zróżnicowane oceny.

Na zakończenie, respondentów zapytano o to, czy zamierzają składać wnioski w kolejnych edycjach OBO, na co 33 osoby odpowiedziały twierdząco, 5 osób przecząco, a 10 osób jeszcze nie podjęło decyzji w tym zakresie. Zostali poproszeni również o to, aby podzielili się swoimi refleksjami, w szczególności w zakresie zmian i modyfikacji, które należałoby wprowadzić w kolejnych edycjach OBO. Część odpowiedzi stanowiła powtórzenie wskazanych już wcześniej informacji, natomiast pozostałe dotyczyły m.in. następujących kwestii:

- zwiększenie puli środków na projekty osiedlowe oraz zastanowienie się nad rozwiązaniami, które pozwoliłyby uniknąć sytuacji, że jeden projekt, pisany dokładnie na pulę osiedlową, wyczerpuje środki całego osiedla. Pojawia się tu m.in. propozycja ograniczenia kwotowego dla osiedlowych projektów twardych, które nierzadko wykorzystują pulę osiedla lub zagwarantowanie puli środków na osiedlowe projekty miękkie lub wpisania założeń, że w puli osiedlowej powinny być realizowane np. minimum 3 projekty;

- wątpliwości dotyczące projektów, które mogą wskazywać na to, że są etapami kilkuletnich inwestycji (zakaz etapowania);
- zakaz składania projektów realizowanych na ogrodzonym i zamykanym terenie;
- konieczność przeprowadzania specjalistycznych konsultacji projektów, szczególnie tych, które mogą mieć wpływ na środowisko (np. konsultacje z ornitologami, biologami, behawiorystami);
- wcześniejsze rozpowszechnienie informacji o możliwości składania wniosków do OBO;
- uproszczenie wersji papierowej karty do głosowania (imię i nazwisko, 4 cyfry numeru PESEL);
- konieczność gruntownej analizy przypisania projektu według ich zasięgu (osiedlowe/miejskie), wątpliwości dotyczą projektów uznanych za osiedlowe, a kierowanych do ogółu mieszkańców miasta;
- wprowadzenie ograniczenia startu wnioskodawcy w kolejnej edycji OBO w sytuacji, gdy jego projekt został przekazany do realizacji;
- wprowadzenie zakazu zgłaszania projektów przez osoby pełniące funkcję radnych Rady Miasta;
- dopuszczanie składania projektów niezależnie od tego, czy kolidują z wnioskami już złożonymi – równość szans projektów niezależnie od kolejności zgłoszeń;
- konieczność osobistego zgłoszenia się do urzędu celem złożenia oświadczenia o zamieszkanu na potrzeby możliwości udziału w głosowaniu, co pozwoli uniknąć nadużyć;
- lepsze rozpropagowywanie zrealizowanych inicjatyw OBO z poprzednich lat.

Wskazane wyżej zagadnienia, jak również informacje przywołane we wcześniejszej części mogą sugerować następujące tendencje zmian/usprawnień w mechanizmie OBO:

- większy nacisk na wsparcie wnioskodawców w wycenie kosztów projektu oraz w identyfikacji zarządcy terenu lub administratora obiektu;
- wsparcie mieszkańców w głosowaniu elektronicznym – jest to istotne zarówno w zakresie zachęcania osób do głosowania w systemie elektronicznym, jak i dążenia do ewentualnego ograniczenia możliwości głosowania tylko do głosowania elektronicznego, co ma miejsce w coraz większej liczbie miast w Polsce;
- pozostawienie sposobu weryfikacji poprzez ostatnie 4 cyfry numeru PESEL w systemie elektronicznym;
- zwiększanie dostępności konsultantów/urzędników;
- zwiększanie puli środków na projekty osiedlowe oraz wypracowanie rozwiązań, które pozwolą na realizację większej liczby projektów miękkich, często niedużych, jednak nie mających szans przy projektach twardych wyczerpujących pulę osiedlową;
- dbanie o ogólnodostępność projektów;

3. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Koordynującego

Ankiety wypełniło 5 członków i członkiń Zespołu Koordynującego XI edycję Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego. Spośród nich, 3 osoby nie były członkami Zespołu w poprzednich edycjach, 1 osoba wchodziła raz w skład Zespołu i również 1 osoba – od 2 do 5 razy.

Ankietowani zostali poproszeni o ocenę wybranych aspektów prac Zespołu Koordynującego OBO na skali do 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo nisko, a 5 – bardzo wysoko. Każdy respondent i respondentka mogli również zaznaczyć odpowiedź „Trudno powiedzieć”. Badanymi aspektami działania Zespołu były:

- obsługa organizacyjna Zespołu
- komunikacja pomiędzy członkami Zespołu
- aktywność członków Zespołu podczas spotkań
- przejrzystość zasad pracy Zespołu
- działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków
- współpraca z Biurem Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego.

Wszystkie powyższe zagadnienia zostały ocenione bardzo wysoko. Nikt nie ocenił żadnego z nich na poziomie niższym niż „4”. Obsługę organizacyjną Zespołu wszyscy ocenili bardzo wysoko (ocena „5”), komunikacja pomiędzy członkami Zespołu została oceniona przez 3 osoby na poziomie „4”, a przez 2 osoby na poziomie „5”. Aktywność członków Zespołu podczas spotkań została oceniona przez 4 osoby na poziomie „5” i przez 1 osobę na poziomie „4”. Przejrzystość zasad pracy Zespołu miała największe zróżnicowanie odpowiedzi – 2 oceny na poziomie „4” i 3 oceny na poziomie „5”. Działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków 1 osoba oceniła na poziomie „4”, a pozostałe osoby na poziomie „5”. Współpracę z Biurem Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego 4 osoby oceniły na „5”, a jedna osoba nie wyraziła zdania na ten temat.

Respondenci zostali zapytani o to, jakie aspekty związane z procedurą przygotowywania wniosku przez wnioskodawców, wymagają zmiany w kolejnych edycjach OBO. Na to pytanie odpowiedziała jedna osoba wskazując na potrzebę opracowania katalogu standardowych kosztów, w których byłyby oszacowane np. koszt budowy/remontu metra chodnika/drogi. Dzięki temu mniej projektów odpadałoby z uwagi na budżet.

Druga osoba wyraziła refleksję, że warto byłoby usystematyzować i dopracować sposób przeznaczania pieniędzy, które pozostały nieprzydzielone po głosowaniu.

4. Wyniki badania ankietowego członków Zespołu Opiniującego

Ankietę wypełniło 29 członków i członkiń Zespołu Opiniującego. Większość ankietowanych w poprzednich edycjach OBO również była członkiem/członkinią Zespołu Opiniującego OBO. W świetle udzielonych odpowiedzi 5 osób raz wchodziło w skład Zespołu, 11 osób – od 2 do 5 razy, a 6 osób – więcej niż 5 razy. W pracach Zespołu wcześniej nie uczestniczyło 7 osób.

Ankietowani zostali poproszeni o ocenę wybranych aspektów prac Zespołu Opiniującego OBO na skali do 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo nisko, a 5 – bardzo wysoko. Mogli również zaznaczyć odpowiedź „Trudno powiedzieć”. Badanymi aspektami działania Zespołu były:

- obsługa organizacyjna Zespołu
- komunikacja pomiędzy członkami Zespołu
- aktywność członków Zespołu podczas spotkań
- przejrzystość zasad pracy Zespołu
- działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków
- współpraca z Biurem Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego.

Uzyskane wyniki prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Jak ocenia Pan/i poniższe aspekty prac Zespołu Opiniującego OBO?

Wyszczególnienie	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć
Obsługa organizacyjna Zespołu	0	0	1	9	19	0
Komunikacja pomiędzy członkami Zespołu	0	0	7	12	10	0
Aktywność członków Zespołu podczas spotkań	0	0	7	14	7	1
Przejrzystość zasad pracy Zespołu	0	0	4	12	13	0
Działanie Elektronicznego Systemu Obsługi Wniosków	0	0	4	8	16	1
Współpraca z Biurem Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego	0	0	2	2	24	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania ankietowego.

Pierwsze zagadnienie z listy, tj. obsługa organizacyjna Zespołu, zostało ocenione bardzo wysoko, albowiem 19 osób przyznało najwyższą ocenę, a 9 osób dało „czwórkę”. Drugi aspekt, czyli komunikacja pomiędzy członkami, otrzymał niższe oceny: 10 osób wybrało ocenę „5”, 12 osób dało „4”, a 7 osób – ocenę „3”. Na najniższym poziomie oceniono aktywność członków Zespołu podczas spotkań – w tym przypadku ocenę „5” przyznało 7 osób, ocenę „4” – 14 osób, a ocenę „3” – 7 osób. Przejrzystość zasad pracy Zespołu została oceniona najwyżej przez

13 osób, 12 osób przyznało ocenę „4”, a 4 osoby – „3”. Działanie ESOW 16 osób oceniło bardzo wysoko („5”), 8 osób przyznało „4”, a 4 osoby – „3”. Najlepiej ocenionym aspektem jest współpraca z Biurem Prezydenta Miasta i Dialogu Obywatelskiego, którą bardzo wysoko oceniają 24 osoby, wysoko 2 osoby, a na średnim poziomie – również 2 osoby.

Członków Zespołu Opiniującego zapytano o to, czy są aspekty związane z procedurą przygotowywania wniosku przez wnioskodawców, które w ich opinii wymagają zmiany w kolejnych edycjach OBO. Respondenci wskazali na kilka potrzebnych zmian i usprawnień. W odniesieniu do procedury przygotowania wniosku są to w szczególności:

- nacisk na poprawne przydzielanie wniosków do kategorii miejskie/osiedlowe;
- uzgadnianie lokalizacji i weryfikacja pod kątem własności terenu przed złożeniem wniosku;
- sprecyzowanie zasad i terminów przekazywania wnioskodawcom wniosków do poprawy – m.in. terminy składania poprawek, liczba możliwych poprawek (ile razy wniosek może być poprawiany);
- wskazywanie wnioskodawcom, aby opis pomysłu/inwestycji przygotowywany był esencjonalnie, co pozwoli na szybszą weryfikację poszczególnych opisów, aby załączane były wizualizacje czy rysunki poglądowe, a także aby nazwy sugerowały zakres projektu.

Członkowie Zespołu wskazywali również na zmiany/modyfikacje dotyczące pracy Zespołu Opiniującego, w tym:

- określenie jednoznaczne roli i kompetencji członka rady osiedla w Zespole Opiniującym, m.in. pod kątem tego, że może opiniować tylko wnioski na terenie swojego osiedla, a także czy jego negatywna opinia jest wiążąca dla Zespołu;
- określenie funkcji przewodniczącego Zespołu Opiniującego w regulaminie OBO, powinien być wybierany na pierwszym posiedzeniu przez członków Zespołu;
- wpisanie w regulaminie pracy Zespołu, w obowiązkach członków, konieczności zaopiniowania wszystkim wniosków, które przeszły przez weryfikację Zespołu Koordynującego, przynajmniej w formie zapisu „zapoznałem się – nie dotyczy”;
- możliwość wglądu do projektów składanych w poprzednich latach, z uwagi na ich powtarzalność.

Pod kątem głosowania wskazano na anulowanie „seryjnych” głosów.

Wśród ogólnych refleksji dotyczących OBO i proponowanych zmian znalazły się również takie postulaty jak:

- doprecyzowanie kwestii ustalania budżetu, w tym na ile budżet realizacji może odbiegać od pierwotnego i czy można dokonywać przesunięć pomiędzy kategoriami kosztowymi;
- zakaz zgłaszania wniosków przez osoby związane z ich realizacją;
- wydłużenie czasu na analizę i ocenę merytoryczną wniosków – postulat ten pojawiał się kilkakrotnie, uzasadniany był dużym zakresem dodatkowych obowiązków, dodatkowo wskazywano również na możliwość dodatkowego wynagrodzenia dla członków zespołu (aspekt ten pojawił się również w wypowiedziach jednego z wnioskodawców);
- wprowadzenie rozwiązań służących zwiększaniu frekwencji członków Zespołu na jego posiedzeniach;
- przygotowanie dokumentu, który przybliży koszt poszczególnych inwestycji – dokument ten określałby wysokości kosztów wybranych zadań, co ułatwiłoby pracę wnioskodawcom, a także zmniejszyłoby trudności w opracowywaniu budżetu zadań. Mógłby również sugerować etapy poszczególnych działań, jak np. konieczność uporządkowania terenu, wymiany gruntu itp. Tego typu szablon powstał w ubiegłych latach dla miasta Gdynia.

5. Podsumowanie spotkań konsultacyjnych

Spotkania konsultacyjne odbyły się w dniach 17 i 19 września 2024 roku. Wzięli w nich udział przedstawiciele Zespołu Opiniującego (I spotkanie) oraz przedstawiciele Zespołu Koordynującego i wnioskodawcy (II spotkanie).

Głównie informacje płynące ze spotkania z członkami Zespołu Opiniującego są następujące:

- propozycja odejścia od podziału projektów na miejskie i osiedlowe, natomiast w to miejsce można zastosować podział kwotowy na projekty duże i małe. Pozwoliłoby to uniknąć wątpliwości odnośnie zakwalifikowania projektu jako miejskiego lub osiedlowego, a także sytuacji takich jak dążenie do ulokowania przynajmniej jednego projektu na każdym osiedlu czy „upychania” projektów, aby wykorzystać całą pulę osiedlową. Mogłoby to pozwolić również na składanie projektów zintegrowanych obejmujących np. dwa lub trzy osiedla;
- konieczność włączenia konserwatora zabytków w prace Zespołu Opiniującego, ze względu na potrzebę wydawania opinii w części projektów;
- doprecyzowano rolę opinii członka Zespołu Opiniującego – opinia powinna być opinią imienną danego członka Zespołu i nie powinna być ujednolicana w ramach instytucji. Powinna natomiast mieć akceptację Dyrekcji, z uwagi na to, że ma to być opinia merytoryczna, a nie osobista członka Zespołu. W przypadku gdy projekt nie wpisuje się w zakres czynności danego pracownika, nie powinien on podlegać ocenie przez niego;
- ułatwienie procesu opiniowania poprzez m.in. określenie, ile razy wnioskodawca może poprawiać wnioski;
- opinie dotyczące lokalizacji przedsięwzięcia (lokalizacja na terenie Gminy Olsztyn) powinny być wydawane przez geodezję na etapie oceny formalnej;
- rozważenie dodatkowego budżetu na tzw. projekty „zielone”;
- konieczność doprecyzowania procedur wykorzystywania środków finansowych, które nie zostały przydzielone w ramach puli osiedlowej (przy założeniu utrzymania podziału na projekty miejskie i osiedlowe);
- postulat, aby projekty inwestycyjne miały gotową dokumentację projektową, ponieważ bez tego maleją ich szanse na zrealizowanie w ciągu roku;
- propozycja wydłużenia realizacji projektów inwestycyjnych do min. 1,5 roku.

Spotkanie Zespołu Koordynującego oraz wnioskodawców przyniosło następujące opinie:

- istnieje potrzeba standaryzacji kosztów budżetowych, co ułatwi wnioskodawcom przygotowywanie budżetu projektu – postulat wybrzmiał również w badaniach ankietowych wnioskodawców, a także ze strony członków Zespołu Opiniującego.

- niejasny dla części wnioskodawców podział zadań pomiędzy komórkami realizującymi projekty OBO, co przedłuża okres rozpoczęcia realizacji projektu; ponadto podnoszono brak wpływu komórki przeprowadzającej OBO na komórki realizujące projekty;
- podzielone głosy dotyczące wprowadzenia wyłącznie głosowania elektronicznego – część osób obecnych na spotkaniu wskazała, że głosowanie elektroniczne będzie wystarczające jeśli zapewnione zostanie wsparcie osobom mającym z nim trudności. Za głosowaniem elektronicznym przemawia to, że system tego głosowania niejako wymusza poprawność wprowadzonych danych, nie ma ryzyka błędów i dublowania głosów, natomiast wiele kart papierowych wypełnionych jest z błędami, które uniemożliwiają uznanie głosu (np. błąd w nazwisku czy numerze PESEL). Dla części natomiast głosowanie papierowe pozwala lepiej dotrzeć z informacją o OBO.
- dyskutowano o możliwości wprowadzenia zakazu zgłaszania projektów przez Radnych Rady Miasta – w świetle ustawy żadnego mieszkańca Olsztyna nie można wykluczyć z możliwości zgłaszania projektu, jednak zgłoszono zastrzeżenia związane z tym, że radny firmuje projekt i zwiększa jego szanse, a także ma możliwość doglądania jego realizacji. W związku z tym zaproponowano, by pomiędzy radnymi zawarto umowę grzecznościową, z której będzie wynikał wskazany wyżej zakaz.
- wątpliwości odnośnie zamieszczania wizualizacji w ramach składanych wniosków – nierzadko wizualizacje odbiegają od rzeczywistej realizacji.
- większość obecnych osób była przeciwko wprowadzeniu podziału na projekty duże i małe zamiast podziału na miejskie i osiedlowe – według nich w nowym podziale większe osiedla będą miały większe szanse, a małe osiedla w ciągu 2-3 lat znikną z OBO. Wskazywano na potrzebę przynależności mieszkańców do osiedla, lokalny patriotyzm i fakt, że projekty osiedlowe budują lokalną społeczność. Zaproponowano podział na projekty miejskie, osiedlowe i zintegrowane (obejmujące 2-3 osiedla), bądź rozwiązania polegające na przyznawaniu dodatkowych punktów za współpracę w ramach projektów i projektom zintegrowanym;
- wskazano na problem związany z konserwacją i utrzymaniem obiektów powstałych w ramach OBO, w tym np. pumphucków, boisk. W ramach OBO takich środków nie można zaplanować.

Wnioski i rekomendacje

Olsztyński Budżet Obywatelski stał się ważnym elementem partycypacyjnego zarządzania miastem, które angażuje znaczną grupę mieszkańców. Jest to narzędzie umożliwiające bezpośredni wpływ obywateli i obywaterek na zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej, poprawę warunków życia, decydowanie o sprawach ważnych dla mieszkańców. Nie ma drugiego takiego mechanizmu w mieście, który w relatywnie krótkim czasie aktywizowałby równie dużą grupę osób do analizowania problemów, kreowania pomysłów, budowania poparcia społecznego, a zarazem umożliwiającego szybką realizację części z tych inicjatyw dzięki środkom z budżetu samorządu miasta.

Przeprowadzone badanie wykazało zróżnicowanie opinii, wskazało na różne punkty widzenia i wynikające z nich nierzadko odmienne rozwiązania. Część propozycji, jakie padały w trakcie badania, nie jest możliwa do wprowadzenia z uwagi na niezgodność z aktualnym stanem prawnym, w związku z czym nie były brane pod uwagę. Dotyczy to w szczególności propozycji, które wykluczają z procesu przygotowania wniosków m.in. Radnych Rady Miasta oraz wnioskodawców, których projekt przeszedł do realizacji. Poniżej wskazano zasadnicze rekomendacje wynikające z ewaluacji, jednak rozważenia wymagają również pojedyncze opinie, przytoczone w częściach raportu odnoszących się do poszczególnych etapów badania.

W zakresie etapu przygotowania wniosku przez wnioskodawców na uwagę zasługuje przede wszystkim kwestia budżetu projektu. Wycena kosztów stanowi główną trudność dla osób przygotowujących wnioski – wiąże się ona m.in. z problemami z oszacowaniem kosztów poszczególnych działań, dynamiką cen w związku z inflacją, pozyskiwaniem wycen, konfrontacją cenników z limitem budżetowym, dużym ryzykiem kosztorysu przygotowywanego na własną rękę w przypadku projektów inwestycyjnych, a jednocześnie dużym kosztem wykonania kosztorysu przez specjalistę. Jako jedno z rozwiązań wskazuje się opracowanie i udostępnienie wnioskodawcom przykładowego katalogu najczęściej występujących kosztów, takich jak np. koszt budowy czy remontu jednego metra chodnika lub drogi. Chodzi tu przede wszystkim o koszty, które można wystandaryzować, a ich wartość podać przynajmniej w widełkach wskazując na czynniki mające wpływ na ich wysokość. Należy jednak mieć na uwadze, że wystandaryzowanie kosztów niesie za sobą pewne ryzyko – dynamika cen, zróżnicowanie inwestycji, zależność kosztorysu od wielu czynników jak np. lokalizacja lub zakres koniecznych prac, może spowodować, że katalog szybko może stać się nieaktualny lub nieadekwatny do zakresu konkretnego przedsięwzięcia. Z tego względu właściwsze wydaje się zapewnianie dostępności konsultantów, którzy wspierają wnioskodawców w budżetowaniu wniosków. Kwestia budżetu to również aspekty realizacyjne projektu, w tym m.in. możliwości dokonywania przesunięć budżetowych oraz uwzględnienia nieprzewidzianych wcześniej aspektów. Rozwiązaniem mogłoby być pozostawienie decyzji o ostatecznym kształcie projektu w gestii jednostki realizującej.

Istotnym tematem tegorocznej ewaluacji była dyskusja nad podziałem projektów na miejskie i osiedlowe. Dyskusja ta wynikała przede wszystkim z sytuacji, w których jeden duży projekt inwestycyjny wyczerpuje całą pulę osiedlową, a także takich, gdzie projekty są „upychane”, aby tę pulę wykorzystać. Dość poważną, aczkolwiek dyskusyjną, propozycją zmiany w tym zakresie, była propozycja odejścia od podziału na projekty miejskie i osiedlowe, a w zamian przyjęcie podziału na projekty duże i małe. Oznaczałoby to, że do realizacji mogłoby wejść więcej mniejszych i miękkih projektów, ale jednocześnie część osiedli, w szczególności z niewielką liczbą mieszkańców, w ciągu dwóch-trzech edycji mogłoby w ogóle zniknąć z OBO z uwagi na niewielkie szanse w głosowaniu. Pojawiły się tu propozycje takich rozwiązań jak ograniczenie kwotowe dla osiedlowych projektów twardych lub zagwarantowanie puli środków na osiedlowe projekty miękkie. Niezależnie od tych rozwiązań postulowane jest także zwiększenie puli środków na projekty osiedlowe oraz gruntowna analiza przypisania projektu według jego zasięgu do puli miejskich lub osiedlowych.

Warto również rozważyć wprowadzenie projektów zintegrowanych składanych dla 2-3 osiedli, co zwiększy ich szanse, bądź przyznawanie dodatkowych punktów za projekty opierające się na współpracy. Wprowadzenie takiego rozwiązania wymaga jednak opracowania właściwych procedur określających zasady współpracy osiedli, a także kwestie związane z podziałem środków w ramach puli osiedla – należałoby ustalić w jaki sposób dzielić pieniądze z puli osiedlowej na projekty zintegrowane.

W obszarze głosowania dyskusja dotyczy głównie przejścia na głosowanie wyłącznie drogą elektroniczną. Rozwiązanie takie mogłoby przynieść sporo korzyści związanych m.in. z ujednoczeniem i uproszczeniem systemu, zwiększeniem bezpieczeństwa głosowania oraz wyeliminowaniem ryzyka oddawania głosów nieważnych, a także zmniejszeniem kosztów ekonomicznych i środowiskowych związanych z drukiem, transportem i przechowywaniem kart papierowych. Ponadto ograniczyłoby to niektóre nadużycia np. polegające na dostarczaniu mieszkańcom w części wypełnionych papierowych kart do głosowania. W tym zakresie warto posłuchać się doświadczeniami miast na prawach powiatu, w których głosowanie w ramach budżetów obywatelskich odbywa się wyłącznie drogą elektroniczną, czyli m.in. w Poznaniu, Gorzowie Wielkopolskim, Sosnowcu czy Szczecinie.

Docelowo również zgłaszanie wniosków mogłyby się odbywać wyłącznie w formie elektronicznej. Takie zmiany wymagają jednak szerszej dyskusji z udziałem różnych interesariuszy OBO. Należałoby stopniowo przygotowywać mieszkańców do rezygnacji z papierowych kart do głosowania. Prawdopodobnie niezbędne będzie wdrożenie dodatkowych rozwiązań umożliwiających głosowanie poza miejscem zamieszkania przez osoby doświadczające barier/trudności w korzystaniu z internetu (np. uruchomienie stacjonarnych/mobilnych punktów do głosowania, w których można zagłosować elektronicznie lub papierowo, ale przy założeniu, że konsultant od razu wprowadza kartę do systemu). Jest to ważne z tego względu, iż przyjęło się, że eliminacja kart papierowych

ograniczy możliwość udziału w głosowaniu np. osób starszych. Tymczasem w ostatniej edycji, wśród osób, które głosowały za pomocą kart papierowych, dominowali młodzi ludzie, w tym młodzież szkolna. W aspekcie głosowania za pomocą kart papierowych warto rozważyć również wprowadzenie jednej karty zamiast dwóch, ponieważ obecnie rozwiązanie nie jest adekwatne do rozwiązania w systemie elektronicznym.

Rekomendacje w zakresie usprawnienia procesu opiniowania wniosków to przede wszystkim uzgadnianie lokalizacji i weryfikacja pod kątem własności terenu przed złożeniem wniosku oraz wydawanie opinii przez geodezję na etapie oceny formalnej, co pozwoli efektywniej opiniować wnioski. Istotne okazało się też doprecyzowanie procedur związanych z przekazywaniem wniosków do poprawy, określeniem roli i kompetencji członka rady osiedla w Zespole Opiniującym, określenie funkcji przewodniczącego Zespołu Opiniującego (najlepiej wskazać go już w Zarządzeniu), wydłużenie czasu na ocenę merytoryczną wniosku i włączenie miejskiego konserwatora zabytków do prac w Zespole Opiniującym. W związku ze wskazywanymi wątpliwościami dotyczącymi podejmowania decyzji o przyjęciu projektu do głosowania, warto rozważyć rozwiązanie, w świetle którego decyzja będzie należała do przewodniczącego Zespołu Opiniującego.

Ważne jest także doprecyzowanie procedur wykorzystywania środków finansowych, które nie zostały przydzielone w ramach puli osiedlowej. Rozwiązaniem mogłoby tu być rozszerzenie kompetencji przewodniczącego Zespołu Koordynującego o możliwość decydowania o podziale, z uwzględnieniem konsultacyjnej roli Prezydenta.

W obszarze realizacji projektów wskazywano na konieczność wprowadzenia rozwiązań sprzyjających realizacji wybranych projektów inwestycyjnych, w tym m.in. wymóg posiadania dokumentacji projektowej na etapie składania wniosków bądź wydłużenie okresu realizacji projektu do min. 1,5 roku.

Warto również dążyć do lepszego rozpropagowywania inicjatyw OBO zrealizowanych w poprzednich latach. Służyć temu może m.in. upublicznianie na stronie internetowej raportów/informacji z wykonanych projektów przygotowywanych przez jednostki realizujące. Warto również publikować materiały z realizacji, np. zdjęcia, relacje na stronie OBO, bo może to stanowić zachętę dla wnioskodawców do startowania w kolejnych edycjach, a dla mieszkańców do wzięcia udziału w głosowaniu.